

DR. TIHAMÉR TÓTH: DESATERO BOŽÍCH PŘIKÁZÁNÍ



DR. TIHAMÉR TÓTH  
PROFESOR UNIVERSITY V BUDAPEŠTI

# DESATERO BOŽÍCH PŘIKÁZÁNÍ

*„Evangelium musíme hlásati  
zcela novým způsobem!“*

(Sv. Klement Hofbauer.)

## II.

PODLE ČTVRTÉHO SCHÖNINGHOVA VYDÁNÍ

V PŘEROVĚ 1937

Nr. 12458.

IMPRIMATUR.

Dr. Joannes Martinů

- Vicarius generalis.

Olomucii, die 28. Julii 1936.



# *Je možné štěstí bez Boha?*

Milí bratři a sestry!

Když jsem ke konci uplynulého pololetí mluvil naposledy s této kazatelny, rozloučil jsem se s milými posluchači těmito slovy: »Na shledanou v září, po prázdninách, na počátku nového školního roku.«

Ale Všemohoucí chtěl jinak. Prázdniny strávil jsem nemocen na lůžku a místo v září teprve koncem listopadu vstupuji z milosti našeho nebeského Otce opět na kazatelnu, abych zvěstoval jeho svatou vůli, a proto moje první slova — jsou slova pokorných díky a vděčnosti. Dík Pánu života a smrti za nemoc, za navštívení, za tolik jeho milostí. Dík také všem milým posluchačům, kteří ve svých vroucích a ode mne vděčně pocítovaných modlitbách, prosili za mne nemocného.

Bratři! Když nás nemoc po celé měsíce připoutává na lůžko, máme dost času o mnohém přemýšlet, a zabýváme se vážně i takovými maličkostmi, kterých bychom si ve spěchu zdravého, na práci bohatého života ani nepovšimli.

Kdo neprožil již na příklad takové malé události, o jakých chci nyní vyprávěti?

Za krásného podzimního dne seděl jsem dopoledne u svého psacího stolu. Jedno křídlo okna bylo otevřeno, aby teplé sluneční paprsky tím snadněji mohly do světnice. Odkudsi zabloudila mezi dvě tabule bzučící vosa. Z venku lákala ji k sobě zlatá záře sluneční, a proto celá ustrašená bila stále prudčeji a prudčeji do skla, aby dosáhla svobody, až po novém bezvýsledném úderu padla omráčená na okenní rám. Úbohá malá vosa! Život, radost, světlo ji tak lákají... vedle ní jest druhé křídlo okna otevřené, mohla by být ihned na svobodě! Ale ona o tom neví a hledá svobodu, radost i život tam, kde jich dosáhnouti nelze.

Když jsem chtěl večer zavřít okno, ležela vosa nehybně na okenní římse. Zaplatila životem za to, že hledala světlo a štěstí na bludných cestách.

V té chvíli, milí bratři, vzpomněl jsem osudu tak mnoha lidí. Lidí, kteří také milují světlo a vzduch, kteří dychtivě se snaží zachytiti život a štěstí, ale protože se za ním ženou po nesprávných cestách, proto jen stále znova narážejí na skleněnou tabuli, za níž omamně láká svůdné světlo štěstí, aby konečně navečer života, vidouce prázdnotu svého životního pachtění, zhroutili se úplně. Tato malá vosa, jež zhynula hledajíc štěstí a svobodu, je obrazem a

výstrahou naší celé společnosti. *At kdekoli a jakkoli hledáme štěstí, bez Boha ho nenajdeme nikdy!* Tato základní věta tvoří téma dnešního kázání a já jí také zahajuji program letošních promluv, které budou postupně pojednávat o Desateru.

Dvě myšlenky chtěl bych dnes v kázání objasnit: Na jakých nebezpečných cestách hledá moderní člověk štěstí, a co ho může uchránit od konečné katastrofy. To znamená:

*I. Jaká je naše nemoc? — a*

*II. Zda jest naděje na ozdravení?*

## I.

### *Jaká je naše nemoc?*

Milí bratři! Na počátku světových dějin umínili si lidé ve své bezmezné pýše a ve své bezměrné zaslepenosti, že vystaví obrovskou věž, která by sahala až k oblakům. Avšak — jak poznamenává Písmo svaté — Boží trest zmátl během stavby jejich řeč: nerozuměli si již a tak s hanbou museli zanechat další výstavby babylonské věže.

Nepodobá se náš celý dnešní život až hrozivě onomu příběhu o babylonské věži? Na výstavbě lidské civilizace byly zhruba účastny asi dvě miliardy dělníků, a přece se tato budova bortí a kolísá ve svých základních pilířích a její zdi praskají. Každého okamžiku může se nám zříti na hlavu. A proč? Pro zpupnost a pýchu stavitelů. Poněvadž chtěli stavěti bez Pána Boha a protivili se Jeho přikázáním. Poněvadž mezi tisíci zmatenými, vzájemně si odporujícími výzvami a snahami moderního života zapomněli na tu jedinou vnitřní sílu, která drží všechno pohromadě. Kladli kámen na kámen, cihlu na cihlu, aniž by je spojili maltou. Kameny — toť lidská práce; malta — toť zachovávaní Božích přikázání.

Spoléhali jsme se na své vědění, na techniku, věřili jsme v pokrok. A výsledek? Čím více elektrického světla zářilo díky moderní technice, tím temnější jsou cesty lidstva. Čím větší pokrok vědy, tím více duševních problémů. Dovedeme třístit skály, ale nejsme s to, abychom potlačili planoucí hněv. Plujeme ponorkami ve všech mořích, obletujeme zeměkouli, spojíme se pomocí radia s každým místečkem... ale zapomněli jsme, co znamená býti věrným, ohleduplným ke svým spolubližním; zapomněli jsme, co znamená odpouštět, šetřit citu druhých lidí, zůstat slušným, mluvit pravdu; zapomněli jsme býti milými a laskavými.

Jakých úžasných, závratných výšin dosáhla naše technika! Zda je s ní však také v souladu náš duchovní pokrok? Dnes nám nestačí rychlost parníků, aut, ba ani ne letadel — dnes se chce člověk štvát kupředu raketovým automobilem. *Ale stal se proto život lepší, krásnější a lidštější?*

Kráčíme obrovskými skoky. Ale lidé *potřebují, netoliko jíti kupředu, ale spíše vznášeti se k výšinám*. Nepotřebují tak hmotného pokroku, jako spíše ponořiti se do nitra. Povznést se z hříchu, sobectví, nenávisti, lži, smyslnosti. Jinak celý ten pokrok nemá účelu ani cíle.

Kam až dospěla dnešní technika v přirovnání s minulým stoletím! Jaké ohromující, netušené možnosti. Zda však vývoj naší morálky dovede držet stejný krok s technikou? Před sto lety potulovali se bandité pěšky v lesích, dnes jezdí rychlíkem a první třídou, dříve se vyspali na koňských hřbetech, dnes v elegantních spacích vagonech — to je ten celý rozdíl.

Všude znějí nám vstříc zvuky jazzu. Ale tento »jazzový směr« netriumfuje jen v hudbě. Ať se ohlédneme kamkoli, ať nasloucháme kdekoli, všude chaotické zpusťování všemocného jazzu. Futurismus, kubismus? Co je to? Triumf jazzu v malířství. Nesrozumitelné verše v řádcích na metry dlouhých, co to znamená? Vítězství jazzu v básnictví. A to nejsmutnější: veřejné pohrdání a rozvrácení mravních základních zákonů, co to znamená? Triumfální vítězství jazzu v mravnosti. A co je jazz? Návrat k divošství.

Bratři! Zastavme se v poledne nebo večer na jednom z nejživějších náměstí Prahy nebo Mor. Ostravy, kde se soustřeďuje tisícový život velkoměstský, kde se mňhají nesčetná auta a kde výkladní skříně tonou v záplavě světla. Jako symbol jiného světa zvedá se k nebi starobylá věž chrámu svatovítského nebo věže chrámu Božského Spasitele, zatím co u jejích stop se život nezadržitelně vlní a vře. Bože můj! — bleskne mi hlavou, jak tak stojím před kostelem ponořen v myšlenkách. Bože můj! *Uvědí tito lidé, že mají duši? Vědí tito lidé, že jednou budou také muset vydati počet o duši, o své duši, o níž se nikdy nestarali?*

Křesťanství zatlačilo pohanství. Rozhlédneme-li se však dnes po světě, musíme si s bolestným úžasem přiznati, že *si razí cestu nové pohanství* a že shromažďuje síly.

Ať pohlédneme kamkoli, všude to samé. Není třeba mluvit o Rusku. Že bolševismus je zapřísáhlým nepřítelem kterékoli křesťanské myšlenky, to jsme důkladně zakusili v době čtyřměsíční vlády komunistů. Na ulicích velkých ruských měst potulují se v zástupech opuštěné, zkažené děti a žebrají. A víte, čím vyhrožují dospělým lidem, kteří jim nechťejí dáti peněz? Snad slovy starých lupičů: Peníze nebo život? Ne, ne! Takové děcko drze a beze studu osloví kolemjdoucího: Nedáš-li mi peníze, tedy tě poškrábu, a věz, že má krev je nakažena.

Bratři! U starých pohanů nebylo tak hrozné zkaženosti. Ale nepotřebujeme chodit do Ruska; všimněme si jen sousedního Rakouska. Tam pracuje celá bojovná organizace o to, aby stále více lidí vystupovalo z Církve, aby pojem manželství a mateřství byl zesměšňován, aby se lidé nenechávali pohřbít, nýbrž spálit. A tato

protikřesťanská fronta sdělila vídeňské městské radě, že o příští slavnosti Božího těla popírači Boha uspořádají vzdoroprocesí v tu- též dobu, týmiž ulicemi, kudy se bude ubírat katolický průvod.

Vidíte, bratři, taková je nynější situace. Tak se vzpírá mezi okenními tabulemi uzavřená vos, tak hledá své životní štěstí, svou životní radost člověk, který dospěl na bludné cesty.

Ale to je jen první díl naší myšlenky: zdrcující zjištění nemoci, smutná diagnosa. Pooohlédněme se nyní po vhodné léčebné me- todě. Kde najdeme potřebný lék — a jest vůbec naděje na vy- léčení?

## II.

### *Jest možné vyléčení?*

A. Přicházejí pesimisté a říkají zoufale: »*Není záchrany! Uše- líká naděje jest marná.* Svět je špatný. Veškerá námaha jest bez- výsledná. Lidí nikdo nezmění.«

Tak mluví pesimisté. Co jim máme odpovědět?

Biskupu Procházce, svaté paměti, řekl kdosi něco podobného: »Škoda, Excellence, vaší neúnavné, obětavé, apoštolské práce. Světa již nikdo nepředělá.« Zvěčnělý vynikající církevní kníže odpověděl pouze toto: »I vy máte takový názor? Vidím tedy, že musím pracovati ještě více.«

Ano. I když tvářnost světa je sebe zkaženější a vláda hříchu sebe chmurnější a mocnější: nebudme slabochy a ustrašenými škarohlídy.

Vzpomínám Napoleona. Jeho vojsko táboří na dalekém Východě a morová nákaza počíná své strašné dílo. Celé prapory vymírají, v srdcích zbylého vojska usadila se úzkost a bázeň. Důstojníci prosí Napoleona, aby dal rozkaz k návratu, každý další pochod znamenal by nevyhnutelnou smrt. A císař? Chodí klidně a jistě mezi svými lidmi, mluví s nimi, snaží se je povzbudit — a náhle zazněly z prsou bojovníků výkřiky: Ať žije císař! A v tom oka- mžiku byla síla nemoci zlomena.

Hleďte, co zmůže lidská vůle. Smíme couvnouti my? My, kteří bojujeme v zájmu samého Boha! Také jeho zástupy jsou posti- ženy pustošícím morem nevěry a nemravnosti, ale nám, kteří zvěstujeme slovo Páně, nám není k dispozici jen lidská vůle, nýbrž i pomoc Všemohoucího.

Nedávno jsem četl zajímavou zprávu, která tvrdí, že čím je ně- který národ vzdělanější, tím vyšší vykazuje počet sebevrahů, a naopak, čím více analfabetů žije ve státě, tím menší počet se- bevražď.

To si zaslouží úvahy. Co máme dělat? Ať zhyne kultura? Vrátit se do barbarských poměrů? Ne! Musíme pouze uznati, že technika,

stroje, továrny, železnice — i když se staly již nepostradatelnými — že to všechno přece jen nepostačí. Bez víry a bez mravnosti není lidského bytí, bez zachovávaní Božích přikázání není pozemského štěstí.

B. Nyní se táži: můžeme doufat v ozdravení? Ano: vrátíme-li se k Desateru. Bohužel musíme ihned poznamenati: že to v dnešní době je zvláště obtížné.

1. Čím je, bratři moji, tento návrat tak znesnadněn? K zachovávaní Božích přikázání je třeba jistých podmínek, a já nechci zavírat oči před hroznou skutečností, že tyto podmínky dnes příliš často chybějí. Člověk je nejdříve člověkem, pak teprve křesťanem, a na konec: dokonalým člověkem. Dnes však — bohužel — musel by být život nejdříve učiněn lidským, abychom jej mohli potom učinit životem křesťanským. Nejsme deterministy ani přivrženci tak zvané »teorie prostředí«, podle níž celý lidský život jest výsledkem společenských a hospodářských poměrů. I když s tím nesouhlasíme, víme příliš dobře, že hospodářské poměry mají velký vliv na mravní život lidí. Příklad o pátém přikázání. Nezabiješ, neublížíš dítěti, važ si dítěte, miluj je — a tu slyším hořké výčitky: Nemám dostatečných příjmů, nemám pořádného obydlí.

Nepřijímej souboje! Tak? A mám k vůli úsudku lidí ztratiti svou čest a své postavení?

Budu také kázati o šestém přikázání: Žij čistě, mravně! A tu uslyším zoufalé žaloby: Jakže? V tomto, až do morku kostí zkaženém světě, kde všechno a všichni hlásají jen hřích, v tomto světě mám žiti neposkvrněným životem?

Kdo by neviděl, bratři, kolik překážek stojí v cestě křesťanskému životu, jakým nástrahám a pokušením jest vystaven a až do jakého stupně jest prosycen náš dnešní život, naše celá společnost, naše myšlení, názory, předsudky a zřízení, které odporují Desateru! Proto zachovávaní přikázání Božích vyžaduje dnes neobyčejně silné vůle.

2. A právě proto prosím své milé posluchače, aby byli účastni těchto kázání s živou, obětavou vírou, neboť je mezi námi mnoho nedoslýchavých, ba i hluchoněmých. Kterí to jsou? Každý, kdo není ještě křesťanem, je vlastně duchovně hluchoněmý, neboť neotevřít úst, ani sluchu pravdám víry. Odtud pochází také onen významný obřad při křtu svatém, že se kněz dotýká uší křtěného a říká: »Epheta« — to znamená: Otevři se! Bohužel, zůstanou mnozí lidé také po křtu duchovně nedoslýchaví a marně chodí na kázání. Nestačí totiž přijíti na kázání se dvěma ušima. Potřebujeme tří: kromě dvou tělesných, ještě ucho třetí: totiž dychtivost, pokorné přijetí pravdy Boží. Potřebujeme dětinné víry.

Bratři! Nejsem pouhým řečníkem. Jsem více. Jsem kazatelem. Nástrojem slova Božího. Mně nestačí, jestliže mi moji posluchači rozumějí, oni mi musí také věřit. Ale ani to nestačí. Musí také

o mých slovech uvažovati a následovati jich. *Ano, co slyší, to musí uskutečnit.*

Když toto je účelem našich kázání, pak teprve pochopíme, proč právě toho třetího ucha jest nám tak velice třeba: dětinné víry, a proč tak mnozí mají z kázání jen nepatrný užitek. Je třeba naslouchati kázáním s dětinnou vírou. Ó, jak se osvědčují i při této příležitosti slova Spasitelova: »Vpravdě pravím vám, neobrátíte-li se a nebudete-li jako maličci, nevejdete do království nebeského« (Mat. 18, 3), to znamená, do nebe pravd katolické víry.

C. Jest tedy naděje na ozdravení? Zajisté, jestliže budeme s dětinnou vírou naslouchati slovu Božímu. Když budeme míti dosti odvahy, abychom žili přesně a důsledně podle desíti přikázání Božích. Jest naděje na ozdravení, když si budeme troufati s neochvějným optimismem zavolati světu vstříc: *Třebas jsme obklopeni mořem špatnosti a zla, přece jenom neztrácíme důvěry.*

Bratři a sestry, my jsme menšinou. Pohleďte jen kolem sebe, jak velice jsou v menšině lidé, kteří zachovávají Boží přikázání, zrovna tak časopisy, které hlásají křesťanské zásady. V divadelních hrách, ve filmu, v celé literatuře jest křesťanská myšlenka v menšině. *A přece neztrácíme důvěry!*

Na starých rytinách měst vidíme, jak se dům Boží, chrám, tyčí nejvýše, a ostatní domy se seskupují skromně a s láskou kol něho. Kdysi byl Bůh středem, jeho dům byl nejpřednější, a zdobili jej vším drahocenným a krásným, čeho bylo jen lze dosáhnouti. Dnes září kavárny zlatem a mramorem, dnes umělci budují a vyzdobují biografy, zatím co my jsme rádi, když se nám podaří nasbírat peněz na dřevěný oltář nouzové kapličky. Bohužel, takový je běh světa... *A přece neztrácíme důvěry!*

A přece věříme, že ani tisícileté vlny nesmetou s povrchu zemského hory Sinaje. A přece věříme, že se vždycky najdou lidé, kteří i v této strašlivé apostasii budou neochvějně lnouti ke Kristu. Věříme, že vždycky se najde dost lidí, kteří budou toužit celou duší nejenom slyšet Desatero Božích přikázání, ale kteří podle něho také usměrní svůj život. A není-li pravda, bratři, my utvoříme takový spolek! Víím, že kdybychom zachovávali důsledně přikázání Boží, nastal by ohromný převrat. A my musíme způsobiti ten převrat, převrat v zájmu Božím, jinak bude dělat revoluci ďábel.

Ke konci kázání modlíváme se »Otče náš«. Ale pomodleme se jej tak, jak vychází z úst dnešního člověka, který zbloudiv, hledá štěstí.

*Otče náš!* Otče? Máme tedy nebeského Otce? Přece zde na zemi nelítostně pronásleduje jeden druhého! V tomto pozemském životě bylo tak málo lidí ke mně dobrých. A nyní tě smím, můj Stvořiteli, nazývati Otcem! Ó, jaké dosud nepoznané, blaživé teplo proniká mojí duší.

*Otče náš, jenž jsi na nebesích!* Ó, jak daleko je toto nebe od

nás, od našich velkých měst. Do našich obydlí neproniká ani sluneční paprsek, ani hvězdy nám nezáří vstříc. Jak nesmírně daleko jest království nebeské a jak velice je zatlačována do propasti nepaměti bojem o denní chléb. Toť docela jiné království — a my s ním nemáme žádného spojení. Byli sice svatí, kteří se tam dostali, ale my hledíme za nimi jen s chvějícím se srdcem, jako za odvážným pilotem. Ó, kdyby se k nám nebe snížilo blíž!

*Posvět se jméno Tvé!* Rozhlížím se kolem, kdo v mém okolí Tvé jméno ještě světi? Kdo se stará o Tebe v těchto nájemních kasárnách, kde bydlím se dvěma sty jiných lidí, komu jest Tvé jméno svaté? Kolik je tu špatnosti a kolik hříchů!

*Přiď království Tvé!* Ó, kéž by přišlo! Neboť dodnes, po dvou tisících let lidé tak strašně málo uskutečnili z Tvé svaté myšlenky. Vždyť se dnes nazývají křesťany i takoví lidé, kteří by nebyli dost dobří ani jako pohané! Nepřijde-li Tvé království k nám, vyprahne v duších zaseté símě.

*Buď vůle Tvá jako v nebi, tak i na zemi!* V království nebeském není vzbouřenců, tam se děje všechno podle Tvé vůle, tam jest každé Tvé přání svaté. Ale obyvateli země, člověku, dal jsi tajemný dar svobodné vůle: také on zná Tvá přikázání, ale může se proti nim bouřiti... že může?... Proti Tvým přikázáním vzdorně staví čelo... může tak dělati... ohlédněme se jen kol sebe po světě.

*Chléb náš vezdejší dej nám dnes!* Ano, jsme vázáni ke hmotě, musíme se od rána do večera štváti za chlebem. A štveme se oň v takové míře, že úplně zapomínáme na všechno, co nepatří k pozemskému chlebu.

*A odpusť nám naše viny!* Neboť máme mnoho hříchů. Nesmíme každou svou chybu svádět na vliv prostředí, v němž žijeme, neokrašluje své chyby učením o dědičnosti, neomlouváme se dolehavíci pookušením. Pravda: na asfaltu velkoměsta snadno sklouzneme i duchovně. Pravda, že dědíme po našich předcích mnoho slabostí, také hříšných. Je pravda, v ubohých obydlích měst, v hluku a kouři továrních komínů vadnou nejenom květiny — ale také duše. Ale cítím, že jsem také vinen! Mohl jsem zůstat bílou lilí v hlubokém kalu velkoměsta. Moje malá podkrovní světnička mohla se proměnit v kapličku a vytí továrních sirén mohlo by vyznít také jako hlas varhan, chválicí Boha. — Odpusť nám proto, Všemohoucí Pane, že jsme proti Tobě zhřešili!

*Jakož i my odpouštíme našim vinníkům.* Ty jsi nám odpustil milionový dluh, jest tedy spravedливо, abychom i my odpustili našim vinníkům, spolubratrům několikagrošové dluhy. I my jsme povinni býti ohleduplnými, dobrotivými, shovívavými...

*A newod nás v pokušení!* Vždyť chceme býti křesťany, Tvými dětmi — i v bouřích rozvráceného světa! Tvými dětmi — také v tomto novopohanství. Tvými dětmi — jimž Tvá přikázání jsou svatá! Ještě nikdy nebylo tak obtížno — snad ani ne v době

prvých mučedníků — býti v životě důsledným křesťanem, jako v zamořeném vzduchu moderního velkoměsta. A proto: Neuvoď nás v pokušení!

*Ale zbav nás od zlého.* Ode všeho zla, jehož špinavé vlny nám hrozí zátopou! Ale my se nenecháme strhnouti. Budeme bojovati dále. Vytrváme věrně při Tvých přikázáních. *Nebot jen Ty jsi Pán, Ušemohoucí, Ty jsi náš Pán a Bůh, Ty jsi náš Otec.* Amen.



# *Páté přikázání*

## *Ochrana tělesného života*

### *I. VRAŽDA. TREST SMRTI. EUTHANASIE.*

V Kristu milovaní bratři! Murillo, proslulý umělec 17. století, namaloval obraz sv. Jana Božího, jak ošetřuje nemocné. V temné noci nese světec na zádech těžce nemocného, před ním kráčí Spasitel, drží v ruce lampu a svítí mu na cestu.

Bratři! Takového těžce nemocného vleče každý z nás na zádech: Je to břímě našich nezřízených přání, naše ke zlému náchylná lidská povaha, naše sklony, jež nás vábí za bludičkami. Od dob dědičného hříchu je celá naše lidská bytost k smrti nemocná a my musíme ji nésti nad zejícími propastmi, po temných cestách života... šťastný člověk, na jehož životní cesty svítí světlo Božích přikázání.

Neboť kdo zachovává Desatero, jde ve šlépějích Spasitelových, a kdo kráčí ve šlépějích Ježíše Krista, toho pozemská cesta se skončí v široce otevřené bráně věčné blaženosti.

Ale zdaž mohou kratičká, pouze z několika slov pozůstávající Boží přikázání, býti zářícími pochodněmi na dnešních spletitých lidských životních cestách? Zajisté, bratři! Také páté přikázání, jehož výkladem počnu dnešní kázání, pozůstává jen z jediného, stručného slova.

*Nezabiješ!* Kratičké slovo, a přece — jak uvidíme — jeden z nejdůležitějších směrodatných faktorů v nespočetných otázkách lidského života.

*Nezabiješ!* Člověk se skládá z těla a duše — nekaz a nepoškozuj jedno ani druhé. Ale važ si a chraň nejen tělo a duši jiných, nýbrž také své vlastní tělo a svou vlastní duši, neboť jak bychom mohli milovati svého bližního, kdybychom si nevážili sebe samých? Již náš Pán Ježíš řekl: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého« (Mar. 12, 31).

V tomto osvětlení zaujme ihned zdánlivě tak krátké přikázání v našich očích nesmírně šíře. Čeho žádá přikázání: »Nezabiješ«? — Žádá, abychom neškodili ani svému tělu a duši, ani tělu a duši svého bližního.

Páté přikázání je vlastně podrobným vylíčením všeobecného zákona lásky k bližnímu a obsahuje tedy celou řadu myšlenek, o nichž chceme uvažovati. Domnívám se, že v jedenácti kázáních bude mi možno jen tak zhruba říci, co obsahuje tato krátká věta »Nezabiješ«.

Zvolme si jako námět prvního kázání nápadnou myšlenku, kte-

rou už samo slovo vyjadřuje: »Nezabiješ«. — To znamená: Nezničíš života druhého, nevinného.

1. Jak velice si Bůh váží tělesného života lidí — touto myšlenkou se chceme zabývat v dnešním kázání.

2. A až sobě tuto myšlenku osvětlíme, všimněme si blíže částečně dnes, částečně při nejbližší příležitosti, z toho plynoucích důsledků; hlavně, zda ve svých společenských zvycích nebo ve veřejném mínění nejsme v *rozporu s Božími záměry*.

## I.

### *Jak velice si Bůh váží lidského života.*

Milí bratři! Pátým přikázáním zřídil Všemohoucí hradby kol lidského života. Proč? Proč ono zvláštní vyznamenání, že Bůh z milionů tvorů všehomíra nevěnuje tak obzvláštní pozornosti žádnému z nich, žádný z nich se mu nezdá býti tak hodným něžné ochrany, leč jen život člověka?

a) Okamžitou odpověď dává nám Písmo svaté, když praví: »... neboť člověk je stvořen k obrazu Božímu.« (Mojž. 9, 6.)

Život je největším tajemstvím světa. Lidská věda probádala již tak mnohé, rozluštila tak mnohý problém, — avšak co je poslední příčinou podstaty života, toho ještě stále nevíme a snad toho ani nikdy vědět nebudeme.

Člověk jest obrazem Božím. V nás, v naší přirozenosti je jistý božský rys, jež postrádají všichni ostatní tvorové! Při stvoření dostalo se nám jakési božské jiskry, kterou nám nikdo jiný nemůže dát, *a proto také nikdo nám ji nemůže vzít*. »Vizte, že já jsem sám jediný, mimo mne že jiný Bůh není. Já život беру a já jej dávám«, praví Pán v Písmě sv. (5, Mojž. 32, 31). Kdo pozvedne ruku proti lidskému životu, prohřešuje se na majetku Božím. To je jedním z důvodů, proč si musíme lidského života tak velice vážit.

b) Jest tu však ještě jiný důvod. Pozemský život člověka má také proto takový význam a cenu, *poněvadž bez života pozemského nebylo by ani života věčného*.

Cesty našeho pozemského bytí jsou plny utrpení a zármutku. Život mnohých lidí jest nepřetržitým řetězem ran osudu a navštívení a od takových nešťastných slyšíme často zoufalé žaloby: »Proč žít, když musíme tolik trpět. Bylo by mnohem lépe, kdybych se vůbec nenarodil!«

Bratře můj! Můj zoufalý, žalující bratře! Ty nevíš, co mluvíš! *Zajisté: Kdyby ses byl nenarodil, tedy bys ani netrpěl*. Ale také to je jisto: Kdyby ses byl nenarodil, neměl bys ani věčného života! Předpokladem věčného života je život pozemský — a proto jest toto pozemské bytí tak důležité a plné významu v očích Božích a

má také pro křesťana tak vysokou cenu, poněvadž je oním úsekem času, v němž zásluhami můžeme získati nároky na život věčný.

Když nyní o těchto dvou myšlenkách budeme uvažovati, uvědomíme si jasně význam pátého přikázání.

Lidský život jest božskou jiskrou — nikdo nemá práva tuto božskou jiskru uhasiti. Život lidský je Bohem darovanou možností — k dosažení věčného života. A nikdo nemá práva někoho o tuto možnost oloupiti.

Že zničení lidského života, vražda, zůstane nejstrašnějším hříchem všech dob, tuto skutečnost potvrzují zákony každého národa, ať křesťanského nebo nekřesťanského, takže tuto část pátého přikázání, která praví, že nikdy nesmíme zmařiti lidský život, že nikdy nesmíme vraždit, tuto část nepotřebujeme dále dokazovati.

Že nesmíme vražednými rukama sahati na život, na tuto tajemnou, svatou skutečnost, tento názor jest — Bohu dík — obecným názorem celého lidstva. Bůh Všemohoucí je Stvořitelem života, jen On jej může vzíti (5. Mojž. 32, 31).

## II.

### *Co z toho všeho plyne?*

Jest proto, bratři, tím nutnější, abychom o *důsledcích až dosud hláсанých pravd* pojednali odděleně. Neboť jestliže si Pán Bůh pozemského života tak vysoce cení, musíme zkoumat, zda naše vlastní názory, mravy a zvyky odpovídají tomuto neobyčejnému ocenění lidského života. Musíme zkoumat, zda nenalezneme v našem právnictví, v našich lékařských, společenských a mezinárodních vztazích zjevy, které odporují buď přímo nebo alespoň částečně pátému přikázání.

A bohužel, musíme přisvědčiti, že jsou lidé, kteří v malých i velkých záležitostech často a často jednají zcela jinak, než jak předpisuje páté přikázání, že jsou i společenské zvyky, náhledy a snahy, které rovněž porušují páté přikázání.

— Já jsem nikoho nezabil! — říkají lidé sebevědomě. Ale uvažte jen, jak různým způsobem se můžeme proti tomuto přikázání prohrěšiti!

Proti lidskému životu se provinuje ta žena, která přijímá z dětských útulků sirotky a nalezence, aby je opatrovala, ale pak se na úkor jejich žaludku a zdraví obohacuje. Životu svých bližních zrovna tak škodí kupec, když rozřezuje mléko, smetanu mísí se sádrou a do papriky přidává prach z cihel. Nebo onen válečný dodavatel, který dodává vojsku papírové boty a bezcenné látky a do konzervových krabic přisypává popela místo masa.

A ty mnohé, mnohé různice a půtky mezi mužem a ženou, sourozenci, zaměstnavateli a zaměstnanci! Ti všichni hřeší proti pátému přikázání. Nyní však o tom nemluvme. Jsou mnohé důležitější

otázky základního významu, které musíme hlouběji prostudovat, jsou mnohé velké otázky, které mají na lidský život rozhodný vliv a o nichž všichni musíme mít jasný názor a správně jim rozumět, neboť si bohužel musíme přiznat, že veřejné mínění se naprosto nesnaží pohlížet na tyto otázky ve smyslu páteho přikázání.

Dnes si všimněme těchto dvou důležitých otázek:

1. Prvá je otázka *trestu smrti*. Víme, že se vyskytnou tak děsné projevy lidské špatnosti a zloby, že stát podle zákona je trestá smrtí. A katolická mravouka neprotestuje proti právu státu, že pokutuje trestem smrti.

Má však *stát právo dotknouti se lidského života*? Neodporuje trest smrti výslovnému zákazu páteho přikázání? Zdánlivě ano. Ale jen zdánlivě. »Ne zabiješ« — zní Boží rozkaz, a kdybychom to brali doslovně, pak by trest smrti odporoval přikázání Božímu. Když však tutéž pravdu vyjádříme jinými slovy: »Nevraždí!«, to znamená, není nevinného života, tedy ihned porozumíme, co je vlastně podstatného v tomto přikázání.

Mohl by někdo říci, že takový výklad páteho přikázání je poněkud násilný. Ale že tomu tak není, vysvítá zřetelně z Písma svatého: Týž Bůh, jenž dal Mojžíšovi páté přikázání »Ne zabiješ«, tentýž Bůh připomíná také několik hříchů (na př. II. Mojž. 21, 12), jež třeba kárati trestem smrti. Vidíme tedy, že ve Starém Zákoně Vládce nad životem a smrtí sám propůjčil státní zákonitě moci právo k vynesení trestu smrti. A že křesťanství tohoto práva nezrušilo, vysvítá nám z napomenutí sv. Pavla: »Neboť knížata nejsou postrachem činu dobrému, nýbrž zlému. A chceš-li se nebáti mocnosti? Čiň dobré a budeš mít chválu z ní. Neboť jest služebníkem Božím, tobě k dobrému. Čiňš-li však zlé, boj se, neboť ne nadarmo nosí meč, jest zajisté služebníkem Božím, mstitelem k vylití hněvu na toho, kdo páše zlé« (Řím 13, 3—4).

Zdůrazňuji, že trest smrti může býti jen posledním, krajním prostředkem v rukou státu, ale přece jen prostředkem, k němuž lze sáhnouti v určitých případech. Když mám v některém údu otravu krve, snažím se nejdříve vším možným způsobem se vyhojiti, nepodaří-li se to, nezbyvá než dotýčný úd odstraniti. Když je tedy dovoleno odříznouti nemocnou část těla, abychom zachránili život, tedy je také dovoleno zničiti onen úd společnosti, jež ohrožuje život spolubližných.

Křesťanskému názoru odpovídala by ovšem daleko více taková nedotknutelnost lidského života, že bychom nikdy a za žádných okolností nebyli nuceni někomu bráti život. Jestliže křesťanská etika dovoluje v jistých naléhavých, nevyhnutelných případech také válku, přece jen jest ideálem křesťanské morálky: vychovávat národy tak, aby nikdy k válce nedošlo. Zrovna tak uznáváme v jistých nejkrajnějších případech právo státu, aby směl pro-

věsti popravu, ale také v tomto ohledu je naším ideálem: tak vychovávat jednotlivce, aby je nebylo třeba trestati smrtí.

Naše svatá víra cítí, že se zde jedná o poslední zbraň společenské sebeobrony, ovšem, že by raději viděla, kdyby bylo možno se obejít bez trestu smrti. To je však, bohužel, nemožné. Trest smrti musí být výstrahou těm, kteří by ničili nevinný život s plánitou rozvahou.

V oněch státech, kde byl trest smrti odstraněn, počet vražd se rozmnožil. Můžeme tedy oněm právníkům, kteří brojí proti trestu smrti, dáti tutéž odpověď jakou Francouzové odbývali podobné snahy: »Máme odsranit popravu? Velmi dobře! Ale ať páni vrahové sami dříve přestanou!« Ano: nebude-li vrahů, tedy i kat se stane zbytečným.

2. *Euthanasie*. Bratři! I když jsou ještě pochybnosti a může se disputovati o tom, zda stát má vůbec právo popravit nenapravitelného těžkého zločince, pak není opravdu pochyby o tom, že se nesmíme nikdy a z jakéhokoli důvodu dotknouti nevinného života. Okamžitě snad ani netušíte, co mám na mysli. A přece chci poukázati na novodobou, moderní snahu.

Páté přikázání vyžaduje úctu k tělesnému životu. »Kultura těla!« »Právo na tělesný život!«, tak znějí dnes moderní hesla. Než tato hesla se vlastně domáhají křesťanského názoru. Když tato hesla byla ještě zcela neznáma — zřídila katolická církev velký počet starobinců, útulků pro nezhojitelně nemocné, nuzné a ubohé lidi. Jdeme dále: Tělesný život? Zajisté, také my ho máme v úctě a vážnosti. A sice v takové míře, že si vážíme ochromeného, zmrzačeného, nezhojitelně nemocného těla a nedovolíme, aby ani v posledních okamžicích nebyl uhašen plamének života. Nyní už rozumíte, bratři moji, co míním. Onu podivnou, z ciziny pocházející snahu, které se ihned chopili, jako každé módy, mnozí lidé.

### *Je to euthanasie, nebo-li idea »lehké smrti«.*

V čem spočívá tato idea? V některých zemích — pod rouškou lásky k bližnímu — projevují se snahy získati stoupence pro plán více než podivný. Jádrem této myšlenky je úmysl, nechati těžce nemocné oficielně vyšetřiti úředními lékaři a v případě, že tito lékaři zjistí, že záchrana nemocného je nemožná, podati takovému uhasínajícímu člověku tak silné narkotické prostředky a jedy, po po nichž by dotyčný člověk tiše a bezbolestně skončil a tímto způsobem by bylo ukráceno jeho utrpení.

Hlasatelé této myšlenky vykládají s dojemnou obšírností, že pro takového ubohého, nezhojitelného, neodvratně ztraceného nemocného je skutkem opravdového křesťanského milosrdenství, když ho pěkně tiše a co nejdříve odstraníme se světa a zbavíme ho bezúčelných muk. »Jeho život již přece nemá ceny! V několika dnech

zemře tak jako tak. Proč se má nešťastník tak děsně trápit!« — říkají se zarážející otevřeností a chtějí nechat zákonem schváliti, že kdo takového člověka usmrtí, jedná zcela podle práva a nemůže býti volán k zodpovědnosti.

Co říkáte této myšlence, moji křesťanští posluchači? Jest možné, že mnozí z vás o tomto plánu ještě neslyšeli. Bude tedy dobře, abychom již dříve byli připraveni, kdyby snad někdo mezi námi chtěl tuto strašnou myšlenku šířiti.

Ano, musíme to nazvati ukrutností. Ukrutností, která v prvním okamžiku činí dojem opravdové lásky k bližnímu a soucitu s nemocným.

a) Proti euthanasii musíme velmi vážně již z čistě lidského, pozemského důvodu protestovati. Poukážeme jen na zlo, kterého nelze ani předvídat při »lehké smrti«, jednak proto, že lidské vědění je tak omezené, jednak proto, že lidská špatnost nezná míry.

*Lidské vědění je omezené.* Zajisté, dovolení k »oficiálnímu usmrcení« záviselo by od lékařského dobrozdání, od lékařské vědy. Ale jest si tato lékařská věda svou věcí tak jistá? Jest její úsudek neomylný? Nemůže se mýliti? Znáte zajisté sami lidi, které lékaři prohlásili za ztracené, a oni ještě dodnes běhají po světě.

*A což teprve ta nevázaná bezmezná lidská špatnost!* Dejme tomu, že by se jednalo tak mnohým netrpělivým dědicům o to, aby se jejich churavý a bohatý strýček už neuzdravil. Myslíte, že lidská zloba a chytrost by si nenašla již cestu a důvody k provedení takové »lehké smrti«? Nepozorujete, jakým hrozným možností bychom otevřeli dveře dokořán? Nevidíte, že kdybychom i jen v jediném případě prokopali ochranné hráze lidského života, že povodeň se rozleje bez mezí?

A to jsou úvahy a důvody čistě pozemské.

b) *A což když k důvodům rozumovým přidáme i důvody náboženské,* a když se z úzkého lidského obzoru povzneseme k oněm vznešeným výšinám, které před námi odhalil Spasitel lidstva? Nikde a nikdy jsme nečetli, že by Pán Ježíš zničil lidský život, za to čteme, že i dokonce vyhaslý život vzkřísil k novému bytí.

»Nezhojitelně nemocný trpí zcela bezúčelně!« — říkají stoupenci této ideje!

Jak to můžeš vědět? Nikdy jsi neslyšel o případech, že někdo po hříšném životě teprve na bolestném lůžku se obrátil k Bohu? Neznáš případ konverse proslulého francouzského spisovatele Françoise Coppée-ho? Děkuje za své obrácení právě utrpení, »blahodárným mukám«, »La bonne souffrance« zní také proto název jedné z jeho knih.

Nemocný trpí bezúčelně? A když právě někdo bolestmi a utrpením na smrtelné posteli odpykává si chyby a poklesky minulého života? Když si tímto utrpením může zkrátiti muka v očistci? A když ho Pán Bůh právě skrze toto utrpení činí účastným oné milosti, o níž náš velký světec (sv. Augustin) tak vroucně prosíval:

»Ó Pane, zde na zemi pal, řež, pokořuj a trestej, jen na věčnosti buď mi millostivý a milosrdný!«

Jakým právem se míšíš do plánů Vládce života a smrti? Víš snad, zda duše onoho nemocného nutně nepotřebovala ve svých posledních hodinách očisťující síly utrpení? Jest někdo mezi námi, kdo s klidným svědomím by mohl tvrditi, že ho nepronásledují děsivé vzpomínky na spáchané těžké hříchy? Na hříchy, z nichž se již sice vyzpovídal, a pro něž nemůže býti již zatracen, za něž však ještě neučinil dosti, za něž ho očekávají muka očistná, utrpení buď zde nebo na onom světě.

Bratři! Kdo z falešně pojatého soucitu tiše zhasíná život těžce nemocného, prokazuje mu nejhorší službu.

Proto však ať nikdo netvrdí, že křesťanská nauka je ukrutná, poněvadž nechává nemocného nemilosrdně trpěti. Zajisté, že smíme zmírniti muka nemocného přiměřenými prostředky, i když tyto prostředky ho zbavují na čas vědomí, ba dokonce i když v jisté míře uspiší jeho smrt; *ale přímo ho usmrtiti není dovoleno v žádném případě!*

Naproti tomu nejkrásnější, nejdůstojnější konec křesťanského života je onen okamžik, když očekáváme smrt při plném vědomí a vědomě přinášíme Všemohoucímu oběť svého života. Svůj život vložití do rukou Božích, do oněch pozhnaných rukou, které nám tento život darovaly — jest jedinečná ctnost — k níž máme jenom jedenkrát v celém žití příležitost.

\*

A nyní ukončíme pro dnešek kázání o pátém přikázání. Zakončíme je vzpomínkou oné úchvatné scény, kterou v poslední době můžeme viděti stále častěji v holandských a belgických kostelích. Nemohli bychom najíti případnějšího závěru k otázkám, které jsme dnes projednávali.

Žádné násilné zničení života chorého člověka, nýbrž posílení a uklidnění jeho duše — to je jádro této opravdu vznešené, křesťanské myšlenky.

Po několik roků konají horliví věřící holandských a belgických měst a vesnic krásný zbožný skutek k podpoře nemocných. Vědí dobře, že duševní rozladění a pocit opuštěnosti zatěžují duši nemocného, který snad měsíce ba léta musel postrádati chrámu, svátosti a kázání, což často převyšuje tělesné bolesti. Těmto nešťastníkům přišla nyní na pomoc vynalézavá láska k bližnímu. Pořádá se »*Den nemocných*«. A v tento den dá každý k dispozici své auto nebo povoz, aby nemocný mohl býti dopraven v lenošce nebo na nosítkách do kostela.

Letos v létě byl uspořádán »*Den nemocných*« v belgickém městě Tournay, v sídle arcibiskupově. V dlouhých řadách leželi nemocní v kostele, jejich oči byly upřeny na hlavní oltář, kde

sám arcibiskup celebroid mši svatou »za nemocné — pro infirmis«. Po evangeliu vystoupil namáhavě na kazatelnu jezuitský kněz — který byl sám slepý — a měl kázání rozechvívající duši. Poukázal na to, jakou září osvětluje evangelium utrpení, a jakou cenu má utrpení pro život věčný. Při sv. přijímání přistoupil arcibiskup s Nejsvětějším v ruce k jednotlivým lůžkům, aby nemocné potěšili a ve víře posilnil Tělem Páně.

Hleďme, bratři, netřeba tedy zhasínati život nemocných, nýbrž posilovati jejich duši. Uvažte, v jaké duševní pohodě vrátili se tyto ubozí nemocní domů. Tělesné bolesti jim snad zůstaly právě tak mučivé jako před tím, ale zvýšila se a upevnila se odolnost duše. Nemoc se snad nezlepšila, ale v duších těchto nemocných vykvetla síla, snášeti trpělivě a pokorně utrpení.

Pane na nebesích, dej nám také sílu, abychom každou nemoc pokorně snášeli a popřejž nám v naší poslední nemoci milost, abychom duši svou s dětinou důvěrou vložili ve Tvé milosrdné, otcovské ruce. Amen.



## II. VÁLKA. SOUBOJ.

Milí bratři v Kristu! V minulém kázání snažili jsme se vysvětliti dvě ze základních otázek: jedna se týkala trestu smrti, druhá bezbolestného usmrcování nevyléčitelně nemocných, t. j. snahou, jež bývá označována řeckým slovem »euthanasie«.

Dnes čekají nás další dvě otázky. Obě jsou časovými, palčivými otázkami a musíme si o nich utvořiti jasný úsudek.

Nejdůležitější z těchto otázek jest obtížná otázka války, jejího oprávnění a její zákonitosti.

### I.

#### *Válka.*

»Nezabijješ!« — zní Boží přikázání. Ale tu ihned sama sebou se naskytne otázka: »A co je válka?« — otázka, na kterou nemůžeme tak lehce odpovědět. Neboť i když po vážné úvaze je nám jasno, že křesťanská morálka, připouštějíc tak zvanou »spravedlivou válku« jako nejzazší prostředek obrany nebo uznání nějakého práva, neprotiví se přikázání Božímu, přece cítíme všichni, že rozluštit problém války je neobyčejně těžkou věcí.

a) Jsou ovšem důvody, jež válku v jistých případech ospravedlňují. Smí-li se bránit jednotlivec, když je napaden, tedy přísluší toto právo také národu. A pak i když je některý národ sebevíce mírumilovný, může žíti v pokoji, když mu toho nedopřejí závistiví sousedé? Je povinností národa, aby svých práv hájil, ano má dokonce právo uloupené mu kraje získati zpět.

b) Když se zabýváme problémem války, tedy musíme také uvážiti, že válka vypukne často na způsob výbuchu přírodních sil, kterých nemůže nikdo zadržeti. V životě národů povstávají různé třenice, odporují si názory, které vyvolávají stále větší napětí, až toto napětí pojednou exploduje... válka je tu, a činiti za to odpovědnými jednotlivé osobnosti je nemožné. Můžeme těchto událostí hluboce želeť, ale stav věci nelze již změnit. Existují přírodní síly, jichž vybití znamená zpusťování a zkázu, a přece nemůžeme těmto katastrofám zabránit: ať je to blesk, krupobití nebo zemětřesení. Takovou živelní pohromou národů je válka, které se každý bojí, kterou všichni proklínají, ale proti níž jsme bezmocni.

Taková je skutečnost. A přece, kdo by to mohl popírat, že děsná příšera války je hanbou lidstva a nedostatkem pravého křesťanského smýšlení? Kdo byl v době světové války v poli, tomu toho nepotřebuji blíže vysvětlovat. Kdo se neúčastnil žádné války, ať pohlédne na děsivé obrazy ruského malíře Vereščagina, při jejichž pouhém spatření člověku tuhne krev: k nebi ční pyramidy mrtvol, rozbité lebky padlých vojáků ... a nad těmito strašlivými hromadami poletují hejna lačných krkavců a supů ...

Ó, bratři moji, válka je něco děsného. Je strašným neštěstím, i když je oprávněná, i když je nutná ... Válka svědčí o nedostatku křesťanského smýšlení. A jakým zármutkem naplňuje Srdce Pána Ježíše, který prolil Svou krev za všechny lidi. V zásadě jest naše svatá Církev nucena uznati, že národové mají přirozené právo se bránit a hledat náhradu utrpěných křivd, ale na druhé straně, bratři, chtěla by naše svatá víra tak vychovávat národy, aby nikdy nebylo třeba chápati se této sebeobranu a odvetu. *Čím více duch křesťanství promikne národy, tím řidčeji dojde k válce.*

Ale poznamenáš: »Křesťanství pracuje již dva tisíce let a přece války byly vždycky.«

Ano, stále se opakovaly. Ale o čem to svědčí? O tom, jak je neuvěřitelně těžko, aby mravnost lidí pokročila jen o krok dále. Svědčí to o tom, jak smýšlení národů je dnes ještě tak málo křesťanské. Tu máme jasný důkaz, že evangelium ještě očekává obrovská výchovná práce během příštích století.

Válka je strašnou pohromou. Ó, kéž by lidé žili spolu na věčné časy v míru a dorozumění.

Avšak, milí bratři, jestliže naše mravouka je nucena uznati, a to s krvácejícím srdcem uznati, že v jistých případech má národ právo k zásahu zbraněmi, nikdy nemůže tohoto práva přiznati jednotlivým osobnostem. Válka může býti v nejzazším případě zákonnou formou k ochraně práv některého národa, nesmí však nikdy býti dovoleno, aby dva lidé stáli proti sobě se zbraněmi v ruce, aby uražený a urážející vyřizovali své záležitosti zbraněmi.

A tím přicházíme k druhému námětu, o němž bych chtěl s vámi dnes promluvit: o souboji.

## II.

### *Souboj.*

A. *Co souditi o souboji?* B. *Jak jej můžeme potírat?*

Na tuto dvojí otázku dal bych vám rád jasnou a zřetelnou odpověď.

Že katolická Církev prohlásila souboj za hřích proti pátému přikázání a že vylučuje účastníky z Církve, je všeobecně známo. Jest však také třeba, abychom znali důvody tohoto přísného stanoviska Církve. Zvláště ony rozumové důvody, k vůli nimž nejen naše svatá víra, nýbrž i osvícení, vážní lidé jiných náboženských vyznání souboj odsuzují. Odsuzují ho, poněvadž

1. souboj je nedovoleným, a 2. nedostatečným prostředkem k obhájení cti.

1. *Souboj je nedovoleným prostředkem k obhájení cti.*

a) Je nedovoleným prostředkem předně proto, že opravdový souboj je svými následky nadmíru velkým zadostučiněním za způsobenou křivdu. Všimněme si trochu blíže této myšlenky.

Ačkoli souboj odsuzujeme, víme velmi dobře, že dnešní bludné veřejné mínění může ledakoho přivést do velmi trapné situace. Vezměme si jako příklad důstojníka, jehož manželka, aniž by k tomu dala nejmenší podnět, byla nevychovaným člověkem uražena. Důstojník vyzve dotyčného člověka, aby to odvolal. Ale ten mu podá navštívenku a příštího dne sjednají sekundanti podmínky souboje. Oba páni se bijí. »Musel jsem přijmouti výzvu, jinak bych byl podle společenského pojetí nemožným«, říká důstojník. Bijí se tedy a jest snadno možné, že jeden z nich zůstane na celý další život mrzákem nebo dokonce klesne mrtev, zanechávaje bezútěšnou vdovu a naříkající sirotky, kteří tak často jsou pak vydáni napospas bídě a nouzi.

Nyní se vás táží, bratři moji, proč musel jeden z nich zemřít? Proč? Byla urážka snad tak veliká, že mohla býti usmířena jen krví nebo smrtí? Že vyžadovala i lidského života, té největší oběti, již člověk může na zemi přinést? Zajisté že ne. Urážka sama nevyžadovala takové oběti, nýbrž jen tak zvané »společenské mínění.« Ono veřejné mínění, které drze odporuje zdravému lidskému rozumu, přirozeným zákonům, křesťanské mravouce a pátému přikázání. Neboť co mi tyto zakazují? Zakazují, abych mstil urážku mně způsobenou smrtí urážejícího. Smrt! To je nesmírná oběť. Neboť, byť by byla urážka nevím jak těžká, za kterou veřejné mínění žádá lidský život, ten největší přirozený poklad, jaký jen mohl Bůh dát člověku, přece je to nedovolené přepínání, je to těžký hřích.

»Ale, prosím!« — poznamená někdo. — »Dnešní souboje už vůbec nejsou nebezpečné. Když je to souboj na šavle, tedy sotva vidíme pro samé obvazy špičku nosů obou protivníků, a když střelí, je hlaveň zkřivena a kule z čokolády...«

To je lhostejné, bratři moji. K vážné nápravě je to opravdu málo. Žert je příliš velký. Někdo si myslí, že touto odvážnou hrou zachrání svoji čest, ale Církev nezná v zásadních věcech žádného žertu a nemůže dovoliti této lehkomyšlné hry s životem.

b) Ale souboj je už také proto nedovoleným prostředkem, poněvadž je těsně spjat s mnohými zastaralými ukrutnostmi, jimž se moderní člověk jen útlpně posmívá, a kterých už vůbec nedovede pochopit. Dnes žijeme pod ochranou právního řádu a vzpomínáme s hrůzou na ony doby, kdy ještě mezi lidmi panovalo pěstní právo a krevní msta. Není však souboj jemnějším způsobem krevní msty? Také zde nevíteží pravda, nýbrž síla a obratnost. Hrůzou nás naplňují středověké tak zv. »Boží soudy«. Ony strašné rozsudky, ve kterých pokoušením Boha musel každý prokázati svou nevinu, když musel kráčet bosý po žhavém uhlí a zůstat neporušeným, nebo vložit ruku do vroucí vody a neopařit se. Opravdová pokoušení Boha; ale nesvěřuje soubojník zrovna tak vyřízení své záležitosti náhodě?

2. *Souboj je nejen nedovoleným prostředkem k obhájení cti, nýbrž také prostředkem nedostatečným.*

Ať soudí kdo o souboji jakkoli, v této věci bude s námi nesporně souhlasit: soubojem nedá se poznati, který z protivníků je čestný, a který má pravdu. To je přece jasné, když jeden druhého zraní, dokazuje tím nanejvýše, že je obratnější, ale dokazuje tím také svou větší počestnost? Nevíteží v souboji ten, kdo má pravdu, nýbrž kdo má lepší nervy, nebo více cviku v šermování. Není to tedy bludný názor, chránit uraženou čest tak nedostatečnými prostředky? Přemýšlejme jen chvíli o této věci. Jsou tři možnosti.

a) Oba protivníci jsou zraněni — komu se tedy dostalo zadostučinění?

b) Jest zraněn nevinný, uražený partner — kde je zde zadostučinění?

Abych ilustroval tuto možnost, vypravuji jen jeden případ. Jistý, v šermu proslulý uličník, se vsadil se svými kamarády, že urazí na ulici jisté mladé manžely: muži dá pohlavek, ženu políbí. Řečeno a vykonáno. Výsledkem byl souboj, při němž mladý manžel byl odnesen s bojiště mrtvý. Nyní řekněte sami: najde se rozumný člověk, jenž by mohl obhajovat takový nemrav?

c) Třetí možnost spočívá v tom, že opravdu je uražeč potrestán. Uvažujme však, zda tím opravdu může býti napravena uražená čest. Čest, jaký to vznešený pojem. Nezadatelný majetek člověka. Ale jaká bludná mínění jsou o ní všeobecně rozšířená. Je tomu sotva rok, co dva mladí lidé z tak zvané lepší společnosti přepadli listonoše, aby ho oloupili. Po zatčení prohlásili, že měli »čestné dluhy« a že uloupených peněz použili k jejich úhradě. Také výklad pojmu cti!

Nepotřebujeme však zacházeti tak daleko, všimněme si bližšího příkladu. Čteme nyní denně pojednání ze soudní síně o přestupcích známého hrdiny soubojů, který však vesele falšoval směnky a sice v takové míře, že jimi vyrovnával i výlohy souboje. Ale byl považován za rytíře bez hany a bázně — právě proto, že se

bíl v soubojích. Poučení z tohoto smutného případu nám ukazuje, že všechny jízvy v souboji nabyté ještě z nikoho neudělaly rytíře, ani čestného muže, a může někdo sebevíce dbáti zevnějšku, kalhoty může mít bezvadně vyžehlené, může mít 3—4 souboje do roka, tím ještě nedokazuje, že je slušným člověkem, neboť čest jest vnitřní cenou člověka, čest jest mravní zachovalostí bez poskvrny. Proto nás žádné pokoření a urážka, které přicházejí zvenku, od jiných, nemohou o čest připravit, nýbrž jen nemravnost našeho vlastního jednání. *Čest nám nemůže být vzata ani urážkou, ani ji nemůžeme získati zbraní* — to je názor křesťanský.

Hle, bratři, takovou cenu má souboj s hlediska zdravého rozumu a křesťanské morálky.

Nesmíme se však spokojiti pouze těmito vědomostmi o souboji. Neboť bohužel strašidlo souboje stále ještě straší ve světě jako z dávno zapadlých století pozůstalý, nesrozumitelný přezitek. Proto nestačí, když ho prostě odsoudíme, nýbrž musíme proti němu plánovitě bojovati.

Ptám se tedy:

B. *Jak možno bojovati proti souboji?* Co mohou vážní, křesťansky smýšlející lidé činit, aby odstranili šílenství souboje?

I. Především chovej se každý tak, aby alespoň nedal příčinu k souboji.

a) Ano, my nesmíme vésti souboje; z toho však následuje, že čest svých spolubližních musíme mít v největší vážnosti. Neurážejme jich, nepomlouvajme jich, nešířme o nich klepů, nedráždíme jich svým chováním. Neboť to musím i já přiznati, že když někdo vyzývacím tónem, opovrhlivým způsobem jiné uráží a tak vyzývá k souboji, a pak se bije v prsa a hlasitě vyznává: »Mé náboženské přesvědčení mi nedovoluje souboje...« pak to není zbožnost, nýbrž prostě zbabělost, neboť náboženství zakazuje nejenom souboj, ale také urážeti spolubližního.

Připomenu opět jeden případ ze života. Mladý muž hádal se k vůli jakési malichernosti s otcem rodiny a vyzval ho na souboj. Jeho přátelé snažili se ho upokojiti, ale on ustavičně opakoval: »Nemohu nechat na sobě takové urážky... ztratil bych čest.« Rána z revolveru mladého muže připravila rodinu o živitele. Ale »čest byla zachráněna«. I sami jeho křesťansky smýšlející přátelé se domnívali: »On za to nemůže, že je tak citlivý na svoji čest.«

Citlivý ve věcech cti? To se ukáže teprve tehdy, když někdo je citlivý nejen na svoji vlastní čest, nýbrž i na čest svých spolubližních. Obvykle se nejlehkomyslněji dotýkají cti druhých lidé právě takoví, kteří na svou vlastní jsou až příliš citliví. Křesťanství nás učí, že pravý cit pro čest se projevuje tím způsobem, jak jednáme se cti druhých — ať ve společnosti, ať ve vědeckých diskusích, v úřadě nebo v politice.

Či je snad příčinou souboje cit pro čest? Ó, nikoli! O kolik méně bylo by hádek, rozepří, a tedy příčin k souboji, kdyby byl v člověku zakořeněn opravdový cit pro čest.

Tedy: kdo nechce vésti souboje, nikoho neurážej. Netrp, aby někdo v tvé přítomnosti byl tupen. A jestli se tvoji přátelé nepohodli, snaž se je usmířiti, místo abys hádající se ještě více dráždil, neboť je všeobecně známo, že ve většině případů jsou sekundanti vinni souboji.

b) »Ale, prosím! To je velmi snadné u psacího stolu mezi knihami takto rozjímát o těchto věcech. Ale ve shonu dne, v bojích a nesnázích společenského života nelze dodržovati tak přísné zásady... Bez souboje se nelze obejítí.«

Ale ano, bratři moji. A hned vám také řeknu, jakým způsobem toho lze dosíci. Jiří Washington, největší syn Spojených států amerických, stál přece uprostřed veřejného života své vlasti. Jako mladý důstojník měl s jedním svým kamarádem prudkou rozepří; hádka proměnila se v potyčku, soupeř zasadil mu takovou ránu, že Washington padl k zemi. Každý byl přesvědčen, že dojde k souboji. Washington však — věda, že sám si počínal vyzývavě, vyhledal příštího dne kamaráda a řekl mu. »Mýliti se jest lidské. Včera jsem k vám byl nespravedlivým, a vy jste se hned sám spravedlnosti dovolal. Dostačí-li vám to, budeme opět přáteli. Podejme si ruce.« Stiskli si upřímně ruce a zůstali až do smrti přáteli. Ano, bratři! Když se rozčilením necháme strhnouti k urážce, jsme přece lidmi — je mnohem správnější, když uznáme svou chybu a prosíme za odpuštění, než když spáchané bezpráví zvýšíme hříchem krveprolévání. Prosit za odpuštění! Ó, kéž bychom se zase naučili této zapomenuté ctnosti! Kéž bychom jen uvěřili, že nic není tak imponujícího, než když muž odpouští křivdu nebo prosí za odpuštění.

2. A co lze ještě podniknouti proti souboji? Souboj je zvyk, který pochází z dávných dob. Z oněch dob, kdy — z nedostatku potřebných zákonů — každý si musel své právo chrániti sám. Dnes však máme zákony a proto nemůže nikdo býti již svým vlastním soudcem. Musíme sice přiznati, že zákonnou ochranu cti musíme ještě zdokonaliti, toho však můžeme dosíci jen tenkrát, když významné osobnosti veřejného života stále více budou respektovati stanovisko Církve a když prohlásí, že za žádných okolností nepřipustí souboje, nýbrž v případě utrpěné urážky budou se dožadovati soudního rozhodnutí.

Vím velmi dobře, milí bratři, že lidé, kteří lnou ještě dnes ke své víře, mohou se octnouti ve velmi mučivé situaci a vydati se v nebezpečí, že budou vyloučeni z klubů, odmítnou-li vyzvání k souboji, a budou prohlášeni za zbabělce. Ale dovolte mi otázku: Kdo je zbabělý? Ten, kdo za nejtěžších podmínek má odvahu hlásiti se ke svému přesvědčení a postaviti se proti nesmyslné módě — a nepřijme vyzvání k souboji, nebo ten, kdo podléhá teroru

bludného veřejného mínění, nedbá výstrah svého svědomí, příkazů své víry a zapírá svůj rozum a — jde na souboj?

Ten muž, že by byl zbabělcem, který nepřijme vyzvání k souboji? Ale jak si pak vysvětlíme, že proslulí vládci a vojevůdci byli nepřáteli souboje, dokonce ho přísně zakazovali? Švédský král Gustav Adolf nebyl jistě zbabělcem. A přece zakázal svým vojákům souboj. Jednou se dva vysocí důstojníci pohádali a žádali ho o svolení k souboji. Vladař jim odpověděl: »Chci býti sám svědkem vaší odvahy. Sdělte mi přesně místo a čas svého souboje.« Král se objevil v určeném čase na bojišti, obklopil důstojníky vojskem a řekl jim: »Nyní budete tak dlouho bojovat, až jeden z vás padne. Druhému pak nechám utnout hlavu.« To působilo, oba důstojníci se smířili. Zajistě: i dnes je ještě hrdinstvím, když někdo k vůli společenským názorům odepře jíti na souboj; tím větší je naše radost a zadostučinění, že jest všeobecně známo protisoubojové smýšlení vynikajících mužů našeho veřejného života.

Máme dokonce spolek universitní mládeže, který s příkladnou odvahou se postavil proti souboji. Ano, naše mládež má obětovati svůj život, sílu, krev pro vlast, pro pravdu a právo, pro naši sv. víru, pro účely ideální — ale ne v souboji, který lpí na nás po staletí jako nesmyslná, zbytečná formalita.

Milí bratři! Když chci nyní shrnouti obsah dnešního kázání, vzpomínám si, že musím prositi své milé posluchačky o promínutí. O jejich problémech nebylo dnes řečeno ani slova. Válka a souboj: to nejsou náměty pro nás; to se týká mužů, to jsou jejich záležitosti — domnívají se snad dámy.

Ale, myslím, že nemají zcela pravdu. Byly již války k vůli ženám a sotva existuje souboj, který by se netýkal ženy.

Přece však dnešní kázání platilo nepochybně v prvé řadě mužům. Následující dvě kázání osvětlí páté přikázání zase ženám.

Jsou ještě dnes lidé, kteří nemohou pochopit, proč katolická církev v otázce souboje zaujímá tak nezměnitelné stanovisko. Lidé, kteří myslí, že je nesmírně kruté, když církev nejen duellanty, nýbrž i sekundanty a ostatní spolupůsobící, ano dokonce i nepovolané diváky trestá exkomunikací, a těm, kteří padli v souboji, odpírá církevní pohřeb. Mnozí se dnes domnívají, že je to zastaralé stanovisko.

Jsem přesvědčen, že přijde doba, kdy lidé budou žasnouti, jak nedostatečnými prostředky jejich předkové chtěli hájiti svou čest. A pak naši katoličtí potomci budou moci s pyšným zadostučiněním poukázati na to, že naše svatá víra již v dávných dobách měla odvalu vystoupiti proti tomuto nemravu, třebaže za to sklízela jen hanu. Zrovna tak, jako si dnes nedovedeme představit již doby otroctví, kdy člověk stál na tak nízkém stupni, že jednal se svými spolublížními jako se zvířaty — a přece to bylo kdysi samozřejmé, zatím co po celá staletí pouze křesťanství mělo od-

valhu proti tomu bojovat — a tak jako my dnes nejsme v stavu pochopiti, jak se kdy člověk mohl podrobiti tak zvaným »soudům Božím«, zrovna tak — o tom jsem pevně přesvědčen — bude se diviti mnohý z našich příštích potomků, když bude čísti mé dnešní kázání ve staré knize, pokryté prachem, že byly doby, kdy bylo nutno kázati proti tomuto neuvěřitelnému a barbarскому zvyku.

My však, bratři, v tomto a vůbec v každém ohledu budeme poslušni naší starostlivé, láskyplné matky, naší svaté katolické Církve: nebeské nevěsty našeho Pána Ježíše. Amen.



# Více rakví než kolébek

## I. OCHRANA DĚTSKÉHO ŽIVOTA.

Milí bratři v Kristu! Za několik dní budem slaviti vánoční svátky, slavnost božského Dítěte. Nikdo nemůžeme prožiti tento den vroucněji a krásněji, než v domě, kde jsou děti. V této předvánoční době děti si večer před spaním šeptají a šuškaají o svých přáních a nadějích a očekávají v toužebném rozechvění Jezulátko. Také naše svatá víra s porozuměním a s účastí sdílí tuto radost a činí tyto půvabné svátky ještě krásnějšími mnohými líbeznými zvyky.

Tím nápadnější jest, že hned čtvrtý den po vánocích Církev truchlivě sklání hlavu. Přece v tento den bychom mohli slaviti rovněž radostnou památku: svátek »Mládátek«. Již při pouhém vyslovení objevuje se před našima duchovníma očima půvabný zástup nevinátek se světlými kadeřemi, růžovými tvářičkami, andělskými zraky, zářícíma očima...

Jaký líbezný, poetický obraz! A Církev přece truchlí. Odkládá bílé vánoční mešní roucha, ani se nehalí do vítězné červeně mucedníků, nýbrž odívá se do fialové barvy žalostného smutku.

Jak je to možné? Jak si to vysvětlíme? Přece i to je svátek! A ony malé dušičky vzlétly přece všechny k Pánu Bohu!

Ano, je svátek, ubohá nevinátka přišla do nebe, ale jejich smrt nám připomíná strašný zločin; zločin krvavého Herodesa — a proto Církev truchlí.

### *Hřích Herodesův? Jaký hřích spáchal Herodes?*

Povraždil nevinné děti, zničil jejich život jenom proto, poněvadž mařily jeho plány, ohrožovaly jeho klid a pohodlí.

Hřích Herodesův!

Herodes je dávno mrtvý. Skoro již dva tisíce let. Zemřel po strašném utrpení: ještě zaživa byl rozežrán červy. Herodes jest ovšem mrtev, ale *jeho hřích* — váhám to vysloviti — *jeho hřích žije dodnes*. Zde mezi námi... Teď, kdy se ke konci blíží druhé tisíciletí křesťanské. Všude v městech a vesnicích chodí Herodové, na jejichž rukou lpí krev nevinných dětí, nad jejichž činy se dnešní rozvrácený svět již ani nepozastavuje, a kteří se ještě svými zločiny vychloubají. Ale jejich zločiny budou Tvůrcem všeho života právě tak spravedlivě odsouzeny, jako vražda dětí betlemských.

Neboť co natropí tito pochopové Herodovi jen v jedné zemi — ba, co pravím — v některé větší vesnici, předčí desetkrát, ba stokrát vraždu dětí betlemských.

A předčí ji nejen číselně, ale také zlobou. Herodes nebyl otcem dětí, které nechal zavraždit, ale dnes jsou to vlastní rodiče, kteří ničí životy svých maličkých. Herodes dal ukrutný rozkaz ve zmatku prvního úleku: herodesovské duše dnešní doby vraždí s dobře připravenou, promyšlenou plánovitostí.

Bratři moji! V dnešním kázání jsme dospěli k strašnému námětu. Při projednávání pátého přikázání musíme také tomuto strašnému stavu pohledět do jeho zlých očí, neboť páté přikázání nechrání jen dospělých lidí; chrání lidský život od onoho okamžiku, kdy se nová duše snáší z ruky Boží k zemi; chrání také klíčící život malých lidských poupat. A poněvadž tento krvavý herodesovský hřích, tato »bílá smrt«, ničí tak ukrutně lidská poupata a tak nelítostně řadí v celém světě, proto ani na katolické kazatelně nelze o tom mlčeti. Pohledme v dnešním a příštím kázání vražednému strašidlu do nenasytného obličje.

Dnes budeme mluvit o tom: 1. jak smutná je tato situace, a 2. jaké jsou její důsledky; příští neděli o příčinách, jež tuto ohavnost přivodily, a budeme se také snažiti najíti prostředky, jimiž by se dalo toto zlo odstraniti.

### *I. Jaká je situace?*

A. Milí bratři! Letos tomu bude už tolik let, co skončila světová válka. Hluboce rozechvěni se dovídáme z různých statistik, že vražedné zbraně této války zničily kolem 10 mil. lidských životů. Deset milionů! Strašné číslo. Zachvějeme se při pouhém čtení. A přece, co znamená tento počet v přirovnání s »bílou smrtí«, s miliony obětovaných dětí? Děti, jež od Boha byly určeny k pozemskému životu, kterých však tento strašný hřích buď ani nepripustí na cestu k pozemskému bytí, a tím je poskvrněna svátost manželství a páchan hřích proti šestému přikázání Božímu, anebo jsou ničeny již dříve, než se narodí. A to je zase těžký hřích proti pátému přikázání.

Kdosi, vida nesčetné školy, dětské útulky, ochrannovny, nařízení, pedagogické knihovny a tak dále, nazval s pýchou nynější století »stoletím dítěte«. Možno nazvat »stoletím dítěte« dobu, v níž se tiše a vytrvale vede válka proti dítěti? »Stoletím dítěte« — ono období, v němž hřbitov nezačíná daleko za městem, nýbrž již u domácího krbu. Či možno nazvat »Stoletím dítěte« tu dobu, kdy žena ráda slyší hukot svého auta nebo štěkání svého psíčka, ale plačící hlásek jejího dítěte jí »jde na nervy«!

O jaké ohavnosti to mluvíme? Netroufám si vůbec říci přesné statistiky — obávám se, že by mi selhal hlas.\* Zmíním se pouze

o jednom jediném případě, o němž jsem se dověděl v těchto dnech od jednoho našeho universitního profesora. V naší ubohé vlasti hynou ročně tisíce matek, poněvadž zabírají přístup na svět oněm dětem, které jsou na cestě do života, a podrobují se zakázané operaci, při níž je dítě zavražděno. Bratři moji! Uvažte jen: tisíce mladých matek! Nejsou vaše duše pobouřeny? Obstojí malý lesík, z něhož každého roku budou vyňaty tisíce mladých, silných kmenů? A tyto tisíce smrtelných případů neznamenaají jen zmenšení národa o tyto matky, nýbrž následkem smrti mladých matek také ztrátu dalších tisíců lidských životů.

Moji milí bratři a sestry! Chtěl bych, abyste si uvědomili celou ošklivost tohoto strašného zločinu. Řekněte: máte doma malé dítě? Takového povídavého, smějícího se šestiletého klučíka? Takovou přítulnou, chytrou pětiletou holčičku? Vezmi si děťátko pěkně na klín... a pohleď mu hluboce do jeho andělských očí... Ó, jaká krása, jaké nadzemské světlo ti září vstříc. Cítíš, s jakou nevýslovnou láskou tě objalo kolem krku, jak něžně se k tobě tulí. A teď... vezmi kuchyňský nůž... a prořízni mu hrdlo. Ano, otče, matko, uřež dítěti hlavu! Ano, toto drahé děťátko odstraň se světa, zabij ho, zavraždí...

Snad se divíte: co nám to tu vlastně povídá! Vždyť taková ohavnost je nemyslitelná. Když jeden nešťastný šílený otec to přece udělal, hned druhého dne o tom časopisy psaly a domáhaly trestu.

A hle, sta takových lidí běhá po asfaltu velkoměst, ano, bohužel, již i po cestách vesnic a samot, lidí, v jichž duších hoří Herodesův hřích, a ten je teď mučí a vyčítá a na duši hlodá. A přece o tom nepíše ani noviny, ani svět se nad tím nepozastavuje. V nejvznešenějších kruzích jest tento přečin schvalován, a staré matky dávají tuto radu svým dcerám do manželství — a *tím jsme dospěli k úpadku křesťanského světového názoru.*

*B. Neboť strach před dítětem jest bankrotem křesťanského světového názoru a vítězstvím pohanství!*

Či neznáte ohromného rozdílu pohanského a křesťanského názoru na dítě? Pohleďte jen na řecká a římská díla umělecká; jak zřídka kdy najdete tu sochu dítěte. Neboť pohanství nevážilo si ani matky, ani dítěte. Křesťanství však vyšlo z kolébky božského Dítěte a jedním z nejpůsobnějších obrazů jest a zůstane na věčné

\* Statistický úřad vydal přehled za rok 1935. Pokles populace v západní části republiky hrozivě pokračuje. V roce 1934 činil přírůstek ještě 81.554 lidí, v roce 1935 už jenom 65.733. Zmenšil se tedy o 15.823 osob. V roce 1921 narodilo se v republice 399.019. V roce 1935 klesl jsme na 265.000 dětí. Sňatků bylo uzavřeno v roce 1935 o 6818 méně než v roce 1934. Zajímavá je statistika počtu dětí podle náboženského vyznání rodin. Řeckokatolíci mají na rodinu 4 děti, pravoslavní 3,7, katolíci 3,2, rodiny církve českosloven. už jen 2,6 a bez vyznání 2,5.

časy: Svatá Panna s Jezulátkem v náručí. Pohan­ská do­ba si ne­vá­ží­la dí­te­te, a do­ba, která ne­šetří dí­te­te, zas­lou­ží si rov­něž ná­zvu: po­han­ská!

Neboť i u toho, kdo ne­milu­je dě­ti, hlá­sí se přiro­ze­ně rodič­ovské ci­ty a on pak všec­ku lásku vě­nu­je psům a koč­kám. Ne­ní to po­han­ský vý­směch křes­ťan­ské myš­len­ce?

Dobře mi rozu­měj­te, bra­trři. Neří­kám, že nes­mí­me mít psa ne­bo koč­ky a že jich nes­mí­me mít rá­di. Ochra­na pá­te­ho pří­kázání vzta­hu­je se do jistě mí­ry i na zví­ra­ta tím, že za­ka­zu­je je trá­piti a bezú­čel­ně za­bí­jet. To je správné. Jed­no­mu však ne­ro­zu­mím.

Ne­chá­pu to­tiž, jak in­te­li­gen­tní, vz­dělání lídé, mo­hou hle­dět na krutou bí­du svých bliž­ních, aniž by po­hnuli brvou, ne­bo pro­jevili nej­menší sou­cit, za­tím co ih­ned om­dlé­va­jí, když je­jich an­g­on­ská koč­ka tro­chu zamňou­ká, ne­bo když něk­do stou­pne je­jich psí­kov­i na nož­ku. Za­tím co bí­da a hlad přepa­dá­va­jí tak po­čet­né lídé, jsou lídé, kteří vo­zí svého pa­rádního psíčka na pro­chá­zku v au­tu, oslavu­jí naro­ze­ní­ny své koč­ky a po­dle ro­ze­sí­laných smu­teč­ních oz­ná­me­ní: »jsou k smrti zar­mo­u­ce­ni, že je­jich jedi­ný neza­po­me­nu­tel­ný, ob­lí­be­ný pinč­lík, opu­stil toto slzavé údolí«. Mo­ji bra­trři! Ne­ní to straš­livé, po­han­ské bar­bar­ství?

Berlín má 200.000 kojenců; ale 240.000 psů. O čtyřicet tisíc psů více než dě­ti. Psi vy­tlá­ču­jí dě­ti z ná­ru­če matek; ženy se mazlí s tě­mi­to zví­ra­ty, us­tý­la­jí jim jako do ko­lé­bek do měk­kých košů, berou je na ce­sy au­tem, na vý­le­ty a mazlí se s nimi vším mož­ným způ­so­bem. Co je to jiného než po­han­ský ne­mrav.

V Paříži je kos­me­ti­cký ústav pro psy — »Institut de beauté pour les chiens« — v němž pra­cu­je celé množ­ství lé­ka­řů, stři­hačů a ma­se­rů. Paříž má také na ostrově »Isle des ravageurs« vel­ko­lepý, do­bře udr­žo­vaný psí hřbi­tov s upra­ve­nými ce­sta­mi, mra­mo­ro­vými hrob­ka­mi, umě­leckými re­lie­fy, a na tak mno­hém po­mní­ku je fo­to­gra­fie po­šlého ob­lí­be­ného zví­rá­tk­a. Dost často za­sta­ví před hřbi­to­vní bra­nou e­le­gan­tní au­to, z ně­hož vy­stou­pí bez­dětné pa­řížské dá­my, aby své­mu neza­po­me­nu­tel­nému miláčkovi po­lo­ží­ly na hrob ně­jaký pa­ml­sek.

Člověk by to­mu­to bez­ed­nému nesmyslu vů­bec ne­vě­řil, kdy­by paříž­ský trestní soud se neza­bý­val udá­ním jedné pře­velice bo­haté dá­my. Tato dá­ma přiná­še­la denně jemnou pa­stiku na hrob svého po­šlého psíčka a vě­řila, že neza­po­me­nu­tel­né zví­rá­tko se v noč­ních ho­di­nách ob­jeví a své za­mi­lo­vané jí­dlo s po­žit­kem se­žere. Jed­no­ho dne však dá­ma za­po­mně­la u hrobu deštník, a vra­ce­jíc se, byla svěd­kem straš­ného zlo­činu. Co spa­řila? U hrobu se­děl hřbi­to­vní hlí­dač a po­chu­tná­val si na dra­ho­cen­né lahůdce. Dá­ma učinila na ně­ho pro­to udání. . . Řek­ně­te, bra­trři, ne­ní tohle děs­ná bez­bož­nost?

Je to hu­sná bez­ci­tnost — a po ka­ždé se mi sevře srdce, když čtu v časopi­sech, na rek­lam­ních ta­bu­lích a na domech vyhláš­ku: »Hle­da­jí se bez­dětní ma­ně­le­lé!«

Já bych takové vyhlášky zakázal zákonem. Zrovna takovou ukrutností je, když někdo hledá byt a majitel domu stanoví podmínky . . . »ani psa, ani kočky, ani děti . . . zvláště *ne děti*«.

*Zvláště ne děti?* Tedy rodina a dítě, matka a dítě jsou pojmy, které k sobě nepatří? Jsou přece tak nerozlučně spojeny, jako nic jiného na světě.

Rodina bez dítěte — toť zahrada bez květin.

Rodina bez dítěte — toť pták, který nezpívá.

Rodina bez dítěte — toť strom bez plodů.

Rodina bez dítěte jest — *vítězstvím pohanství!*

Bratři moji — obraz je dost chmurný, nechci se proto zmiňovati o podrobnostech, zato v další části kázání poukážu na děsné následky tohoto strašného hříchu, tohoto hnusného zločinu.

## II.

### *Jaké jsou následky tohoto hříchu.*

Bázeň před dítětem je dnes rozšířena v tak odstrašující míře, že to již vyhlíží skoro jako stávka matek. Uvažme především: Jaké strašné nebezpečí se v tom skrývá s národního hlediska?

1. Již jen početně je to nebezpečnější a zkázonosnější ranou, než několik prohraných bitev, než několik roků světové války. V Československu žije 3,941.855 rodin, z nichž 615.345 nemají vůbec dětí, přemnohé jen jedno nebo jen dvě. Tedy skoro polovice rodin neplní své národní povinnosti. Jak to, že neplní?

O bezdětných rodinách netřeba mluvit. Ale také tam, kde jest jen jedno dítě, když otec a matka zemrou, zůstane místo nich jen jeden člověk. Také rodina se dvěma dětmi není žádným národním ziskem: udržuje právě jen status quo v rovnováze: dva rodičové zemrou, dva mladí po nich zůstanou — žádný zisk pro národ.

Mám otevřeně říci, jaké následky to bude mít, jestli to tak půjde dál? Pak nebude potřebí ani nepřátel, ani prohraných válek, naše země zanikne tak jako tak. Což nevidíme, jak se sousední národy početně rozmnožují? Neznáme varovných slov dějin? Každému národu hrozí zánik, *u něhož je více rakví než kolébek*.

2. Ale vezměme v úvahu nejen ztráty početní. Nemůžeme ani tušit, kolik slavných hrdinů, ducha, velkých badatelů, učenců a světců ztrácí vlast tím, když se zabraňuje zrození dětí.

To je skutečnost, moji bratři. Ne prázdná slova, ne nadsázka, ale zkušenosti nám dosvědčují, že největší lidé vědy a náboženského života pocházejí právě z takových rodin, které byly hojně požehnány dětmi. Je až strach pomyslet na to, kolik velkých učenců, přátel lidstva a světců bylo ztraceno životu, poněvadž rodiče měli strach před dítětem. Neboť kdyby se také lidé minulých století vyhýbali rodičovským povinnostem, nikdy by, abych uvedl jen několik případů — nežila sv. Kateřina Sienská, jež byla 25.

dítětem svých rodičů; také ne náš sv. Klement Hofbauer, velký apoštol Vídně, dvanácté dítě své rodiny; sv. Terezie z Lisieux, deváté dítě svých rodičů. Sv. Ignác z Loyoly měl deset sourozenců, sv. Tomáš Akvinský pět, sv. Bernard šest. A — abychom jmenovali také světské velikány — slavný fysik Fraunhofer byl desátým dítětem svých rodičů, velký básník Lessing třináctým. Vynálezce bleskosvodu, Benjamin Franklin měl sedmnáct sourozenců, malíř Dürer také tolik...

Vidíte, bratři, takové ztráty utrpí národ vraždou dětí v životě mateřském. Tak může ztratit mnoho slavných lidí, ale zcela jistě to pocítí na své životní síle, počet obyvatelstva klesá, síla národa upadá. I když je tisíciletý dub obrem mezi stromy, víme příliš dobře, jaký osud jej očekává, začne-li v jeho kmeni hlodati skrytý červ.

B. Tento hřích není však jen těžkou ranou pro národ, nýbrž i pro *jednotlivce*. *Uymstí se na dítěti... jedináčku*, jemuž bylo dovoleno žít, ale ještě bolestněji postihuje samy *rodiče*.

1. Tento hřích vymstí se na »jediném dítěti«, z lásky k němuž se rodiče dopouštějí vraždy ostatních dětí: »aby mohlo býti slušně vychováno«, aby se »netříštil majetek« atd. atd. ... Je zajímavou skutečností, že, i když by se snad zdálo, že rodiče mohou své dítě lépe a pečlivěji vychovat a nechat vzdělat, přece se národu ve skutečnosti dostává nejvýznamnějších lidí, mužů a žen, obvykle z rodin pozeňmaných dětmi a ne v osobě jedináčka. To je neobvykle zajímavá skutečnost. Proč, z jakého důvodu, jsou v rodinách s četnými dětmi, kde přece rodiče mají velmi málo času, aby se věnovali každému jednotlivému dítěti, děti lépe vychovány, způsobilější, poslušnější a lepší než jedináčci?

Proč, bratři moji? Poněvadž *rodiče jednoho dítěte toto nevychovávají, nýbrž rozmazlují*: hýčkají je, mazlí se s ním, kazí je svou změkčilostí.

Ubohé dítě! Chtělo by tak rádo býti dítětem, ale to mu není dovoleno: nemá žádného druha při hraní, nemá kamaráda, s nímž by se mohlo dělit o žalosti a radosti, jemuž by někde v koutku se mohlo svěřiti se svými malými tajnostmi, s nímž by si mohlo hráti a někdy se také pohašteriti a poprati a zase se usmířiti, jedním slovem, nemá sourozenců, kteří by je nejlépe vychovali. Ano, děti, které si vzájemně hrají, spolu bydlí, radují se i pláčou, vychovávají se k vzájemné svornosti, k snášenlivosti a lásce. Jejich ostré hrany v povaze se obrousí, tak jako se uhladí oblázky v potoku, které stále o sebe se otírají.

Proto jsou děti z početnějších rodin lepší, že při společenském životě musejí sobě ledacos odpustit a povolit, musí se učit chápat, že se svět netočí kolem nich, a že z lásky ke druhým se musíme mnohému odříci.

Jaký osud však očekává jedináčka?

Poněvadž nemá sourozenců, jest odkázán na společnost dospě-

lých. A tak se stane předčasně zralým, přemoudřelým, všemu lépe rozumí než druzí, stane se »mladým starcem«. Takové děti jsou v sebe uzavřené a chladné, dokonce i ve škole jen těžce k někomu přilnou, a když přijdou domů, nemají nikoho, ke komu by promluvili. Tato osamělost působí i na jejich nervy. Proto rozumíme také zajímavé statistice jistého vídeňského lékaře, podle níž ze sta dětí, které nemají sourozence, ve věku 2—10 let jen 13 bylo dokonale zdravých, 87 bylo více nebo méně nervově chorých; naproti tomu ze 100 dětí z rodin dětmi obdařených bylo 69 dokonale zdravých.

Vidíme tedy, že následky této hříšné módy započítávají se na vrub jedináčka, pro jehož štěstí se rodiče dopustili tolikrát tohoto hříchu.

2. Ale také rodiče hořce platí za tuto hříšnou módu.

a) Opět zajímavá skutečnost: jest mnohem těžší poroučeti jednomu dítěti, než několika. Neboť rodiče, kteří se bojí četného potomstva, ztrácejí svoji autoritu také u jediného dítěte. Jejich rozkazy jsou neúčinné, dítě jich nedbá. Jemná dětská duše vycítí, že v lásce rodičů není něco v pořádku, a když to jednou dítě zpozorovalo, je konec poslušnosti a oddané lásky k rodičům.

b) Jest však také jedna myšlenka, o níž by rodiče měli vážně přemýšlet: Vychování dítěte stojí mnoho námahy a starostí, ale vyplatí se to.

Teď nemyslím na to, že bys snad jednou ve stáří byl odkázán na podporu svých dětí, myslím na něco zcela jiného. Jak často přicházejí do rodin smutné dni, pohromy a zármutek. A v těch zachmuřených těžkých časech ozáří starostmi zdeptané srdce rodičů jen jediný paprsek světla, jež vysílá járá duše bezstarostných dětí. Přicházejí zahořklé, beznadějně dni, kdy jediné dítě stojí jako anděl strážný mezi znesvářenými dospělými lidmi. Těžké rozpory mezi manžely nekončí rozlukou jen proto, že dětské ručky svou něžnou silou jich od sebe nepustily. Jak často se již stalo, že mezi manžely byly věčné sváry a rozbroje. Vyhrožování rozvodem, hádky, bezohlednosti byly na denním pořádku, dokud tu nebylo dětí. Dítě však, a ještě lépe, několik dětí, podepřely rozpadávající se základy manželství. A zde se odvolávám opět na statistickou skutečnost.

Podle statistiky polovice rozvedených manželství nemá žádných dětí, u dalších dvaceti procent jest jen jedno dítě. Tato čísla mluví jasnou řečí: tam, kde mají radost z dětí a ochotně berou na sebe starosti s nimi spojené, tam sídlí také vzájemná láska a úcta rodičů, tam manželství kotví na pevném podkladě.

3. Avšak v očích křesťanských rodičů jest nejdůležitějším důvodem proti tomuto hříchu: v ů l e B o ž í. Dítě jest darem Božím, »požehnáním Božím« — říkalo se za starých zbožnějších časů — jehož přijetí a opatrování znamená velkou zásluhu pro život věčný. A právě proto jest zničení tohoto drahocenného daru Božího

ještě dříve než vstoupí do života, strašným hříchem proti Pánu veškerého života.

Zoufalá matka se vrhla se svým kojencem v náručí do Dunaje. Lidé četli s úžasem tuto krátkou, bohužel, tak všední zprávu. Byl to těžký hřích: přece dvojí vražda... ale toto dětátko bylo alespoň pokřtěno, a i když byl obětován jeho pozemský život, bylo přece přijato do řad andělských. Ale oběti dnešních Herodesů přijdou bez křtu svatého na onen svět. Nejsou sice zavrženy — toho naše svatá víra neučí — ale také se jim neotevře brána, za níž by mohly očekávat věčnou blaženost nebes. *Ztratily svůj pozemský život — k vůli svým rodičům, a ztratily svou věčnou blaženost — k vůli svým rodičům.*

»K vůli rodičům« — jsem pravil. Ale můžeme tyto lidi nazývat »rodiči«? Jsou si vůbec vědomi, jakým děsným zločinem je jejich hřích? Církev, aby zvláště zdůraznila ohavnost tohoto hříchu, vyňala ho z pravomoci obyčejných zpovědníků. Tohoto hříchu může zprostiti jen biskup nebo zpovědník zmocněný biskupem. Dříve nebo později si však i hříšníci uvědomí strašlivost svého hříchu. Největší trest, jaký je může na zemi stihnout, je hrůza výčitek svědomí a mučící sebeobžaloby. Usmrcení nenarozeného dítěte jest vraždou, a k vrahům promlouvá v Písmě svatém Pán života a smrti slovy, která řekl kdysi bratrovrahu Kainovi: »Hlas krve bratra tvého se země volá ke mně. Buď tedy nyní zlořečený na zemi, která otevřela ústa, aby pila z ruky tvé krev tvého bratra... Budiž tulákem a poběhlíkem na zemi« (I. Mojž. 4, 10—12).

»Hlas krve«... co to znamená, bratři moji?

Shakespeare píše o tom v Makbetu: »Nejlíbeznější arabské vonavky nesmyjí zápachu krve, která přischla na ruce vrahů, žádná voda nesmyje krvavé skvrny. Často se zjeví bledá a krvavá postava zavražděné oběti, zatím co potem zalitý vrah úzkostlivě šeptá: — třebaš i přišly divé šelmy, jen ať se neukazuje zjevení zavražděného!«

Jen ať nepřicházejí vzpomínky! A ony přicházejí přece. Těžké, temné mraky dopadají na tyto lidi — Herodesy... není klidu... šťastný spokojený manželský život zmizel. A duše zápasí a nemá pokoje. Jest však jedna cesta, jediná cesta k nápravě: upřímná zpověď, ale bohužel — jak těžko se k ní odhodlat! A duše zápasí a bojuje dál... Ubohý hříšník je nerozhodný, váhá, chápe se každého stébla: uděluje velké almužny, modlí se mnoho a vroucně, koná poutě, žaluje, pláče, všechno marné: je to jen sebeklam, který mu nenavrátil klidu. A pak klesá dál: Rozchází se s Církví, s vírou, s Bohem. Stává se zatvrzelým, Nadává a klne, všechno kritizuje a obviňuje — a přece nenalézá klidu.

»Raději mnoho dětí na klíně, než jedno na svědomí!« Neboť strašný je osud těch, kteří se odvážíli vzepřít se Bohu všemohoucímu...



Dost, bratři!

Uzavřeme těmito smutnými akordy dnešní kázání. Bylo delší než jsem měl v úmyslu, ač můj námět není ještě vyčerpán. Příští neděli budu pojednávat znovu o této otázce, neboť cítím, že musím rozptýlit ještě mnoho předsudků a námitek.

Vím, dnešní světový názor posuzuje tuto otázku lehkomyšlně a lehce dává rozhřešení. Ale nedává ho Bůh a světové dějiny. Nedává ho Bůh, jehož páté přikázání zní: »Nezabiješ!« Nedávají ho světové dějiny, jejichž nejdůležitější věta říká: kultura, technika, věda, stroje, dolly, obchod a průmysl nemají vůbec ceny, neboť při tom všem zahyne národ, který má více rakví než kolébek!

Pane a Bože, pomoz nám, aby národ náš byl ušetřen tohoto osudu! Nedopouštěj, aby se naše ženy staly učednicemi Herodesovými! Pomoz nám, aby naše matky s obětavou duší chápaly slova básníkova: —

Víš, co je matka? Přadlena u přeslice života.

Víš, co je dítě? Budoucnost života.

Řekni, komu patří budoucnost? Těm, kteří zvítězí v boji.

Víš, kteří to jsou? Matka a dítě. — Amen.

# Hřích nebo hrdinství?

## II. OCHRANA DĚTSKÉHO ŽIVOTA.

Milí bratři v Kristu!

Jeden z nejproslulejších myslitelů křesťanských, Klement z Alexandrie, zmiňuje se ve svém díle »*Y ch o v a t e l*« o pohanských římských dámách, které s úzkostlivou, taková mateřskou péčí ošetrovaly kuřátka, ale bez výčitek svědomí vyhazovaly na ulici děti otroků, narozené v jejich domech.

Ohromující zděšení, jež pocítila duše proslulého církevního otce, když psal o těchto odporných věcech, pocítili jsme i my, když jsme v posledním kázání zkoumali nejstrašnější nakažlivou nemoc našich dob: ten strašný »kulturní boj«, který se stal v našem století, — ó, jaká horká ironie — ve »století dítěte«, počátkem ukrutné módy, usilující o zničení dětských životů.

Když egyptský farao nechtěl propustiti židovského národa ze zajetí, trestal Bůh Egyptany různými těžkými ranami, posléze největší: vyslal anděla smrti do země, aby šel dům od domu a všude usmrcoval prvorozené syny... »A povstal veliký křik v Egyptě, neboť nebylo domu, v němž by neležel mrtvý,« praví Písmo svaté (II. Mojž. 12, 30).

Bratři! Také dnes ještě řadí mezi námi tato egyptská rána. Prvorozeným ještě daruje život, ale ani to ne vždycky. Ostatní děti však očekává neúprosný osud, buď bývá zničen jejich klíčící život hned na počátku jejich bytí (to je hřích proti V. přikázání), anebo se jim nedovoluje ani nastoupiti cestu k životu (to je hřích proti VI. přikázání). A tak i dnes bědují lidé, kteří mají ještě srdce: *Mravnost bude zničena, národ zamikne, když to tak půjde dál!*

V kázání poslední neděle popsal jsem vám několika rysy tesklivou hřbitovní náladu, již působí v dnešních rodinách kolébky, které jsou prázdné z lidské libovůle. Ukázal jsem také na následky hříchu vraždění dětí jak pro jednotlivce, tak pro národ. Cítím však sám nejlépe, že to nebylo ještě uspokojivě rozřešeno. Proto dnešní kázání bude odpovědí na spoustu dopisů a otázek, s nimiž se posluchači po nedělním kázání na mne obrátili.

V první části se budeme zabývatí příčinami, jež toto zlo zavinily, a v druhé části budeme se snažit najíti prostředek proti této vražedné nemoci.

## *Příčiny dnešního strachu před dětmi.*

1. Především chtěl bych se zmíniti o směru, který se skrývá pod vědecký plášť, o tak zvaném *neomaltusianismu*, na nějž se lidé často odvolávají, a jenž se obává, že stále přibývajícím lidstvo mohlo by zahynouti hladem.

Šířitelé této myšlenky straší rodiče, říkajíce: »Jen dejte pozor! Na světě je už příliš mnoho lidí. Země nestačí plodit tolik potřebných potravin, že by to stačilo stále vzrůstajícímu počtu lidí a proto neomezíme-li porodů, vypukne dříve nebo později na celém světě hlad.« Přirozeně je tato »vědecká« teorie vodou na mlýn těch, kteří tak chtějí ospravedlnit svůj hřích.

Bratři moji — tento argument ztratil již úplně svoji důkaznou sílu. Dnes víme nade vší pochybnost, že lze mnohem intensivněji pracovat v zemědělství, že lze ještě obrovské plochy učiniti plodnými, že je možno na té naší staré zeměkouli vydobýt ještě tolik chleba, že by mohly nejen dnešní dvě miliardy, ale čtyři, ba dokonce šest miliard z toho krásně žít. Z přelidnění nehrozí tedy naší staré zemi žádná katastrofa. Tím více jsme překvapeni, když slyšíme, že i v naší zemi právě nyní jsou připravovány nové návrhy zákonů, které chtějí ospravedlnit tento druh vraždění dětí, a tak jej učinit beztrestným, chtějí škrtnouti ze zákonů ony přísné paragrafy, které — zcela správně — úředně stíhají tento zločin. Co jiného znamená tato snaha, než bludný pokus řešiti těžký problém. Je to zrovna tak, jako kdyby někdo místo nemoci léčil její příznaky. Strach před dítětem je *příznakem* nemoci, která pochází z úpadku mravnosti a ze zhoršených hospodářských poměrů. Nezabývejme se tedy následky, nýbrž všimněme si jádra nemoci.

Mudrujícím hlasatelům těchto zásad musím přímo říci, že *roz-množení národa nezavinilo ještě nikdy nouzi tohoto národa*. Čím četnější je některý národ, tím intensivněji pracuje na poli hospodářském a technickém. Z kočujícího národa stávají se rolníci, kteří dřevěný pluh zaměňují za železný. Naproti tomu číselné ubývání národa znamená zároveň jeho materiální bídu.

2. Ostatně vidíme dosti často, že v mnoha případech strach před dítětem *není zaviněn trudnými hmotnými poměry*. V ubohých barácích a chudých čtvrtích městských zaznívá ještě dnes smích a křik dětí, zatím co za zdmi nádherných vil panuje mrtvé ticho. V nejbohatší ulici v New Yorku bylo ve 45 domech, které se v bohatství téměř dusí, napočítáno celkem 17 dětí. Čím bohatší rodina, tím méně má dětí. Není to očividné vyvrácení neomaltusianismu? Nevysvítá z této skutečnosti, že musíme někde jinde hledat hlubší důvod strachu před potomstvem?

Příčinu strašných zločinů proti dětským životům, které jsou nyní rozšířeny po celé Evropě, nelze hledati jen v hospodářské krizi,

nýbrž — mám-li to otevřeně říci — v *otřesených mravních názorech*. Lidstvo ovládl bezbožecký světový názor. S popřením věčného života a odpovědnosti před Bohem přišly ruku v ruce i světské zábavy a pohodlí. Tu je ovšem hlouček dětí přirozeně na překážku. K tomuto zločinu přispívají také biografy a pornografické spisy, společnost a ulice velkoměsta, pod jejichž vlivem duše velkoměstského člověka již v osmácti letech je sprahlá a nemá už zájmu pro slušný život a čisté manželství. Dnešní mládež na každém kroku slyší jen o zábavách a velmi zřídka o povinnostech. Všude slyší, že cílem života jest jen požitek. Všude se jí říká, že má převzít co nejméně břemen a starostí.

Pramenem těchto hříchů je také dnešní *barbarský názor na dítě*. Cituji opět některé myšlenky z dopisů, které jsem tento týden obdržel. »Prosím, můj surový muž mne zabije, jestli přivedu na svět druhé dítě« — nařiká jistá paní. Druhá píše: »Kázání pojednávalo o herodesovském hříchu, ale všude ve společnosti se mi vysmívají, že mítí i jedno dítě je hloupostí. Říkal jste, že jeho zničení je hříchem. Ale kdež! Vždyť to je maličkost, tak asi jako plombování zubu. Ročně 2—3 zuby, a 2—3 operace...«

Bratři! Tak je to v dopise: Ročně 2—3 zuby, a 2—3 operace. Slova, při nichž mi tuhne krev v žilách a zastavuje se tep srdce. Řekněte sami: jest přemrštěné mé tvrzení, že hlavním důvodem strachu před potomstvem jest nestydatý cynismus, osobní pohodlí, bezstarostný život, snadnější společenský postup, požívačnost, slovem: *lehkomyslný a nekřesťanský názor na život*?

3. Znam již napřed odpověď i na své dnešní kázání. Opět dostanu dopisy... žalující, *zahořklé dopisy*. Že »zde s kazatelny se mi lehce mluví... že neznám dnešního tak nesmírně těžkého života... že nevím, že nesčetné rodiny trpí strašnou bídou, že nemají práce, že nemohou vyžít...« Co mám odpovědět na tyto žaloby? Říci, že to všechno, co uvádějí, je lež, že všechno je neodůvodněno? Toho, bratři moji, bohužel, říci nemohu.

Jsem nucen uznati, že tomu tak je, že v dnešních společenských poměrech je mnoho svodů k tomuto hříchu a že k vůli nespravedlivým materiálním okolnostem jest i slušným manželům tak těžké žítí zdravým, mravním rodinným životem, životem podle vůle Boží.

Vím, a veřejně to doznávám — a to je strašlivou obžalobou současného světového řádu — že v dnešních tísnivých hospodářských poměrech velmi často bohobojným manželům, kteří mají nejlepší úmysly, zbývá toliko dvojí možnost: *buď hřích anebo hrdinnost*! Buď se uleknou mnoha starostí a břemen, spojených s výchovou dětí, a zabrání malé bytosti vstup do života nebo se nechtějí protivit vůli Boží, přijmou dítka, a s nimi přijmou i mnoho strastí, odříkání a nepohodlí. Ano: *buď hřích, nebo hrdinnost* — katolíci pak nesmějí ani na okmžik váhati, pro co se rozhodnou.

### *Přijmouti dítě!*

Oh, velmi snadno se to řekne, ale jak těžko se to plní! »U nás je už svrchovaná bída... Máme pouze kuchyň, a dvě děti již... Můj muž má nepatrné měsíční sluzné, a čtyři děti pláčejí o chléb... Moje žena je churavá, při nejbližším porodě zaplatila by to jistě životem... Chtěli bychom mít více dětí, ale máme je vydati bídě? Nesmíme se v tomto zoufalém postavení bránit dalším dětem? ...«

Tak žalují i nejlepší lidé!

Co máme těmto nešťastným zoufalým říci? Říci jim, aby své nároky snížili ještě na menší míru? To je už nemožné. Tu nezbyvá nic jiného, říkám to upřímně: V tom případě uznává i Církev právo rodičů zmenšit počet dětí. Ale jak to udělat? Dejte pozor! V těchto případech používám slov sv. Pavla: »Ti, kteří mají manželky, ať jsou tak, jako by jich neměli« (I. Kor. 7, 29). To znamená, že jedinou ochranou proti potomstvu jest *zdrženlivost manželů*. Ať již žena je příliš slabá, tak že nemůže na svět přivést děti, nebo že bída je příliš velká, tak že není možno mít děti, ve všech těchto případech jest a zůstane jedinou dovolenou ochranou: sebeovládání manželů. Ano: *sebeovládání*. To je pravé křesťanské slovo! Sebeovládání, které, musí-li to být, když to materiální poměry nebo šetření manželky vyžadují, dovede se zříci na čas také manželských práv.

Je to možné?! Pud je příliš mocný, než aby mu bylo lze odolati! Bratři! Bez Krista je to ovšem vyloučeno. Jsi-li jen slabým člověkem, tedy to nejde. Jsi-li ale také křesťanem, pak je to možné. Když se utíkáš v modlitbách k Bohu a vyprošuješ si ve svátostech jeho pomocné milosti, pak to dokážeš. Neboť konečně mohl bys říci tímž právem: Když mne někdo udeří, nikdo nemůže po mně žádat, abych mu ránu neoplatil, tak silný a mocný je ve mně instinkt. Když se mi líbí nějaká věc ve výkladní skříni, nemohu odolati, abych jí neukradl — »tak silný je instinkt«.

Lze však mluvit o kultuře při nedostatku sebeovládání? Neboť co je vlastně kultura? Jest krocení přirozených sil. Kultura jest hrází, jež zadržuje rozbouřené vlny. Kultura je parním strojem, neboť reguluje k užítku bouřlivou energii páry. Kultura je akumulátor, jenž udržuje elektrickou sílu. Jak pyšný je moderní člověk na to, že poroučí přírodě a že si podrobuje její rozpoutané síly. A pouze v oblasti pudového života bychom nechali vládnouti temné moci přírody? Ve všem chceme býti pány přírody, jen právě v tomto ohledu chceme jí dovoliti, aby zotročila naši duši?

Moji bratři! Dovolte mi, abych mluvil otevřeně a zřetelně: podle katolické mravouky jest každá »ochrana proti dítěti«, kromě úplné manželské zdrženlivosti, těžkým hříchem proti pátému nebo šestému přikázání. Manželství může býti užíváno buď jak to Bůh nařídil, anebo se ho vůbec zřeknout. Církev uznává pouze tyto dvě možnosti.

»Ale tu jsme opět dospěli tam, odkud jsme vyšli: Buď hřích, anebo hrdinství!« Zajisté. Tak je také nazváno mé dnešní kázání. Spasitel říká hned s počátku, že kdo ho chce následovat, ať se cvičí v sebezapírání, ať vezme kříž na sebe a následuje Ho.

Kdyby naše Církev v této věci nebyla tak neústupná, hned by se s ní smířilo tisíce a tisíce lidí, miliony lidí bychom získali katolickému vyznání. Jak je to bolestné. Či nebylo by možno splnit touhu tolika tisíců, či nemohla by povolit katolická Církev — ta Církev, která pro své nesmířitelné stanovisko v této otázce musí slyšet nesčetné hořké výčitky? Nemohla by Církev trochu změnit vůli Stvořitelovu a vyhovět alespoň chudým manželům, kteří se nuzací v nezdravé světničce, nebo nemocným dovolit žítí v manželství tak, aby neměli děti? Ne, bratři! Nebyla by tato shovívavost průlomem, jímž potopa lidské špatnosti by udusila každého kojence? Katolicismus nemůže zmírnit zákony, které stanovil všemohoucí Bůh; aniž by se stal sám zrádcem svého božského Stvořitele. Proto jest katolicismus nucen prohlásiti: buď manželský život i s jeho následky, nebo bezdětnost, ale jen hrdinným sebezapřením a zdrženlivostí.

»Naše víra je příliš přísná, potřebuje mnoho reformy« — psal mi jeden z nespokojených posluchačů. Ne, moji bratři! Naše svatá víra nepotřebuje reformy — té se nesmíme dotýkati — ale reformy potřebují velice naše současná společenská zřízení.

A teď hledejme lék proti hříchu, který vraždí národy.

### *Kde najdeme lék?*

Strach před dítětem dosahuje takových rozměrů, že dnes již sám stát snaží se najíti lék k zamezení tohoto zla, neboť budeme-li dále přihlížet nečinně a lhostejně k tomuto hříchu, může vyhybnout celý národ.

1. Nechť k dítěti má nesporně také hospodářské důvody — tvrdím dokonce, že u slušných manželů je to důvod jediný — a proto by byly opravdu potřebné různé reformy a zřízení, pokud spadají do kompetence státu. K tomu ovšem nestačí vyznamenání a pocty matek četných dětí — to je pouze nepatrný zlomek velké úlohy — ale my potřebujeme celou řadu hluboce promyšlených zákonných nařízení.

Jaká by to mohla býti opatření a nařízení? Na kazatelně nemluvíme sice o světských záležitostech, ale přece myslím, že nejdůležitější by bylo: všude a při každé příležitosti vyznamenávati dětmi pozeňmané rodiny. Dáti jim větší přídavky, dávat jim přednost při obsazování míst. Snížit jim daně podle počtu dětí. Zřizovati dětská hřiště, dobré zdravé byty. Trestati pornografii a nemilosrdně pronásledovati ty, kteří dnes provádějí herodesovské vraždy. Zlevnit živobytí a umožnit lepší výdělký. Zakázati manželkám práce v továrnách, v kancelářích. Změniti dědické právo,

jež zaručuje jednomu dítěti jisté výhody atd. . . — ano, to všechno by bylo třeba udělat.

2. Třebaže uznáváme důležitost a nutnost všech těchto kroků, nemůžeme se zdržeti jedné poznámky: *tohoto všeho je nám zapotřebí, ale to všechno nestačí*. To nestačí, neboť konečné rozřešení otázky nespočívá ani v biologii, ani v hygieně, ani v sociální politice, nýbrž v etice, v *křesťanské mravouce*.

Jsmo daleci toho, abychom snižovali význam společenských a hospodářských reforem. Otázka je tak palčivá, zahrává do té míry se životem a smrtí, že každý je povinen přispěti všemožně k jejímu řešení. Chtěl bych jen zdůraznit, že v rozpoutané vichřici vášní, mezi falešným našeptáváním egoismu a při snaze co nejvíce v životě užít, všechna tato zařízení se ukáží nedostatečnými, jestli jim nepřispějí ku pomoci také neodchvějná příkázání víry. Převaha náboženských pohnutek snad nikde se neukazuje tak jasně jako právě v této otázce.

Problém totiž není tak jednoduchý, neboť se tu střetá zájem jednotlivce se zájmem obecným. Žádný zákon světský nepohne jednotlivce k tomu, aby k zabezpečení budoucnosti národa přispěl také on i za cenu osobního štěstí. K tomu může přimětí člověka jen náboženství, síla příkazu Božího, která povznáší lidi z těsného kruhu sebelásky k světlým výšinám oběti. Není proto nadsázkou, když řeknu, že v dnešních zmatených dobách jen tato neústupná, nekompromisní přísnost katolické Církve zachrání lidstvo před vymřením.

a) Za prvé chrání lidstvo svým negativním prostředkem: *trestem*. Jestli sobě někteří lidé neuvědomí, že hřeší v manželském životě, tedy jim to připomene církev tíží hrožících trestů. Naše náboženství stíhá neobyčejně přísnou exkomunikací, jíž může zbavit jen biskup, matku, lékaře a každého, kdo pomáhal při zničení nenarozeného dítěte. Ten, kdo jde obtížen tímto hříchem ke zpovědi, ví předem, že jen za cenu tvrdého pokání dostane se mu rozhřešení. Lidi věřící vzpomínka na tento trest odvrátí od tohoto děsného zločinu. Můžeme také pyšně poukázat na to, že v oněch zemích, kde obyvatelstvo žije prakticky katolickým životem a kde se považuje za těžký trest učiniti něco proti životu dítěte, tam ještě i dnes je dosti dětí, na př. v Porýní, v Tyrolích, v Holandsku, v Bretagni, zvláště ve východních a v některých katolických částech naší vlasti.

b) Naše svaté náboženství má kromě této zakazující a trestající moci, takový miloučkový prostředek, a to je myšlenka: *dítě jest pozeňnaným poslem lásky Boží*.

Křesťanští rodiče jsou si vědomi, že jim jejich důstojnost otce a matky byla propůjčena od samého vznešeného Tvůrce všeho-míra a s tou důstojností i těžké rodičovské povinnosti.

*Těžké rodičovské povinnosti*. Opravdu těžké, obětiplné povinnosti. Také přísloví říká — sice trochu s nadsázkou, ale přece

do značné míry pravdivě: »Kdo žije bez dětí, neví, co je žalost.« Ano, je v tom mnohdy pravdy. Kolik sebeobětování, námahy a bezesných nocí vyžaduje ošetřování a výchova malého dítěte. A neméně obětí a zármutku strastiplných dní a zklamání přináší výchova velkých dětí!

»Pak je tedy lepší nemít žádných dětí!?!«

Tak rozumují manželé, kteří neznají Boha, kteří rodičovské důstojnosti strhují od Boha danou korunu.

Ale zbožní manželé vědí, že tisícové starosti a oběti při vychovávání dětí nelze srovnat s pohromami, které zavinují lékařské zákroky ve zdraví manželek a ve vzájemném spoluzití manželů. Zbožní rodiče kromě starostí mají také z dětí mnoho opravdových radostí a nezapomínají, že před chvílí citované přísloví má také dodatek. První část zněla:

»Kdo žije bez dětí, neví, co je žalost.«

Druhá část praví:

*»Kdo zemřel bez dětí, ten nepoznal radosti.«*

Ano: dítě přináší mnoho starosti, ale i mnoho radosti. Dítě je velké vydání, ale také drahocenný vklad. Dítě působí bolest, ale také velkou útěchu. Dítě je zármutkem, ale i sluneční září. Pohleďte jen na milé stárnoucí manžele, když jsou v kruhu svých dětí a vnuků. Život jim nemůže už ničeho dáti, připravují se na odchod v daleké kraje s blaženou důvěrou: »Můj Pane a Bože, my jsme neváhali přijmouti duše, které jsi uznal za dobré nám světit. Stály nás mnoho starostí a obětí, ale pohled: my jsme je vychovali pro Tebe a pro věčný život.«

Moji bratři! Také bezdětní manželé umírají. Umírají — a nemají nikoho, nikoho, kdo by za jejich hříšnou duši se pomodlil aspoň jediný »Otčenáš«.

Tím skončíme úvahu o smutném tématu. U východních národů mají pověst hluboké moudrosti. Není to skutečný příběh, jen symbolické vypravování, ale skrývá v sobě půvabnou myšlenku. . .

Všemohoucí Bůh stvořil již celý svět, jen člověk chyběl. Moře už byla plná ryb, pralesy plné zvířat, na horách proháněly se snšky, na stromech zpívali pestří ptáci . . . jen lidské bytosti nebylo ještě na zemi. Tu sáhl Pán do bahna Nilu, aby z něho utvořil člověka . . . Ale v bahně byl ukrytý rak a štípl Pána Boha do prstu. Kapky krve padaly z poraněné ruky Páně, padaly do bahna Nilu a z této hlíny, napojené krví Boží, stvořil Pán *srdce mateřské!*

Kratičká legenda, ale legenda hlubokého smyslu. . .

Matky! Kdybyste i s nasazením vlastního života měly dětem darovati život. Matky! I když slyšíte od ledačkoho, že je nutno



provést lékařský zákrok. A i když přicházející dítě znamená mnoho starostí, oběti plná, těžká léta: Mějte přece odvahu býti matkami! Buďte matkami, které rozsévají život a ne smrt. Buďte matkami, které houpají kolébkami a nebudují rakví. Buďte matkami, které důvěřují, že když Bůh stvořil malá hladová ústečka, že se postará také o chléb. *Buďte katolickými matkami, které ani v nebezpečí smrti neodvracejí zraku od božského dítěte betlemského!*

A vlast vám bude žehnat...

A vaše děti a vnukové budou vám žehnat...

A bude vám za to žehnat a odměnit vás Pán života věčného, náš všemohoucí Bůh. Amen.

# O sebevraždě

Milí bratři v Kristu! Asi před čtvrt stoletím proletěla světem sensační zpráva: Princ Fignatelli se zastřelil večer před svatbou v Neapoli, sedě u psacího stolu. Na stole ležela kniha fanatického nepřítele křesťanské etiky: Nietzcheho. Nikdo neví, jaké byly poslední myšlenky nešťastného sebevraha, dříve než sáhl po zbraní. Snad právě četl Nietzscheho, velkého nenávisníka křesťanského náboženství a křesťanské morálky? — Nevíme. Ale při této sebevraždě stalo se něco zvláštního, co se nás musí dotknouti, a právě k vůli této maličkosti počínám tímto příběhem dnešní kázání.

Když totiž starý sluha, který učil knížete v dětství se modlit, spatřil mrtvolu svého pána na perském koberci luxusně zařízené komnaty, povšiml si něčeho pozoruhodného. Nad psacím stolem visel po dlouhou dobu překrásný mariánský obraz: *ale ten byl teď obrácen ke zdi!* Bezpochyby tak učinil kníže, než si vzal život. I v okamžiku největšího zoufalství jistě cítil, že dokud Matka Boží se na něho dívá, že se nesmí odhodlati k tak strašnému hříchu.

Moji bratři! V oněch čtyřech promluvách, které jsme dosud věnovali pátému přikázání, mluvili jsme o ceně života našich spolubližních. Dnes počneme s šestým oddílem, jenž pojednává o ochraně našeho vlastního života. A jestliže jsem použil tohoto zvláštního případu jako úvodu, neučinil jsem to jen proto, abych hned v prvých větách naznačil, že dnes budu mluvit o sebevraždě, nýbrž také proto, poněvadž zvláštní chování onoho knížecího sebevraha, že *obrátil v posledním okamžiku mariánský obraz*, takřka ukazuje na nejpůsobivější lék proti sebevraždě.

Moje dnešní řeč má trojí úlohu:

I. Ukázat, jak velice se toto zlo rozšířilo.

II. Zjistiti příčiny tohoto smutného stavu — a

III. Hledati lék, jímž by bylo možno aspoň omeziti tento strašný hřích, který se dnes již tak epidemicky rozšířil.

## I.

### *Velký vzrůst sebevražd.*

Kdo zná kulturní dějiny lidstva, ví, že okamžik, kdy člověk začal pochybovati o ceně života a jeho cíli, zda stojí za to, aby zde žil, nebo aby se jím opovrhlo, byl vždycky znamením úpad-

ku, zániku a morálního zhroucení. Je-li tomu tak, pak nás obchází hrůza, když vidíme, jak hluboko klesla v dnešní době cena života.

Jako nakažlivá nemoc šíří se společností stále víc a více strašný hřích sebevraždy. Tohoto děsného moru není ušetřena žádná společenská třída, vraždí se chudí, ale také bohatí, nemocní i zdraví, starci, ale také mladí lidé, ba dokonce děti.

Časopisy uveřejňují celé sloupce zpráv o sebevraždách — a nejsmutnější a nejhorší znamení — nikdo se nad tím nepozastavuje. V našem století jest každý člověk nervosní: Hřmotnější přirazení dveří, silnější cinkot sklenice, všechno mu jde na nervy, ale když někdo neodvolatelně za sebou přirazí dveře života, když lidský život se s třeskotem rozbije, sotva se nás to dotkne. Pouze v Praze spáchá denně průměrně 5—6 lidí tento strašný hřích, a kdo si toho povšimne? Snad o zvláště pozoruhodném případě přinesou noviny krátkou zprávu.

Zmocňuje se nás bezmezná tesknota, když si představíme znetvořené, krví potřísněné obličejce, velkého zástupu těch, kteří zúčtovali se životem. Vedle sebevrahů mužů vidíme i ženy, starce, ba i děti. Kromě obětí velkoměst vidíme i mrtvoly lidí, kteří se rozloučí s životem dobrovolně ve volné Boží přírodě, kteří prostě se pověsí na krovu své sýpky nebo na trámu své ubohé chýše. Vidíme sebevrahy, kteří se usmrtí teprve po dlouhých, hořkých úvahách, a takové, kteří si sáhnou na život jen v okamžiku nepřítomnosti a vzrušení. Stalo se již, že se otrávil dívka, poněvadž posel její miláček, kanárek; jiná zase proto, že její plesové šaty nebyly včas ušity. Jiné děvče odhodilo život, protože koktalo, jiné, že mělo nos větší než jí bylo milo... Sebevrazi: oběti Baccha, pohanského boha vína a hýření. Sebevrazi: oběti Venuše, pohanské bohyně nemravnosti.

Chudí a bohatí. Tak mnohý nešťastník, bičovaný bídou a hladem hledá vysvobození ve vlnách Vltavy, zastřelil se však také již mladý Rotschild. Ba možno říci, že u blahobytných je daleko více sebevrahů, než u nuzných. Zabije se chudá písáčka, která nemá ničeho, ale zabije se i filmová hvězda, která má nadbytek všeho. Nedávno přinesly časopisy zprávu o takové nepochopitelné dobrovolné smrti mladé filmové krasavice. Byla zbožňovaným miláčkem obecenstva, byla mladá, hezká, veselá, měla peněz jako smetí. Čeho mohla chtít ještě víc? Či chybělo jí ještě něco, aby byla šťastna?

*Zdá se, bratři, že něco chybělo.* Neboť jednoho dne se vrátila do svého nádherného domova, jenž byl přeplněn důkazy jejích úspěchů: drahocennými památkami, obrazy s podpisy proslulých a známých osobností, květinami... Byla obklopena krásou a přepychem. Bolestným úsměvem přehlédla ještě všechny tyto vzpomínky a drahocennosti... pak sáhla po revolveru a vehnala si kulku do srdce... Lidé si to nedovedli vysvětlit. Proč? »Měla přece

všechno na světě.« Ano. Měla vily, auta nejnovějšího typu, toalety, špenky... ale měla také jednu minutu tichého soustředění, v níž před jejíma žasnoucíma očima zablýskla se jako ohnivý nápis v její prázdné duši moudrá slova krále Šalomouna: »Vanitas vanitatum et omnia vanitas — marnost nad marnost a všechno je marnost?«

Ale moje hlavní úloha, bratři, nespočívá v tom, abych líčil děsný obraz této nemoci, tuto strašnou epidemii sebevražd ještě chmurněji. Co jsem nyní řekl, to stačí. Moje úloha je spíše v tom, abychom uvažovali o důvodech, které v takové míře podkopávají cenu lidského života, že jej lidé od sebe tak lehce a rychle odhazují. Známe-li pak tyto důvody, můžeme snadněji vytáhnouti do boje proti tomuto strašnému moru naší doby.

Které jsou tedy příčiny, jež vedou naše nešťastné spolubližní k tomuto zoufalému kroku?

## II.

### *Příčiny sebevraždy.*

Příčiny jsou někdy duševního, jindy hospodářského původu. Častým důvodem byla od prastarých dob a zůstane i přistě — zklamání láska; ale také student, který dostane špatnou známku, opuštěná vdova, otrhaný tulák, zhnusený svým pustým životem, člověk trápený těžkou nemocí nebo stářím, dopadený zločinec — ti všichni hledají smrt pod dojmem svých citů. Boháč, který ztratil majetek, otec rodiny, bojující se strastmi a bídou, jinoch, který vzdor své pýli nenachází zaměstnání, dopouští se sebevraždy pod tlakem hospodářských poměrů. Než toto všechno je stejné. Naše svatá víra neuznává ani jediné životní situace, která by mohla ospravedlniti vědomě provedenou sebevraždu. V očích víry je každé sebezničení těžkým hříchem proti pátému přikázání a zůstane vždycky vzpourou, urážkou Velebnosti Boží: osvojováním si práva, které přísluší jedině samému Vládci nad životem a smrtí.

Nechceme odsuzovati našich nešťastných spolubližních, kteří dobrovolně od sebe odhazují největší pozemské dobro, jež nám Bůh dal. Soud patří Bohu. On sám ví, jak dalece byli v tom děsném okamžiku příčetnými a proto zodpovědnými... Ale v zájmu lidského života, národní síly, v zájmu pátého přikázání musíme se ohraditi proti tomu, aby sebevražda byla v časopisech oslavována, aby bylo o ní pojednáváno na celých sloupcích s nepochopitelnou dojemností, ano dokonce, aby byla ve společnosti doporučována zcela falešnými argumenty. Neboť i to se stává.

1. Slyšíme dokonce vzdělané lidi, jak říkají: »Ubohý sebevrah, nebo ubohá žena... Vždyť na tom není nic divného. Odhodil život, poněvadž pro něj znamenal jen muka a utrpení... Vypořá-

dal se sám se sebou, poněvadž mu dluhy přerostly přes hlavu. Odešel z divadla, neboť nebyl již zvědav na další pokračování svého životního dramatu. Můžeme se nad tím horšiti?»

Zda se můžeme nad tím horšiti? Ano, a jak! Neboť nezdařenou sochu, nepodařený obraz, budovu a vůbec nějaké dílo může tvůrce zničit — ale také napravit, vytvořit nové; zničíme-li však lidský život, tu přestává každá možnost nápravy.

Mohu míti soucit s nešťastným ztroskotancem života, mohu plakat pro své zoufalé spolubližní, kteří se stali sebevrahy; mohu jich litovati: ale pamatujme, že sebevražda je přece jen hříšným, zbabělým útekem. Byl povinen hledati nějaké východisko ze zdánlivě naprosto bezradné situace. Člověk ten se měl snažiti i největší přecín smířiti tím, že zůstane naživu a že ze všech svých sil zase napraví, co se napravit dá.

Vím, že mnoho lidí takhle nemyslí, že mnozí říkají, že některé hříchy a zločiny nelze napravit jinak, než sebevraždou.

Jak rád bych se zeptal takto smýšlejících: A jaké dostiučinění dal sebevrah?! . . . Žádné! Jaký užitek z toho, že obětoval život? Kdyby však byl zůstal na živu, vzal na sebe ponižující následky svého činu a se železnou vůlí počal nový život — to ano, to by byla opravdová náprava. Ano, musí odejít se světa, ale ne sebevraždou, nýbrž pokojně, po životě plném obětí a tichého posvěcování.

Žádný smrtelník nemá práva, aby zbaběle utíkal ze života a zanechal lidi, kteří mají na něho nároky a požadavky. Není tisíckrát větším a člověka důstojnějším hrdinstvím: zafat zuby, dát se do práce a říci si: Budu dále bojovat a se plahočit, až mne Všemohoucí k sobě povolá, jenž jediný má právo odvolati mne s životního stanoviště?

Slyšel jsem o jednom otci, který před tísnivými starostmi unikl sebevraždou. Zůstala po něm vdova, jemná paní, která se dala statečně do boje se starostmi, a vychovála všech šest dětí, třebaže musela krutě strádati. Řekněte, bratři moji, kdo z těchto dvou lidí zaslouží si naší úcty?

Státí se sebevrahem, zhroutiti se pod břemenem starostí — jest pohanským zbabělým hříchem; bez bázně se vzepříti divokým bouřím života — jest křesťanskou ctností.

2. Alle slyšíme nové námitky.

*»Co je komu do toho? Jedná se přece o můj vlastní život: mohu si s ním dělati, co chci. Život je dar a dar smíme přece vrátit . . .«*

Mýlíš se, milý bratře. Život ti nepatří v tom smyslu, že bys s ním mohl dělat, co ti libo . . . Ó, ne! Nezapíjej, nevraždí! *Sebevrah je také vrah*, neboť si bere život, který si nedal . . . ničí chrám, jež nevybudoval, sahá na práva toho, jenž v Písmě svatém o sobě říká: »Vizte, že já jsem sám jediný, mimo mne že jiného Boha není. Já život беру a já jej dávám.« (V. Mojž. 32, 39.)

Život je darem? Jen částečně. Ale život není jen darem, nýbrž

také povinností. Svým životem musím tak dlouho plnit úmysly Stvořitelovy, dokud neuzná za vhodné, zbavit mne smrti těchto povinností.

3. »Ale stihly mne takové rány, kterých nelze přežít. Ztratil jsem celé jmění . . . U jednom roku jsem pochovala muže a dospělého dobrého syna . . .«

Co máme odpovědět na takové stesky?

Velmi těžko tu něco odpovědět. Zde nepomůže nic jiného, leč hluboká, neochvějná víra. Stihla tě těžká rána? Vzpomeň jen na svůj minulý život. Není v něm snad nějaké viny, poklesku, hříchu, snad strašného hříchu, za nějž chce nyní milosrdenství Boží — ano, milosrdenství — abys právě touto ranou činil pokání?

Řekneš: »V mém životě není takové černé skvrny. Byl jsem stále jeho věrným synem, žil jsem vždycky podle jeho vůle . . .« Ani to ještě ničeho nedokazuje. Nevíš, co měl Pán v úmyslu, když na tě seslal tuto ránu. Snad chce očistit tvou duši . . . snad zvýšit tvé zásluhy . . . Nevíš, čeho chce. Proto se modli: »Buď vůle tvá . . .«

Ty můj ubohý, zápasící, naříkající bratře, dobře si pamatuj, co ti nyní povím. Chceš se zavraždit, ale řekni: co si tím polepíš? Pomůže ti sebevražda? Trpíš bídou a chceš jí utéci. Ale kam? Kam utéci? *Do věčné* bídy! Temný, bezútěšný svět tě obestírá, utíkáš z něho. Ale kam? *Do věčné* temnoty! Ztratil jsi čest, lidé ti nadávají a tupí tě, utíkáš před nimi. A před věčného Soudce vstoupíš klidným krokem s břemenem nesmířených vin? Těžko je skládat účty, když Pán sám nás k sobě volá; a jak to teprve bude těžké, když nevolán se objevíš před jeho soudnou stolicí!

Nejen křesťané, nýbrž i pohané byli přesvědčeni o tom, že božská spravedlnost stíhá sebevraždu věčným trestem. Staří Řekové pokládali sebevrahy za vzbouřence proti božství a čítali je mezi zavržené. Zeptej se vojevůdce, jaký osud čeká vojáka, jenž zbaběle, bez dovolení opustí místo, které mu určil jeho velitel!

Pán Bůh tě také postavil na stráž — a jen on tě může zase odvolat.

### III.

#### *Lék proti sebevražedné epidemii.*

Dospěli jsme k třetí části kázání: k hledání prostředku, jímž by bylo lze tento strašný hřích omezit.

Příčiny sebevraždy jsou ty nejrůznější. Zkoumáme-li však prameny, z nichž tyto příčiny vyvěrají, tedy se přesvědčíme, že jejich společným původem jest: rozklad náboženského života a *nedostatek víry v Boha*.

1. Kdo by chtěl popírat, moji bratři, že v dnešní době panuje strašná hmotná bída? Den ze dne napínati síly až k prasknutí . . . rváti se o kousek štěstí způsobem až nelidským . . . o štěstí, jež nám utíká dále a dále — — —

Ptám se však:

*Nebylo dříve bídy? Nebylo bojů? Byl snad lidský život v minulých dobách pozemským rájem?* Zajisté že ne. Ovšem tak bouřlivě sotva kdy se pěnily trpké vody oceánu života, ale život byl vždycky bojem, a od té doby, co padá déšť s oblak, padají i slzy s očí lidí. V dřívějších dobách byl však v bouřlivém moři života neochvějný sloup, o který bylo možno se opřít, v duších lidí oněch dob zvedala se skála, o níž se tříštily i nejvzpornější vlny. A touto skalou bylo *náboženství*.

Tento granitový balvan zachycoval kule sebevrahů, jiné chránil před vlnami, jím se dala překlenouti každá překážka. Tato záchranná skála se však drobí tím více, čím více ubývá víry v duši. O kolik pak ubylo víry, o tolik přibýlo sebevrahů.

Dějiny sebevraždy potvrzují toto naše smělé tvrzení. Morově řádila sebevražda mezi staropohany i mezi dnešními novopohany. Za to od počátku křesťanství až do nové doby, t. j. do období, kdy katolická víra byla živá v duších lidí, sebevražda se sotva vyskytovala. A přece bylo i tenkrát mnoho bídy, zklamání, nešťastné lásky, nehojitelných nemocí, ale lidé věřili, že tento dočasný život není pravým životem, nýbrž onen, který si pozemským životem, jeho boji a utrpením musíme teprve zasloužit. Věřili v příslibení Kristovo: »Kdo vytrvá až do konce, spasen bude.« (Mat. 10, 22) a »Kdo nebere kříže svého a nenásleduje mne, není mne hoden.«

2. Pokusme se tedy dát odpověď na tuto otázku: kde jest lék proti tomuto zlu?

Přirozeně jest také potřebí vyvolat ve společnosti hnutí proti sebevraždě, musí býti vydána sociální nařízení na ochranu života, zákaz časopisům, aby se nezabývaly na celých stránkách nejmenšími podrobnostmi sebevražd a aby tak svým falešným romantismem přímo sugestivně nepůsobily na své čtenáře, podléhající citu a nedoháněly jich tak ke zničení sebe... zajisté, to vše jest zapotřebí, ale to nestačí. To nestačí, poněvadž to neničí kořenů tohoto zla.

Kde jsou tedy kořeny zla?

*U nesprávném životním pojetí, které má člověk otřesený ve víře.* V bludném názoru, který se stal všeobecným míněním, že člověk je na světě jen proto, aby se mu dobře vedlo, aby užil a se pobavil. »Dokud život zdobí mé cesty růžemi, půjdu jimi rád, budou-li na nich trny, pryč se životem.« Věřícímu člověku jest pozemský život zkušební dobou, v níž si může zajistiti věčný život, proto nezničí svého života za žádných okolností. Jediným cílem člověka nevěřícího je požitek, a jakmile nemůže již užívat, nemá život pro něho ceny.

Kdo pevně věří v Prozřetelnost Boží, ten bude — i kdyby na tom byl hmotně sebe hůře — dále bojovat, zápasit a pracovat, snad se zrakem slzami zastřeným, snad s rukama do krve udře-

nýma, ale nestane se sebevrahem. Kdo je přesvědčen, že i nemoc je před Bohem záslužná — i kdyby ho lékaři prohlásili za »nevyléčitelného« — nezničí ani těchto trosek života. Kdo ví, že po lehkomyšlném odhození života následuje vyúčtování, ten nespáchá sebevraždy ani z nešťastné lásky, ani pro špatnou známku. Jinoch, který žije podle vůle Boží, neklesne do bahna nemravného života, jehož koncem může být jen děsný hnus nebo sebevražda. Manželé, kteří snášejí podle vůle Boží ohleduplně své vzájemné slabosti, nenechají se rozvésti, neboť koncem takového rozvodu jest roztrpčení a sebevražda: u rozvedených lidí je počet sebevražd pětkrát tak veliký, jako u jiných lidí.

Chceme-li tedy bojovati proti této strašné příšeře sebevražd, *pak vychovávejme lidi k hlubší zbožnosti, a co s tím souvisí — k větší sebekázi, chuti k odříkání.* Kde se učí dnešní člověk sebeovládání? Snad v sentimentálních filmech, kde hrdina se chopí ihned zbraně, když se mu něco nezdaří? Nebo ve filmech a divadelních hrách, oplývajících falešnou romantikou, kde se všechno otáčí kolem hříšné lásky a divák má dojem, že toto jest jediným účelem pozemského života? Dnes by mohl i stát něco podniknouti proti této epidemii. A přece se neuvažuje o tom, jaký nezdavný, pustošivý vliv má takový film na dorůstající mládež, v němž hlavní představitel, jakmile se dostaví první překážky, kterých nemůže zdolati, »s hrdinnou odvahou společně se svou přítelkyní raději jde vstříc smrti.«

Jest třeba spolků proti sebevražedné nákaze, záchranných člunů na březích řek, vůbec všech ochranných opatření, ale nejlepší a nejpůsobivější ochranou jest, když učíme lidi snášeti strasti života, jeho utrpení a boje. A kde se tomu můžeme naučit? U Krista, který k nám vztahuje náruč a praví: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím!«

3. *Ty si však myslíš: »A kdo nemá žádného náboženství, žádné víry v Boha? Co máme říci takovému člověku?«*

Tu, moji milí, toho sám nevím. Ano, musím se upřímně doznati; když nevěřící je stíhán ranami osudu, nemocemi, navštěvování, materiální bídou — proč takový člověk neskočí do vody, to je mi nepochopitelné. Může to znít trochu surově, ale je tomu tak: kdo nevěří v nebeského Otce, jenž řídí všechny naše osudy, kdo není přesvědčen o božské, vše vyrovnávající spravedlnosti, která nás po smrti očekává, že takový člověk nalézá dosti sil, aby snášel svá utrpení — to je skoro nemožné.

Všichni trpíme! Utrpení je od pradávna nerozlučitelným společníkem lidského života. Ale není to utrpení, které nás na konec zdolá, nýbrž vědomí, že jsme na cestě svého utrpení zcela opuštěni. Člověk, který ví, že jeho osud není řízen slepou náhodou, temným »snad«, nýbrž božskou Prozřetelností nebeského Otce, takový člověk půjde i po kamenitých, tvrdých cestách života se spokojenou, veselou duší. Jen pro toho je to strašné, kdo musí ve svém



zármutku býti sám, kdo nemá Boha, o jehož dobrotivou otcovskou ruku by se mohl opřítí.

\*

Moji milí bratři! Dnešní kázání pojednávalo o zlomených lidských existencích, o zbloudilých duších, o lidech, kteří, jako dub na výšině, byli smeteni bouřemi života, o sebevrazech.

Sebevražda je vždycky hříchem. Hříchem proti Bohu; neboť Ho olupuje o jeho práva; hříchem proti naší vlastní osobnosti, neboť se životem pozemským odhazujeme také život věčný; hříchem proti naší rodině a naší vlasti, k nimž mám také povinnost. A hanebnost tohoto hříchu nepřipomíná člověku nikdo tak zřetelně jako katolická církev, která sebevrahům, pokud se svého činu dopustili v přičetném stavu — odpírá církevní pohřeb.

Církev nesoudí duše, jež odlétla — soud náleží Bohu: nechce také zahanbovatí pozůstalých po sebevrahovi, ti obyčejně na neštěstí nemají viny. Církev chce jen hlasitě a zřetelně říci světu: *pohledte, zničení života jest tak těžkým hříchem, že ten, kdo se ho dopustí, nemá nároků ani na křesťanský pohřeb!*

A nyní, na konci kázání, vidím před sebou strašný obraz zoufalého sebevraha, o němž časopisy nenapsaly ani slova, a jehož příběh přece každý zná. Sebevraha, jehož fotografie nebyla uveřejněna a před jehož zjevem se přece každý zachvěje: vidím strašnou postavu Jidáše.

Úžasná scéna. Na hoře Golgotě visí na kříži Spasitel, který nám zajistil život věčný, a nedaleko něho visí zoufalý sebevrah, který život věčný ztratil. Sdílí osud jiných sebevrahů. Lidské vášně, touha po mamonu, svedly ho k hříchu. Když si uvědomil hanebnost svého činu, nevolil pokání, odprošení, smíru — nýbrž rozhodl se pro provaz.

Bratři! Modleme se za všechny nešťastné bratry, jichž zoufající duše jižjiž sahá po provazu Jidášovu. Modleme se za ně, aby obrazu Matky Boží za žádných okolností ani v nejmučivějším utrpení neobraceli ke stěně, nýbrž aby jejich duše při pohledu na krvácejícího Spasitele čerpaly novou, vítěznou životní odvahu.

Nestane se sebevrahem ten, kdo ví, kam v utrpení má pozvednouti zraky:

*K přesvaté Panně Marii, k Pánu Ježíši, k Bohu. — Amen.*

# O ceně života

Milí bratři v Kristu!

V naší době je sotva zajímavější a časovější téma pro kázání — zvláště se to týká mladší generace — než to, o němž v souvislosti s pátým přikázáním budeme pojednávat. Chci totiž v dnešním a v příštím kázání promluvit o velmi moderním hnutí, o všeobecně rozšířených heslech. Známa hesla, která obsahují tak mnoho pravdu, ale také mnoho bludných idejí. Pravda i blud mísí se zde v takovém zmatku, že mnoho lidí si nemůže o této otázce učinit jasného úsudku, čímž vzniká pro ně nebezpečí bez počtu, třebas tato hesla, pokud se správně vykládají, mají v sobě leckteré zdravé jádro.

O čem tedy budu mluvit ve dvou následujících kázáních?

O tom, po čem touží dnešní člověk-stroj, který se stal kolečkem v mechanismu života, který se stal částkou kancelářského inventáře a zkameněl v šedivého byrokrata. Rozvinu před vámi nesplněné sny chudokrevného člověka, který živoří v neslunečných, šerých místnostech kasáren a jako všechny bytosti hledá radost, světlo a život.

Jedním slovem, o čem chci mluvit? Jak hledati radost a slunce, jak užívat života, a o jeho ceně.

*»Cena života!«, »Tělesná kultura!«, »Pěstění těla!«, »Sport!«.*

Tolik třípytných, vábných, populárních hesel, které k nám — zvláště po válce — se všech stran zaznívají, budí bezpříkladné nadšení u lidí, kteří v nich nerozeznávají přehnanosti a klamu. Ale jak se dostaly tyto náměty na kazatelnu? Poněvadž V. přikázání Boží má i zde právo co mluvit. Ono ukazuje cenu lidského života, ono jej chrání, jest však zároveň proti škodlivému přepínání a jednostrannému fanatismu.

Poslyšme při této příležitosti, co říká křesťanství o ceně života a co o tom říká V. přikázání. A když to budeme vědět, pak si snadno příští neděli zodpovíme druhou otázku: jak smýšlí svatá víra o pěstění těla.

Dnes pojednám o ceně života. Nejdříve si objasníme názor našeho náboženství na život a pak si zjistíme, zda *nynější veřejné mínění souhlasí s názorem křesťanským?*

## *Jak smýšlí naše náboženství o lidském těle?*

Mezi lidmi se rozšířilo mínění, že křesťanství jest chmurným, neradostným světovým názorem, že křesťanská etika nenávidí lidské tělo a nepříznivě pohlíží na tělesnou kulturu a tělesnou krásu, že jejím ideálem jsou staří světci, kteří probděli dlouhé noci na modlitbách a postem a bičováním udusili v sobě každou tělesnou touhu. »Br!« — otrásá se s hrůzou moderní člověk. Bičovat se...? To musel být strašný, nepochopitelný fanatismus! Ne! Ne! Jestliže to je účelem křesťanství, žádá-li takové opovrhování tělem, pak nemohu býti dobrým křesťanem...«

Nikdy jste se nesetkali ještě s takovým názorem, moji milí bratři? Musíme o tom promluvit, neboť podobné názory mohly by zavinit odcizení, ba dokonce ochladnutí náboženského citění.

A. Především už se stanoviska teoretického *není pravdou tvrzení, že křesťanství* — i když se stále zdůrazňuje důležitost duše — *je nepřítelem lidského těla.*

1. Je naší největší, znovu a znovu zdůrazňovanou chloubou, že druhá božská osoba vzala na sebe lidské tělo. Pro nás pozemšťany je největší ctí, že když tři mudrci od východu, následující hvězdu betlemskou, vydali se na cestu, aby hledali Boha, našli jej *v lidské podobě*. Když náš Pán Ježíš si tolik vážil lidského těla, že vzal na sebe jeho podobu, mohlo by právě náboženství Kristovo tímto tělem pohrdati?

A nejsme to právě my a jediné katolická Církev, která si těla a ostatků světců a hrdinů křesťanského života váží a je uctívá? A nevoláme v Kředu do celého světa proti nevěře, která hlásá úplné zničení těl: »věřím v těla vzkříšení!«

A nevidíme na každém kroku, jak vysoce si Církev váží lidského těla: při křtu svatém kropí je svěcenou vodou; při biřmování je poznamenáno svatým olejem, při svatém přijímání spojuje se lidské tělo s nejsvětějším Tělem Páně! Ba ani nebeskou blaženost si nedovedeme představit jinak, než že naše tělo bude jí účastno.

Teď už myslím, bratři moji, nikdo nebude křesťanství vyčítati, že by pesimisticky pohrdalo lidským tělem. Pro nás není tělo *vězením*, jež uzavírá duši, nýbrž *spolupoutníkem* duše na její pozemské pouti. Lidské tělo není *klecí*, v níž se třepetá, nýbrž jejím nutným *nástrojem* života a nepostradatelným *spolupracovníkem*. Nejen duše, nýbrž i tělo pochází od Boha, a jsme tedy povinni bdíti nad jeho neporušitelností, zdravím a dobrým stavem. Musíme tedy také popřáti tělu potravu, oděvu, klidu, občerstvení, rozptýlení, spánek a ostatních požadavků správné tělesné péče.

Nezapomeňte však napomenutí apoštola: »Buď tedy jíte, nebo pijete, nebo cokoliv jiného činíte, všechno ke slávě Boží činite« (I. Kor. 10, 31).

Vidíme, že křesťanství věnuje lidskému tělu takovou úctu, že v žádném jiném vyznání nenajdeme podobného příkladu. Jen ten, kdo se dívá na katolicismus s této stránky, jen ten může pochopit, proč naše náboženství vždycky bylo a je tak štědrým podporovatelem všech umění, která tolik přispívají ke zkrášlení pozemského života.

2. Jdu však dále, bratři, a ptám se: Kdyby naše svatá víra byla opravdu tak zahroklým nepřítelem těla a vrahem pozemského života, připustila by, aby tolik *tělesných a pozemských potřeb bylo uzavíráno do našich modliteb?*

Jak to myslím? Víte, který druh modlitby je ten nejlepší? Snad si myslíte, že jsou to dlouhé ranní a večerní modlitby. Ne! Ale: život spojený s modlitbou, každodenní práce vykonávané v duchu modlitby.

To je právě chybou mnohých, jinak zcela dobrých a zbožných lidí, že modlitbu a život od sebe oddělují. Řekněte sami, kdyby hospodyně při pečení chleba nevložila kvásek do mouky, ale někam stranou, zda by z toho byl dobrý a chutný chléb. Nebo zdaž možno odemknout dveře, když někdo strká klíč ne do zámku, ale vždycky *vedle*? A může býti řeč o životě zbožném u člověka, který je jiný při modlitbě a jiný při práci?

Snad si myslíš: »Jak bych mohl míchat tisíce všedních nicotností do modliteb? Když se začnu modlit, odkládám 90 procent svých každodenních slov a vyjadřuji své pocity k Bohu jen vybranými, ušlechtilými slovy. Mám snad naříkat nad tím, že trpím častými bolestmi hlavy nebo že mě můj dospělý syn neposlouchá, jak špatně se nám daří, že máme sotva to nejpotřebnější, nebo že můj muž by mohl býti ke mně přívětivější?«

Ano, bratři, i takto smíme naříkat a s Bohem si o tom povykládat. I takové maličkosti že může obsahovati naše modlitba? Ó, zcela jistě! Pohleďte jen, co Pán učinil při svatbě v Kaně. Napravil opomenutí hostitele a hostitelky. Poslyšte jen, co řekl Jairovi, když vzbudil jeho dcerku k životu. Mluví zcela přirozeně: Dejte se jí najísti! A když byl hostem u farizea Šimona, nestěžoval si na jeho nedostatek pozornosti? Že ho nepřivítal polibkem a nedal mu vody k umytí nohou. Uznejte: náboženství, které dovoluje, aby se lidé modlili o takové malé všednosti a potřeby života, nemůže býti nepřítelem života.

B. Ale nehledě k těmto teoretickým úvahám, také *denní zkušenost* nám dokazuje, že nikdo na světě neochrání lépe lidského těla a necení výše, než právě Církev katolická.

A tu se musím vrátiti k tématu kázání minulé neděle: k sebevraždě. Tehdy jsem jenom letmo naznačil, že proti strašné sebevražedné epidemii nejlepším lékem a obranou je návrat k víře.

Ale prohlásiv: »návrat k víře« je nejlepším prostředkem proti dobrovolné smrti, pak musím říci: Nejlepším prostředkem proti

sebevraždám a k utlumení požitkářství jest zvroucnění *katolického* náboženského života.

Jest statisticky dokázáno, že počet sebevrahů mezi katolíky je mnohem menší, než počet sebevrahů jiných vyznání, a to je důkazem, že naše svatá víra nám může zajistiti cenu pozemského života lépe, než všechna jiná vyznání.

Jak vysvětlíme tuto zajímavou skutečnost?

1. Především onou neohrožeností a neústupností naší Církve, s jakou odvážně zasahuje i do nejvnitřnějších záležitostí soukromého života, začez musí snášeti výčitky mnoha lidí, kteří nechápou poslání Církve. Naše svatá víra nenechává člověka takového ani na okamžik zcela samotného, ale zasahuje svými předpisy s celou důsledností do života jednotlivců. Každý katolík na př. ví, že zabráni-li žena zrození dítěte, a tak se dopustí hříchu, jako vojáci Herodesovi, že ji Církev vyobcuje. Znova tak muže, který koná souboj.

Ale naše Církev jde ještě dále. Nepřenechává svobodné volbě jednotlivých lidí, zda se chtějí účastniti mše svaté, ale přikazuje v neděli a ve svátek jíti na mši svatou. Neponechává jednotlivci na vůli, zda chce přistupovati ke svátostem, ale přikazuje, že alespoň jednou ročně jest každý povinen se zpovídat a přijímat. Kdo by nepřiznal, že tato zdánlivě nucená povinnost je velice prospěšná, neboť poskytuje duši příležitost, aby se posílila a znova nabyla ztracené radosti ze života. Ó, nenaříkejme, že je to příliš přísné poručníkování. Pak by bylo možno nazvat tak i zadržování u srázných horských stezek, které nás zadržují před zřícením do propasti.

Naše svatá víra stará se ještě více o posílení duší. Koná misie a exercicie, které nejen že přivádějí účastníky zpět k příkázáním Božím, nýbrž velmi často vracejí i ztracenou životní radost. Naše katolické náboženství nechává také ve všední dny kostely otevřeny od rána do večera, aby ti, »kteří obtíženi jsou« — jak zní slovo Páně — mohli aspoň na okamžik jíti si požalovati Spasitele přítomnému na oltáři. Oblíbenou pobožností věřících jest také úcta bolestné Matky Boží. Kdo spočítá tisíce lidí, kteří zápasí a bojují, kteří stojí jižijí na okraji zoufalství, kteří před obrazem bolestné Matky Boží nalézají úlevu a sílu k dalšímu životu.

Před několika dny vstoupil jsem skoro ráno do františkánského kostela. Vlevo od vchodu jest oltář s obrazem Matky Boží. Nebylo ještě osm hodin, tedy pro velkoměstského člověka velmi časná hodina, a přece panoval před mariánským obrazem čilý ruch. Kolik jich asi přijde? Budu počítat — myslel jsem si. Výsledek mohu upotřebiti ve svém dnešním kázání. V pěti minutách přišlo 27 lidí. Moji bratři! Jest někde na světě — kéž vás tato divná otázka nepohorší — jest někde na světě takové »útočiště sebevrahů«, jako obraz bolestné Paniny Marie? Z kolika srdcí, trpí-

cích nejružnější bédou, vytrhl meč bolesti jediný pohled k té Matce, jež byla kdysi Matkou bolestnou!

Kamkoli katolický křesťan vkročí, všude se snaží naše svaté náboženství ho povznést, vložit mu radost do srdce, a tím i chuť k životu. Vzpomeňte jen na osamělé lesní stezky, ozdobené mariánským obrazem, na kříže vedle cest, na uměleckou krásu a velkolepost našich chrámů, nádheru a skvělost našich obřadů, na dojemně tklivou náladu našich svátků...

Je to pravda, bratři moji, bolestná pravda, že mnoho těch, kdož vyrostli z dětských let, je strženo divokými proudy života z mateřského náručí Církve. A přece! Kdo v dětských letech poznal mateřskou péči a lásku Církve, tomu se nikdy nepodaří upomínku na ni zcela vyhladit z paměti. A jestli na čas zapomeneme, pak vzpomínky znova ožijou právě v temných okamžicích života a berou mu z ruky skleničku jedu nebo mu vyrazí revolver ze zaťaté pěsti. Malomyslnému a zoufalému Goethovu Faustu padá z ruky při zvuku velikonočních zvonů pohár jedu. Menší počet sebevrahů mezi katolíky možno vysvětlit tímto jemným, láskyplným výchovným vlivem našeho svatého náboženství.

2. A to ještě není všechno. Nesmíme zapomenout na to nejdůležitější. Že mezi věřícími katolíky je nejméně sebevrahů, to si vysvětlíme tím, že máme svatou zpověď. Ano: *Zpověď*. Neboť ve svaté zpovědi přijala církev od Pána Ježíše takové zařízení, jež je opravdovou zázračnou studnicí útěchy a uzdravení, jež vrací chuť k životu a ztracenou radost. Jako olovo tíží duši hřích — ve svaté zpovědi mohou se sebe toto břemeno shodit. Zármutek, s nímž jsem se nikomu nesvěřil, skličuje duši, ve zpovědi mohou se ho zbavit vyznáním. Výčitky promarněného života dohánějí mne k zoufalství — a ve svaté zpovědi mohou počítí nový život. Spáchaný hřích volá po nápravě — svatá zpověď je nejlepším odčiněním. »Křesťanství je chmurným, bezradostným světovým názorem,« tak slyšíte častokrát. Bratři! Zeptejte se jen těch, kteří přicházejí od zpovědnice. Když tam šli, nesli břímě mučivé viny. Šli, hnáni jsouce tisícerými výčitkami neklidné duše, a nyní opouštějí zpovědnici s radostnou duší, očištění a osvobození od břemena hříchu. Bratři! To není pouze moje osobní mínění. Tyto hojivé a sílící účinky svaté zpovědi objevili již lékaři pro nervové choroby, statistikové a badatelé, kteří se zabývali posledními příčinami sebevraždy. Tajemství, kterého jsme nikomu nesvěřili, působí v duši mučivou bolest, znervosňuje a ukládá na srdce břemeno, které tíží až k šílenství. A svatá zpověď osvobozuje, ulehčuje skličené duši ode všech těchto muk...

Nyní by se mohl někdo domnívat, že jsem příliš odbočil od svého dnešního tématu: »Cena pozemského života«. Já naopak myslím, že jsem vlastně dosáhl samého dna mého kázání. Neboť jen tak mohl jsem vám v plné míře ukázat, jak velice naše svatá víra si váží pozemského života a jak jej chrání.

## II.

### *Pozor na hesla o »kultuře těla«.*

Jestliže si křesťanství tak váží života tělesného, kolik je pravdy ve výčitce, kterou slyšíme se všech stran, že křesťanství je nepřítelem těla?

Pravdou jest, že křesťanství si těla velice váží, ale nepřeceňuje ho. Není nepřítelem pozemských radostí, ale za to je tím větším nepřítelem ponižujícího a bezuzdného hýření a nevázaných pudů.

Jest pravdou, že křesťanství žádá bezpodmínečné vlády duše nad tělem — ať to stojí i ty největší oběti, když to musí býti i postem, sebezapíráním, útlkem před blízkou příležitostí ke hříchu, jedním slovem — za cenu *askese*.

Než při veškerém svém radostném názoru na život katolické náboženství nezapomíná na jedno. Nezapomíná, že lidské tělo má své slabosti, náklonnost ke hříchu, smyslnost, nestřídmost, nebo — jak by to řekl moderní spisovatel — »divoká zvířata řvou v doupěti«. Šelmy, které musíme držeti zkrátka, na řetězu.

Tedy my mluvíme o »užívání života«, ale zároveň hlásáme, že života můžeme užívat jen tehdy, když za smyslnými a materiálními požitky hledáme také vyšší a duchovní radosti. Či může na př. někdo rozuměti Beethovenovi, jestliže nemá smyslu pro hloubky lidského života? Či může někdo rozuměti klasickému básníku lidstva, takovému Danteovi nebo Shakespeareovi, jestliže jeho všechny životní radosti spočívají pouze v zábavách, tanci, sportu, dobrém jídle; který nemá ani tušení o tom, že smyslem lidského života jest ustavičný boj s mocí temnoty, ustavičný boj o slunce a světlo.

Když je tomu tak, bratři moji, pak musíme s lítostí přiznat, že jsou zcela oprávněné naše obavy o přemrštěných heslech moderní tělesné kultury. O těchto bolestech promluví přístí neděli. Nyní vysvětlím, že kosmetika a péče o tělo jsou do jisté míry dovolené a správné. Ale zda se shoduje s křesťanskou morálkou to, co se děje dnes? Vždyť tak mnozí lidé provozují se svým tělem opravdovou modloslužbu a prohlašují sluneční lázně, horolezectví a lásku k přírodě za nové náboženství. Nikdo nepopírá, že jest zdravé a potřebné pěstovati sport a výlety, ale zdaž nahradí pivo, vypité v nedělní dopoledne v přírodě, nedělní mši svatou? Že plavání a koupání je zdravé, nepopírá nikdo, ale zda je zdravé, když obecenstvo obojího pohlaví se tísni v jedné kaluži pouze v plavkách? Že s mírou a rozumem provozované různé druhy atletiky jsou zdraví prospěšné, jest rovněž jasné; ale není správné, když ženy napodobí každý mužský sport, i hrubší druhy sportu, ba snaží se ještě muže předstihnout. Vzpomeňte výjevu, který se stal na amsterodamské olympiádě roku 1928, že ke konci

osmisetmetrového běhu ženy se válely v hysterických křečích, s pokřiveným obličejem a s rozčuchanými vlasy po trávníku stadionu. Myslíte, že to všechno prospěje zdraví budoucích generací a příštímu mateřskému povolání? O tom by se dalo mnoho přemýšlet a tak mnohé by se mohlo o tom říci, ale ponecháme si to na příští neděli.

A ještě něco, bratři! »Tělesná kultura«, »Tělesná výchova a training«, »Fysická zdatnost« a podobná hesla se šíří stále víc. Dovolte mi tedy, abych se se svým míněním příliš neskrýval: Důležitější než zřizování sportovních hřišť a pořádání olympiád bylo by — už z čistě národního hlediska — postarati se o zvýšení zdravotního stavu širokých vrstev lidových. Nejkrásnější a nejdůležitější tělesná kultura jest zajisté, když každý náš spolubratr má tolik chleba, aby mohl žít, kromě toho zdravé, přívětivé obydlí a nutné zotavení. Dnes je každý nadšen pro sport, jímž mají býti lidé otužováni. Správné. Ale bojujeme s toužou vytrvalostí, s toužou obětavostí na př. proti alkoholismu, v jehož spárech hyne tisíce a tisíce lidí a jenž ubíjí život nesčetných rodin a ničí jejich spokojenost a štěstí?

\*

Bratři v Kristu! Naše svatá víra nikterak nepohrdá lidským tělem, ale smýšlí o něm tak, jako sv. František z Assisi.

Víme, že tento světec viděl v každé stvořené bytosti svého bratra neb sestru. Říkal slunci: »Bratře slunce«, měsíci: »Bratře měsíci«, vlkovi: »Bratře vlku«. Víte však, jak nazýval své vlastní tělo? »Bratře osle.« To se sice dotýká trochu nemile našeho dnešního cítění, zobrazuje to však velkolepě katolický názor na tělo. Není naším nepřítelem, není něčím zlým, jest »naším bratrem«. Ale přece jen »bratrem oslem«, jemuž nemůžeme svěřiti vedení na stezkách života, neboť od prvního pádu tento »naš bratr« připravil duši již mnoho zlého. Tělo vyhledává a miluje hřích, jako osel bodláčí na okraji cest.

Buďme tedy naši svaté víře vděční, když dnes uprostřed hlučného volání po tělesné kultuře má odvahy říci otevřeně a upřímně své mínění: *Uážím si těla, ale více si vážím duše. Nemohu schvalovati takové tělesné kultury, která zabijí duši. A milejší je mi slabší tělo, než hříšná duše. Dávám přednost člověku snad méně obratnému, než nějakému vysportovanému zloději. A pěkný obličej se mi líbí jen tehdy, když se za ním skrývá dobrá duše!*

To je názor katolický.

Moji bratři! Buďme pokorně vděční, že naše svatá víra jako zářící hvězda vede nás zmatkem moderních hesel a nedopustí, abychom utonuli v pozemském, tělesném a hmotném, nýbrž že nám chce správným oceněním života dopomoci k životu věčnému.



Králové z východu našli Boha v tělesné podobě svatého Dítěte betlemského. Opakujme také my vznešenou modlitbu dnešní mše svaté:

»Bože, jenž jsi dnešního dne jednorozeného svého Syna pohanům zjevil, popřej milostivě, abychom, kteří jsme tě už věrou poznali, až k patření na krásu tvé velebnosti přivedeni byli.«  
Amen.

# Tělesná kultura

Milí bratři v Kristu! V horkém létě přišel do Paříže pán, Kdo přijede do Paříže, prohlédne si především s nesmírnou nádherou vybudovaný palác »slunečního krále« Ludvíka XIV. ve Versailles. A kdo se prochází zahradou versaillskou, neopomine navštívit zámek trianonský, který vybudoval Ludvík pro jednu ze svých milostnic... Tedy onen pán jde k Trianonu. Někdo ho potkal a varuje ho, aby nechodil obvyklou cestou kolem jezera, neboť následkem nesmírného sucha a horka zhynuly hromadně spousty ryb a zamořily vzduch nesnesitelným zápachem.

»Nyní je zde otrávený vzduch?« — řekne si návštěvník, vyrušen ze svých myšlenek. Jak to bylo teprve tehdy, kdy král s celým svým dvorem, zapomínaje na všechno, zcela se oddal jen hříšným radovánkám? Jaké tu musely býti strašné propasti mravní otravy! Abych se moderně vyjádřil: Jaká neslýchaná »tělesná kultura« tu kvetla?! Hygiena, kosmetika, móda, blahobyť, přepych, zábavy, požitky... Snad tato slova nebyla ještě nikdy a nikde povýšena k takové modloslužbě jako zde. Zde, kde po první se rtů jedné z krásných hříšnic padla okřídlená slova, která od té doby se stala heslem všech bujných lidí: »Après nous le déluge! — Jen vesele... Po nás ať přijde potopa!«

Jen trpělivost!... Počkejte!... Potopa přijde! Kdyby tyto lidé v nepřetržité honbě po požitcích byli měli jen jediný klidný okamžik, tedy by museli již zaslechnout vzdálené reptání rozhořčeného lidu... Avšak oni neměli ani této jediné minuty tichého usebrání. A potopa přišla... Krvavá potopa. Přišla strašná francouzská revoluce a nemilosrdně smetla všechno: blahobyť, nádhru, lesk, požitky, hříchy, hýření, všechno... neboť železné zákony dějin nestrpí těch, kteří celý pozemský život považují za hostinu a neznají jiného cíle na světě než hýření, zábavy, tanec a opilství.

Bratři! V kázání minulé neděle mluvil jsem o ceně a užtku pozemského života. Řekl jsem, že křesťanství nevidí v lidském těle nepřítel, nýbrž druhá, věrného průvodce životem, jehož zdraví a schopnost k práci jsme povinni zařadit do programu svého pozemského poslání. To bylo tématem posledního kázání. Pro dnešek zbyla druhá část otázky: Jsme-li odkázáni na tělo, pak jest potřebná i péče o tělo. Musíme a smíme mu věnovati nutnou péči a ochranu, naproti tomu však jest přemrštěné pěstování a mazlení s tělem samo o sobě hříchem a může zavinit národní úpadek.

To jsou hlavní motivy dnešního kázání. Nejdříve budeme uvažovat, pokud péče o tělo podle křesťanského názoru je oprávněna; ale pak se musíme také zamyslet, jaké *nebezpečí* v sobě *skrývá* dnešní přemrštěná péče o tělo.

## I.

### *Do jaké míry jest oprávněna péče o tělo?*

A. Poznali jsme už, že křesťanství nezakazuje se starat o tělo v mezích zdravého rozumu a mravnosti, na př.: rozptýlení, zábavy, ukrácení dlouhé chvíle, kosmetika.

Když trochu více přemýšlíme o heslech »tělesná péče«, »tělesná kultura«, poznáme, že jsou výrazem, ohlasem hluboké a charakteristické vlastnosti člověka.

Člověk touží po tom, aby měl zdravé, silné a pěkné tělo. To už spočívá v lidské povaze. Chceme býti pěkní. Chceme býti silní. Proč? Odkud pochází tato touha? Poněvadž jsme kdysi takoví byli — zdraví, silní, pěkní.

Žije v nás jakási dávná vzpomínka: vzpomínka na onen věk, kdy hřích nezničil ještě Boží podobu v člověku, kdy byla krásná nejen duše, nýbrž také tělo bylo krásné, silné a zdravé. Člověk touží stále a stále po tom štěstí, ale snad nikdy nepropukla tato touha s takovou živelnou silou jako po světové válce, jako v dnešních dnech. Sluneční a vodní lázně, prostrná cvičení, výlety, tělocviki, sport různého druhu, rytmické tance, nauka o pohybu, kosmetika a nevím jaká ještě hesla a jména víří kolem nás, a účelem toho všeho jest: pěkný, zdravý, silný člověk.

Co k tomu řekneme? Odsoudit? Miliony a miliony lidí běží za heslem »tělesné kultury«. A zda bude otázka vyřešena, když tuto snahu odsoudíme?

Ne, to by nebylo žádné řešení. Právě s křesťanského stanoviska nesmíme této snahy také zcela jednoduše odsoudit. Člověk chce býti šťastným — to je základním rysem lidské povahy. A — pokud je to možné — chce býti šťasten již zde na zemi. V životě doléhá na nás mnoho zármutku, mnoho ran osudu, mnoho pokušení, a když nás Pán Bůh navštíví utrpením, tedy snášíme tyto bolesti s pokorou. Vždyť bolest není účelem, nýbrž prostředkem. A také křesťanství dovoluje, ano hlásá dokonce, že máme, pokud vůbec lze, bolesti mírnit a také pozemský život si utvářeti tak, aby byl snesitelnějším, lehčím, veselejším, radostnějším. To smíme činiti.

A tu se cesta dělí: člověk chce býti veselý, chce užívatí života, kolik se jen dá, zatím co křesťanství chce jeho život naplnit užitečnějším obsahem. Vy mi jistě porozumíte, milí posluchači, když řeknu: nám katolíkům není kult těla hlavní věcí, nýbrž jeho oslavení, povýšení; povýšení z pouhé himotné krásy — odpustte

mi ten výraz — ze zvířecí krásy na výšiny harmonické krásy duše. Slušné užívání života, nepřemrštěné pěstění krásy, rozptýlení a zábavy, to všechno dovoluje křesťanský názor, ale jen potud, pokud tím nejsou mařeny zájmy a štěstí duše.

B. Když tedy katolická mravouka dovoluje do jisté míry dbáti předpisů módy, kosmetiky a pěstění krásy, pak tím spíše nebude proti otužování těla a sportu.

A nemyslete, že tento názor katolické Církve odporuje Písmu svatému. Čteme tam totiž: »Lépe jest chudšasů zdravému a silnému, nežli boháčů mdlému a trápenému neduhem... Není bohatství nad zdraví těla« (Sirach. 30, 14-16).

Víra naše učí, že sám Bůh si přeje, aby lidské tělo bylo udržováno v pořádku, čisté a zdravé. A proto naše Církev nejen dovoluje rozumné otužování těla, nýbrž má radost z jeho rozvoje.

### 1. *Raduje se z čistě pozemského důvodu.*

Křesťanství nezdůrazňovalo v minulých stoletích tělesné výchovy, poněvadž toho nebylo zapotřebí. Tenkrát byl člověk mnohem zdravější a odolnější. Ale dnes? Pohleďte jen při prohlídce školního lékaře na zakřivené, slabé, bledé, předčasně zvadlé děti. Pohleďte jen na chřadnoucí lidi v nemocnicích a na ještě větší počet těch, kteří ani nemohli býti přijati do nemocnice. Pozorujte slabé ženy, které nemohou plnit mateřských povinností. Nebo pohleďte na rudé skvrny v obličeji souchotinářského člověka. Vidíme-li tu strašnou bídu, tedy musíme otevřeně říci: Stanat se o tělo je zapotřebí, již s pozemského hlediska. Neboť ono bledé, chudokrevné předměstské dítě, dívka ze sklepního bytu, která nahrazuje přirozenou barvu pudrem a barvičkou, vyhublý dělník, úplně vyčerpaná, shrbená matka rodiny: ti všichni nejsou lidmi, jaké Pán — i po prvotním hříchu — chtěl mít na zemi. Ať tedy naše děti cvičí, pěstují sport, ať cestují a chodí na slunce, do lesů, do hor, ať si zpívají a smějí se dosytosti — to všechno rádi vidíme již s pouhého pozemského hlediska.

2. Ale těšíme se z toho ještě více z *důvodů duchovních*. Jakže? Tedy sport, otužování těla přináší užitek také duši? A ještě jak veliký! Kdyby sport, otužování, turistika v horském vzduchu neměly jiného užitku, než že by odvedly člověka ze zakouřených kaváren a hostinců, z dusných, přeplněných biografů a tanečních sálů, již s tím bychom museli s pastorálního hlediska býti spokojeni.

Alle tělesné otužování má také jiný pozitivní užitek.

Či není zajímavé, že zpěv andělů, zvěstujících narození Spasitele, zaslechli první pastýři: ve větru a nepohodě, v dešti a bouři otužili pastýři? Pohodlí a rozmazlenost duši neprospívá; jejímu rozkvětu slouží spíše tvrdá disciplína a sebeovládání. Změkčilé, neukázněné, rozmazlené tělo je hluché ke slovům evangelia, zatím co člověk zvyklý na sebekázeň, sebeovládání snadněji slyší volání Páně.

Zeptejme se jen horlivých učitelů náboženství, kteří z jejich žáků jim působí nejvíce práce? Kteří z nich nejméně plní povinnosti křesťanské? Kteří se nejraději vyhýbají svým povinnostem? Kteří se neučí, nemodlí a padají z hříchu do hříchu? To jsou ti, které doma velmi rozmazlili a které tak zhýčkali, že si neumějí ničeho odřící.

Nyní se rozšířil rozumný sport a vyžaduje cvičení a training těla. Training těla! Nu, teď jsme k tomu došli. Je někdo na světě, kdo by se vyznal v trainingu těla lépe než katolická církev? Což to není sám sv. Pavel, který píše o sobě samém: »Třestám tělo své a podrobuji ve služebnost« (I. Kor. 9, 27).

Co dělají vážní sportovci, když se připravují na závod? Žijí »sportovně«. Jaká jsou pravidla takového života? »Skoro vstávat a skoro jít spát.« Tomu církev dobře rozumí. Před dvěma lety navštívil jsem benediktinský klášter: mniši vstávají denně v zimě v létě o půl čtvrté hodiny ráno. Odtamtud jsem odjížděl k cisterciákům u Bodamského jezera: ti vstávají dokonce už o třetí ráno.

Další pravidla trainingu zní: »Střídmost v jídle!« Tak? To jsou přece postní předpisy církve.

Dále: »Vésti čistý, zdrženlivý život«. Ó, to je přece nejceněnější květ křesťanské mravouky! Disciplína, sebekázeň, ovládání těla — to jsou přece starokřesťanská hesla! Jenže tenkrát se tomu říkalo »askese«, dnes se tomu říká »sportovně žít«. To je konečně lhostejné, nelpíme na slovech. Nuže, zní to sice trochu divně, ale můžeme zcela směle říci: *Sport je askesi dnešního člověka!*

Že tomu tak skutečně je, že »sport« a »křesťanská kázeň« jsou takřka »sourozenci«, nemůžeme nikdy nápadněji vycítit než ve zvláštním zvyku půvabného italského městečka.

Všichni známe, aspoň podle jména, malé italské městečko Sienu. Jeho jméno proslavila velká světice Kateřina Sienská. Nuže, v této Sieně udržel se podivný lidový zvyk. Jednou za rok se pokryje mramorová podlaha krásné katedrály deskami. Proč? — V tento den pořádají se velké dostihy, po nichž přijedou účastníci ke kostelu. A víte, co je prvním a největším vyznamenáním vítěze? Nesestoupí s koně, nýbrž tak, jak na něm zvítězil, tak cvalem vjede na něm po dunící překenné podlaze do katedrály až k hlavnímu oltáři. Začne velká mše svatá a vítězný jezdec sedí po celou dobu zpříma na koni před oltářem. Tak hlásá město sv. Kateřiny celému světu: *světský sport a církevní askese, to jsou dva příbuzné pojmy!*

## II.

### *Nebezpečí dnešního přeceňování sportu.*

Někdo by mohl nyní snadno říci: »Ah, jakou nadšenou propa-

gační řeč slyšeli jsme dnes o sportu! Když shledáváme tolik sympatických rysů v tělesné péči a sportu, tedy je všechno v nejlepším pořádku. Pak se můžeme bez jakékoli pochybnosti nadchnouti pro všechno, co lidé dnes podnikají pod heslem kultura těla...

To už ne, milí bratři! Dobré a cenné v těchto snahách jsem ovšem uznal zcela otevřeně. Ale právě tato nezaújatost mne opravňuje, abych poukázal na nepopíratelná nebezpečí.

1. Již dříve jsem řekl otevřeně, že tělu smíme dáti všechno to, co oprávněně po nás žádá: odpočinek, spánek, zábavu, potravu, oděv, obydlí. A nejen že smíme mu dáti všechno potřebné, ale třeba se starati také o to, aby všechno bylo pěkné, vkusné, pohodlné, nebo jak někdo poznamenal, aby »náš život byl estetičtěji uspořádán«.

Alle jedné zásady se nemůžeme vzdáti: Pečující o tělo, dbejme, aby duše vždycky zůstala králem, tělo pak poddaným. Ano, pěstění těla nesmí se dít na útraty duše. Neboť, ať jakkoli se líčíš a denně několikrát upotřebuješ pudr a barvičku, ať proděláváš jakékoli odtučňovací i opačně působící léčby, a ke zvýšení lesku si do očí vstříkujete atropin a pěstíš obličej, abys mu dodala svěžího a mladistvého vzezření — jednou přece uhodí hodina, kdy i to nejrafinovanější pěstění těla nepomůže. Přijde hodina, kdy duše odhodí tělo jako starý, obnošený šat. Hodina, ve které nejlepší barvička nedodá zbledlým rtům barvy, nejjemnější a nejdražší parfum nezabrání hnilobnému zápachu těla; hodina, kdy každá móda se skončí, neboť rubáš do rakve se stále ještě šije podle dávných stříhů...

Bratře můj, jenž nyní neznáš jiného účelu než sebe pěstiti a zdobiti, nezapomeň na tuto hodinu.

2. Ale nejen pěstění krásy, nýbrž také sport má svá nebezpečí. Nebezpečí pro kulturu jak náboženskou, tak pro národní.

a) Přemrštěné pěstění těla skryvá v sobě nebezpečí pro náboženství.

U jednotlivců stává se pěstění těla novým náboženstvím. Sport nahrazuje duši náboženství. Ale jako ustavičná zábava není naplněním životního úkolu, a věčné šlechtění se a shlížení se v zrcadle nedávají lidskému životu vážného obsahu, tak také nemůže nahraditi ranní mši svatou východ slunce, který jsme prožili na vrcholku hory, a kůže opálená na letním bytě do hněda nenahradí světlé bělosti duše.

Nad sportovními hřišti prostírá se nekonečná nebeská obloha a zdá se, jako by volala: lidskou duši nesmíme uvězniti do těsných hranic hmoty, *sport nemůže nahraditi náboženství*.

Chtěl bych se zeptati dnešních fanatiků sportů: věříte, že už jen z čistě pozemského hlediska jest k prospěchu státu a národa, když jeho příslušníci mají silné svaly a lepší zdraví, zatím co

jejich nedostatečně pěstěná duše zakrňuje? Mravní síla národa je o tolik důležitější než tělesná, o kolik duše převyšuje tělo.

Snášeli jsme velkolepě v době světové války všechny nesnáze na frontě a v zákopech. Jmenujte mi jen jedinou bitvu, v níž by náš voják byl poražen, protože nebyl dosti otužilý. Ani jedinou! A přece mnozí prohráli. Protože duše tak mnohých lidí nebyla dosti otužilá a schopná odporu proti tajnému mravnímu moru za frontou.

Člověk tedy nepotřebuje jen železných paží, nýbrž i zocelené duše. Potřebujeme sportovně vycvičených paží, ale také rukou, které se umějí spínat k modlitbě. Tělesná otužilost je nepostradatelná, ale běda, zapomeneme-li k vůli ní na duchovní výcvik. K vůli sportu nesmějí zůstat chrámy prázdné, neboť žádný training těla nenahradí kultury duše.

b) Za druhé: Sport také nenahradí duchovní kulturu. Proto naše druhá výstraha: sport nesmí odcizit člověka knihovnám, čítárnám a školám.

Svaly mají být pružné, ale svaly nejsou ještě všechno. Svět potřebuje zápasníků, ale také učenců. Sport nemůže být sám sobě účelem, nýbrž musí se včlenit ve velkou organizaci lidského života: má být rámem, který uzavírá obraz, cenu ducha.

A kdo nevidí, bratři, že dnes sportovní závodění, lámání rekordů, se stává jedinou ctižádostí stále širších lidových mas a stává se ničícím soupeřem duchovní kultury.

Nezazlívejte katolické Církvi, jež skoro dva tisíce let vychovávala s neuvěřitelnou námahou a trpělivostí lidstvo v nejopravdovější a nejkrásnější kultuře, nezazlívejme jí, když nyní starostlivě pozoruje nebezpečnost, která hrozí této kultuře, že i uprostřed zátopy materialistického, pozemského smýšlení, má odvahy pozvednouti varovný hlas v zájmu rozvoje mravní kultury.

Což nám nedosvědčují nesčetné zjevy denního života, jak lidstvo ztratilo schopnost rozpoznávat, v čem spočívá pravá velikost a pravá hodnota? Zeptejte se jen, kdo dostal minulého roku Nobelovu cenu! Kolik jich to bude vědět? Ale zeptejte se, kdo minulého roku byl světovým mistrem v běhu nebo v plavání na 400 metrů, a užasneš nad tím, od kolika se ti dostane přesné odpovědi.

Zeptejte se lidí, koho znají, koho nejvíce obdivují a koho nejméně. Nejméně jsou známi učenci, velcí badatelé, dobrodinci lidstva. Trochu více ví svět o politicích a ještě více o spisovatelích a vynálezcích. Ještě větší zájem je upoután na milionáře. Ale daleko většímu zájmu se těší sportovní šampioni, filmové krásky a závodní koně. A pak je tu ještě jedna skupina, která se těší největšímu obdivu: velcí zločinci.

Bratři moji! Nepřepínám! Řekněte sami: není tohle všeobecný myšlenkový žebřík širokých lidových mas? Čteme stále jen o závodech, zápasech, o vítání letců, tělocvičných slavnostech, box-matchích. Čteme a slyšíme více o výkonech lidských svalů a hrubé

síly, jako by to byly hrdinské činy, které otrásají světem. Zato nikdo neví o výkonech lidského ducha, o mravní dobrotě a velikosti.

Opakuji: Církev neprotestuje proti pěstění těla, *nýbrž proti jeho výstřelkům*. Či nesmí něčeho namítati? Má naše Církev mlčet k tomu, když 80.000 lidí s napětím a vzrušením, s křikem a vřestěním hledí na to, který z obou zápasících boxerů první bude mít rozbitý nos, nebo krvavě oteklé oko, když tiito lidé v nejvyšším vytržení čekají na to, který z nich první klesne a ztratí vědomí pod surovými ranami druhého?

Mluvíme tolik o obrození, ozdravení, ale co obrozujeme?

Jenom tělo! *A tělo bez duše — toť mrtvola!* A tak: pěstít tělo a zanedbávat duši, to je ošetřování mrtvol. Dejme tělu, což jeho jest, a duši také, což jejího jest... »Ne samým chlebem živ jest člověk,« řekl jednou Pán. Dnes by jistě řekl: »Člověk nežije jenom kopanou, dostihy, sportem, zábavami a slavnostmi, nýbrž každým slovem, vycházejícím z úst Božích. Čili *nejdříve duše a potom tělo. Nejdříve práce, pak zábava. Nejdříve ctnost, potom věda. Nejdříve nedělní mše svatá, pak tělesná cvičení a výlety. Nejdříve zájmy věčné, pak zájmy pozemské*.

Ano: naše svaté náboženství má odvahu to říci! Připomíná, že těžiště člověka není na tomto světě, nýbrž na věčnosti. Buďme vděční naší svaté víře, že v této době znehodnocení všech hodnot nám toto vše pravdivě a upřímně hlásá.

Končím myšlenkou, o níž psal sv. Pavel korintským.

Svatý Pavel viděl pravděpodobně řecké závody, jež byly sportem i korintských. Viděl, jak velice se závodníci v potu tváře namáhali, jaké neslýchané oběti přinášeli. A k čemu to všechno? Pro vadnoucí vavřín, který mohl získati pouze jediný účastník. A tu napsal ona překrásná slova: »Nevíte-li, že ti, kteří běží o závod, všichni sice běží, ale jen jeden dostává cenu vítěznou? Tak běžte i vy, abyste dosáhli. Každý však, kdo závodí, zdržuje se všeho, a oni činí to, aby obdrželi věnec porušitelný, my však korunu neporušitelnou« (I. Kor. 9, 24—5).

Bratři! Podle slov svatého Pavla jsme všichni sportovním mužstvem Pána Ježíše. Všichni trainujeme k věčnému životu. Naše celé pozemské putování jest závodem. Běh — ne na malou vzdálenost — často na velmi dlouhou. Může trvati 70—80 roků! To není závod na rovné plošině, ó ne, naopak: závod s překážkami. Kolik jich padne uprostřed dráhy? A tu není jen jedna cena — každý může býti vítězem. Ne pomíjející vavřín, nýbrž nehynoucí koruna věčného života. Koruna, jež nikdy neuvadne, jež zůstane věčně zelená, které nám nikdo nemůže vzíti, koruna, kterou nám klade na hlavu Bůh.

Bratři! Loučím se s Vámi slovy svatého Pavla: »Tak běžte, abyste dosáhli odměny!« — Amen.



# Urna nebo rakev?

Milí bratři v Kristu!

Ve dvou posledních kázáních jsme mluvili o ceně lidského života, jak ho užívat, jak si šetřit zdraví, jak pečovat o tělo a otužovat se. Páté přikázání Boží zakazuje zničit pozemský život, ale dává také předpisy, jak se s ním má jednat. Křesťanství našlo vždy správnou cestu mezi všemi výstřednostmi: odsoudilo staré bludy, jež v lidském těle viděly jen dílo ďáblovo a největšího nepřítele duše, ale zrovna tak má zase dnes odvahu pozvednouti hlasu proti dnešním výstřelkům kultu těla.

Křesťanství si váží lidského těla a jedná s ním uctivě, to bylo tématem dvou kázání. Dnes půjdeme o myšlenku dál.

O jednu myšlenku, která jistě mnohé překvapí. Křesťanství nejen že si váží lidského těla *živého*, nýbrž jedná ohleduplně i s tělem mrtvým, a v této úctě k lidskému tělu jde tak daleko, že zakazuje, aby amputované části těla se prostě odhodily do kanálů, nýbrž nechává je s tichým steskem pohřbiti. Křesťanství obestírá zbožnou úctou mrtvolu svých příslušníků, kteří se rozloučili se životem: modlí se za ně, kropí je svčcenou vodou a ukládá je k věčnému odpočinku do posvěcené hlíny hřbitova, tak jak to dělává láskyplná matka, která vtiskne na čelo milovaného dítěte — křížek a pak je uloží ke spánku. S jakou mateřskou láskou stará se Církev o pietní klid kostí svých věrných zemřelých! Čtyřicet předpisů církevního zákoníku (1203—1242) mluví o zemřelých a jejich pocho-  
vávání. Hřbitov je posvěcený jako kostel. Původně pohřbívali kolem kostela: prvním hrobem byl hrob mučedníka, odpočívajícího pod oltářem; k němu se řadily hroby ostatních věřících. Jako tichý záblesk naděje padala zář věčného světla na místo jejich odpočinku, zvonění při pozdvihování doléhalo až k nim, »Anděl Páně« znělo také pro ně. V mnohých krajích ještě dnes donesou každého zemřelého do kostela — jako by se měl rozloučiti s Nejsvětější Svátostí Oltární — a pak teprve na hřbitov. Jaká pieta, jaká mateřská pečlivost i k mrtvole!

Není to nezajímavým zjevem, bratři, že to křesťanství, jež stále mluví o věčném životě a o onom světě, že to křesťanství s takovou úctou jedná s pozemskými pozůstatky člověka? Opravdu, naše Církev má mateřské srdce, neboť jen matka je schopna bdíti s takovou uctivostí nad mrtvolou svého dítěte a odvážně brániti tomu, kdyby rakev měla býti něčím znesvěcena.

Před několika desetiletími vhodila do světa protináboženská pro-

paganda nové heslo: *mrtví nemají býti pohřbíváni do země, nýbrž mají býti spalováni v krematoriu.*

## I.

### *Čím odůvodňují spalování?*

Zastánci spalování uvádějí trojí důvody: zdravotní, hospodářské a estetické.

1. *Zdravotní důvody.* Straší a znepokojují lidi myšlenkou, že mrtvoly vložené do země zamořují prameny, studny, vzduch a šíří nakažlivé nemoce. To je vážné, důležité tvrzení! Kdyby to bylo pravda, tedy by Církev katolická ihned zanechala zvyku pohřbívání do země. — Když přívrženci ohněm přišli po první s touto myšlenkou, byla v jejich ruce opravdu pádným důvodem. Dnes však jejich argument úplně selhává. Kongres pro zdraví národa, konaný ve Vídni, dokázal nezvratně, že voda ve hřbitovních studnách je čistší než ve studnách jiných. Na pařížských hřbitovech byl ve hrobkách prozkoumán vzduch a nebylo tam nalezeno nakažlivých bacilů. Dnes je již nepopíratelně jisto, že mrtvola, pochovaná podle předpisů, neohrožuje zdraví ani v nejmenším.

Alle nehledě k lékařským výzkumům a tvrzením, můžeme se odvolati na zkušenost, že mnoho lidí bydlí na blízku hřbitovů, ano ve velkoměstech i na hřbitovech samých, a že přes to se nevyskytuje u nich větší procento nemocí než u jiných lidí. I u nás existuje ještě mnoho osad, v nichž je kostel obklopen hřbitovem, je tedy uprostřed obce, a úmrtnost není větší než kde jinde. V mnoha starých cizozemských klášterích nalézá se hřbitov mezi klášterními zdmi, v blízkosti klášterní studny a přece není žádné příčiny k stíznostem. Lékařské komory a denní zkušenosti odporují tak jedinomyslně strašným zprávám, že hřbitovy ohrožují zdraví, že dnes již ani přívrženci zpopelnění neodvážejí se používatí tohoto důvodu.

2. Mají však přirozeně jiná hesla. Tu je na př. *hospodářská stránka otázky.* Tvrdí se, že zpopelnění je z hospodářského hlediska lidstvu prospěšnější, neboť nebylo by třeba rezervovat pro hřbitovní účely tolik půdy, a tak bychom mohli ony plochy, sloužící dosud k tomu účelu, vzdělávat a tím zvýšiti produkci.

Ano, bratři moji, pro hřbitov je opravdu zapotřebí kusu země. Ale kolik by vyrostlo na onom kousku půdy obilí, to by sotva změnilo světovou produkci. A za deset let možno přeplněného hřbitova zase znovu použítí. Není tedy potřebí stále nových ploch pro hřbitovy.

Nezapomeňme však prohlédnout si rub této mince, neboť říká-li se, že hřbitov stojí peníze, smíme i my upozorniti na to, že krematorium a jeho speciální zařízení stojí rovněž peníze. A jestliže pohřbení do země není levné, tedy zpopelnění je jistě mnohem

dražší. Jsou sice města, kde spálení je obstaráno velmi levně. Ale v tom případě město velmi vydatně podporuje krematorium, přirozeně, že i z daní takových občanů, kteří o zpopelnění nechtějí ničeho vědět.

Ostatně naráží návrh povinného zpopelnění na takové obtíže, že je vlastně neproveditelný. Nepomýšlí se přece vážně na to, aby bylo zbudováno v každé obci krematorium. Činí-li se to přec v některých velkých městech, tedy zůstává pohřeb žehem přepychem bohatých. V některých zahraničních městech byla během světové války vystavěna krematoria; stávalo se však, že živí z nedostatku uhlí mrzli a školy musely býti zavřeny, ale k vytápění krematorií bylo stále dosti uhlí. Jest takové počínání hospodářské?

Přivrženci pohřbívání ohněm mají ještě novější národohospodářský argument — ale stydím se již zmínky o něm. Někteří hlásají, že pochovávání do země je velkou marnotratností, neboť mrtvola obsahuje tak mnohé užitečné látky, které spálením mohly by sloužiti k zúrodnění země.

Toto tvrzení, bratři, jest naprosto falešné. Neboť právě v krematoriu promrhá se tolik hmoty, plynu a kyselin, které se vstřebají do země, když je mrtvola do ní pohřbena. Tak je toto tvrzení již samo o sobě mylné. Ale jdu dále a ptám se: — *Tedy tak daleko jsme došli?* — Během války šířila se strašná zpráva, že kdesi vařili z mrtvol mýdlo. I krvi opojení a válečnými hrůzami zesurovělí lidé byli uděšeni touto strašnou zvěstí. A nyní v mírových dobách chtějí popelem našich milých zúrodnovati zemi a z jejich na prach roztlučených kostí pálliti vápno?

3. Proto přivrženci pohřbívání ohněm přicházejí se svým nejsilnějším argumentem: *s citem*.

Mohl bych vám přečíst jejich děsné popisy o tom, jak člověk v hrobě je rozežírán červy, žabami, hady... Zpopelnění je prý však »mnohem pěknější«, mnohem estetičtější. Nad vchodem do krematoria v Miláně jsou napsána tato sebevědomá slova: »*Vermibus erepti puro consumimur igne* — Vyrvání červům, čistým spálíme se ohněm.« Zdaž to není jarmareční chytání stoupenců?

Především není pravda, že mrtvola, pochována do země, je sežrána červy, hady a žabami. To je opravdu jarmareční žvast. Je přece všeobecně známo, že rozklad je vykonán neviditelnými nespočetnými bacily, ukrytými v těle. Zajisté, ani to není estetický pohled, ale aspoň přirozený pochod — spálení naproti tomu je pochodem umělým a násilným. Při pohřbívání předáme mrtvolu zemi, aby ona sama dokonala rozklad, při spalování sami ničíme pozůstatky našich milých.

A že by spálení bylo krásnější a estetičtější, než pozvolný rozklad v hloubi země, tu bych se také mohl zmíniti o několika jednotlivostech, kdyby mi to dovolila svatost místa a kdybych neměl ohled na nervy svých posluchačů. Neboť co se v oně půl druhé hodině děje, kdy se mrtvý v žáru tisíce stupňů svíjí, jeho rysy se

znetvořují, údy se křečovitě krouťí jakoby v nejmučivějším utrpení, o tom raději nemluvit. Lidé z krematoria již vědí, proč ani nejbližším příbuzným není dovolen vstup ke křemační peci. Neboť ti by se již postarali o bezplatnou reklamu — přirozeně že ne ve prospěch zpopelnění. Opakuji jen slova očitého svědka při obřadu: »Po celé týdny nemohl jsem zapomenouti na odporný obraz a otrá-sám se ještě dnes, když jenom na onen strašný pohled vzpomenu.« Že by zpopelnění bylo *pietnějším zacházením s mrtvým*? — Popel jedné spálené mladé dámy podávali si při hostině účastníci do ruky — to je pietnější? Jeden manžel postavil urnu s popelem své ženy do salónu — je to snad pietnější? Jiný nařídil v poslední vůli, aby po spálení jeho popel byl rozsypán na výčepní stůl v hostinci — je to snad pieta? (Stimmen aus Maria Laach, 43. sv. 566 str.).

Nyní řekněte: není lidštější, dojemnější rozloučení, když rakev, obklopenou rozechvělými, rozbolněnými pozůstalými a doprovázenou modlitbami Církve, pomalu a důstojně spouští do klína matky země, aby přijala vracejícího se syna, kterého kdysi na svět vydala? A když už někdo má právo odvolávati se na »estetiku« a »umění«, tedy jsou to jistě přívrženci pohřbívání do země. Pohlédněte jen na uchvacující umělecká díla, jež zbožná úcta vybu-dovala na proslulých hřbitovech v San Miniato, v Janově, v Miláně a na jiných hřbitovech. Nebo vstupte na chvílku na svaté pole malé vesničky a nechte na sebe působit vůni květin a tesklivou ná-ladu. Ihned poznáte, kde je umění a estetika. Suďte sami, bratři moji, co jest důstojnější a co probouzí větší úctu: popelnice zemřelé matky, postavená jako ozdoba zahrady, nebo její hrob, ozdobený květinami z naší zahrady?

Nyní jsem vypočetl všechny argumenty přívrženců spalování. Zůstává ještě jiná otázka: které jsou důvody, pro něž Církev bude dále pochovávat do země?

## II.

### *Důvody pro pohřbívání do země.*

1. Především, milí bratři, mohl bych uvéstí zajímavý důvod právnícký. Pohřbívání ohněm bylo by vážnou ztrátou již se stano-viska čistě právníckého. Jak často se stává, že i po letech je nutno některého mrtvého vykopati, poněvadž se vyskytlo podezření, že byl otráven. Na mrtvole, i po léta v zemi ležící, můžeme zjistiti docela zaručeně zbytky jedu, zatím co z popela spáleného člověka již příštího dne je nemožno prokázati zločin.

Jsem přesvědčen, že kdyby naše náboženství dovolilo spalování, byli by to především kriminalisté, kteří by proti tomu protes-tovali.

2. Pro pohřbívání máme však důvody mnohem pádnější. Odvoláváme se především na tisíciletou tradici lidstva.

S počátku byli všude lidé pohřbívání do hrobů. Ačkoli na počátku kultury bylo lidem těžko vyřtí primitivními nástroji hrob a bylo by bývalo snadnější nechat mrtvolu napospas dravým zvířatům, přece toho lidé nedělali. Také oni kopali hroby a uzavírali otvory těžkými kameny, jako by chtěli symbolicky vyjádřit svou víru, že klín země je mateřským klínem, kde mrtvý může klidně odpočívat, dokud jej nějaká vyšší moc nevzbudí k novému životu. Ano, nejstarší člověk věřil také v nový život, proto dával do hrobu mrtvému jeho zbraně a odznaky pozemských důstojností, ano kladl dokonce červenou barvu vedle rakve, aby si mohl tam nahoře mrtvolnou bledost přemalovat na barvu životní. Pohanství přešlo sice později ke spalování mrtvol, ale starým původním zvykem bylo pohřbívání do země.

Křesťanství však vždycky své zemřelé pohřbívalo do země. Říkáme také o Pánu Ježíši: »Ukřižován, umřel a pohřben jest.« — V katakombách pochovávali učedníky do země, ve středověku sloužily za hřbitovy dlouhé chodby klášterů a zdi katedrál. Nedivme se tedy, že naše náboženství nechce se zřeknout pro potěšení svých nepřátel této tisícileté tradice, ano můžeme říci, tohoto krásného rodinného zvyku.

3. Pro potěšení nepřátel! Tím jsem vyslovil třetí myšlenku a hlavní důvod, proč naše svatá víra se staví proti spalování. Myšlenky spalování chopili se nepřátelé křesťanství a slouží tím svým protináboženským účelům.

Zpopelnění je zdánlivě lhostejnou věcí — a přece je Církev proti tomu. Proč?

a) Bratři! Chci mluvit otevřeně: *dogmatických námitek proti spalování není*. I když je v peci krematoria tisíc stupňů tepla, duše tím zničena být nemůže. I když je lidské tělo zpopelněno, tedy vůle Všemohoucího je zrovna tak vzkrísí zmrtvých jako tělo, jež zetlelo v hrobě. Zuřivý Nero spálil křesťanské mučedníky jako živé pochodně, a přece věříme, že také oni vstanou zmrtvých. Při srážce aut zahyne řidič v explozi benzinu — přece mu však Církev neodpírá křesťanský pohřeb a věří také ve zmrtvýchvstání takového nešťastníka. Církev pochovává také popel, když je toho zapotřebí v době epidemie, kdy mrtví jsou spalováni. To všechno dělá. Ale Církev nemůže klidně připustit, bratři, aby náboženství při smrti a u hrobu — právě kdy lidská duše je nejcitlivější — bylo zcela odsunuto stranou a šířením této zdánlivě lhostejné zvyklosti byla v člověku pomalu a plánovitě podkopávána víra v nesmrtelnost duše a vzkrísení a aby přívrženci této novoty s triumfujícím úšklebkem poukazovali na hrst zbylého popela a mohli lidem výsměšně našeptávat: »Pohleďte, při smrti se končí všechno ... všechno ...«

Toho Církev nemůže připustit.

Celé zpopelňovací hnutí bylo počato s nepřátelským úmyslem proti Církvi od těch, kteří by křesťanství chtěli zničit. A tak se tato myšlenka stala částí rozhořčeného boje toho světového názoru, který chce vyrvat kořeny křesťanského přesvědčení, a vštípit místo něho moderní pohanství. Pohané spalovali mrtvé. Proto také chápeme, že kde se znova vynořuje na povrch pohanský světový názor, tam i život nabývá pohanských forem, tam se domáhají také spalování. Za krematoriem stojí armády protikřesťanských vojsk, nad pecí krematoria vlaje prapor protikřesťanského světového názoru... »Nepotřebujeme již kříže Galilejského! Vzhůru, pohanští bohové, vraťte se pohanské mravy a pohanské nevěstky!« Hle, co se skrývá za — spalování mrtvých!

b) A ještě něco!

Vzpomínám si živě na krematorium na proslulém pařížském hřbitově Père Lachaise. Vedle krematoria táhne se vysoká zeď, tak zv. kolumbarium, hřbitov uren. Zeď je rozdělena v řady malých čtvercových otvorů, sotva jako dlaň velikých a v každém tomto čtverečku je uzavřena urna s pozůstatky zpopelněného člověka. Tak stojí tyto urny poschoďovitě jako kelímky s medicinou v některé lékárně. Právě se šplhá starší vdova po žebříku k popelnici do desátého poschodí — pohleďte, kam se poděla posvátá nálada našich hřbitovů!

V Berlíně poznali, že tyto poschoďovité, do zdi zapuštěné popelnice nedodávají chuti, znechucují mnohým spalování, a proto začali ukládat popelnice do země. Čtyři urny stěsněny do hrobu 80 krát 80 cm velikého. Čtyři cizí lidé v tak malém hrobě! Kam mají ony čtyři sobě docela cizí rodiny pokleknout, když se chtějí u hrobu pomodlit? *Necht se tedy nemodlí!* A to je právě tajný cíl spalování. V tom se skrývá druhý tajný úmysl přátel krematoria: zničit hřbitovy, a tím i utlumit hlasy těchto tichých, a přece tak výmluvných svědků víry. Bratři! Kdo z vás neslyšel svým srdcem naléhavých slov tichých svatých polí? Ano: mrtví mluví a nemá slova hrobu znějí jako zvuk polnice a dojmají více než kázání nejlepšího řečníka.

Za tichého podzimního odpoledne procházím hřbitovem velkého města. Beze slova kráčím řadami hrobů sem a tam... můj pohled je upřený k zemi... všude jen hroby... hroby... a spadlé, uschlé listy stromů. Hluk velkoměsta doléhá sem jen tlumeně. Ruch hřmotného, neklidného života tu umlká, a tiší mrtví počínají mluvit. Říkají, jak vážný je život, jak přísný soud Páně! Říkají, jak jinak by žili, kdyby se mohli ještě jednou vrátit na svět... A protivníci hřbitova, přívrženci zpopelnění chtěli by zničit právě tuto zbožnou náladu hřbitovů. Neboť už pouhá návštěva našich milých zvěčnělých... již to zmiňuje náš zármutek. Pěstíme hroby, zdobíme je květinami — a už to je nám útěchou. Ale hlavně: nad našimi hroby září kříž, onen kříž Velkého Mrtvého, jenž nad smrtí zvítězil a vstal z mrtvých. Ó, zajisté, křesťanský hrob neleká, nýbrž

člověka pozvedá, neboť znějí z něho slova Písma sv.: »Rozsévá se porušitelné, vstane neporušitelné... rozsévá se tělo živočišné, vstane tělo duchovní.« (I. Kor. 15, 42, 44.)

Do soumraku našich hřbitovů září světlo věčné. Naše ponuré smuteční šaty rozveseluje sněžná běl andělů nebeských. Pláč loučení zmírňuje naděje ve shledání a přísavit rajske radosti ozařuje temné stíny hrobů. Stojíce v takovém svatém očekávání na hřbitově, prožíváme tytéž pocity, jako rolník, který hledí na svou roli osetou obilím. Nad hroby našich milých zemřelých zvedá se Kristův kříž a k nebi rozpiaté ruce Ukřižovaného, jakož i pod křížem rostoucí břečtan utěšují nás vírou v život po smrti; zatím co před urnou zpopelněného leží zborcené sloupy beznadějnosti a uhaslé pochodně ubíjejí svým černým uhlím naši víru.

Bratři! Katolicismus plní jen svou povinnost, když se brání proti spalování, povinnost to, kterou mu uložil Kristus, totiž povinnost chránit duše, a proto zakazuje svým příslušníkům takový pohřeb nejprísnejšími tresty. Kdyby někdo tohoto předpisu neposlechl a podle něho se neřídil a chtěl by býti po smrti spálen a této své vůle neodvolá, nesmí býti zaopatřen svátostmi umírajících, ani pochován s církevními obřady.

Urna nebo rakev? — to bylo předmětem mé dnešní úvahy. Ačkoli nemáme ani dogmatických ani morálních námitek proti zpopelnění, nemůžeme přece býti jeho přívrženci. Nemůžeme toho učiniti, neboť zdánlivě nevinný boj mezi rakví a urnou stal se dnes otázkou zásadního významu. Nejedná se o otázku: »Oheň nebo země«, nýbrž o toto: buď Olymp nebo království nebeské, buď pohanský nebo křesťanský světový názor, beznadějně vyhaslá pochodň, nebo kříž Kristův, ukazující k životu věčnému.

Neznají katolické Církev ti, kdož se domnívají, že se zalekne hlučnější agitace a že se ochotně zřekne svých zásad a zvyků.

Pohřeb jest jako ozvěna slov Páně, jež byla řečena prvním lidem: »Vrátíš se do země, ze které jsi vzat.«

Naše Církev nemá důvodu, aby rušila starý zvyk pohřbívání do země, jímž vzdává zemřelým poslední poctu. Nezřekne se těch dojmavých obřadů a modliteb, jimiž pohřbívala od dob prvokřesťanských mučedníků vychladlé mrtvoly svých věrných do země.

Nuže, mne ať jen pochovají do země, do země, z níž jsem byl vzat. Do země, kterou posvětil kříž a hrob Kristův, do země, kde odpočívají moji předkové, do hrobu, který v den Všech svatých obklopí moji milí, modlíce se. Do země, v níž po životě prožitém podle vůle Boží budu odpočívati až do úsvitu zmrtvýchvstání a kde v naději věčného života budu očekávati onen okamžik, o němž Pán řekl: »Přichází hodina, ve které všichni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas Syna Božího, a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení života, ti však, kteří zle činili, na vzkříšení soudu.« (Jan 5, 28.)

Otče náš, na nebesích! Pomoz nám svou milostí, bychom v životě dobře činili a z hrobu kdysi vstali k novému životu! Amen.

## *„Snášejte se a odpouštějte si vespolek!“ (Kol. 3, 13)*

Milí bratři v Kristu! Bůh, Pán života a smrti, nedaroval člověku jen život, nýbrž ho také s otcovskou péčí opatruje. »Nezabiješ« zní přikázání Boží. »Jsem Pánem života... Nedovolím, aby ses dotýkal svého vlastního nebo cizího života.«

Ale Všemohoucí neodsuzuje jen tělesnou vraždu. Písmo svaté praví: »Každý, kdo nenávidí bratra svého, vražedníkem jest.« (I. Jan 3, 15.) Můžeme tedy hřešiti proti V. přikázání také slovy, myšlenkami, chováním, nesmiřitelností, hněvem. Když si vysvětluji V. přikázání jen takto: Nezabíjej, nenič nevinného života, tedy jsem vyslovil jen jeho negativní, zakazující obsah, a v tomto smyslu jsme ještě jakž takž křesťany. Všimneme-li si však také pozitivní, předpisující části přikázání — ó, běda — ihned se s úděsem přesvědčíme, kolik lidí hřeší proti V. přikázání.

Kde naleznu pozitivní, předpisující část V. přikázání? Ve slovech sv. Pavla, která byla adresována kolosenským: »Oblečte se v srdečnou milosrdnost... snášejíce jeden druhého a odpouštějící si vespolek, má-li kdo žalobu proti jinému: jako i Pán odpustil vám, tak i vy.« (Kol. 3, 13).

Není to však výklad násilný, nepřirozený, když objevujeme v přikázání »Nezabiješ!« také ctnosti lásky k bližnímu, přívětivosti a smířlivosti? Naprosto ne! Sám Pán Ježíš rozšířil páté přikázání v tomto smyslu, když řekl v kázání na Hoře: »Slyšeli jste, že řečeno jest starým »Nezabiješ!« Kdo by pak zabil, hoden bude soudu. Já však pravím vám, že každý, kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu.« (Mat. 5, 21.) Čili: Od doby Pána Ježíše jest i nepřátelské smýšlení tak velkým hříchem, jako podle zákona Mojžíšova byla vražda. A Pán ve svém kázání pokračuje: »Kdo by řekl bratru svému »blázne«, hoden bude pekelného ohně« (Mat. 5, 22). Tvrdá, přísná slova, na něž nám ani nestačí této půl hodiny.

I. Jak těžce se dovedeme vzájemně snášeti a II. jak těžce si dovedeme vzájemně odpouštět — to jsou dvě vůdčí myšlenky dnešního kázání.

### I.

#### *Jak těžce se dovedeme vzájemně snášeti.*

1. Milí bratři! Každý hřeší proti V. přikázání, kdo ztrpčuje a znesnadňuje svým chováním život bližního.



Hřeší dospělé děti, které zarmucují rodiče lehkomyšlným, nerestným životem a hrubým chováním. Hřeší manželé, kteří si vzájemně ztrpčují život věčnou přecitlivělostí a nesnášlivostí. Hřeší přítelkyně, které dobře připravenou a v pravý čas pronesenou poznámkou tak hluboce zraňují duši druhých, že rána bolí ještě po letech. Člověk hřeší, když se hašteří, druhému nadává, podezřívá, když nenávidí a nechce se smířit.

Hřeší ti, kteří se nechťejí smířit. Víte, že Pán Ježíš řekl o nich, ať se raději ani nemodlí? »Přinášíš-li tedy dar svůj k oltáři a tam se rozpomeněš, že bratr tvůj má něco proti tobě, zanechej tam daru svého před oltářem a jdi prvé, smiř se s bratrem svým, a potom přijď, obětuj dar svůj« (Mat. 5, 23).

Teprve tehdy, když známe smysl těchto slov Páně, porozumíme tomu, co později napsal jeho nejmilejší učedník, svatý Jan: »Řekne-li někdo »Miluji Boha«, a nenávidí-li bratra svého, jest lhář; neboť kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovati Boha, jehož nevidí?« (I. Jan 4, 20). Rozumíte těmto slovům? Učí nás, že to všechno, co mluvíme o nejpouštěnějších, nejchudších a nejubožejších lidech, Pán Ježíš vztahuje na sebe, a že to, co komu učiníme, pokládá za čin jemu samému prokázaný. Pán to také říká zcela jasně: »Cokoliv jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili« (Mat. 25, 40).

Bratři! Jak daleko jsme my, lidé XX. století, od tohoto názoru! Mluvíme rádi o nebeském Otci, že jsme všichni bratřími, píšeme o tom nejkrásnější úvodní články: ale, abychom dokazovali toto bratrství také svým životem, činy a slovy — můj Bože a Pane — jak daleko jsme ještě od toho!

Oh, ty nekonečné hádky v tisícerech projevech denního života, doma, v tramvaji, na ulici, na tržištích, v dílně, v obchodě... Světová válka je u konce, a přece je náš slovník plný explodujících bomb a granátů — ošklivých, neovládnutých výbuchů hněvu. Duše jsou naplněny jedovatými plyny — slzotvorným plynem potměšilých pomluv.

## 2. Dnes je každý »nervosní«, přecitlivělý, snadno uražený.

Nu, to nelze popírat: život je dnes pro každého člověka těžký, a proto selhávají také každému člověku nervy. Ale právě proto máme býti ohleduplní k jiným, poněvadž my *sami potřebujeme jejich odpuštění*.

Dva známí se pohádali. Chtěli bychom je usmířit. Ale jeden z nich vybuchne zlostně: »Já se nesmírím! Prosím tě, ty vůbec nemáš ani ponětí, jaký je to nesnesitelný člověk!« Obrátíme se na druhého. Tatáž žaloba: »Prosím tě, ty nemáš ani tušení, co se mi ten člověk už naužíral zdraví!« Který z nich je tedy »nesnesitelný«? Pamatujte si, bratři! *Oba! Všichni!* Ty dvě miliardy lidí, kteří chodí po této staré zeměkouli. Neboť každý člověk má chyby, a třebaš to dobře víme, omlouváme se, a abychom se očistili, svaluje vinu na bližního. Jádru zla spočívá v tom, že každému, kdo

nás chválí, věříme doslova, proti tomu však, kdo se odvážil objeviti v nás nějakou chybu, hned hoříme »věčným hněvem«. Zcela tak jako ta kukačka v pohádce, kterou oslovil jiný pták:

— Slyšelas už, co se o tobě povídá? Že kladeš vajíčka do cizích hnízd a tak jiní ptáci živí tvoje mladé! Je to pravda?

— Ale, prosím tě — odpověděla kukačka zlostně — jak jen můžeš poslouchat blbý žvást hloupých lidí?!

— No, a je to pravda — vyvídal pták dále — o čem mluví také všichni lidé, že jsi podivuhodně nadanou jasnovídkou a každému dovedeš říci, jak dlouho bude živ? —

— Divím se ti — odpověděla kukačka uraženě — že se ještě ptáš. Víš přece, že to, co lidé mluví, musí být pravda.

Ano, když nás chválí, tedy je to pravda; když nám vyčítají chyby, tu jsme hned nervosní a rozhněvaní.

3. Bratři! Je třeba hodně pokory a křesťanského smýšlení, abychom *poznali a uznali své chyby!* Kdybychom se tomu naučili, nastaly by zcela jiné časy! Povím vám dva příklady. V obou je řeč o lidech, kteří měli chyby. Uvažte však, jak lze ránu vhodným nebo nevhodným zacházením zhojiti nebo zhoršiti.<sup>1</sup>

Mluvíme o dvou domech. Jeden z nich — toť polepšovna — kde se dva chovanci chtěli surově pomstít. Měli vztek na svého dozorce a napjali za večerního šera motouz před chodbu... Dozorce upadl a zlámal si nohu. Ředitel ústavu zuří hněvem, neboť představení vždycky ho stavěli jako vzor pořádku a kázně. »No počkejte, lotři!...« — byla jeho první myšlenka. »Zbijte je tak, že budou pamatovat po celý život« — poručil dozorcům, kteří tento rozkaz také ochotně vykonali. Jeden z hochů omdlel, zatím co druhý skřípaje zuby, sípal: »No, toho budete litovat!«

Ředitel nevycházel celý den ze zlosti. K večeri přišly jeho děti trochu hlučněji, než se snad slušelo — také jim se dostalo výprasku. »Myslíte, že toho dneska nemám dost? Musíte mne zlobit i vy?« .... Konečně ulehl. Trpké myšlenky vířily mu hlavou, že tak nevděčná úloha mu připadla v životě!... V domě už všechny lampy zhasly... Všude panovalo hrobové ticho... a přece mnozí nemohli usnouti. Ředitelův odpočinek rušila zlost. Ukrutně zbitý mladík nemohl usnout pro velké bolesti. Druhému táhly hlavou myšlenky na pomstu. Druzí chovanci nespali z roztrpčení a vzdoru. — To se stalo v jednom domě. — Nyní poslyšte událost z druhého domu. Byl to ženský klášter. Jedna novicka se těžce prohřešila proti poslušnosti a disciplíně. Hlásili to představené. Vyslechla žalobu, propustila sestry beze slova a šla bílá a tichá do kaple. Odpoledne povolala sestry k sobě a řekla jim: »Dnes ráno jsem se dozvěděla, co se stalo v tomto domě. *Jakou jsem to představenou, když se mohlo stát pod mým vedením něco takového?!* Nikdy by se něco takového nemohlo státi mezi těmito svatými zdmi, kdyby

<sup>1</sup> Foerster: Kristus a lidský život, Mnichov 1922, 181; 1.

má duše byla tak dokonalá, jak toho vyžaduje zodpovědnost za vaše duše. To vyžaduje neobyčejně přísného pokání. Také jsem ho už dnes počala a doufám, že po dnech pokání budu vás moci lépe vést, a věřím především, že zase přivedu ke Kristu mladou duši, která tím, že odepřela poslušnost, ukázala svou nechuť následovat mne. Pokoj Páně budiž s vámi!» tím propustila sestry. Sester se zmocnilo velké vzrušení: tohle neočekávaly... Zkroušenost zavládla v duši provinilé novicky. Její duše pochopila teprve nyní, co ve skutečnosti znamená poslušnost, a od té doby byla nejhorlivější a nejvěrnější učednicí své představené.

Pohleďte, bratři moji! Ukázal jsem vám dvojí způsob, jak jednati s bratry, kteří pochybili. Řekněte, který jest více křesťanský: Hrubé násilí nebo jemné porozumění? Ukřutnost nebo láska? Hněv nebo odpuštění?

*Odpuštění! Odpuštění!*

Tím jsme dospěli k druhé části dnešního kázání.

## II.

### *Jak těžké je člověku odpouštěti?*

1. »No počkej, toho ti nedaruji!« — slyšíme na každém kroku. A kdybychom chtěli ty lidi usmířit, dostane se nám vášnivá odpověď: »Neodpustím! Když byl ke mně tak sprostý!«

Bratře! Poněvadž ten druhý byl sprostý, máš proto právo klesnouti rovněž tak hluboko? Jestliže tvůj protivník byl tak podlý, proč ty bys neměl ukázat se šlechetnějším? A kdyby Bůh s námi také podobně jednal? Přece i my jsme byli k němu tolikrát »brutální!«

Dva lidé žijí ve věčném nepřátelství. Někdo by je chtěl smířit, ale marně. »Já nemohu. *On mne urazil!*« říká jeden. »Nemohu se smířit. *On byl původcem všeho!*« — mluví druhý. Pohádali se manželé. Zeptejte se jednoho nebo druhého, vždycky uslyšíte: »ona začala, on začal.« Oba vypravují o případě, ale každý ve svůj prospěch, a není na světě soudce, který by mohl rozhodnouti, kdo má pravdu. A tak to je po celém světě.

Mohlo by však býti jinak, kdybychom si stále nenamlouvali: »já mám pravdu«. Máme pravdu — dobře. Ale nezapomeňme také na to — že máme i hříchy! Bližní nás urazil — to je možné. Ale že my Boha stokrát urážíme — to je zcela jisté. Svému bližnímu nemůžeme odpustiti, neboť »on začal« a my máme pravdu a při tom máme odvahu očekávati, že nám Bůh odpustí, proti Němuž jistě my »začali« a zcela jistě my nejsme v právu!

Takového nesmiřlivého chtěl bych se rád zeptati: Jsi křesťanem? Zajisté!

— A ty nechceš odpustiti? —

— Ne! On mne urazil! Musím přece dbáti o svoji čest...

Ano, ale jsi přece křesťanem. Učedníkem Kristovým. Víš, co odpověděl Kristus Pán, když se ho Petr tázal, kolikrát za den má odpustiti bližnímu, který mu ublížil. »Sedmkrát?« — vyzvídal svatý Petr. A Pán mu odpověděl: »Právím ti, ne sedmkrát, nýbrž sedmdesátkrát a sedmkrát« (Mat. 18, 22).

Tu takový člověk zvažní: — Ano... ano... já bych měl odpustit... chtěl bych... ale nemohu. Nemohu zapomenout té urážky. Nemohu mít k němu takovou náklonnost jako dříve...

To je něco jiného! Všecko záleží na dobré vůli, a ne na citech. Zapomenout? Ó, to není snadné. Býti pánem svých citů? — to je také těžké! To však také není to hlavní při odpuštění. Nýbrž vytrhnu pomstu ze svého srdce a chci zapomenout na urážku!

2. Neboť, bratře, Bůh má ještě těžší požadavky: Máme nejen odpouštět ti, kteří nás o to prosí, nýbrž také svým *nepráteleům*, *ba máme je i milovat*.

»Slyšeli jste, že bylo řečeno: Milovati budeš bližního svého, a nenávidět budeš nepřítele svého. Ale já pravím vám: Milujte nepřátele své, dobře činite těm, kteří vás nenávidí a modlete se za ty, kteří pronásledují a pomlouvají vás« (Mat. 5, 43).

Stojí-li člověk na úpatí švýcarských horských velikánů, pokrytých sněhem, a hledí na jejich bílé, zářící vrcholy, tu se zachvěje. Zrovna tak je zdrcen člověk, který uvázl v malicherném obzoru denního života, když slyší tyto »neslýchané« požadavky Páně. Snad by bylo stačilo, abychom svých nepřátel neusmrcovali, abychom nemstili utrpeného bezpráví a zůstali k nim neutrální! Ne! to nestačí! Pán přikazuje, *abychom nepřátele milovali láskou účinnou!* Ale to je nemožné! — řeknete.

Pán Ježíš dokázal, že je to možné. Nepřátelé chápali se kamení proti Němu a on se jim skryl, ačkoli je mohl zničit. Obviňovali ho, že je ve spojení s ďáblem, a on uzdravoval dále jejich nemocné. Každé jeho slovo převrátili, a on neustal je dále učit. Vysmívali se mu, přibili ho na kříž, a on ještě i tam se za ně modlil.

Vím, bratři, že je snadnější o odpuštění a ohleduplnosti kázati, než je ve skutečnosti provádět. Vím, spočívá to v lidské povaze, že dobrodiní zaznamenává do písku a urážky vtesává do kamene. Jsem si vědom toho, že v životě se naskytá mnohá těžká situace, jež nás přivádí do styku s hašteřivými a nesnesitelnými lidmi, že v našem okolí, mezi našimi příbuznými jest dosti neupřímných, nesympatických a nepřívětivých lidí, proti nimž se bouří v nás každý přirozený cit, každý nerv... Vím to všechno velmi dobře, ale přece jen je naší povinností odpouštět a mít ohled k druhým. A sice proto, poněvadž od křesťana se očekává více než od pouhého přírodního člověka. Křesťanu nemůže dostačiti, že Kristus Pán učinil pro něho všechno, nýbrž musí si umíniti, že také on učiní všechno pro Krista a z lásky k Němu. Jsem-li *jenom* člověkem, pak vrátím ránu tomu, kdo mne udeřil, ale poněvadž jsem i křesťanem, tedy se ovládnou. Jsem-li jen člověkem se zařatými pěstmi, vykřiknu na

toho, kdo mne urazil: »Počkej jen, to ti nedaruji!« Poněvadž jsem však křesťanem, tedy řeknu: — »Otče, odpusť mu!« Nemůžeš odpustit? To znamená, že nechceš býti křesťanem!

Ale chci! — říkáš. Tak když chceš, tedy to musíš *dokázat životem a skutky!*

»Není to dosti, když jdu do kostela?« Ne, to nestačí! Také mohamedán jde do mešity a chová se tam zbožněji, než tak mnohý křesťan. »Nestačí to, když se modlím?« Ne, to nestačí! Také pohan se modlí a ještě k tomu upřímněji. »Jsem dobročinný.« Všechno málo. Nevěřící jsou také dobročinní.

Čím se tedy různí křesťan od mohamedána, pohana a nevěřícího? Čím je křesťan předčí? Co je prvním znamením náboženství Kristova? *Hrdinská láska k bližnímu*. Láska, která nikomu neodpírá svého blahodárného tepila, láska, kterou musíme osvědčiti i nepříteli. Býti zlostným je vždycky snazší, než utlumiti v sobě záchvat zlosti. Utrpěnou urážku stejným způsobem splatiti je vždycky snazší, než na ni zapomenout. Zlé slovo stejným tónem opakovat je snazší, než odpovědět s klidnou rozvahou. Hněvati se a hořeti pomstou je mnohem snadnější, než prositi za odpuštění nebo odpouštět. Ale dokud toho nejsme schopni, dotud nejednáme podle pátého přikázání a nejsme ani křesťany. Heslo křesťana zní: *panovati sám nad sebou!*

Jaký zajímavý výraz: »panovati sám nad sebou«, »*míti sebe sama v moci*«. Je to tajemná věc: člověk se může přemoci, může býti silnější než vlastní já. Zvíře nemůže býti sebe silnější, slepě se žene za svými instinkty; lidská povaha může naproti tomu své instinkty přemáhati. Jest v nás jakási síla, která je schopna ovládati také pudy. A tuto sílu rozvinout a ještě zesílit — v tom pozůstává ideál křesťanského vychovávání sama sebe.

Bratři! Pozorujte pouze stupňování: za dobré odpláceti zlým — to je jednání ďábelské; za zlé zlým — to je zvířecí; spláceti dobré dobrým — to jest lidské; ale spláceti zlé dobrým — to jest ctností křesťanskou.

Budiž mi dovoleno, abych tlumočil také svůj názor; pro mne je právě to důkazem božského, nadpřirozeného původu náboženství Kristova, že žádá od nás hrdinnou lásku; lásku, která převyšuje naše přirozené schopnosti. A myslím, že se nemýlím, když pravím, že nikdy nejsme svému Spasiteli blíže, než když podle jeho příkladu splácíme zlé dobrým, nenávisť láskou, nevděk dobrodiním: Když milujeme i své nepřátele!

Bratři! Sestry! »Snášejte se a odpouštějte si vespolek!« (Kol. 3, 13).

\*

Císař Karel V. byl dlužen bohatému bankéři Fuggerovi velkou sumu peněz. Když jednou osobně vyhledal svého věřitele, aby si

vyprosil odklad splátky, vzal Fugger dlužní úpis a s velkomyslným gestem hodil jej před očima císařovými do ohně.

Nuže, bratři, jestli je tu někdo mezi námi, kdo se hněvá se svým bližním, kdo po léta se nestýkal se svými sourozenci nebo rodiči, jestli někdo slyšel toto kázání, kdo měl kdysi mrzutost se svými příbuznými, přáteli nebo známými, a od té doby uchovává roztrpčeně dlužní úpis této urážky a hněvu — ó, dovolte, abych mu řekl ve jménu Pána Ježíše: bratře, jdi nyní domů a tam zapal velký oheň a vhoď do něho s velkomyslným gestem všechny dlužní úpisy: památky na zlost, roztrpčení a urážky. A když se zase stisknou dvě ruce, které dosud byly zaťaty v pěstě; když dva páry očí, jež se dosud leskly jen zlostí a nenávistí, zase na sebe láskyplně pohlédnou, — ó, pak si klekni a modli se . . . nyní už upřímně a s celou důvěrou: » . . . odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům.« — Amen.

# „Běda světu pro pohoršení!“ (Mat. 18, 7.)

## I. RODIČE.

Milí bratři v Kristu!

Lidé nebyli ještě příliš dlouho na světě, nebylo jich ještě mnoho... a už se odehrálo drama lidských vášní, jeden z nich se stal vrahem, bratrovrahem.

Kain stojí vedle mrtvoly ubitého bratra. Chvilkami se děsí jeho duše strašného činu. Co se nyní stane? Udeří snad blesk s nebe? Či se otevře pod ním země? Jeho uděšené svědomí očekávalo něco takového. Písmo svaté však mluví o tom něco jiného. Když prolitá krev Abelova volala k nebi, odtamtud místo hromu zazněl hlas Boží, jenž volal Kaina k zodpovědnosti: Kde jest bratr tvůj? Kain se však vzdorovitě obhajuje a odpovídá slovy, která tolik, tolik vinných lidí po něm opakuje: »Nevím. Což já jsem strážcem bratra svého?« (Mojž. 4, 9).

Bratři! Strašný čin Kainův se opakoval nesčetněkrát v dějinách lidstva. Opakoval se doslovně, když vraždil člověk člověka, bratr bratra, dítě rodiče — to se považuje ještě i dnes, bohudíky, za hrozný zločin, který trestá také zákon. Ale onen zločin se opakuje také tisícikrát tím, že člověk vraždí *duši* druhých, a to ani zákon netrestá, ani se nad tím nikdo nepohoršuje.

Bohu díky, většina lidstva si neposkvřňuje ruce lidskou krví. Já jsem nikoho nezabil! — tak říká většina lidí.

*Ale zdaž může to říci i ve smyslu duchovním?* Neboť člověk nemá jen tělo, ale i duši, možno zabít nejen těla, ale i duše. Tělo nožem, duši špatným příkladem. Jestliže je v očích Božích strašným hříchem zničení tělesného života, myslíte, že vraždu duše mlčky přehlédne? Vždyť my jsme strážci svých bratří! Jsme odpovědní za to, dáme-li jim špatný příklad!

Bůh zavrhl Baaltazara, krále babylonského, zbavil ho říše i života, poněvadž znesvětil při hostině posvátné nádoby z chrámu jerusalemského. Jaký osud očekává asi ty, kteří se nedotýkají jen neživých chrámových nádob, nýbrž svádějí svým pohoršlivým příkladem ke hříchu lidské duše, tyto živé chrámy Boží. *Běda světu pro pohoršení!* — praví Pán. — Nutné zajisté jest, aby přicházela pohoršení, ale běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází« (Mat. 18, 7). Při jiné příležitosti hrozí Kristus Pán zavržením těm, kteří nedali jisti hladovým lidem. Jaký úděl stihne teprve ty, kteří vraždili duchovně Kristovy spolubratry! Kristus Pán říká o za-

vrženém Luciferu: »on byl vrahem od počátku« (Jan 8, 44). A přece ďábel nikoho nezavraždil; pouze svedl miliony lidí ke hříchu.

Sváděti lidi ke hříchu, dávat pohoršení, ničiti duše — toť čin ohavný, hodný samého ďábla. A toto satanské dílo rozmáhá se dnes všude. Náš rodinný a společenský život je přeplněn tisícími zjevy, zvyky a mravy, které pohoršují lidské duše, kazí je a vraždí. Duše, za které obětoval Spasitel svůj život!

Pohleďme těmto vrahům duší dnešním a příštím kázáním do očí! Dnes promluvíme o *dětech, které jsou kaženy lehkomyšlnými, slabými nebo hříšnými rodiči.*

## I.

### *Lehkomyšlní rodiče.*

Bratři! Člověk je až ohromen, když se zamyslí nad slovy: »Děti zkažené od rodičů!«

Či je to možné? Dítě zkažené rodiči? Rodiči, kteří mu darovali život? Rodiči, kteří starostlivě pečují o jeho zdraví, rozvoj duševní a tělesný? Rodiči, kteří chtějí pro svoje děti jen to nejlepší? Či takoví rodiče mohou přece jen něco na svých dětech zkaziti?

Bohužel — život to dokazuje odstrašujícím způsobem! Mnoho, strašně mnoho mohou zkaziti především svou lehkomyšlností.

Bratři! Rodiče! Zamyslete se jen: není ve vašich rozhovorech, ve vašem vzájemném chování něco, co by mohlo zhoubně působiti na jemnou duši dítěte, co by mohlo pohoršiti jeho pozorný zrak?

#### *1. Mějte ohled na děti i ve svých řečech!*

Nepromluvte ani jediného slova ke škodě dětské duše. Neříkejte: »Vždyť je ještě tak malé, ono tomu nerozumí.« Jedno maličké, lehkomyšlné slovo zachytí dětský rozum a nikdy na ně nezapomene! Úlohu, kterou si mělo pamatovat, snadno zapomene, ale onoho slova nezapomene!

Jestli se doma mluví jen o penězích a jak jich získat, jaký div, že dítě vyrůstá v mínění, že jediným účelem života je shromáždit co nejvíce peněz?! Když nevidí doma ani památky náboženského života, naopak slyší lehkomyšlnou kritiku Církve a jejích zřízení, můžeme se divit, že také náboženské cítění dítěte odumírá? Když neslyší ve svém okolí než lehkomyšlné, špinavé řeči, není divu, že temný závoj nemravného života snadno obestře neposkvrněnou čistotu mladé duše? Jestliže otec bere s sebou dítě do cukrárny, ale nikdy do kostela, nechť se nediví, že ono později najde spíše cestu do cukrárny, než do kostela!

A přece odpovědnost za špatný příklad, daný dítěti, je veliká. Víme, že Pán Ježíš býval vždycky laskavý, pokojný a rád odpouštěl, když však dával zákon o ochraně dětské duše, zářily jeho oči jako ohnivé blesky a jeho hlas zněl jako daleké dunění hromu: »Kdo by však pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mne



věří, tomu by bylo lépe, aby ženov oslíčí zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské» (Mat. 18, 6). Dítě, to je svatá věc! Rodiče, pamatujte na duši dítěte při každém svém slovu!

## 2. *Mějte na ně ohled i při vzájemném chování se k sobě!*

I v tom nejspřádanějším manželství může nastati nedorozumění. Oba manželé jsou přece lidmi, a kde lidé žijí delší čas pohromadě, je vyloučeno, že by se mezi nimi nevyskytly neshody. Přirozeně, že je tomu tak i mezi rodiči. Prací unavený otec přijde pozdě večer domů a tehdy bývá vznětlivý a netrpělivý. Drobné domácí starosti rozrušily zase nervy ženy. V takové chvíli mohou okamžitě povstat nedorozumění a svár. Jenom, bratři, jenom ne před dětmi!

Jedna matka napomenula nepořádné dítě: Už zase jsi nepořádný? Víš přece, že Bůh vidí všechno a bude se hněvat, když budeš zlý.

Klouček odpověděl:

— Opravdu, matinko? Bůh vidí všechno?

— Zajisté. Všechno vidí!

— Pak je to zlé! Pak také viděl, jak byli k sobě včera zlí maminka a tatínek!

Ovšem, že to viděl, bratři moji! Ale je tohle výchova?

Muž nechá se strhnout k surovostem. Ale už za minutku lituje svého činu a zapomene brzy na všechno; ale v duši dítěte zůstane rána. Jak si má potom dítě vážit otce? Matka zase říká před dítětem všechno špatné o otci. Zajisté, sdělený žal poloviční žal; ale přece jen žena by nikdy neměla před dětmi mluvit o chybách otcových.

Různosti v mínění mohou se vyskytnout v nejlepších manželstvích, ale, bratři moji, nevyřizujte jich před dětmi. Také nepomůže hádati se v cizí řeči. Jemná duše dítěte vycítí tragedii i z neznámé řeči. Co tedy máme dělati? — zeptáte se. To, co odpověděla jedna z matek své přítelkyni. »Víš, má milá, když se přihodí nějaké nedorozumění s mužem, tedy pošleme vždycky děti na zdravý vzduch.«

— Tak? — odpověděla zlomyslně přítelkyně — teď už vím, proč tvoje děti vyhlízejí tak zdravě. Vidět, že jsou stále na slunci!

Nechť, bratři, ale ta matka měla pravdu: lehkomyšlnost rodičů nesmí býti dětem ke zkáze!

## II.

### *Slabí rodiče.*

Po nerozumných rodičích přijdou na řadu slabí rodiče. Rodiče, kteří špatně rozumějí lásce rodičovské. Rodiče, kteří svou bezmeznou slabostí a mazlením podporují umíněnost dítěte. Rodiče, kteří

ve své krátkozrakosti objevují dokonce v chybách dětí cenné vlastnosti, a svou neobyčejnou povolností podporují jejich nízké pudy. Ubohé děti! *Ubohé, rozmazlené, dárky zahrnuté, na kázeň nena-  
vyklé děti. Jejich duši zkazila slabost rodičů!*

Pozorujte na příklad jen ono pyšné sebevědomí, s nímž osmileté děvčátko, jedináček bohatých rodičů, ve vánočním období vstupuje s matkou do obchodu hračkami. Zaměstnanci, tušící blahobytné kupce, pospíchají plní úslužnosti:

— Poroučíte, milostivá paní? . . .

— Nevím ještě, ukažte mi nějaké novinky!

Příručí přinesou všechno možné. Nejpeknější loutky otvírají a zavírají oči. Loutky, oblečené v drahé hedvábí s nakadeřenými vlasy a v nejmodernějších kloboucích . . . Velkou řadu jich vyloží . . . Ale děvčáko odsune loutky unaveně stranou . . . a řekne konečně:

— Ne, my nechceme panenky. Dar je pro *mne!*

— Oh, tedy pro Vás!

Vedou je kolem pultů pokrytých různými věcmi. V nekonečné řadě zázrak za zázrakem: Na hlavě stojící clovnové, panáci, elektrické dráhy, aluminiové kuchyňské zařízení, stavebnice, pokoje pro loutky v různých druzích . . . Ne, a to také ne! To všechno ona nepotřebuje! Jednou ukázala na velkou obrázkovou knihu . . . matka si radostně odechla: konečně se jí něco líbí! . . . Ale ne, maličká jde dál. Toto bledé, útlé děvčátko jde ve svých drahých antilopích střevíčkách kolem všeho bez zájmu, bez radosti a jasu, aniž by si dovedlo něco vybrati z věcí, na něž pouhý pohled vyvolával v našem dětství takovou radost, že jsme po kolik nocí nemohli spát. Oh, ty ubohý, předčasně rozkvetlý a rychle zestárlý jedináčku!

Alle chlapci jsou přece vychováváni jinak — řekne mi někdo. Pohledte na takový příklad:

Rodiče jdou na procházku do nejbližšího okolí města. Jejich jediné dítě, devítiletý Fanoušek, jde s nimi. To znamená kolem nich: brzy před nimi, brzy za nimi poskakuje na jarním sluníčku. Pojednou zvedne cosi s opravdu vítězným křikem se země a vloží to do svého košíčku.

— Podívej se, mami, co mám! Vidíš, chytil jsem ježka a vezmu si ho domů.

No, to ještě matce chybělo! Jistě by dostal Fanoušek od téhle potvůrky souchotiny. Ne, toho nelze dovolit!

Ihned se obrací k muži.

— Řekni Fanouškovi, aby to ohavné zvíře ihned zahodil. Ale otec nemá mnoho chuti, dělá, jakoby neslyšel.

Matka významně jednou, dvakrát zakašle, a tu muž uzná za vhodné, aby zakročil.

— Fanoušku, dej tatínkovi toho ježka!

— Nedám, ty bys ho jistě pustil.

— Ale ne. Nepustím ho.

— Proč ho tedy chceš?  
— Chci zvířátko pohladit.  
— To není možné, ono píchá.  
— Nemáš tedy tatíčka rád? — počne otec novou taktiku.  
— Mám, ale ... když mi necháš ježka ... odpovídá klouček a běží napřed.

Muž se obrací ke své ženě.

— Nechce. Vidiš, že ho nedá.

— Směšné — odpovídá ona. — Ty nemáš u něho žádné vážnosti! Fanoušku, pojď sem! — vollá nyní matka sama. Ale Fanoušek tuší bouřku a proto běží ještě víc. Matka zlostně za ním ... Ale klouček má hbitější nohy. Konečně se žena bez dechu zastaví ... kloučina v jisté vzdálenosti rovněž.

— Fanoušku! Fůjdeš sem nebo ne?

— Ne! Vy mi chcete vzít ježka. A já si ho chci vzít domů. Vezmu a vezmu!

Otec říká spokojeně ženě: Vidiš, s tím ničeho nespravíš, Z toho chlapce bude kdysi sebevědomý člověk se silně vyhraněnou vůlí!

Nicht vor dem Kind ... napomíná žena škodolibého muže, a počne rovněž novou taktiku.

— Slyšíš, Fanoušku, tramway už pojede ... že ještě zmeškáme ... — Pospěšme si!

— Nu, dobře. Ale slíb mi, že se ježka nedotkneš.

— Slibuji.

— Na čestné slovo?

— Na čestné slovo.

— Na opravdové čestné slovo? —

— Ano, na opravdové čestné slovo. (Zdá se, že tito lidé mají také své »neopravdové« čestné slovo, které vždycky nedodržují.)

Nadějná ratolest vydává se tedy na cestu k elektrické dráze; pokukuje však stále nedůvěřivě po svých rodičích. Patrně už také při jiné příležitosti mu slíbili něco na své opravdové čestné slovo, a pak toho nedodrželi ... Jsou již blízko zastávky. Ne! Matka se má vzdát? Toho nelze připustit:

— Fanoušku. Já od tebe koupím toho ježka — řekla matka prosebným tónem.

Klouček zastříhal ušima. — A kolik mi zaň dáš?

— Tři koruny. —

— To je málo, dej mi pětikorunu!

Matka zlostně dává dítěti pět korun. Fanoušek otevírá košíček a vyhazuje ustrašené zvířátko. Otec se ze srdce směje:

— Z toho kluka bude jednou výborný obchodník, ten se tak hned nedá ...

Zajisté, bratři! — Nebojácný bude, ale zda bude mít chuť pro slušný, ukázněný, pokusem odolávající, odříkavý život — o tom sudte sami.

*Hříšní rodiče.*

Zbyla nám třetí skupina rodičů, kteří kazí duše svých dětí.

*Hříšní rodiče!* Člověk se zachvěje až do hloubi duše, musí-li něco takového vyslovit.

Nač tu myslím, především, milí bratři?

1. Myslím na strašný zákon dědičnosti, na následky a nesmírnou *odpovědnost života za mladých let.*

Některé velké pravdy a zákony vytušilo lidstvo již před věky, dříve, než byly vědou objeveny a napsány v učebnicích. Už naši předkové pozorovali nápadnou podobnost mezi rodiči a dětmi, a to nejenom podle zevnějšíku, jako jsou ústa, oči, rysy obličeje, nýbrž i podobnost duševních vlastností. Myslíli prostě: »Jablko nepadne daleko od stromu.« Dnes mluvíme o »zákonech dědičnosti«.

Věda učinila v nové době v tomto oboru překvapující objevy. Objevy, podle kterých je zodpovědnost rodičů o mnoho větší, než se dříve myslelo. Ve starých dobách se domnívali, že rodičovská odpovědnost začne narozením dítěte; čemu je učí a jaký příklad jim dávají. Dnes víme, že *rodičovská odpovědnost počíná již mnohem dříve než se dítě narodí: počíná již v mládí rodičů.* Neboť předchází-li manželství mládí, prožité v hříších a mravních výstřednostech, tedy i děti přicházejí na svět se silněji vyvinutými hříšnými sklony a dispozicemi.

Nauka o dědičnosti potvrdila strašným způsobem hrozná slova Písma svatého, že hříchy otců se budou mstít na dětech a jejich dětech.

Strašná je už pouhá myšlenka, že lidé mohou býti vrahy svých ještě nenarozených dětí. Když nemravně prožili mládí, vyšlou do světa potomstvo dědičně zatížené, churavé, zatížené všemi možnými zly, potomstvo, které duševně a tělesně je bezbranné proti hříšným pudům a v nejvyšší míře náchylné k nemocem! Nezapíjej, nenič duše! — síla pátého přikázání musí se vztahovati i na tento obor.

2. Ale když mluvíme o hříšných rodičích, tedy musím vzpomenouti také na ty, kteří *se pro své děti ničeho nebojí tak jako Boha.* Jakže? Jsou takoví rodiče?

Slyšel jsem od svého kolegy, že matka — vzdělaná dáma — hledala školu, kde by chovanci nebyli nuceni učit se náboženství. »Mám dvě děti,« řekla, »ale nedovolím, aby se učily náboženství! Ne, raději je pošlu do ciziny...«

Nuže, ať si je pošle do ciziny. Neboť u nás v Uhrách — Bohu díky — není školy, kde by se nevyučovalo náboženství. Bohu díky, u nás má stát ještě tolik soudnosti, aby věděl, že největší oporou výchovné práce ve škole jest vyučování náboženství. Stát to ví, ale

ona matka toho vědět nechtěla. Čeho se asi bála pro své dítě, kdyby bylo vyučováno náboženství? Že by mu bylo vštěpováno: poslouchej svých rodičů, buď k nim hodný, plň své povinnosti, měj v úctě svého bližního . . . a podobně . . . Řekla snad ona matka také tohle: »Nedovolím, aby chodily do pochybných biografů. Nenechám je pobíhat po ulicích. Nedovolím, aby četly špatné věci.« — Tak to řekla? Ó, ne! Nýbrž: »Nedovolím, aby byly vyučovány náboženství!« Řekněte, není to pustošení dětských duší? — Ve IV. knize královské čteme, že jeden jinoch byl o žních stižen slunečním úpalem a naříkal si otci: »Bolí mne hlava, bolí mne hlava.« Otec pak pravil ke služebníkovi: »Vezmi ho, a doveď ho k matce« (4 Kr. 4, 19).

Bratři! Nebezpečnostvím dnešních škol je to, že tam překrmují pouze mozek dětí, ale mravní výchova a pěstění charakteru je zanedbáno. Také dnešní děti si stěžují po těžké vyučovací hodině: »Bolí mne hlava.« — Jak je to dobré, když je alespoň v náboženské hodině můžeme dovézt k jejich matce, svaté Církvi, která k vědění přidává také charakter, vůli a životní moudrost!

3. Mluvím o hříšných rodičích . . . a ještě stále s nimi nejsem hotov. — Nyní přijde nejstrašnější případ.

Národ izraelský měl zkaženého, modloslužebného krále Manasses, který ve své bezmezné šílenosti žašel tak daleko, že své vlastní syny vhodil do náruče rozžhaveného Molocha a tak je obětoval (II. Paral. 33, 9). Strašná zloba. Ale oč je děsnější to, co dnes tu a tam slyšíme, že *jsou rodiče, kteří mají radost z hříchů svých dětí*. Jsou lidé z venkova, kteří hrdě vyprávějí, že jejich syn už umí klnout, a jak jadrně! Jsou vzdělaní a inteligentní rodiče, kteří vodí své vlastní děti do pochybných biografů, podivných zábavních místností, ano dokonce — ať to zní sebe hrůzněji — na ještě horší místa, a rána, kterou tam hřích vpálí do mladé duše, vrhá je pak dosti často na celý život na pospas modlám nemravnosti a lehkomyšlnosti. Pro takové rodiče mám jen výstražná slova Páně: »Kdo by však pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu by bylo lépe, aby žernov osličí zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské« (Mat. 8, 6).

\*

Mluvil jsem dnes o pohoršení.

Bratře, který jsi dosti lehkomyšlný, že svojí nerozumností, slabostí a hříchy brzdiš spásu duší svých dětí, nevzpomínáš na onu rozechvívající scénu o svatém Petru, o níž vypráví evangelium? A přece Petr chtěl to nejlepší! Miloval Pána, jenže nesprávným způsobem. Bolelo ho nevýslovně, že Spasitel musí trpět, chtěl ho proto ušetřit utrpení. Spasitel ho však odmítl ostrými slovy: »Jdi mi s oč, satane! Pohoršením jsi mi!« (Mat. 16, 23). Když Pán jmenuje Petra satanem za to, že ze špatně pochopené lásky chtěl zabránit Spasitelova muka a lidské vykoupení, co teprve má říci

o takových rodičích, kteří ze špatně pochopené lásky »kazí dílo Boží« (Řím 14, 20), a kteří strhují do bažin hříchu duše vykoupené hořkým utrpením Páně?

Bratři! Nesetkali jsem se ještě s rodiči, kteří by později, když už jejich děti jsou dospělé, litovali, že je přísně, důsledně a nábožensky vychovávali, a především že jim předcházeli svým dobrým příkladem, ale tak mnozí rodiče hořce proplakali mnohé noci, že svým špatným příkladem a svou slabostí zničili duše svých dětí. »Vězte, že hřích váš zachvátí vás« (4. Moj. 32, 23) — říká Písmo svaté a jeho slova nikde se tak neplní, jako v pozdějším chování dětí k rodičům. Rodiče, dejte pozor! *Uaše hříchy stihnou vás!*

Ale už končím.

Mám říci: Amen — tak se staň? Toho nemohu říci! Nýbrž: *přeji vám, abyste se nikdy nedožili toho, že byste své vlastní chyby museli oplakávat na svých vlastních dětech — a tu už mohu říci z celého srdce: Tak se staň! Amen.*

## II. TISK.

Milí bratři v Kristu!

Před soudnou stolicí Boží — tak čteme u jednoho ruského spisovatele — objevily se současně dvě lidské duše; jedna patřila vrahu, který skončil na šibenici; druhá světoznámému spisovateli, jehož knihy byly sice psány krásným slohem, ale plné nevěry a nemravnosti. Na onom světě není stranicství ani výmluv — obě duše byly přísně potrestány. Na obrovských řetězech visely dva velké železné kotly — říká se v povídce. Do jednoho přišla duše vrahova a do druhého duše spisovatele, pak byl pod kotly rozdělán obrovský oheň.

Desítiletí ubíhala; obě duše vytrpěly šílená muka. Ale pod kotlem vrahovým začal jednou oheň slábnouti... dohořoval z posledních sil, až uhasl docela: vrah si své hříchy odpykal. Druhý oheň však plane a plane, snad ještě mohutněji, než na počátku. »Pane, to je ukrutnost, to není spravedlnost!« — křičí ve strašných mukách spisovatel. »Já nevraždil jako tento lupič, kterého oběsili. Na zemi právě oslavují s velkou slávou jubileum mých stoletých narozenin, a já se tu tak bědně mučím!« »Nešťastný červe, odvažuješ se ještě co mluvit?« — hrměla odpověď. »Odvažuješ se přirovnávat k tomu druhému? Ten zabil ve zlosti jednoho člověka a pykal za to. Ale ty? Pohleď jen na onoho studenta šesté třídy, který tajně hlтал tvé nestydaté spisy, pohleď, jak pod vlivem tvých špinavých knih hluboko klesla jeho křišťálová duše! A ty se ještě opovažuješ mluvit? Pohleď jen, v kolika duších ještě po stu letech od tvého narození tvoje knihy ničí jasné světlo víry! A ty si ještě naříkáš? Onen vrah zničil pouze jeden lidský život, a ty? Pozoruj jen ony neščetné duše, které jsi okouznil svými sladkými řečmi, svým oslnujícím slohem, a které se vlivem tvých knih zpronevěřily své víře, zkazily se mravně, anebo se ještě zkazí. A ty máš ještě odvahu říci jen jedné slovo? Tvůj oheň nikdy nevyhasne, tvá muka nikdy neskončí, neboť běda tomu, kdo jen jediného pokazí z těch, kteří věří v Krista...«

Tak zní povídka ruského spisovatele. Myslím, bratři, že není potřeba, abych zvláště zdůrazňoval předmět dnešního kázání. Budu ještě stále mluvit o pátém přikázání: »Nezabiješ!« Usmrtit však můžeme nejen ocelovou dýkou, nýbrž také ocelovým perem.

Dýka usmrcuje tělo, pero ničí duši. A zatím co vražedný útok

dýkou je stíhán těžkými tresty světských zákonů, proti potměšilemu vraždění duší nemáme světské ochrany.

Pohledme tedy, čeho žádá páté přikázání: I. od spisovatelů, a II. čeho žádá od nás, od čtenářů.

## I.

### *Čeho žádá U. přikázání od spisovatelů.*

Bratři! Sotva existuje lidský vynález, který by měl tak nesmírné následky, jako vynález knihtisku. I před tím si vážili lidské vědy, i dříve hořelý pochodně lidského genia. Ale před vynálezem knihtisku nebylo možno seskupit větších mas ve vědeckém zájmu, nebylo lze zpřístupnit vědění širším vrstvám.

Knihtisk to všechno důkladně změnil. Bývali kdysi vladaři, kteří neuměli číst ani psát. Dnes čte každý. Školák čte doma, ve škole, ve volném čase, ano dokonce i ve vyučovacích hodinách. Služka čte večer po skončené práci. Řidič auta v době, kdy čeká. Cestující čte v nádražní čekárně. Čte se v tramvaji. Čte ten, kdo večer nemůže usnout . . . Čte každý . . .

*Ale co čtou?* To je velká otázka: Co čtou?

1. Pro většinu lidí jsou v dnešním nervosním a šťvaném životě takřka jedinou četbou noviny. Je to smutné, že knihy zprostředkující vážné vědění, dostanou se do rukou jen málokterých lidí. Skutečností zůstává, že jedinou četbou velké části lidstva, jež vede a kazí jejich morálku, jejich názory a jejich vkus, jsou: noviny. — Zvláště pro dorůstající nervosní generaci jest časopis všemocným vládcem, působícím sugestivní mocí.

a) Jestliže je tomu tak, bratři, jakou velkou odpovědnost musí pak pociťovati ti, kteří mohou vésti tištěným slovem v časopise jednotlivce, rodiny, společnosti, národy po zlých nebo dobrých stezkách mravnosti nebo zkaženosti, spokojenosti nebo nespokojenosti, klidu nebo revoluce, míru nebo války.

Ano: kdo pracuje perem, musí si býti vědom této obrovské zodpovědnosti. Musí si osvojití onu jemnou svědomitost, kterou velký pedagog líčí v zajímavé příhodě:

»V jídelním voze rychlovlaku potřeboval jsem tužku a zeptal jsem se číšníka, zda nemá jednu na prodej.

Nemám, ale mohl bych vám ji půjčit. Jen, prosím vás, večer mi ji vraťte, budu ji potřebovat.

Slíbil jsem to. Když jsem večer přišel domů, co nalézám v kapse? Číšníkovu tužku . . . Vlak ujíždí kdesi daleko do noci. Číšník jistě na mne vzpomíná, a jak na mne asi nadává. Důvěřoval mi, »pánovi«, a byl zklamán. Svou bezmyšlenkovitostí jsem prohloubil propast mezi dvěma společenskými třídami . . .

Tu se ve mně ozval hlás: Ale pro takovou maličkost si děláš vý-



čítky? Kousek tužky! Co na tom záleží. Číšník si ji také vypůjčí, a zapomene ji rovněž odevzdati...

Ale to mne ještě více polekalo. Moje zapomenutí stane se původem tolika hříchů. »Zapomenutí?« Na to, co my jsme komu půjčili, zřídka zapomeneme, obvykle zapomínáme na to, co my jsme si od někoho vypůjčili.« Tak se znepokojuje, mučí a hloubá jemné svědomí — k vůli tužce. Ó, kdyby všichni ti, kteří pracují perem nebo tužkou, hleděli vážně na své povolání! Kdyby dříve, než o něčem napíše, také o tom přemýšleli, zda svými řádky učiní čtenáře lepším, nebo zda ho zkaží.

Zde musíme potvrdit smutnou skutečnost: *mnohým novinářům chybí nejzákladnější pojmy o této odpovědnosti.* Neboť kdyby měli jen stín této zodpovědnosti, odvážili by se po měsíce psát celé sloupce o ohavnostech kriminálního procesu, pod všemi možnými surovými a sprostými tituly llovit v tajemstvích rodinných skandálů, odvážili by se s mistrnou perversitou hovět zvířecím instinktům svých čtenářů?

Kdyby v nich pocit této odpovědnosti neuhasl, měli by odvahu psát tak rouhavě o nejsvětějších ideálech, měli by odvahu lhát a pomlouvati? Není tak vznešené myšlenky, není tak svatého člověka, jenž by našel milost u těchto pomlouváčů.

Kdyby novináři měli tento pocit zodpovědnosti, odvážili by se psát o náboženských a mravních otázkách, o církevních zřízeních s takovou bezbožností, s takovou nenávistí a s výsměchem, jak se to děje ve jménu »volného myšlení«?

*Svoboda myšlení!* Pod tímto názvem smí se dnes všechno tisknouti: každý blud, každá nedokázaná domněnka, nebo každá zřejmá nepravda, a jenom sám Bůh ví, kolik zločinnosti, kolik duchovní otravy povstává z toho pro duše.

Na villajce Spojených států amerických je 48 hvězd, symbol 48 států. Tennessee se jmenuje jeden z nich. Myslím, že málokterí o něm něco slyšeli; možná, že ani ne jméno. A přece mluvil před několika lety celý svět o tomto státu, t. j. o procesu, který se tam odehrával. Tento stát má totiž zákon, který zapovídá, aby se ve škole učilo něco proti Písmu sv. Jeden profesor toho však nedbal a přednášel žákům o zvířecím původu člověka.

Stát ho proto obžaloval. O tomto procesu mluvil tehdy celý svět.

Myslím, sice, bratři, že tato záležitost nepatří ani tak před soud, jako spíše by měla býti zkoumána vědeckými a církevními kruhy. Ale přece jen nás do jisté míry dojíhá, že tento stát — jeden ze států té Ameriky, která zbožňuje zdánlivě pouze dolar... ochraňuje s tak moudrou předvídavostí duchovní život a morální názory svých mladých členů, budoucích občanů. Ano, také my hlásáme důrazně naučení z tohoto procesu: že správné myšlení je důležitější, než volné myšlení! Morálka je důležitější, než vědění. Jest mnohem důležitější, aby mládež vyrůstala v bázni Boží, v úctě

k rodičům a k zákonné autoritě, než aby přesně věděla, v kterém období vymřel ichthyosaurus.

Středověký člověk se domníval, že slunce se točí kolem země a přece uměl budovati katedrály a v jejich stínu dovedl harmonicky žít. A dnes? Dnes umějí naše děti mnohé — jen neumějí odporovati zlému. Objevili jsme gigantické zákony přírody, a zapomněli jsme na věčné zákony mravního života. Rozřešili jsme tajemství létání, ponorek, radia — a ztratili jsme tajemství klidného, harmonického lidského života. Příčina toho spočívá z velké míry v ustavičném zneužívání tiskových písmenek, tisku. Jaké děsné pohromy může způsobiti nemravný tisk, ilustrovaný časopis nebo kniha, možno poznati ze slov laskavého a mírumilovného filosofa (Kirkegaard), který píše: »Bůh ví, že nejsem krvelačný, a že jsem si vědom své odpovědnosti před Bohem: a přece bych ve jménu Božím vzal na sebe odpovědnost a kázal bych střilet z pušek, kdybych se dříve důkladně přesvědčil, že ani jediný člověk, ba ani jediná živá bytost nestojí před hlavními puškami, leč — novináři!« Jaké strašné zkušenosti museli mít tento dobromyslný učenec!

2. Ale jsou na tom lépe ti, *kterí kromě novin čtou také knihy?* O knize se přece říká, že je nejlepším přítelem člověka. O přátelství pak praví přísloví: řekni mi, s kým obcuješ, a já ti řeknu kdo jsi.

Nyní se poohlédneme, po *kterých knihách je největší poptávka a jakého druhu jsou oni knižní přátelé, jež na každém kroku číhají na čtenáře*. Počneme na nádraží u prodejen časopisů, u výkladních oken knihkupců a antikvářů: všude bijí do očí nápadné, smysly dráždící sešity a brožury, týdeníky, které daleko překročují hranice mravnosti, romány, které naplňují fantasií nečistými myšlenkami a hříšnou žádostivostí.

Moji bratři! Jak velice si stěžujeme na nedostatek lidového zdravotnictví, jaké obnosy vydáváme k zesílení národní brannosti. Ale současně beze slova odporu přihlížíme, jak nemravné tiskoviny ničí duši národa. Tato pustošící práce je největším nepřítelem národního zdraví. A nemyslete si, že tyto nemravné knihy se zastaví aspoň před svatyní rodinného života, před bílým dívčím pokojem. Dnes i tam se dostaly, neboť špatnost se dovede až příliš obratně zamaskovati a schovati.

Evangelium, které má nejhlubší znalosti duší, nazývá padlé anděly — nejen ďábly, nejen hady, draky, řvoucími lvy, nýbrž zní to tak pozoruhodně — také rozsevači.

*Đábel jako rozsevač*. Jaký to divný obraz, a přece jak strašně pravdivý! Špatnost nevynořuje se v celé své hrůze mezi lidmi, každý, by se její ohavnosti zalekl. Ne, ne. Plevel, zkáza, hřích jsou s počátku sotva znatelný. Kdo by také postřehl ve víru života rozsetá malá zrůčka? Ať dobrá nebo špatná. A proto je špatnost tím nebezpečnější, když ji rozsevá rozsevač, než když by vystu-

povala jako drak nebo řvoucí lev. Před draky a lvy se lidé děsí, zatím co nečinně přihlížejí, když rozsevač rozsévá semena špatnosti do všech projevů života rodinného, společenského a státního.

Tyto ďábelské tiskoviny *čihají zvláště na duše naší mládeže*. Právě té mládeže, od jejíž silných svalů, křišťálově čistého pohledu, hladkého čela a nezkažené krve závisí život národa po nové tisíciletí.

Když mluvíme o těchto věcech, chtěl bych svá slova změnit v plameny. Vždyť koho mám na mysli? Peněžní upíry, jimiž není nic svato, kteří tisknou špinavé škváry, dávají je do výkladních skříní a prodávají, jen aby získali peníze. Jed nesmí prodávati každý, dokonce i lékárník ho vydá jen na předpis. Ale obrazy a knihy, které otravují duši, smí každý volně prodávati a kupovati, nikdo se o to nestará. Jaké zděšení vyvolalo před nedávnem odhalení policie, když dopadla široce rozvětvenou tlupu podloudníků kokainem. Ale, zdaž nenatropí větších škod, než kterýkoli jed, ohavné, hříšné, smyslné tiskoviny?

### *Čeho žádá U. příkázání od čtenářů?*

1. Nestačí však, abychom to všechno jen věděli. Abychom to odsuzovali. Ne, ne! Nikdo nenadává bacilům, ale každý se jich úzkostlivě chrání. Nebouříme se, vypukne-li nakažlivá nemoc — ale snažíme se ji potlačit.

A tak také existuje proti strašným nemravným a protináboženským tiskovinám jen jeden záchranný prostředek: podporovat tisk dobrý, odmítat špatný, jako bakterie z bažiny.

Alle právě zde se ukazuje ta žalostná slepota katolického lidu! Jest skoro neuvěřitelné, že křesťané, lidé zbožní, kteří chodí do kostela, kupují si denně takové noviny a ilustrované časopisy, čtou je a předplatným podporují, i když nejenom tajně, ale i otevřeně, jemnějším nebo brutálním tónem napadají naše náboženství a urážejí naše mravní názory. Ti nejlepší z národa pracují k posílení křesťanského tisku, konají schůze a porady, zatím co křesťanský lid — jakoby byl ďáblem zaslepen — čte denně a v sebe vnímá statisíce novinových článků a jiných tiskových výrobků, jimž každý prostředek je dobrý k útoku na naše náboženské pravdy a k ubíjení mravních zákonů.

Jdu po ulici — píše duchaplný francouzský spisovatel (Pierre l'Ermite) — a potkávám ďábla. Nu, jen se melekejte! Dnes se nezjevuje již v tak strašlivém obleku jako kdysi: dlouhý ocas, rudý jazyk, koňské kopyto... Ó, nikoli! Je dobře oblečen, má elegantní svrchník, měkký límeček, nejmodernější vázanku, vyžehlené kalhoty a hedvábné ponožky.

— Co tu děláš? Ptám se ho.

— Pozoruji vaši tiskovou konferenci — zněla jeho odpověď.

— Zdá se mi, že tě nemálo znepokojuje.

— No, to bych zrovna neřekl — zašklebil se. Konferujete si jen, jak je vám líbo, vy ubozí katolíci. Pohleď na tuto ruku — a ukázal své kostnaté prsty — ta tomu dobře rozumí, jak lidem uvázat pásku kol očí. Vidiš tam toho elegantního pána? Tomu jsem také zavázal oči. Je katolíkem... slyšíš... katolíkem... a přece předplácí nejnadikálnější časopisy. Když časopis přečte, hodí ho do koše a večer ho čtou domácí služební.

Šli jsme dále. Potkáváme nějakou dámu.

Vidiš? Ta též má pásku na očích. Jde právě z kostela, ale také z její kabelky vyčnívá silně protikřesťanský časopis. Kupuje ho každé odpoledne. »Z těch několika haléřů přece nepřátelé nezbohatnou. To je kapka v moři«, tak by se asi obhajovala, kdybys jí chtěl něco vyčítat. Ale ty dobře víš, že i to největší moře se skládá z kapek. Z dvaceti haléřů této terciářky a desetitisíců podobných lidí budují své paláce, kupují rotační stroje a tisknu v nich články, kterými střílím do mravního světového názoru.

Šli jsme právě kolem jednoho prodáváče časopisů... Byla tu rozprostřena spousta novin. Satanovy oči pyšně zasvítily.

— Spočti si své časopisy! No, nestyď se! Jen si je spočti!

Počal jsem počítati: jeden, dva, tři... tři... nic víc.

A teď spočti moje!

A ukazoval svojí ebenovou hůlkou s jednoho časopisu na druhý.

Tento časopis patří mně, jeho besídky jsou plny smyslnosti. Také tento je mým majetkem: napadá náboženství, kde jenom lze. Tento také: ve svém »Malém oznamovateli« a v rubrice »Dopisy« svádí mnoho nic netušících dívek ke hříchu. Tento časopis zde... nepatří zdánlivě ani vám, ani mně, tvrdí, že je »neutrálním listem«. A přece souhlasí se mnou. Nenapadá vás hrubě, ale mezi řádky jeho úvodníků a ve svých naparujících se, do vědecké omáčky omočených článků hubí pozvolna ve svých čtenářích víru. Také tento list patří mně: pohleď na jeho pikantní obrázky. A tento... a onen... vidiš, mapočítali jsme jich už 17. A rozhlédni se po vlačích, po parnicích, po tramvajích! Jdi do kaváren, do cukráren, do lékařských ordinací, do klubů, k holičům, vejdi do tichého, rodinného domova nebo do půvabného dívčího pokoje, neb kdekoli chceš... chápeš přece: *kdekoli*.... všude najdeš mé nejvěrnější, nejoddanější spolupracovníky: časopisy...

2. Milí bratři! Celý tento rozhovor jest pouze vymyšlen, autor chtěl v něm názorně ukázat strašný rozmach a sílu špatného tisku. Ale to, o čem mluvil, to není žádný výmysl, nýbrž smutná pravda, že tak mnohý přichází z kostela a zajde přímo k novinovému stánku a kupuje si protikatolický časopis, který vztekem jenom sptí.

»Řekněte, bratři, zdaž těm lidem opravdu nezavázal satan oči. Není hanbou, že právě lidé, kteří plní svou křesťanskou povinnost a jdou do kostella a modlí se, že právě ti jsou v této otázce

tak zaslepení? »Nikdo nemůže sloužiti dvěma pánům«, řekl kdysi Spasitel. Sloužíš-li Kristu, musíš se zdržeti všeho, co tě od Něho může vzdáliti. »Nezabiješ« zní V. přikázání. A ty lehkomyslně vystavuješ svou víru a mravnost pomalému odumírání a vraždě?

a) A i když nečteme listu, který přímo napadá víru, tedy přece z toho máme škodu. *Stačí, když tento list je tak zvaný neutrální, nestranný*: nenapadá sice náboženství, ale také se nikdy o něm nezmiňuje. Stačí, když po celá léta v nepozorovaných, ale důsledných dávkách vsugeruje svým čtenářům jiný světový názor a našemu se vyhýbá. Ani nepozoruješ, jak v tvé duši vadne květ vážného, křesťanského smýšlení.

Nedávno se stala světová událost, jejíž velkolepých následků nedovedeme ještě ani odhadnout: náš sv. Otec, římský papež, získal zase svou dokonalou neodvislost. Druhého dne dostal se mi do ruky náš známý časopis. Na jeho první straně je vytištěna palcovými písmenami zpráva. O papeži? Ale kde! »Miss Československa byla zvolena královnou evropských krás.« Hle, milí bratři! Můžeme míti světové katolické učence, básníky, umělce; naše vědecké společnosti mohou míti zasedání a kongresy; vysíláme tisíce a tisíce misionářů, hrdinných duší, aby šířili ve tmě pohanství evangelium; budujeme nemocnice a sirotčince, kde naše klášterní sestry pracují s hrdinskou obětavostí; katolická myšlenka může s velkolepým rozletem pronikat do světa, a ty o tom všem ničeho nevíš, nemáš o tom ani tušení, poněvadž tvůj »neutrální list« o tom nenapíše ani slova.

b) A neříkej, co tak mnozí říkají ve své ztemnělosti: *o mně se nemusí nikdo bát, mně to neuškodí!*

Nikdo nemůže tvrdit, že stálé okolí, každé ráno čtený časopis, nemají na něho žádného vlivu. Ať chceme nebo nechceme, stane se vlivem našich přátel, naší společnosti, naší četby lepšími nebo horšími. Zdraví a dobrotivost nejsou nakažlivé, tím více však nemoc a hřích. Že nechceš ztratiti víry — to ti věřím. Že nechceš mravně klesnouti — i to ti věřím. Také mlynář se nechce zabítiti od mouky, ale přece se toho nevyvaruje; zrovna tak jako komíník se nechce začernit a přece je černý. Ne bez důvodu nás napomíná sv. Pavel: »Nesprahejte se s nevěřícími; neboť které účastenství má spravedlnost s nepravostí, aneb které společenství světlo s tmou?« (II. Kor. 6, 14.) »Protož vyjděte zprostřed nich a oddělte se.« (II. Kor. 6, 17.) Na jiném místě vysvětluje ještě svou myšlenku: »Napsal jsem vám, abyste neobcovali s hříšníky (křesťanskými), a to jsem měl na mysli: Jestli by někdo, jenž se nazývá bratrem, byl smilníkem nebo lakomcem, nebo modloslužebníkem, neb utrhačem, neb opilcem, neb lupičem; s takovými ani nejezte.« (I. Kor. 5, 11.)

c) Ani tehdy nesmím čísti knihy, když autor píše vynikajícím slohem, a když je světovou, uznávanou veličinou?

Ani tehdy ne!

Bohužel, jsou opravdu spisovatelé, kteří se neštítí Božího daru, svého velkého talentu použítí ve službách mravního zla, kteří jsou ochotni oslnivou řečí a skvělým slohem chválit hřích, špínu a bahno.

Ani těch nesmíme čísti? Takových zvláště ne!

Za prvé proto, že hnojiště zůstane hnojištěm, i když je polito voňavkou.

Za druhé proto ne, poněvadž tito talentovaní, frivolní autoři jsou ještě nebezpečnější než ti, jejichž sprostota a nemravnost přímo bije do očí.

Jsou ilustrované časopisy, které nezastřeně propagují nemravnost. Jsou romány a divadelní hry, které beze studu velebí hřích. A to nejsou vlastně nejnebezpečnější nepřátelé duše. Kdo po nich sahá, ten ví předem, co v nich najde, neboť špíny nelze utajiti. Mnohem nebezpečnější jsou však ty tiskoviny, které zastírají své výpady proti víře a mravům umělou mlhou frází a hesel, které se kryjí barvitým a vábivým slohem. Výpady, které nic netušící čtenář zpozoruje teprve tehdy, až se jeho názory jednoho dne tak pozmění, že také on křesťanské mravní zákony pokládá za nesnesitelně tíživé, a každé chvíle shledává na křesťanských věroučných článcích nějaké nedostatky.

Naše duše se chová k této skvělé a dovedně zastřené špíně tak, jako tělesný organismus k požitému jedu: Kdo požije 30-40 centigramů jedu, je ihned mrtev, kdo však spolkne 60 centigramů, tomu to neuškodí, neboť žaludek je mesnese a zvrátí. Slušný člověk nečte 60centigramové, sprosté, nezastřené pornografie, ale 30—40 centigramové jemnější dávky »slavných« spisovatelů spolkne nepozorovaně a — a zhyne.

\*

Bratři! Jeden časopis přinesl nedávno smutnou zprávu. Mladé děvče dostalo darem zajímavou knihu a počalo ji hned čísti. Kniha ji poutala tou měrou, že se nemohla od ní odtrhnouti... Zatím se stmívalo, a dívka, aby lépe viděla, sedla si ke kamnům. Tu vylétla jiskra... A děvče uhořelo.

Novinová zpráva říkala krátce: »Při čtení uhořela.«

*»Při čtení uhořela!« Jak tragická myšlenka, myslíme-li na duši.*

Ve Vídni, na náměstí, stojí mohutná budova, jejíž jedna část je proměněna v kapli. Dříve tam bylo divadlo, které 8. prosince 1882 vyhořelo, při čemž 400 lidí přišlo o život. Na památku byla tu zbudována kaple.

Bratři! Kdyby byla uveřejněna každá zpráva o duších, které zhořely při čtení, nepostačily by všechny časopisy světa. A kdyby na místě všech těch divadel, kde zhořely duše k věčnému zavržení, stály kostely, nechybělo by jistě na světě kostelů.

Bratři! Je-li vám někdo svěčen, tedy dejte pozor, aby jeho du-

še nebyla zabita novinami, obrazem, knihou nebo divadlem. A ten kdo nikoho nemá, také tomu je svěřen nesmírný poklad: jeho vlastní duše. *Dej pozor! Dej pozor!* Nespál při čtení své duše! Amen.

### III. MÓDA.

Milí bratři v Kristu! Když jsem počal před několika měsíci výkladem pátého přikázání, zmínil jsem se o tom, že podle mého výpočtu budu k tomu potřebovat asi 12 kázání, abych mohl říci všechno, co obsahuje toto stručné slovíčko: »Nezabiješ!«

Dvanáct kázání už bylo předneseno, dnes je na řadě třinácté — ale i to musím ještě věnovat V. přikázání. Je to sice poslední — příští neděli budu pojednávat již o šestém přikázání — ale někde jsem se musel přepočítat.

Počal jsem přemýšlet: Kde jsem se asi ve svém výpočtu přepočítal? Proč bylo po dvanácti kázáních zapotřebí ještě tohoto třináctého?

Příčinu jsem poznal brzo. Mezi plány mých promluv strašilo jedno téma, chtěl jsem je vsunouti hned do toho, hned do onoho kázání, ale nehodilo se ani tam ani onam... tak dlouho jsem chodil kolem horké kaše, až konečně dnes, když jsem byl s ostatními tématy pátého přikázání hotov, a tato těžká otázka mi zůstala naposled, pohlédla mi přímo do očí: A co se stane se mnou?

A tak mi nezbyvá nic jiného, než toto třinácté kázání věnovati přece tématu, jemuž jsem se úzkostlivě vyhýbal.

Aby mi to však nebylo zazlíváno těmi, kteří se snad budou cítit takto dotčeni, myslím, že bude nejlépe, když začnu bajkou. Bude-li pak někdo přece jen pohoršen, tedy ať uvažuje chvíli o významu bajky.

Byl jednou jeden — tak začíná povídka — sváteční střelec, který vystřelil na divokou husu, ale uštělil jí jen několik pér z ocasu. A ještě tak nešťastně, že jí zbyla v ocasu jen dvě odřená péra. Ubohá husa! Takhle znetvořená nemohla přece jíti domů. Každý by se jí vysmál. Vyšla se tedy na cestu. Po dlouhém bloudění přišla daleko — do rákosí, kde rovněž sídlily divoké husy. Když ji uviděly, smály se z plna hrdla.

— Pohlédte, tento strašák má jen dvě péra v ocasu!

— Kde, kde? To je velice zajímavý zjev! — mínila stará husa. To je jistě nejnovější móda!

— A já si dokonce myslím — řekla jiná — že tato móda je velmi praktická.

Příštího dne, když veškeré obyvatelstvo v rákosí se probudilo, zpozorovalo, že všechny mladé husy mají v ocasu jen dvě péra. Dobré, staré divoké husy vytrhly s krvácejícím srdcem, k vůli



módě, péra svým dětem, ale třetího dne vyrvaly si také svá vlastní staromódní péra, aby se také ony mohly, vyhovující poslední módě, objeviti oškubané na korse v rákosí.

To je celý příběh.

Mám ještě podrobněji vysvětlovat, o čem budu dnes kázat? Přirozeně: o módě.

Dobře, ale jakým právem? — ptá se tisíce lidí — jakým právem se mísí Církev do otázky módy?

*Jakým právem?* Právem V. přikázání. V zájmu ochrany těla a duše. A tak nám vyvstávají tři myšlenky. Přemrštěná móda škodí: I. Životu tělesnému, II. životu duchovnímu. III. Co je tedy dovoleno a co nedovoleno v předpisech módy?

## I.

### *Móda a tělesný život.*

1. Především musím prohlásit něco zajímavého. Snad některý z posluchačů nechápe, proč katolická mravouka neodsuzuje módy bezpodmínečně a za každých okolností, ano v určitých případech vystupuje i na její obranu. Ano, bratři, naše mravouka nekrouť hned odmítavě hlavou, jakmile je řeč o módě, o šatech, o estetice. Zvíře nemůže žráti nic jiného, než to, co připouští jeho instinkt a nemůže »se oblékatí podle nové módy«, ale má stále tutéž kožišinu nebo totéž peří, jak mu předpisuje příroda. Jediné člověk je více než příroda. Tvůrce všehomíra dal člověku rozum, aby jím řídil svoje činy. Člověk volí tedy mezi potravou, mění zařízení obydlí, jakož i oděv. A snaží se vdechnouti do mrtvé hmoty uměleckého ducha: připravuje si pokrm, buduje domov a odívá se.

Tato snaha je docela přirozená, dovolená a správná potud, *dokud neškodí nerozumně zdraví a pokud jejím účelem není dráždění smyslnosti a nízkých lidských pudů.* Tato dvojí hradba zdržuje nás, abychom se neřídili módou. A když se móda překročí, pak musíme proti ní protestovat jménem V. přikázání.

To je správné stanovisko. Křesťanství není nikdy přemrštěné: pozvedá jen tenkrát svého hlasu, když hrozí nebezpečí.

2. Ale právě proto, že křesťanství si váží i pozemského života, pokládá za hřích zkracování života a zdraví, ať už to zavinuje požitek, zábavy nebo móda. Křesťanství nijak nezakazuje mírného požívání alkoholu, nýbrž nestřídmost alkoholismu; nevidí hříchu v tom, když si někdo pro rozptýlení zakouří, ale přílišné užívání pokládá už za přestupek, zvláště pro mládež. Křesťanství nepovídá rozumného rozptýlení, tance, zábavy, odsuzuje však pusté pitky a flámování, trvající po celé noci. Zrovna tak nezavrhuje rozumných módních novinek, odsuzuje však výstřednosti, které škodí zdraví. Křesťanství je to lhostejné, zda někdo chce být

hubenější nebo tělnatější, pokládá však za přestupek proti V. příkázání zkracování života, jež se děje vlivem hesla »moderní štíhlost« a »odbučňovací kura«. Kdyby se byl někdy jen jediný zpovědník odvážil předpisovat za pokání pouze čtvrtinu oněch neuvěřitelných muk, jimž se dobrovolně podrobují přívrženci »štíhlé linie«, byli by ho jistě ukamenovali. Ale k vůli módě?

Mučedníci módy! Jak studená byla tato zima! V mnohých dnech bylo vidět, jak se lidé i v kožiších chvějí zimou. Bůh sám se stará o zvířata a dává jim teplý zimní kožich. Jen ubohé ženy nutí móda i v největších mrazech mrznouti v hluboce vystřižených šatech, v tenkých punčoškách a třásti se zimou. Co je to jiného, než přestupování V. příkázání, nesmyslná hra s nemocí a vydávání se v nebezpečí života?

Krutá zima... všechno zmrzlé na kost a kámen... chystá se svatba... Ubohé družičky... mučednice módy!

— Prosím, pane faráři, kostel bude přece vytopen, že? — starostlivě se ptá nevěstina stařenka.

— Bohužel, nemůžeme ho v těchto velkých mrazech dosti vytopit... Děvčátka se musí teple obléci...

— Ale, prosím vás! O tom nechťejí ani slyšet. Mají na sobě takové nadechnuté hedvábí! A takové hluboké výstřihy! Darmo prosím, aby se teple oblekly. Stále slyším jen stejnou odpověď: ale nechte nás, stařenko, vy neznáte dnešní módy!

A jdou při dvaceti stupních zimy v lehkém hedvábí, modré a zelené zimou, uloví si katarrhy, bronchitis a zápaly plic... ale to nic nedělá: jen když byly oblečeny podle módy!

Bratři! Podle jedné anglické statistiky stoupá úmrtnost mladých 18—27letých žen v našich dnech měrou povážlivou. Lékaři začali uvažovat o tomto nápadném zjevu, a víte, k jakému dospěli poznatku? Jeden z důvodů této zvýšené úmrtnosti žen spočívá v nedostatečném odívání. To neříkám já, nýbrž lékaři. Tím se myslí ona móda, která předpisuje ženám i v té nejkrutější zimě průhledné punčochy a šaty. A když k módě se připojí ještě kouření žen, bezměrné kouření cigaret, jaký div, že tolik žen je nemocno plicními a srdečními chorobami. Vidíte, jakými věcmi se musí V. příkázání zabývat. A musí to činit! Neboť nám nemůže býti už z mravního stanoviska lhostejno, jestliže se vyjadřili američtí lékaři, že 60 procent dětí těch matek, které kouří, umírá v druhém životním roce. Ne, to už není lhostejné.

Církev pozvedá hlasu proti výstřelkům módy k vůli obraně tělesného života. Oč hlasitěji k ochraně života duchovního.

## II.

### *Móda a duchovní život.*

1. V posledních letech protestovali katoličtí biskupové celého

světa pastýřskými listy proti výstřelkům módy, která ničí duši. Vyskytli se lidé, kteří se nakvašeně ptali: »Jakým právem mísí se katolická církev do těchto věcí? Co jí záleží na módě?

Zajisté, že tu má co mluvit! Dokud je móda jen projevem opravdu jemného vkusu, potud církev mlčí. Ale protestuje, jakmile jde o zdraví duše. Protestuje, když v módě začíná udávat směr bezuzdná smyslnost pohanská, když móda dráždí smyslné pudy.

V Holandsku poznali, že moderní neslušné šaty ruší železniční službu. Církev se zase přesvědčila, že ruší bohoslužebný dojem v duších mužů. A když holandské železniční ředitelství mělo právo vydati své zajímavé nařízení, které v zájmu provozu žádá, aby službu konající úřednice nosily prosté, neprůsvitné, až ke krku uzavřené a k zápěstí sahající šaty — poněvadž ředitelství má zkušenost, že moderní poloobleky ženského personálu ruší práci mužských zaměstnanců — má pak církev k tomu tím větší právo, poněvadž se jedná o ochranu duší jí svěřených.

Nedivíme se této přísnosti. Neboť kde se jedná o věčnou spásu duší, tam je katolická církev neoblomná. Neuzavírala kompromisů s lehkomyšlnými vladaři, kteří jí pak ze vzdoru odvedli miliony členů, a nesmlouvá také s módou.

Rozumějte mi dobře, bratři: církev nepovažuje za hřích vynalézavých schopností, které sídlí v člověku — vždyť tyto schopnosti a její projevy jsou svatým darem Božím, nýbrž zavrhuje jako hřích jejich zneužívání, jejich bezuzdné a výstřední projevy a dráždivost. Tato tvůrčí sexuální síla — jak o tom budeme mluvití příští neděli — jest velkou hodnotou, ale jen tehdy, je-li ovládána železnými zákony mravouky. Odejmi sudu obruče, a nejlepší víno vyteče do bláta. Odstraň ze sexuálního života obruč božských příkázání, a lidská důstojnost utone v bahně. A přece, bratři, moderní odívání strhává právě tyto obruče, a proto je svatou povinností církve, aby proti tomu protestovala.

2. *Mezi člověkem a jeho oblekem jest totiž užší, pevnější svazek než tušíme.* Oděv, který nosíme, jest takřka součástí našeho »já« a vydává o nás svědectví. Prozrazuje mnoho, čeho bychom o sobě nikdy nevykládali. Oděv nám říká, že tento člověk je člověkem bezmyšlenkovitým, ješitným, opičícím se, člověkem se slabým charakterem, onen zas jemné, zdržlivé a uctyhodné povahy. A naši spoluobčané rozumějí dobře řeči šatů. Jednomu člověku je oděv strážným andělem, jinému vrahem duše.

Co je účelem obleku? Aby nás chránil od škodlivých vlivů počasí, aby chránil tělo a duši. Mou vlastní duši a duše jiných. Chrání nás před deštěm a větrem, před slunečním úpalem — chrání nás však také před pohledy jiných lidí. Neodíváme se proto, že naše tělo je hříšné, že je dílem ďáblovým (ve dvou kázáních jsem proti tomuto protestoval), nýbrž zahalujeme tělo proto, poněvadž je považujeme za stánek Ducha svatého, a ne-

strpíme, aby neposkvrněná čistota této svatyně byla znesvěcena jediným hříšným pohledem.

3. Církev naše není předpojatá, ale ohleduplná. Když pronáší svůj názor o módě, ví velmi dobře, že musí *rozlišovati trojím způsobem*.

a) *Jest móda nová, vkusná a krásná, a přece jen morálně bezvadná*; taková se hodí pro dítky Boží, té Církev ničeho nevytýká.

b) Je druhá móda, která je *sice mravně také skoro bezvadná, avšak nerozumná a nezdravá*, jako ona dvě zbylá, odřená péra postřelené divoké husy, móda, která nemá vůbec smyslu. Vidíme dámské klobouky, stažené hluboko do očí, které znemožňují každý pohled, úzké šaty, v nichž nelze pokročiti. Úprava vlasů, jaká se do nedávna vyskytovala pouze v trestnicích... Nu, když se to někomu tak líbí, ať si dělá, co chce. Náš mravní zákon k tomu mlčí.

Jsou však případy, kdy Církev i z jiných důvodů musí protestovati. Na příklad musí zavrhnouti módu, která je sice mravně nezávadná, ale k vůli níž některá dívka vysedává po celé hodiny před zrcadlem a při tom zanedbává domácí práce nebo ožebračí přílišnými módními nároky svého muže, nebo obětuje módě všechny své úspory. Hlavně však proto, že se taková osoba nezbývá ničím vážnějším. Jedna úřednice vyprávěla tento případ:

Měla jsem kolegyni. Po celá léta, kdy jsme spolu pracovaly, nemluvila o ničem jiném, než o šatech a zábavách. Žila velmi prostě, dokonce i často hladověla. Ničeho si nedopřála, aby mohla vydávati na toalety a kráslicí prostředky. Následkem nedostatečné výživy byla zachváčena rychle pokračující plicní chorobou. Slyšela jsem, že nebude již dlouho žíti a navštívila jsem ji. Mírnými slovy upozornila jsem ji na věčný život a prosila jsem ji, aby se připravila na dlouhou cestu. Usmívala se a pravila, abych si nedělala zbytečné starosti. Má prý jen jednu velkou starost, v níž bych jí mohla pomoci. Zeptala jsem se, jaká je to starost a zachvěla jsem se, když jsem uslyšela odpověď.

— *Chtěla bych býti pěknou i v rakvi. Proto, chceš-li mi prokázat velkou službu, otevři tam tu zásuvku, jsou v ní želižka a lihový ohříváč, vezmi je a naonduluj mi vlasy.*

— Jediné a poslední přání umírající dívky: naonduluj mi vlasy. Zdaž nemá pravdu přísloví, které praví: »parádivá žena a krásně vázaná kniha mají zřídka kdy cenný obsah!«

A to je teprve móda druhého stupně, která sama o sobě není příliš odsouzeníhodná!

c) Jest však, bratři, ještě třetí móda, která je *hloupá, nemravná a zabíjí duši*, proti níž je vlastně namířeno mé dnešní kázání. Móda, která snižuje důstojnost ženy a dráždí nízké pudy. Jsou šaty, v nichž si nelze slušně sednout, natož pak v kostele kleknout, aniž by to nebudilo pohoršení. Tvůrcem této módy není Bohem daný cit pro krásu, nýbrž hrubá smyslnost. Estetický cit

přece neporoučí, že by látka musela být průhledná, krk a paže nahé, a sukně pohoršlivě krátká.

Ano, taková móda je nemravná, ničí duši a budí pohoršení. Takovým ženám platí slova Páně: »Běda světu pro pohoršení! Nutno zajisté jest, aby přicházela pohoršení, ale běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází« (Mat. 18, 7).

Či Církev nemá práva ozvati se proti takové módě? Má klidně přihlížeti, jak nekřesťanské ilustrované listy lákají sta mladých děvčat na trh ješitnosti, zvaný »soutěž krásy«, aby se ukazovaly lačným zrakům členů poroty a za to dostávaly ceny, jako na pěst-  
titelské výstavě yorksých vepřů nebo pekinských kachen?

A přece, bratři, abychom nebyli obviňováni ze stranickosti, jsme ochotni i v této třetí skupině činiti rozdíly.

I tuto skupinu módy, jejíž ctitelky se skutečně oblékají pohoršlivě, můžeme rozdělit ve dvě části. K první části patří ti, kteří jednají v dobré víře: nevědí, co činí; druhí, to jsou osoby zkažené. Ty vědí až příliš dobře, co činí! První, jsou-li upozorněni, že jejich oděv nevyhovuje pátému přikázání, protože působí rozvrat v duších, jsou tím přivedeni k rozumu. Nikdy na nic takového nepomysleli, nikdy ničeho takového neměli v úmyslu. Nechtějí nikoho kaziti, pouze — nechtěli zůstatí pozadu v módě. Kdyby jim někdo poradil, aby dali za klobouk koště nebo slupky z brambor, tedy by to bez rozpaků učinili, jen když by to bylo sezonní, moderní, chick, á saison, dernière nouveauté.

Mezi těmi, kdož se pohoršlivě odívají, jest jistě mnoho lidí, kteří by se podobnými výmluvami rádi ospravedlnili. Je však jiná otázka, zda Bůh, zákonodárce V. přikázání, by jejich omluvu uznal. Neboť nemůžeme neviděti, jak strašně pustošivý vliv na duše vyvěrá právě z toho, že i slušné ženy svým zevnějškem s ní souhlasí.

### III.

#### *Co je módě dovoleno a co nedovoleno?*

Na tuto otázku chtěl bych odpovědět výjevem z Písma svatého. Když Kain prolil nevinnou krev svého bratra, zazněl hlas Páně: »Cos to učinil?«

Kdykoli pohlédneme na Spasitele krvácejícího na kříži, znějí nám také slova Páně: Co jsi učinil? Také ty jsi prolil krev, nevinnou krev! Jakže? Také já jsem vinen tím, že byla prolita Kristova krev? Ano —! Tato myšlenka nám musí stále napadat: také za mne tekla krev Syna Božího. Za mne . . . za tebe a za nás všechny. Smím tedy lehkomyšlně vystavovat hříchu svou duši, za niž tekla krev mého Boha? Smím znetvořití obraz Syna Božího

v duších svých spolubratří, pro něž rovněž tekla Boží krev, třeba jen jediným lehkomyšlným slovem, jen jediným, nepředloženým činem?

Tu jest odpověď na otázku: jak dalece smím se řídití módou? *Dokud to neškodí mé vlastní, nebo cizí duši.*

Slušným zábavám, společnostem, slušné módě a slušnému odívání nemůže nikdo ničeho vytknouti. Samy v sobě jsou tyto věci neškodné, *dokud nepohoršují duše.*

1. *Móda nesmí škoditi mé vlastní duši!* Neboť zábavy, společnosti a móda mohou býti dovoleny, ale také zakázány. Mohou to býti věci nevinné, ale také hříšné. A mohu se zúčastnit pouze takových zábav, vyhledávati takové společnosti, řídití se podle takové módy, které nemusím zaplatiti čistotou své duše.

a) *Smím se tedy bavit, tančiti, jíti na ples — nesmí to však škoditi mé duši.* Musím si býti stále vědom, že to není jenom rozptýlení. V tom může vézet i nebezpečí, musím tedy býti stále na stráži!

Svatý František Saleský přirovnává ve své známé knize »Bohumile« tanec k jedlým houbám. »Já však o tanci pravím to, co říkají lékaři o houbách: ty nejlepší nestojí za nic. Jíš-li však přece houby, hleď, aby byly alespoň dobře připraveny; zrovna tak tanec má býti cudný, důstojný a s čistým úmyslem. I dobře připravené houby mohou ti uškodit, jestli je jíš nad míru, zrovna tak i tanec bez míry« (Bohumila 3, 33).

Tak nás varuje svatý František Saleský. A ty tvrdíš, že ti to neškodí, že smíš klidně všechno tančit, neboť jsi »duchovně silný«, a že můžeš jíti směle do každého nebezpečí! Víš, že podnikáš věci nemožné? Chceš usvědčiti samo Písmo svaté ze lži? Neboť tam stojí psáno: »Může kdo skryti oheň do svého klína, aby mu nehořelo roucho? Či může choditi po řezavém uhlí, aby si nepopálil nohy?« (Přísl. 6, 27—28). »Jako před hadem utíkej před hříchem, neboť přiblížíš-li se k němu, uštkne tě. Zuby lví jsou zuby jeho, zabíjejí duše lidí« (Sirach 21, 2—3).

b) *Smím pěstovat společenský styk — pokud to neškodí mé duši!* Jak velice pečuje naše století, aby se nerozšířily nakažlivé nemoci! Při tom, v době rozvoje hygieny, nedbá nejobyčejnějších ochranných pravidel proti duchovní infekci a bacilům nemravnosti.

Na dveřích člověka tyfem nemocného varuje z daleka rudá vyhláška: »Pozor! Přístup zakázán!« Společnosti souchotinářského člověka, který kašle, se lidé co možno nejvíce varují — ale ve se se dovedou bavit ve společnosti lidí nakažených tyfem nemravností, a cítí se vyznamenáni, když mohou býti v intimním přátelství s lidmi, na nichž hlodá tuberkulosa bezbožectví. Tisíckrát nebezpečnější než horečný dech nemocného jest nákaza dvojmyslných řečí. Nebezpečný je souchotinář, ale tisíckrát nebezpečnější jsou výpary zkažené duše.

c) *Smím se tedy řídití módou, jenom když mi nezkaží duše.*

Velký církevní učitel, svatý Tomáš Aquinský, dovoluje ženám, aby se zdobily, ale jen proto, aby se líbily svým manželům.

Zrovna tak píše sv. Pavel: »Chci tedy, aby se ženy zdobily oděvem slušným, se stydlivostí a cudností« (I. Tim 2, 9). Královnou módy v době pohanské byla Venuše, královnou křesťanské módy je Neposkvřená Panna Maria, podle jejíž čisté, ideální postavy řídí se jemná, zdrženlivá křesťanská žena. Chtěl bych, aby tomu porozuměly především ty dívky, které bezstarostně holdují i přehnaným výstřelkům módy, třebaš samy žijí bezvadně. »Prosím, nemyslete si, že jsme nadobro zkažené,« — říkají — »Pán Bůh chraň. Jsme nuceny se tak oblékat. Kdyby to záleželo na nás, tedy bychom se oblékaly mnohem skromněji a prostěji. Ale víte, ve společnosti by nás pomlouvali, lidé by se nám vysmáli... Ale my jsme slušné ženy!« Než, bratři, to je právě kletbou despotické módy, že i slušné ženy se musejí tak oblékat, aby nikdo nepoznal, že jsou slušné ženy! Věřím ženám tuto omluvu; věřím jim, že dobrovolně se tak hanebně neoblékají a že nelze z jejich obleku soudit na stav jejich duše. A přece, když dávají pohoršení, musím jim dát tutéž odpověď, jakou dal velekněz Vesty, v V. století před Kristem, jedné vestálce, která byla obžalována z nemravnosti, ale která později dokázala svoji nevinu: »Kdybys byla bývala ve svém chování a obleku ctnostnější, tedy by tě i lidé pokládali za takovou. Přemrštěná svoboda nesluší žádné panně, která chce být považována za slušnou a pořádnou« (Livius: Hist. Pom. 4, 84).

2. A ještě něco, bratři! Jestli ti neškodí volný tanec, lehkomyšlná společnost, ani neslušný oblek, pak máš silnou duši. Nu dobře, chci ti to věřit! *Ale nevíš, zda tím neuškodíš někomu jinému!*

Jsi-li křesťankou, tedy si osvoj jemné smýšlení svatého Pavla. On věděl dobře, že neexistují pohanští bohové, a že by nebylo hříchem jísti maso, obětované na pohanských oltářích. Ale mezi křesťany byli nedávno pokřtění pohané, a ti se nad tím pohoršovali. Tenkrát svatý Pavel, dbaje nade všechno o spásu duší, se ozval: »Protož pohoršuje-li pokrm bratra mého, nebudu jísti masa (z oltářů pohanských) na věky, abych nepohoršil bratra svého« (I. Kor. 8, 13).

Tomu říkám křesťanské jemné smýšlení!

A těm, kteří omlouvají neslušný oblek tyranskou mocí módy, musím připamatovat slova Páně: »Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Nezcizoložíš! Já však pravím vám, že každý, kdo hledí na ženu, aby ji požádal, již cizoložil s ní v srdci svém« (Mat. 5, 27—28). Jenom vševědoucí Bůh sám ví, kolik hříchů spáchaných v myšlenkách a tužbách spočívá na duši moderně neslušně a lehkomyšlně se odívající ženy. I u takové, která by svým oblekem nechtěla působit pohoršení za všechny poklady světa.

S úžasnou silou líčí proslulý španělský spisovatel (Coloma) tuto myšlenku a já končím dnešní kázání tímto vyprávěním, jehož název zní: »První ples«.

Běží o půvabnou, nevinnou, mladou dívku, kterou vlastní matka nutí účastniti se v hluboce vystřiženém obleku společenského plesu. Děvčátko se nachladí, dostane vysokou horečku, upadne do bezvědomí. Mučí ji strašné vidiny. Její vlastní duše zůstala sice na plesu neporušena, ale teprve nyní pozoruje — co tenkrát neviděla — s jakým žádostivým výrazem lpěly na ni oči mladého muže, jejího tanečníka, jakým šíleným tempem stále bláznivěji a bláznivěji s ní víří v kole... Stále dál... Až náhle vidí, že už nejsou v tanečním sále, nýbrž kdesi venku, v chladné noci... Tančí kdesi na hoře... Jak kluzká je země... Mezi olivovníky spatří děvče pojednou muže, který se potí krví a ukazuje na své srdce... Oči tanečnickovy žhnou strašným ohněm... Zatím děvče s hrůzou zpozoruje, že tančí v krvi, v krvi onoho trpícího muže... a v horečce vykřikne:

— Matko... matko... já nehřešila!... ale byla jsem příčinou, že můj tanečník se brodil v krvi Kristově!...

Bratři! Kolik tanečních sálů mohli bychom dnes označit nápisem: »Zde se brodí v krvi Kristově!« O kolika moderně oblečených dámách, rozhovorech, flirtech, biografech, divadlech, o kolika lehkomyšlnostech mohli bychom říci: »Zde je šlapáno po Kristu!«

*Krev křesťana: toť krev Kristova! Tělo křesťana: toť tělo Kristovo!*

*Ó, Kriste, který jsi trpěl, osvět lidi, aby svým oděvem, chováním, řečí a skutky nikdy se nebrodili ve Tvé krvi, ve Tvé, za nás prolité, předražené, svaté krvi! Amen.*



# Šesté a deváté přikázání

## Boží plán a vzpoura lidí

Milí bratři v Kristu!

Dnešním kázáním jsme dospěli ve výkladu Desatera k šestému přikázání. Když jsem přemýšlel o látce své řeči, vzpomněl jsem si na nedávnou zprávu v novinách: zpráva ta bude úvodem ke kázání o VI. přikázání, a vyvolá v nás jistě vážné myšlenky.

Před nedávnou dobou zemřela v Paříži stařena v největší bídě. V okolí Mont Martru ji dobře znali, poněvadž tam denně vlekla chatrný vozík a nabízela zeleninu. Z dnešní generace málo kdo věděl, čím byla kdysi tato opuštěná, ošumělá stařena. Tato zelinářka byla kdysi nejvíc oslavovanou a obdivovanou kráskou Paříže. La Goule — tak se jmenovala divadelním jménem — byla před čtyřiceti lety nejproslulejší tanečnicí v Moulin Rouge. Sama se vychloubala svým lehkomyšlným životem při představeních, že se každý mladý muž cítil šťastným, když ho vyznamenala jediným úsměvem.

Ale čas zničil její krásu, majetek lehkomyšlně promarnila, takže klesala hlouběji a hlouběji. Poslední stanicí její umělecké činnosti byl kočovný cirkus. Ale i tam se přežila a po patnáct let prodávala zeleninu v sousedství svých někdejších triumfů.

Bratři! Jaký děsný doklad o pravdivosti Božích přikázání, jaká to otřásající ilustrace, která svědčí, jak je důležité šesté přikázání Boží. Víím dobře, že pojednání o tomto přikázání na kazatelně je neobyčejně těžkou a choulostivou úlohou. Bylo by mnohem snadnější mlčky pominout toto obtížné téma.

Ale dosáhneme tak cíle? Bylo by to tak lepší? Bylo by to lepší, bratři, když vidíme, že každý o tomto tématu mluví — přirozeně, že ne podle vůle Boží. Mluví o tom divadlo, biograf, romány a časopisy, společnost, umění, výstavy. Každý, všichni... Pouze kazatelna by o tom měla mlčet? My nemáme mluvit o tématu, jež Bůh pokládal za tak důležité a významné, že dokonce dvě ze svých přikázání věnoval jeho obraně: šesté a deváté?! My máme mlčet, ničeho neříkat, když tento hřích sám nejhlasitěji křičí a na sebe upozorňuje? Hřích tento se na nás drze šklebí ze zdegenerovaných mladých těl, křičí z vřavy pitek a muzik, z bezuzdného hluku přeplněných brlohů. Křičí z kolébek nemanželských dětí, z vězení a nemocnice a z ústavu choromyslných! *A tu by jenom kazatelna měla mlčet?*

Dnes, kdy v divadlech, v kině, v novinách, v ilustrovaných časopisech, ve výkladních skříních, společnostech, při zábavách pře-

padají smyslná pokušení lidstvo v tisícerych formách, dnes, kdy vzduch je zamoren prachem nemravnosti a demoralisace — prachem, který vysušuje morek v kostech, sráží krev v žilách, prachem, jímž jaro duše, její síla, její životní jarost uvaďají, hníjí a duše se stává těžkomyslnou — *smí v takových časech mlčet strážce duší?*

Smíme mlčet, když den ode dne zřetelněji doléhají k našemu sluchu a plní se neuvěřitelná a strašná slova svatého Alfonsa: »Mezi zavrženými, kteří zalidňují peklo, není ani jediného, který by se neprohřešil proti VI. přikázání, a ze sta je jich devadesát devět, kteří jen k vůli tomuto hříchu byli zavrženi.«

Ne, bratři! Když se tento hřích nečistoty dere po celém světě s takovým jarmarečným hlučím kupředu, když služebníci pekla se snaží se satanskou lstivostí strhnouti lidi do bahna, dobře vědouce, že tímto způsobem přivedou většinu lidí k zavržení — ne, k tomu služebníci Boží nesmí mlčet.

Prosím vás, bratři, sledujte s vážnou, věřící myslí výklad šestého a devátého přikázání; a modlete se nyní se mnou k nebeskému Otci, abychom toto choulostivé téma projednávali s náležitou náboženskou vážností, a tímto kázáním abychom si objasnili výšiny svatého plánu Božího a abychom se posílili v boji o zachování šestého přikázání.

Dnešní kázání jest úvodní a chtěl bych blíže osvětliti: I. *Uznesený plán Boží* a vedle něho postavit II. *děsnou vzpouru člověka*.

## I.

### *Jaký jest plán Boží?*

A) Milí bratři! Podle podivuhodných plánů Stvořitele neexistuje na světě »*člověk*« v abstraktním smyslu, jako pojem — nýbrž existuje *muž a žena*. A tak jsou muž a žena *na sebe v podstatě odkázáni, doplňují se*.

Muž se vyznačuje odvahou, schopností k tvořivé práci; jeho vůle je pevná, jeho odhodlání skálopevné, a je šťasten, když může bouři životního boje nastavit tvrdé čelo. Okruhem působnosti ženy je naopak měkké rodinné hnízdečko, kde ochraňuje s nevyčerpatelnou láskou a obětavostí domov svého muže, stará se o děti a úsměvem uhlazuje vrásky na čele manžela, který přichází domů unaven a vyčerpan těžkou prací. Její tvůrčí síla není tak veliká jako mužova, ale za to je vytrvalejší, trpělivější a umí lépe snášet.

Musí tedy býti na světě muži i ženy. Vedle síly mužovy je třeba mírnosti ženy, vedle silné vůle mužské cituplné něžnosti ženy — a oba dohromady tvoří teprve dokonalý pojem »*člověka*«.

Nuže, bratři, jaká to vznešená myšlenka Tvůrce Všemohra, a zároveň jaká dojemná důvěra v člověka, že vybavil tvora životodárnou silou, aby doplňoval mezery, které způsobila smrt, a mezi

mnoha možnými způsoby, které mohly umožnit tvoření nového života, zvolil právě nynější způsob: tvůrčí spolupůsobení muže a ženy, spojených až do smrti ve svátosti manželství.

a) *Jaký je to vznešený plán! b) Jaká dojmavá důvěra!*

a) *Jak vznešený plán!* Pán mohl stvořit i ostatní lidi bezprostředně sám, tak jako stvořil prvé manžely: v dokonale vyvinutém stavu. Ale to on nechtěl! Ve své dojmavé důvěře přenesl jiskřičku své tvůrčí síly na člověka a propůjčil tak pozemskému životu nesmírný půvab, vroucí srdečnost — ale ovšem také nesmírnou zodpovědnost.

Přemýšlejte jen okamžik. *Oč by byl život studenější, bezobsažnější a pustší — kdyby Pán zrození člověka neupravil podle nynějšího způsobu!*

Kdyby se člověk množil na světě jiným způsobem než se to děje, život jeho ztratil by mnoho krásy. Především nebylo by žádných dětí na světě. Každý by byl dospělým pánem, dorostlou dámou a mezi námi by se neozýval stříbřitý dětský smích. Nebylo by dětského věku, a mnohé bezstarostné, půvabné radosti dětských let byly by neznámým pojmem. A těch je přece tak mnoho...

Ale sledujme tuto myšlenku dále: nebylo by rodiny, nebylo by lásky a přítulnosti mezi rodiči a dětmi, mezi bratrem a sestrou. Všichni lidé by si byli cizí, osiřelí, bez příbuzenstva ve světě. Nebylo by národa, ani vlasti, ani vznešené myšlenky velkého sbratření lidstva.

*Nejvyšší moudrý Bůh nechtěl, aby tomu tak bylo!* Následkem tvůrčí síly propůjčené člověku proudí v minulé, v nynější a v budoucí generaci jedinečný, mocný proud z krve prvních lidí, a tím povstalo dnešní velké sbratření lidí. Každý člověk na světě, od toho prvního až k tomu poslednímu, od vladaře až k žebráku, od boháče k proletáři, od vznešeného k prostému, od učeného k nevědomému, každý smrtelník má tutéž krev, totéž pouto, téhož nebeského Otce!

Jakou nevýslovnou lásku dal Pán Bůh najevo, že si zvolil právě tuto možnost k zachování lidského pokolení. Že sám bezprostředně stvořil jen první dva lidi, prvního muže a první ženu, těmito dvěma však, a skrze ně všem ostatním, dal částčku své tvůrčí síly, aby tak darovali ostatním lidem život. Vyhradil si jen bezprostřední stvoření duše. Jaký podivuhodný, jaký svatý, vznešený úradek Boha-Stvořitele!

b) Jdeme však dále, bratři! Začínáme rozumět smyslu VI. přikázání. Žasli jsme nad vznešeným plánem Božím, ale zároveň *jaká je to dojemná důvěra!* Tato důvěra je pro člověka velice čestná. Povznášející myšlenka, že Bůh popřál lidem účast na práci stálého obnovování lidského pokolení — na práci opravdu tvůrčí. Ale *tato důvěra ukládá člověku i velkou odpovědnost*, aby užíval této síly pouze k jedinému svatému účelu, k němuž Bůh ji určil, a sice jen v onom zákonném rámci, jaký Pán od počátku

k tomu ustanovil: *v nerozlučném manželství, uzavřeném mezi mužem a ženou!*

Ne bez plánu a ne bez důvodu umístil Pán šesté přikázání po pátém. Páté přikázání ochraňuje již skutečný život, šesté chrání samotný pramen života. Páté přikázání říká: *»Nezabiješ!«* to znamená *neprolévej krve!* Šesté: *»Nesesmilníš!«, t. zn. nekaz krve!* A jako páté přikázání zakazuje škoditi životu vlastnímu i cizímu, tak také šesté přikázání nedovoluje, aby člověk kalil pramen života na někom jiném nebo na sobě samém znesvěcujícím činem nebo žádostí.

V celé nekonečné přírodě jest nejvznešenější a nejsvětější silou ona síla, která dává život. Člověk má spolu s přírodou tutéž moc, že může dávat život novým lidem. Ale jako duše povznáší člověka do nedozírné výšiny nad všeliké stvoření, tak je člověk povinen tuto tvůrčí moc oduchovnit zachováváním nejjemnějších mravních zákonů, musí se snažit pozvednouti ji z okruhu hmoty do duchovních výšin. Zřekli bychom se nejkrásnějšího privilegia *»své lidské rozumné přirozenosti«*, kdyby se v nás hnul byt jen jediný projev tělesného života, kterého bychom nemohli duchovně zjemnit a zušlechtit a tak jej nepozvedli z čistě zvířecí činnosti.

B) Teprve, když si to všechno rozvážíme, *můžeme přehlédnouti celou velikost šestého přikázání.*

Na první pohled týká se šesté přikázání jen jedné části sexuálníích otázek. *»Nesesmilníš! Nepožádáš manželky bližního svého«* (5. Moj. 5, 17) — to znamená, měj ve svaté úctě pramen života. Ovšem deváté přikázání jde dále a nezakazuje jen čin sám o sobě, nýbrž již také myšlenku, přání: *»Nepožádáš manželky bližního svého«* (5. Mojž. 5, 21). *»Ale,«* mohl by někdo namítati, *»v obou přikázáních jest pouze řeč o ochraně čistoty manželství, ostatních projevů sexuálního života Bůh neodsuzoval«* — ale očividně by se mýlil. Chrání-li zákon Boží manželství, pak to činí proto, poněvadž spořádané manželství jest podle vůle Boží rozřešením celé sexuální otázky. Jediným zákonným polem činnosti tvůrčí síly, kterou člověk od Boha dostal, jest manželství, a sice manželství monogamické, trvající až do smrti. To není lidský vynález, žádné společenské ujednání, které podléhá změně času, nýbrž zřejmý projev nejjemnějších, nejdůvěrnějších lidských vlastností.

Slova VI. a IX. přikázání zdají se na první pohled ochraňovati jen manželskou věrnost. Ale že kromě toho zahrnují každý hřích proti čistotě duše, vysvítá z jasného učení jak Pána Ježíše, tak i apoštolů, kteří každou nečistotu označují za těžký hřích. Pán Ježíš říká na př.: *»Ze srdce zajisté vycházejí zlé myšlenky, vraždy, cizoložství, smilstva... To jsou věci, které poskvňují člověka.«* (Mat. 5, 19.) A sv. Pavel píše k Efeským: *»Smilství však a všeliká nečistota nebo lakota, nebudiž ani jmenována mezi vámi, jakož sluší na svaté; taktéž ani mrzkost a prázdné tlachání neb vtípkování, které se nesluší.«* (Efes. 5, 3—4.)

A ještě více, bratři, je-li hříchem každá nečistota, tedy je hříchem i všechno to, *co vede k nečistotě*. Prikázání V. »Nezabiješ!« zapovídá také zlost, hněv, poněvadž snadno vedou k vraždě. — Zrovna tak zapovídá prikázání »Nesesmilníš« všechno, co může vésti k tomuto hříchu, ať už je to myšlenka, pohled, řeči, četba, nebo jakákoli nebezpečí. Neboť nikde se tak doslovně neplní slova Písma svatého jako v tomto případě: »Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm.« (Kaz. 3. 24.) To je účelem šestého prikázání. Hle, nádherný plán Boží! Jaký vznešený a pietní názor má naše svatá víra o úkolu muže a ženy. Požitek z manželských práv nejenom není hříchem, nýbrž naopak čestné uznání, dané Bohem. A právě proto byla vytvořena dvě prikázání, šesté a deváté, aby zabránila, aby tato svatá myšlenka byla zbavována svého původního určení, a aby nebyly zlehčovány úmysly Boží.

## II.

### *Uzpoura člověka.*

Když to všechno vidíme, bratři, a když známe podivuhodné úmysly Boží, pak se tím více zhrozíme, když cení na nás zuby obraz, jemuž v druhé části kázání věnujeme pozornost. Viděli jsme vznešený plán Boží. Zabývejme se nyní děsnou vzpourou lidskou.

A. Rozhlédneme-li se v dnešním světě — co vidíme?

Všechno kolem nás se změnilo, ale snad v ničem se svět nezměnil tak od základů, jako v názorech na otázky pohlaví. Nedávno jsem četl velmi zarmucující postřehy starého mládence, proč se dnešní mužský svět tak velice vyhýbá manželství. Poněvadž názory dnešních lidí jsou mnohem volnější, lehkomyšlnější než v minulých dobách.

Dříve nebylo letadel — píše — ale čisté duše se vznášely svobodně a lehce do nedosažitelných výší; nebylo radia, ale čistá srdce spíše si rozuměla a lnula k sobě.

Kdo používal ve starých dobách pudru, vydával se veřejnému posměchu. Dnes? Dnes se nikdo neodvážá bez líčidla jít na ulici.

Dříve se dívala žena do zrcadla jen doma; dnes jak často a kdekoli jí napadne: na ulici, v autobuse, na veřejných místech.

V minulých letech prosily dcery matku o první dlouhé šaty; dnes závodí matka s dcerami, kdo bude mít modernější šaty.

Kdysi mluvilo dítě pokorně se svými rodiči a hledělo na ně s úctou. Jakým tónem mluví s nimi nyní? Říká jim »ty« a poroučí jim.

Kdysi dovídali jsme se s jistými rozpaky a s více nebo méně upřímným politováním zprávu, že něčí manželství bylo rozloučeno. V dnešních dnech je to všední záležitost, nad níž se málokdo pozastaví. Nanejvýš je to tedy zajímavé, když v druhém man-

želství je vyhlídka na třetí. Potkáváme mladé ženy, které se otevřeně doznávají, že první manželství tvoří pro ně pouze etapu do dalšího života, ani prý nepomyslí na to, aby setrvaly s prvním manželem po celý život.

Kdysi bylo nevěrným manželem nebo manželkou opovrhováno a byli vylučováni ze společnosti. Dnes je i v té nejlepší společnosti možno chlubit se těmi nejsprostšími »dobrodružstvími«.

V dávných dobách byla manželství uzavírána v nebi; nyní se o manželství domnívají, že je zastaralým, zkrachovaným zřízením a žádají jeho důkladnou reformu.

Ve starých dobách šli manželé spolu i na smrt; nyní jdou spolu k soudci, aby požádali o rozvod.

Dříve chtěla žena imponovati svou jemnou ženskostí, čistými, dobře vychovanými dětmi, vkusně upraveným bytem, dobrou kuchyní. Čím imponuje moderní žena? Tancem, kouřením, nedostatečným oblekem, neslušnými řeči...

Tak žaluje vážný, třicetiletý muž... a kdo by měl odvahu tvrditi, že nemá pravdu?

Zeptejte se kteréhokoli vážného, myslícího člověka (nemusí býti ani křesťanem, musí pouze pozorovati svět otevřenýma očima), zda nepřisvědčí, že démon sexuálního života, nepoutají-li ho řetězy víry, stal se smrtelným nebezpečím celé lidské společnosti?!

B) Proč se stal nebezpečím? Poněvadž *čím vznešenější je cíl nějakého životního projevu, tím větším hříchem, ba nebezpečím je odvrát od tohoto úkolu, který vytkl sám Stvořitel.*

Není na světě tvora, který by mohl přestupovati svaté zákony Boží, pouze člověk má, žel, toto smutné privilegium: může svato-krádežnou rukou sáhnouti do plánů Božích, čímž se dopouští hříchu proti šestému přikázání. Člověk může zvrátiti pořádek, stanovený Tvůrcem, neposlechnouti jeho vůle, a onu činnost, která má býti podle Božích plánů pramenem nového života, která má sloužiti jen a jedině k otevření svěžích lidských poupat, tu může snížit k požitku, k lehkomyšlné zábavě.

»Tělo není žádnou hračkou, nýbrž nástrojem« — praví jistý spisovatel — »tvůrčím nástrojem v ruce Páně.« Takový je křesťanský názor! Ohlédněme se však kolem sebe, a co uvidíme?

a) Není na světě daru Božího, kterého by člověk nezneužíval ke zlému, ale s bezmezným zármutkem musíme přiznat, že lidstvo se snad ani jediné myšlence Boží v jejím původním určení neodcizilo tak, jako myšlence čistoty duše, poměru mezi mužem a ženou.

Úmysl Boží jest jasný: spojití muže a ženu v nerozlučitelném manželském životě k tomu účelu, aby lidstvu dali nové pokolení. Naproti tomu hlásají dnes: společnost, divadelní hry, filmy, obrazy, fotografie, romány tisíce falešných proroků, že muž a žena mají právo již před vstupem do manželství, také již v nezralém věku a později i bez založení rodiny, buď sami se sebou nebo

s někým jiným, zjednat si ony tělesné radosti, které podle plánu Božího smejí býti poznány pouze ve svatyni rodinného života.

*Mravní nedostatky naší moderní kultury nikde se neukazují v tak odstrašující formě jako v ohavnostech strašných hříchů, spáchaných proti UI. přikázání.*

b) Nechci přeháněti. Nechci tvrditi, že teprve toto století poznalo hřích nemravnosti, že dávné doby ho neznaly. Toho netvrdím, poněvadž by to nebyla pravda. Lidské pud y a instinkty vítězily — žel — také ve starých dobách nad zákony Božími.

Ale mezi mravním úpadkem moderního člověka a člověka dřívějšího jest ohromný rozdíl. Jaký? Ten, že ve starých dobách považovali vítězství hmoty nad duší jako zahanbující porážku, za hřích, který je třeba skrývat, za který je se třeba stydět. Dříve byla nemravnost pokládána za hřích, dnes ji vychvalují jako pokrok; tenkrát byl mravní život ideálem, dnes je prohlašován za zaostalost, pokrytectví, svatoušství. Moderní člověk hřeší za bílého dne, hřeší veřejně, chlubit se tím, filosofuje o tom a mudruje. Dnes se tvrdí, že nečistota není ani hříchem, dnes se v ní nevidí porážka duše, nýbrž právo, které tělu přísluší. Dnes, kdy máme jinou techniku — říkají — musí býti také jiná morálka.

A neohromuje nás ani tak množství spáchaných hříchů, nýbrž to nejhroznější na věci jest toto odůvodnění, falešné od základů, neboť z toho povstává veškerá sexuální bída našeho století. Bída, již zde nechci vylíčiti šablonovitě. Člověku zůstane státi srdce, když vidí, jak špína, která proudí z kanálů, zaplavuje duše, tyto kvetoucí zahrádky Boží. Moderní stavba měst známenitě zachycuje svým kanalisačním systémem zárodky a bacily nakažlivých nemocí; za to tím více lidí je zůstaveno duševní otravě nemravnosti. Velký kardinál, mnichovský staříčkový arcibiskup (Faulhaber), zažil a viděl ve svém dlouhém životě leccos. A přece, když mluvil roku 1928 v silvestrovském kázání o tomto tématu, zvolal rozachvěle: »Dnes panuje takový radikalismus tělesných hříchů, taková hrubost v těchto věcech, lidé tak se propadli v pohanskou nemravnost, že Sodoma a Babylon na tom budou lépe v den posledního soudu než národy evropské!«

Otrásající slova se rtů staříčkého biskupa.

\*

Cituje tato slova, vzpomínám si bezděčně na biblickou událost, která se přihodila před tisíciletími, jež se však hodí výborně na konec dnešního kázání.

Všichni známe onu biblickou scénu, kde Pán prohlašuje Abrahamovi, že zničí Sodomu a Gomorru pro nemravnost jejich obyvatelů (Gen. 18).

Abraham se snažil prostředkovati.

— Pane, nalezně-li se alespoň 50 nevinných lidí v těchto městech, promiň jim trest. —

A Pán svoluje. Ale Abraham se ulekl, že možná tolik lidí s čistou duší není v těchto městech. Vyjednává dále.

— Pane, spokoj se s 45ti . . . 40 . . . 30 . . . 20 lidmi. Pane, a kdyby jich bylo jen deset, odpusť nešťastným městům!

A Pán svolil. Ale nenašlo se ani deset lidí spravedlivých, neposkvrněných.

Je pravda, bratři, to nebyli křesťané! Ale, běda, kdybychom dnes museli vyjednávat s Pánem ve velkoměstě některé křesťanské země, měli bychom snadnější úlohu než Abraham? Kdybychom Pánu ukázali naše výstavy obrazů, umělecké obchody, naše plakáty, kdybychom ho zavedli do biografů, divadel a kabaretů, kdybychom s Ním listovali v ilustrovaných časopisech, co by asi Pán řekl? A kdyby přišel do našich rodin, do oněch salonů, kde na zdích visí umělecké »akty«, nebo kdyby viděl knihy, které tajně hltají dorůstající mladá děvčata ve svých bílých, běloučkých pokojích. Co by tomu všemu Pán řekl?

*Můj Pane a Bože, otevři naše oči a posilni naše duše, aby v dnešním úpadku mravních hodnot alespoň deset lidí Ti zůstalo věrných, k vůli jejich neposkvrněným, čistým duším aby ses smíloval nad hnilobným světem!*

Bratři! Pokorně klekněme a modleme se vroucně: Pane! Dej, abych byl mezi těmi deseti nevinnými! . . . Chci býti . . . mezi těmi . . . deseti . . . Amen.



# *Jak těžkým hříchem je nečistota*

Milí bratři v Kristu!

V Písmě svatém jsou některé nanejvýš otřásající události, při jejichž čtení člověka až zamrazí. Také příběh, jímž počnu dnešní kázání, patří k těmto hrůzným událostem. Beru jej z V. kapitoly knihy proroka Daniela. Jedná o posledním babylonském králi — Baltazarovi. Tři slova onoho výjevu, napsaná neviditelným prstem na stěnu: »Mane, Thekel, Phares« jsou příslovím po celém světě.

Baltazar, král babylonský, pozval přední muže své země na skvělou hostinu. Co všechno na hostině babylonského krále jedli a pili, nepotřebuji vypočítávat. Také Písmo svaté se o tom nezmiňuje. Vypráví však o hrůzné příhodě z této slavnostní hostiny.

Když se král opil, napadla mu strašná myšlenka: poručil, aby byly přineseny svaté chrámové nádoby, které uloupil jeho otec, král Nabuchodonozor, z chrámu jerusalemského, z tohoto nejsvětějšího města Židů. Kázal přinést tyto nádoby, posvěcené Bohu, a naplnit je vínem. Král a jeho ženy, dvůr a celá zpupná společnost, která už napolo ztratila rozum, sáhli po zlatých a stříbrných nádobách chrámových, aby z nich pili... Opojeni vínem, těžkými jazyky, nesmyslnými řečmi začali chválit a velebit své pohanské bohy... Pustá, bezuzdná hostina dosáhla vrcholu... tu náhle... králův vínem zrudlý obličej smrtelně zbledl... chvěl se na celém těle... neboť na protější stěně psala tajemná ruka tři slova: »Mane, Thekel, Phares« — »Spočetl, rozdělil, zvažil.«

Písmo svaté dodává s podivuhodnou prostotou tuto krátkou větu: »A téže noci byl Baltazar, král Chaldeů, zavražděn« (Dan. 5, 30).

Bratři! Baltazar zhynul, neboť znesvětil svaté nádoby Boží, zhynul, neboť se dotýkal nečistými rukama svatých věcí. *Ó, co cítí teprve Pán Bůh, když jsou znesvěcovány ne mrtvé chrámové nádoby, nýbrž živé chrámy Boží* (I. Kor. 3, 16), *když se lidské tělo vrhá do bahna nečistoty!* Pán nenechal bez trestu, aby lidskou zlobou byly znesvěcovány kostelní nádoby, mohl by tedy klidně přihlížeti, aby hřích nečistoty otravoval člověka, chrám Ducha svatého?

Dnes, kdy lidé, aniž by hnuli brvou, páchají hřích nemravnosti a snaží se množstvím lstivých výmluv omluviti svůj zjevně nemravný život a prohlašují, že je oprávněný a přirozený, jsem nucen věnovati zvláštní kázání otázce: Jest hřích nemravnosti opravdu hříchem, a to těžkým hříchem? Tuto otázku chtěl bych blíže ob-

jasniti ve dvou oddílech dnešní řeči. I. *Jak smýšlí o tomto hříchu Bůh.* II. *Co o něm říká život?*

### *Co soudí Bůh o hříchu nečistoty?*

Jak velkým hříchem je v očích Božích nemravnost, toto zneužívání nejsvětějších úmyslů Stvořitele světa, o tom najdeme v Písmě svatém četné doklady.

První kniha Mojžíšova připomíná, že když se lidé na světě rozmnožili, poskvrnili se hříchem nemravnosti. A tu užívá Písmo svaté o Bohu výrazu, jenž je opravdu neslýchaný: »Bůh vida, že je zloba lidí na zemi veliká, a že veškeré smýšlení jejich stále tíhne ke zlému, *litoval, že učinil na zemi člověka*« (Gen. 6, 5—6).

Bratři! Když člověk až po uši zabředl do nemravnosti, tu Bůh *litoval*, že ho stvořil. Tato slova nikde v Písmě svatém nečteme. První manželé se vzbouřili proti zákazu Božímu. Pán je také za to potrestal, ale při tom nečteme, že Bůh »litoval«, že toto neposlušné pokolení povolal do života. Ruce Kainovy byly poskvrněny krví Abelovou, Bůh ho za to potrestal, ale ani zde nečteme, že Tvůrce litoval, že stvořil takový »krvežíznivý« druh lidí. Hříšný syn Noemův se posmívá poklesku otce, Bůh ho za to trestá, ale také zde Bůh ještě nelituje, že stvořil tak nevychované děti. Mnoho a různým způsobem hřešil člověk, ale Písmo svaté jen při tomto jediném případě — při hříchu nečistoty — užívá tohoto strašného výrazu: »Bůh litoval«. Když Bůh viděl, že člověk, jemuž propůjčil tak podivuhodnou důstojnost, že podle žalmisty: stojí jen něco málo pod anděly (Žalm 8, 6), když viděl, že podle jeho obrazu stvořený člověk je schopen hříchem nemravnosti strhnouti svou důstojnost do bahna, tu říká Písmo svaté: »Bůh litoval, že stvořil člověka«. A Bůh seslal na něho potopu.

Bratři! Až vám budou říkat, že nečistota není ničím, že to není hřích, nýbrž příroda, pak si vzpomeňte: *jaká bezedná zkaženost musí býti skryta v tomto hříchu, když Pán Bůh na něj hledí s takovými pocity.*

V Písmě svatém jest ještě jiná poučná událost: *Zničení Sodomy a Gomorrh.* Písmo svaté zaznamenává pět měst, v nichž nemravný život neznal hranic, Sodoma, Gomorra a tři sousední místa. Lidé žili tam vesele, bez jediné výčitky svědomí pili kalich špinavých neřestí až do dna, užívali neobmezeně rozkoší a zábavy... až jednoho dne míra trpělivosti Boží byla dovršena. Nebe se otevřelo nad hříšným lidstvem, oheň padl z něho, vysoko trýskala žhavá láva. Nastal strašný poplach... Lidé šlapou po sobě při útěku, ale oheň je jim v patách... Hoří domy, šaty a vlasy na lidech jsou zachváceny ohněm, těla pokryta ranami spalují se v ohni... ve žhavém vzduchu duní výbuchy. Utíkali... ale nelítostný oheň je neúprosně pronásleduje... a už se jich nepustí — — — A dnes? Na místě pěti kvetoucích měst se roz-

lily líně a truchlivě vlny Mrtvého moře, v jehož solné vodě nežije žádná rybka, pouze dusivé výpary otravují vzduch.

Bratři! Když se blíží hlasatelé tohoto hříchu, aby vám našeptávali: Ó, to přece není žádný hřích, láska není hříchem, to je zcela přirozené — pak ať zaplane ve vašich vzpomínkách onen žhavý sirný déšť, jak všechno v těchto zkažených městech zaplavuje a ničí: muže, ženy, děti, zvířata, rostliny, domy, všechno... *Jaká bezedná zkaženost musí být skryta v tomto hříchu, když Pán života a smrti takto jej trestá!*

c) Připomněl jsem vám strašné scény z Písma svatého. Mám vám ještě citovati slova Písma svatého?

To jsou především slova dvou příkázání Desatera: »Nesesmilniš« a »Nepožádáš manželky bližního svého«.

Pán Ježíš to v evangeliu vysvětlil zřetelně: »Slyšeli jste, že řečeno jest starým: »Nezcižoložíš!«. Já však pravím vám, že každý, kdo hledí na ženu, aby ji požádal, již cizoložil s ní v srdci svém« (Mat. 5, 27).

A svatý Pavel píše toto: »Zjevný pak jsou skutky těla: jsou to smilství, nečistota, nestydatost, chlípnost... Kdo takové věci dělají, království Božího nedojdou...« (Gal. 5, 19—21.) »Toto pak vezte a znejte, že žádný smilník neb nečistý nemá dědictví v království Kristově a Božím« (Efes. 5, 5). Mohl by po tom všem ještě někdo věřití falešným prorokům, kteří hlásají, že to všechno nic není, že to není hřích, nýbrž věc zcela přirozená? Nenaahledneme ani nyní ještě, jak Pán Bůh pohlíží přísným okem na ony nešťastné lidi, kteří zneužívají jeho největší důvěry, a hříšně promarnují Bohem danou tvůrčí sílu? A jak na takového člověka pohlíží Pán Ježíš, který za něho trpěl v prouděch své krve?

Ti, kteří tak hluboko klesli, měli by uvážiti slova svatého Pavla: »Nevíte-li, že těla vaše jsou údy Kristovými? Mám-li tedy snad vzíti údy Kristovy a učiniti je údy nevěstky? Rozhodně ne.«

## II.

### *Čemu nás učí život?*

Jak hrozné nebezpečí se skrývá v hříších proti VI. příkázání, poznáváme nejen z jasných slov Písma svatého, ale také odjinud. Mluví nám o tom *následky tohoto hříchu*, následky duchovní a tělesné. Zabývejme se nyní touto stránkou otázky.

#### *1. Duchovní následky tohoto hříchu.*

Každý hřích působí sice na duši, ale žádný v takové míře, jako tento: poněvadž žádný nezasahuje základu všeho duchovního života: *víry*.

Není na světě hříchu, který by tak lehce oloupil člověka o *nejdražší poklad duchovní, o víru*, jako hříchy, spáchané proti VI. příkázání.

Mohou se vyskytnouti v lidském životě události, které otřesou vírou. I nejzbožnějšího člověka může zachvátiti bezmezná beznadějnost, může v něm rozpoutati pochyby o víře, kterých nemůže tak snadno zdolati. Ale to není tak velké neštěstí, bratři moji! Dokud někdo žije mravně, dokud má srdce čisté, dotud jeho náboženské pochybnosti nejsou nebezpečny. Nebezpečnými se stávají teprve tehdy, když jasná schopnost úsudku ducha jest kalena výpary, které vystupují ze zbahnělého srdce. Víte, kdo nejsnáze ztratí víru? Snad ten, kdo mnoho studoval? Ne! Nýbrž ten, kdo se oddal rozpustilému životu. A ani to jinak býti nemůže.

Tento ustavičný rozpor, jaký vidí takový člověk mezi vírou a životem; ustavičné výčitky, které zraňují duši; tato věčná starost, že »jestli je Bůh, pak běda mně, neboť jednou se budu muset zodpovídati ze všech svých činů, slov a myšlenek« — to všechno otřese konečně vírou člověka. Jak by to bylo dobré, kdyby nebylo Boha — vynořuje se v něm nejdříve nesměle a ustrašeně rouhavá myšlenka... Snad opravdu není Boha... není! není!!

Hle, hlavní důvod nevěry tak mnohé duše: *zkažené srdce může někoho učinit nevěřícím, ale vážně přemýšlející rozum — nikdy!* Jak velice jsou pravdivá slova Písma svatého: »Čistota vede k Bohu« (Moudr. 6, 20), naproti tomu: »Tělesný člověk nepřijímá těch věcí, které jsou Duchu Božího« (I. Kor. 2, 14)! *Nevěřícím se stane ten, komu záleží na tom, aby Boha nebylo.*

Jistý muž, jehož lehkomyšlný život byl veřejným tajemstvím, rozmlouval s knězem. »Nu, důstojnosti, náboženství samo o sobě jest opravdu pěknou a ušlechtilou věcí; ale přisvědčíte mi, že v Písmě svatém jsou místa, která nejsou dosti zřetelná a srozumitelná, na př. místa o zázracích.« Kněz mu tiše odpověděl: »Jsou opravdu v Písmě svatém některá nejasná místa. Ale šesté přikázání je docela jasné, neboť stojí psáno: Ani smilníci, ani cizoložníci... neobdrží království nebeského« (I. Kor. 6, 9).

Ano, mnohým, kteří bojují s náboženskými pochybnostmi, můžeme dáti tuto radu: zanechej hříchu, a už zítra budeš mít silnou víru!

»Pánové,« — řekli jednou ve vzdělané společnosti světový spiso-  
vatel Chateaubriand, — »ruku na srdce a doznejte na svou čest: měli byste odvalu nevěřit, kdybyste měli odvalu čistě žítí?«

Slova naprosto pravdivá! Ale neméně pravdivá jsou slova velkého myslitele Pascalla: »Chceš-li se přesvědčiti o věčných pravdách, tedy neshromažďuj důkazů, ale více kroť své vášně.«

Tak vidíte, bratři! Nejsmutnější duchovní následek hříchů spáchaných proti šestému přikázání je: ztráta víry!

b) Ale i v duši, které nemravný život strašlivě nezpustoší a nezabije v ní víry, i tam zničí *mnohé drahocenné duchovní poklady*: odvaha, velkomyslnost, láska k práci, prostota srdce, upřímnost, rytířkost, ideální rozlet, životní radost, všechno padne v obět... Strašná záplata za okamžik hříšného požitku!

Jinoši, kteří vstupují do života s nejkrásnějšími nadějemi, klesají pod jeho tíhou. K vůli tomuto hříchu krade syn doma, a úředník defrauduje. Tento hřích je příčinou mnohých nepřátelství, rodinných svárů, rozvodů. Kolik, kolik to slz bylo k vůli němu již prolito, kolik bezesných nocí ztráveno, kolik jmění promarněno, kolik dětí a rodin zanedbáno! K jakým prokletým, osklivým výstupům byl již podnětem, ke kolika vraždám, křivým přísahám, podvodům a lžím svedl lidi!

Jak nekonečně hluboko může klesnouti nešťastník, který se stal otrokem nečistého hříchu! »Bezbožní jsou však« — čteme u proroka Isaiáše — »jak rozbouřené moře, které se nemůže upokojit« (Is. 57, 20). A opravdu, je jako rozzuřené moře. Jeho zvířecí choutky štvou ho z jednoho hříchu do druhého. Po okamžitém potěšení stokrát hořce lituje svého činu, ale již příštího dne činí totéž. Jako noční motýl, který si spálil křídla v plameni svíčky a ve své zaslepenosti přece jen znovu a znovu do něho létá, tak nešťastník pokouší se znovu a znovu osvoboditi se od svého hříchu, ale stále marně, hřích ho drží pevně.

Řekněte, jak to může skončit?

Na vznešeném plesu zpozoroval kdosi mladého muže, jak sedí sám na postranní pohovce a je zamyšlen, je smutný. — Co je vám? — ptal se ho soucitně. Ale nic! — odpovídá unaveně mladík — dívám se pouze na svého otce, jak je mladý a veselý, jako bychom si změnili úlohy, jako by on byl synem a já jeho otcem...

Bratři! Nikdo by nemohl vhodněji charakterisovati následky nemravného života, jako prohlášení tohoto mladíka: »*Jako by můj otec byl jinochem a já zlomeným starcem!*« Či může býti smutnější pohled, než když na jaře mladý strom, který by měl býti v plné nádheře květů — stojí tu bez pupenu, s bezlistou korunou, se znetvořeným kmenem a suchými větvemi? Mladá duše, plná energie, plná vzletných plánů, jež by měla překypovati životní silou a radostí — stojí tu nyní bez radosti a bez vzletu, s ochromenými křídly, s unaveným, ospalým pohledem! Ó, jak rád bych ukázal prorokům mravní volnosti tuto ubohou, prázdnou duši, a otázel se jich: Troufáte si ještě nyní zahrávat si s tímto hříchem? Máte odvahu tvrditi, že nečistota není hříchem, že to nic není, že je to právo přírody?

c) Ještě jeden pohled na tento smutný obraz: nemravným životem ztrácí duše půvab a krásu, kterou jí dala milost posvěcující, zaniká v ní něžný život nadpřirozený. Půvab čisté duše nutí lidi neodolatelnou mocí, aby měli před ní úctu, ale okamžitě ztrácí svou půvabnou krásu, sotva na ni padne jen stín smyslného hříchu. Líbezná světla čisté duše je tak půvabná, tak milá, jako světlo neonové lampy, ale zrovna tak citlivé. Dnes vidíme stále více reklam z dlouhých skleněných trubíc, které jsou plněny neonovým plynem; vlivem elektrického proudu září plyn tajemně a líbezně — ale jen tehdy, je-li dokonale čistý. Obsahuje-li nej-

menší nečistotu, nějaký jiný plyn nebo špínu, tedy nezáří. A tak je tomu také s duší. Jestli se pošpinila sebemenší skvrnou nečistoty, tedy se už nemůže rozzářit milostí Ducha svatého. Ano: pyšné duby nerostou do výše v temných tunelech, ani růže nekvetou v zatuchlých sklepních děrách. Tam se nanejvýše šíří plíseň a mezi množstvím hemžících se stonožek plazí se bledé svinky. Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou — řekl Pán Ježíš na hoře Blahoslavenství. A ti, kteří jsou nečistého srdce? Ti vidí v celém světě jen špínu a nevázanost. V takto zhnusených srdcích uhasíná líbezná neonová světla čistého života.

Jsmo u konce, bratři? Ne! To ještě stále není úplný výpočet ztrát. Duchovní zkáza následuje velmi často také zkáza tělesná.

2. Hřích nemravnosti má také *tělesné následky* a ty nám dokazují, že Pán Bůh nenechá bez trestu zpronevěry Jeho nejsvětějšímu tvůrčímu plánu.

Je to zajímavá skutečnost: s potrestáním ostatních hříchů čeká Všemohoucí až do soudu na onom světě. Ten, kdo kleje, kdo se prohřešuje na majetku druhého, kdo lže, páše rovněž hříchy, uráží rovněž Boha, ale Pán je trpělivý, čeká, čeká také s trestem až do poslední chvíle soudu. Zde však je hřích, hřích proti šestému přikázání, který nejen, že uráží Boha, nýbrž zasahuje také životní kmen lidstva, a proto Pán nečeká s jeho potrestáním. *Tento hřích jest trestán už zde na zemi — a trest je strašný.* Státní zákoník se nezabývá sice tímto hříchem, ale plamenný meč přírody je ostřejší a neúprosnější, než kterýkoli světský soudce. Pro hřích nečistoty pohltily lidstvo strašné vlny potopy, z téhož důvodu zničil oheň obyvatele Sodomy; dnes však je hříšník postižen horším trestem, než byla potopa a oheň. Vidíme, že slova Písma svatého doslovně se plní: »Toho dne, kdy jísti budeš s tohoto stromu, smrtí zemřeš!«

a) Bratři! Nebylo by vhodné, abych na kazatelně měl lékařskou přednášku o následcích nemravného života. Posvátnost místa nedovoluje takového tématu. Také jsem pevně přesvědčen, že věřících křesťanů nezdržuje před tímto hříchem strach z choroby, nýbrž dětinná, pokorná poslušnost vůle nebeského Otce. Ale přece, bratře, když se v tvém mladém, silnou překypujícím organismu ozve hlas žádostivosti, která se kategoricky domáhá ukončení, když se stín hříchu tak neodbytně plíží za tebou, že jej taková cítíš za sebou a naříkáš si: »Ne, nemohu odolat pokušení!«, ó, v této chvíli, která může skončit i smutně, pohlédni v duchu na *nesčíslné zástupy lidí, kteří za jediný okamžik hříchu zaplatili strašnými nemocemi*, a tento obraz bude účinkovat jako studený obklad a ty se přemůžeš. Už v pouhém závanu hříchu nečistoty zakrňuje život, sklánějí se až dosud poctivě zvednuté hlavy, ochabují ocelové svaly, blednou růžové obličejky, láme se životní síla. Pod jeho smrtelným dechem vadnou nejkrásnější květy a usychá všechno, co se mělo rozvíjet v rosné svěžesti.

Zloděj, když knade, škodí jiným, ale nemravný člověk olupuje sama sebe o své nejcennější síly. »Každý hřích, kterého se člověk dopustí, jest kromě těla; kdo však smilní, hřeší proti tělu svému« (I. Kor. 6, 18).

Ó, bratře, vzpomeň si na to, když tě pokouší falešné mudrování svůdce, nebo když těbou lomcuje žár zakázaných přání! Dej pozor! V hlubinách lidské přirozenosti skrývají se hladné a krvežíznivé šelmy. Ničeho jim nedávej — těmto šelmám pijícím krev: nenapájej jich svojí mladou, svěží krví!

Slyšeli jste již o hmyzožravých rostlinách? Na jednom z jejich rozprostřených lístků usedne na chvíli k odpočinku nic netušící, roztomilý brouček, ale už neodletí, neboť v témže okamžiku se list lačně a rychle zavírá. Když se po několika dnech zase otevře, zůstanou z ubohého broučka jen nepatrné zbytky: rostlina z něho vyssála každou kapku životní šťávy.

Mladý bratře! Chceš, aby hřích nemravnosti také tebe zbavil veškeré síly, vzletu a nadšení? Nevidíš, jak se na každém kroku naplňují doslova výroky svatého Pavla: »Nevíte-li, že jste chrámem Božím, a že Duch Boží přebývá ve vás? Kazí-li někdo chrám Boží, toho zkazí Bůh, neboť chrám Boží jest svatý, a tím jste vy« (I. Kor. 3, 16).

Tušíte, bratři, jaké strašné rány lidstva se tu dotýkám? Kdysi naplňovalo lidstvo hrůzou strašidlo cholery, moru a malomocenství. Dnes. Bohu díky, můžeme tyto hrozné nemoci skoro utlumiti. Dnes má lidské tělo dva ukrutné a hrozné nepřátele. Ne cholera ani mor, nýbrž tuberkulosu a nemoc krve, způsobenou přestoupením šestého přikázání. Ó, kdyby jednou promluvily tiché hroby na hřbitovech! Ty němé tiché hroby, do nichž kleslo předčasně vinou hříchu nemravnosti tolik životů, tolik nadějí a schopností. A toto zlo neušetří nikoho, zabíjí nejenom v městech, ale i na venkově. Šíří se i v osvěžujícím horském vzduchu, a ne pouze v dusných příbytcích nájemních kasáren. Zachvacuje staré i mladé, a co ještě strašnějšího: prokleté dědictví tohoto hříchu přemáší se i na děti sotva narozené.

b) Dotkl jsem se teď myšlenky, ohromujícího faktu, který vrhá světlo na hrozné následky nemravného života.

Již dávno jsme znali hrozná slova Písma svatého, že *hříchy otců mstí se budou na dětech a vmucích až do třetího a čtvrtého pokolení*. Bylo však zapotřebí moderní lékařské vědy a výzkumů o dědičnosti, abychom se jasně a zřetelně přesvědčili, proč Bůh vyžaduje dokonalou zdrženlivost před manželstvím a zdrženlivost v manželství!

»Zdali sbírají z trní hrozny, aneb z bodlácí fíky... nemůže strom špatný přinášeti ovoce dobré« — hlásá Písmo svaté (Mat. 7, 16). Zdravý, otnostný národ pochází ze zdravých, otnostných rodičů, zatím co naopak zase podle Písma svatého — z hříšných rodin pochází hříšné potomstvo (Jer. 41, 8).

Při hostině v Babyloně, kde král Baltazar zneužil posvátné nádoby, zjevila se ruka, a psala tajemná slova. Tato ruka píše ještě dnes světové dějiny. Osud mladších pokolení, jejich síla nebo slabost, jejich zdraví nebo choroba závisí na tom, jak jejich rodiče prožívali mladá léta: zda ve cti nebo ve zpustlosti. Následkem strašné síly dědičnosti vleče s sebou člověk hrozně břímě: hříchy rodičů z mladých let. Jejich chyby a zlé náklonnosti nemizejí beze stopy, vynořují se v pozdějších vnucích a natropí strašné škody. Podle zákonů dědičnosti: nemravně prožité mládí pronásleduje jako krvavá kletba potomstvo.

Bratře můj! Chceš, aby tvé děti a děti jejich dětí měly snadnější boj o mravnost? Pak *žij sám mravně, ovládej se — a usnadníš tak těžký boj potomstvu.*

Ten, kdo odolal pokušení mladých let a kráčí k oltáři se svatozáří neposkvrněného mládí, už tím předává svým dětem cennější dědictví, než kdyby jim zanechal miliony.

To je tedy velké poučení dnešního kázání.

\*

Ted', ke konci kázání, mimovolně mi napadají slova otce, jenž mi kdysi napsal dopis.

Poslyšte, bratři, jaká radost vane z těchto řádků: »Když na mne můj syn pohlédne zářícíma očima,« píše otec, »překypuje srdce mé radostí při pohledu na jeho tělesnou sílu a krásnou postavu; když vidím, jak z něho září veselost, dětská svěžest, pak nelituji ani trochu, že jsem po léta bojoval. Ted' vím, že jsem tak dělal nejen ve vlastním zájmu, nýbrž také v zájmu budoucího pokolení a že všechna námaha a odříkání nebyly marny.«

Jaká to krásná slova, zářivá slova oprávněné radosti otcovy!

Jako příklad připomeňme si dějinnou skutečnost. O Ludvíku XIV., králi francouzském, zaznamenávají dějiny, že na jeho dvoře panoval tak nemravný a výstřední život, jako snad na žádném jiném královském dvoře. On sám zapadl do ohlavností až po uši a vydržoval si po 19 let markýzu de Pompadour... Ve stáří pokrývaly hnusné vředy celé jeho tělo. Ruce a nohy už za života hnisaly, po kousku odpadávaly s těla... Brzy po jeho smrti zachvátila Francii revoluce a smetla jeho vnuka s trůnu.

Bratři! Máme před sebou dvojí cestu: vznešený plán Boží nebo zlobu lidskou; cestu dítěte, které poslouchá Boha, nebo tvora bouřícího se proti Bohu; ctnost nebo hříchy; mravnost nebo špínu; zdravý život nebo bídné živoření — jak se mám krátce vyjádřiti? — vítěznou triumfující duší, nebo otroka spoutaného zvřecími pudy!

Před vámi se rozdvouje stezka: kterou si zvolíme? Budeme otroky nebo svobodnými lidmi? Kdo se staví proti šestému přikázání a proti němu hřeší, ten není volný, ten je otrokem: věčným



otrokem smyslného života! Nezná důstojného sebeovládání, jest úplně bezmocným nástrojem svých žádostí, které nás činí rovnými zvířatům. Když nedovedeme držeti tyto mocné, divoké vášně na uzdě rozumem a železnou vůlí, nemáme práva nazývati se lidmi. Neboť býti člověkem znamená držeti na řetězech divoké zvíře, které v nás číhá. Býti křesťanem znamená: pevně se zachytit ruky Krista, pro nás krvácejícího. Býti dítkem Kristovým znamená: hleděti na kříž a se zařatými zuby napnouti všechny své síly k boji a říci: *jdu, Pane, kam Ty mi kážeš!*

*Ó, Pane Ježíši, pomoz nám, abychom byli lidmi, abychom byli křesťany, Tvými neposkvrněnými, čistými dítkami! Amen.*

# Bez poskvrny až k oltáři

Milí bratři v Kristu! Z berlínského nádraží chtěl jet jistý pán do Brém. Koupil si jízdenku a pokladník mu dal nazpět desetimarkovou bankovku, napolo složenou, zamaštěnou a ušpiněnou, jako miliony jiných. Na kraji této bankovky bylo poznamenáno inkoustem několik slov, krátká věta... ale v té větě se zrcadlila strašná propast mravního úpadku naší moderní společnosti. Na roztrhané bankovce bylo napsáno. »Za tebe jsem dala nevinnost.«

*Za tebe jsem dala nevinnost!* — Jak bolestný nápis na okraji špinavé bankovky. *Za tebe jsem dala duši!* O jak hnusných ohavnostech velkoměsta to svědčí!

K vůli tobě prodala jsem svou duši! Či se tu kolem nás ke konci druhého křesťanského tisíciletí probudila hanebná a vyzývavá Sodoma a Gomorrha?

Bratři! Naše svatá víra vidí, jak dravé vlny těchto špinavých proudů strhují a odplovávají duše, které ona tolik střeží, jak k jejich sluchu doléhá našeptávání falešných mudrců, a proti této bezuzdné zkaženosti staví šesté Boží přikázání hradbu a praví: Bůh neuznává žádných kompromisů, ale vyžaduje s bezohlednou přísností úplnou zdrženlivost až k oltáři, a věrnost v manželství, trvajíc až ke hrobu.

Dvě předcházející kázání tvořila přípravu k základní myšlence šestého přikázání. Dnešní promluva budiž daleko znějící výzvou: *Bez poskvrny až k oltáři!* I. *Čeho vyžaduje VI. přikázání od těch, kdož přistupují k oltáři?* a II. *Proč toho vyžaduje* — to je dvojí vůdčí motiv dnešní promluvy.

## I.

### *Čeho vyžaduje Bůh od snoubenců?*

Na tuto první otázku dávám jasnou a rozhodnou odpověď: *Bůh žádá dokonale zdrženlivý, neposkvrněný život!*

Studium kulturních dějin lidstva dodává nám k této větě zajímavé doklady. Omyly pohanského mravního názoru jsou všeobecně známy. Ale je jistě zajímavé, že i v nejhlubším mravním úpadku zazářila čas od času čarovná krása mravní čistoty, a dokonce i v období nejhlubšího mravního rozkladu setkáváme se mnohdy se zřízením, které svědčí o přirozené úctě k neposkvrněné čistotě.

Vlastně v době nejhlubšího morálního úpadku projevovala se nejživěji bolestná touha lidské duše po čistotě. Když hrob nemrav-

nosti všechno kolem sebe pohlcovat, snažili se pohané s neuvěřitelným vzepětím sil a všemožnými výhodami alespoň na nepatrném ostrůvku života zachrániti zbytky ctnosti a mravní zdrženlivosti.

Pythia musela zůstatí až do konce svého života čistou, a týž život vyžadovala také od velkokněze řeckých chrámů, od hierophanta. Kdo cestoval do Athén, viděl již z daleka »Parthenon«, chrám zbudovaný ze zvláštní úcty k čistotě. Také Řím vybudoval kapli bohyni nevinnosti, Pudicii, a razil také peníze s jejím obrazem. Jest všeobecně známá úcta, kterou Řím prokazoval vestálkám, neposkvrměným kněžkám bohyně Vesty, udržujícím svatý oheň. Na ulici musel se jim vyhnouti i sám konsul a uctivě se před nimi ukloniti. Potkal-li člověk odsouzený k smrti vestálku, byl mu darován život. Naopak mravní poklesek vestálky byl pokládán za strašné státní neštěstí, jež bylo trestáno smrtí a božstvo bylo usmiřováno velkými oběťmi.

Pohleďte, bratři, jak si i pohané při svých bludných názorech vážili mravní čistoty!

B. Tím strašnější je fakt, že nové pohanství, které, jak vidíme, ničí mravnost, kde jen může, nemůže strpěti ani odrobinky mravní čistoty *a hlásá a žádá volnost pudů a naprosté vyžití.*

»Člověk jest jen jednou mladý!« »Mládí má svá práva! Člověk má užívatí mládí a života až na dno!« — Takových hesel víří kolem nás mnoho. Takovými nebezpečnými lžemi a lstivým rozumováním je vábeno tisíce duší do hříchu.

Bratři! »Vyžití se« znamená »ponechatí volnou cestu pudům«, a to je ten nejstrašnější atentát proti lidstvu, neboť bezuzdné povolání pudům znamená zánik lidské důstojnosti. Neboť co nás pozvedá nad jiné bytosti, co nás vlastně činí lidmi, jest právě ovládání instinktů.

Jakmile se mezi lidmi vyskytla první vražda Kainova — bylo to dílo nespoutané závisi — pozvedl Bůh ihned svůj varující hlas: »Budiž pod tebou žádost hříchu, ovládni ji.« (Gen. 4, 7.)

Ano, člověk musí vědět, že čím mocněji se hlásí ten který pud, tím více musí proti němu bojovati světlem svého rozumu a spoutati jej silou své vůle.

To také lidé činí s každým jiným pudem. Vidí-li někdo ve výkladní skříni brilantový náhrdelník, povzdechne si toužebně: Jak dobré by bylo, kdybych jej měl! Rozum ho však drží a nedovoluje, aby se náhrdelníkem zdobil za cenu hříchu. Tak můžeme rozumem udržeti na uzdě chtivost po majetku. Hladový člověk jde kolem ovocné zahrady, jak rád by si pochutnal, ale rozum nedopustí, aby krádeží uspokojil žádostivost.

A když tohle všechno můžeme dělati a považujeme to za přirozené, *proč právě nejmocnějšímu pudu, pudu pohlavnímu chceme volně pustit uzdu?* Pouze tu by nebylo třeba ukáznující síly rozumu a vůle? Vševědoucí Bůh stvořil tento pud v člověku nejsil-

nější jen proto, aby lidé beze strachu snášeli i různé oběti s tímto pudem spojené, jako jsou: darovati život dětem a vychovávat je. Naopak zase: poněvadž tento pud jest nejsilnějším, skryvá v sobě také největší nebezpečí, že ho člověk bude zneužívatí bezuzdně, jeho účelu nevhodně, tedy způsobem hříšným. »Tak jako kuň potřebuje pevné uzdy, aby nás nestrhl do propasti,« říká sv. Jeroným, »tak potřebuje také tělo rozumného, přísného vedení, aby se nezřítílo do záhuby.« (Adv. Jovinianum c. 16.)

Opravdu, vidíme, že Bůh stvořiv člověka, určil také hranice toho pudu, to jest: stanovil nerozlučitelné manželství mezi jedním mužem a jednou ženou. Podle svaté vůle Stvořitele smí se vykonávání tohoto pudu díti pouze v manželském životě.

Že dokonale neporušený a čistý život až k oltáři je přikázáním Božím, a že jediné manželství jest zřízeno k udržení lidského pokolení, to dokazují s překvapující jednotností i mravní názory nevzdělaných, primitivních národů.

Bratři! Dnes slyšíte na všech nárožích hesla nových proroků: »Návrat k přírodě!« »Příroda žádá si svých práv!« »Mládí se musí vybouřit« — a tu se musíme zahanbeně přiznat, že podobné teorie, třebaž jsou hlásány mezi lidmi civilisovanými, stojí na nižším stupni než morálka primitivních národů!

C. A zde, bratři moji milí, musím se zmíniti o neobyčejně palčivé otázce dnešního tématu, kterou lze krátce vyjádřiti takto: *Ústí zdrženlivý život až do sňatku jest povinna nejen žena, nýbrž také muž!* Kristus Pán nezná dvojí mravouky: přísnější pro ženy a mírnější pro muže!

*Neuznáváme dvojí mravouky!* Tímto výkřikem musíme burcovati dnešní zvrácené veřejné mínění, které promíjí mužům to, k vůli čemu zavrhuje ženy, a omlouvá u mužů, zač kamenuje ženy.

Bratři! Či můžeme věřiti, že Bůh má jiné měřítko pro muže a jiné pro ženu? Či můžeme věřiti, že od dívky, která stojí před oltářem, se má žádati neporušená čistota, zatím co muži by mělo býti dovoleno, aby přinesl do nově založeného manželství ochablé svaly, vyhaslé oči, zkaženou krev a poskvrněnou duši?

Smí se snad dříve brodití kdejakou špinou, prožívati pusté výstřednosti a pitky, aby pak se zničeným tělem a s podlomenou duší v elegantním fraku přísahal u oltáře věčnou lásku nevinnému děvčeti?

D. Avšak, bratři, když jsem promluvil k mužské mládeži tak otevřeně a upřímně o našich požadavcích, tedy musím také ženám říci přímé slovo. Mluvíme-li o dokonalém, čistém životě až do sňatku, musíme se také zabývatí omluvou, pronesenou tajně i otevřeně, již se snaží ženy vysvětliti, proč jsou mravně povolné, proč se spřátelují s hříchem, proč ustupují od přísné křesťanského stanoviska a proč musí býti i trochu lehkomyšlné. Proč? K čemu? *Poněvadž se to dnes líbí a jenom to má úspěch! Jinak bychom*

*se ani neprovdaly! Menšími nebo většími mravními ústupky musíme si ulovit muže...»*

Bratři! Podobné naděje svádějí mnohé dobré dívky, takže se stávají povolnými, a přece *kulturní dějiny lidstva učí nás pravému opaku*. Čemu nás učí? Že čím větší byla mravní povolnost u žen pohanských, tím více se muži vyhýbali manželství. Státy přirozeně se velmi ulekly této skutečnosti a chtěly muže k manželství donucovat. Plato vypsál na staré mládence peněžní pokutu a ztrátu cti — aniž by tím čeho dosáhl. Peršané, Spartané, Kréťané trestali svobodné muže a odměňovali ženaté osvobozením od vojenské povinnosti — ale ani to nepomohlo. Proslulý »*Lex Julia et Papia Popaea*« v Římě poroučel každému muži, jemuž nebylo šedesát let, každé ženě, již nebylo padesát, aby do sta dnů se oženili nebo vdaly — marně. Všecky tyto zákony a jakákoli mravní nevázanost žen nemohly povzbudit odvahu mužů k manželství. Muž byl syt ženy, nezajímala ho vůbec. Pouze jedno ještě probouzelo jeho zájem: cudná zdrženlivost žen, její neprodejnost, její duchovní velikost.

A hle, táž žena, která v dobách pohanských nemohla ani všemi svými hříšnými svody, ani pomocí zákonů o nuceném manželství muže upoutati, teď bez pomoci zákonů vymohla si úctu a lásku muže a svaté manželství. Dosáhla toho zásluhou křesťanství, jež předpisuje ženám nejprísnější zákony mravní neposkvrněnosti, a právě proto vybojovalo ženskému pokolení lidskou důstojnost.

Víte, kdy se změnil názor na ženu, od dávna opovrhovanou? Když křesťanství povýšilo na oltář nedostižnou čistotu nejsvětější Panny a žasnoucímu světu zřetelně zvěstovalo, že v ženě je stokrát cennější jiná krása než ta, kterou v ní dosud svět viděl: ne krásný obličej, krásné oči a krásná postava, nýbrž krása duše, čistota srdce! »Jejich ozdoba nebudiž vnější, způsobená splétáním vlasů a obkládáním se zlatem neb oblékáním si roucha, nýbrž člověk srdce, skrytý, oděný neporušitelnou mírností a tichostí, která má cenu nejen před lidmi, nýbrž i před Bohem.« (I. Petr, 3, 3.)

A když požehnaná mezi všemi ženami, Matka-Panna zazářila svou důstojností nad hluboko poníženým pokolením, čím dál tím větší zástupy vstupovaly v její liliové šlépěje a začaly dobývat úcty pro křesťanskou ženu.

Dcery vznešených římských rodin opouštěly nádheru otcovských domů. Dcery takového Marcella, Amicia, Aemilina odložily skvělý oblek, zářivé klenoty a řekly své otrokyni, jež včera ještě chvějíc se stála před nimi: »Pojď, sestro, zasvětíme život nebeskému Ženichu!«

A vznešená paní, kterou ještě nedávno nosili otroci a dokonce i hedvábný oblek jí byl příliš těžkým břemenem, odnášela nyní s ulice nemocné v náručí do svého domu a čistila jejich rány. Když zrakům pohanů se ukázal takový vzor ženy, tehdy triumfo-

val vznešený křesťanský názor o ženě. Žena, jež byla v pohanství po tisíciletí domácím zvířetem, nosícím břemena, a zbožím k požitku, stala se v křesťanství oslavovanou královnou srdcí a paní rodiny (Hettinger: Apologie I. 179).

Nuže, vy dívky, které se domníváte, že se snadněji provdáte, když budete nevázanější, když odhodíte »staré« předsudky, když se líčíte a příliš si dovolujete, nezapomeňte: snad se mužům líbí na chvíli nastrojená, omalovaná panenka-hračka, která se hodí do výkladní skříně, ale oženit se s ní? ... Duševně zdravý muž se neožení s takovým děvčetem, nýbrž s tou, která by mu rozjasnila domov, ulehčila život a která by mu slušně vychovála děti. S lehkomyšlným děvčetem, které se příliš nabízí, se sice jinoši pobaví, zažertují s ním, ale když se vážně rozhodují, když myslí mladý muž na sňatek, tehdy si zvolí raději ženu, na jejímž obličejí není barviček, z něhož však prozařuje dobrá duše, zvolí si ženu, která dává přednost ukolébavce před barovou odrhovačkou, která dovede držeti v ruce vařečku zrovna tak půvabně jako jiná cigaretu, ženu, která dovede dobře mísit těsto a ne míchat karty, která dovede řídit domácnost a ne motocykl.

A co se stane s tou druhou, lehkomyšlnou dívkou? Splní se na ní slova Písma svatého: »Každá žena, která je smilná, jako výkal na cestě pošlapána bude.« (Sirach. 9, 10.)

## II.

### *Proč žádá Bůh čistoty?*

Teď jsme dospěli, bratři, k druhému dílu dnešního tématu: Bůh žádá dokonale čistý život až ke svatebnímu oltáři.

*Proč?*

K čemu je potřebná mravní čistota? Dnešní svět láme bílé lilie nevinnosti nejenom v praxi, nýbrž i teoreticky, mluví o čistotě s úšklebkem, a snaží se tak vyvolat názor: »Čisté mládí? Sebezapírání? Jaký by to byl účel? K čemu by mohlo býti dobré toto odříkání?«

Bratři! Jaká to hrozná, propastná bezmyšlenkovitost! Oč hanebnější je toto mudrování, než starý pohanský světový názor? Pokusme se odpovědět na otázku: jaký je účel mravní čistoty?

Když se nad tím trochu hlouběji zamyslíme, pak dojdeme k velmi zajímavému závěru. Bůh kromě manželství nikdy nedovoluje užívati tvůrčí síly, kterou nás obdařil, neboť tím způsobem *zajišťuje nerozborné manželství a čistotu pramene, z něho plyne lidský život.*

A. Dnes se vyskytuje tolik nářků a stížností na manželství. Znáte příčinu těchto nářků, nepříjemností, nemocí a velké bídy? *Příčinou je přestoupení VI. přikázání před sňatkem!* Neboť štěstí manželské je nerozlučně spojeno s křesťanským heslem: »Čistý až

k oltáři, věrný až do hrobu!» Bylo by mnohem více šťastných manželství, kdyby mládež před sňatkem byla zdrženlivější.

Oč více radosti a idealismu, oč více zdraví a síly vnesli by do manželství lidé, kteří nespálili nevinosti v mladých letech, kteří by přistupovali k oltáři čistí duší i tělem.

Všichni známe tu přecitlivělost nervů, hlavní příčinu nyní tak častých manželských různic, hádek, hořkostí, rozvodů. Tato chorobná citlivost jest dosti často následkem neurasthenie, kterou si manželé zavinili v mládí hříchem proti šestému přikázání. Čím více bude dnes mladých mužů s neposkvřeným životem, tím trvalejší bude rodinný život v budoucnosti.

B. Tento první závěr můžeme ještě rozšířiti. Pán Bůh žádá sebezapření před manželstvím také proto, aby *manželé byli později schopni zachovávat potřebnou zdrženlivost.*

A to je požadavek stejně důležitý, jako byl prve jmenovaný. Neboť hyne-li štěstí tolika rodin pro přecitlivělost nervů podrytých, oslabených hříchem, pak rovněž se může rodinný život státi opravdovým peklem, bahnem hříchu, a manželská věrnost může býti zničena onou manželskou polovičkou, která nedovede v jistých případech ovládati svých pudů.

Vezměme na příklad dnešní svízelnou hospodářskou bídu, která znemožňuje mnohým manželům, aby vychovali ještě několik dětí. V takových případech může pomoci jen dokonalá zdrženlivost. To jest jediný, mravně dovolený způsob. Stejně je tomu, když nemocná žena potřebuje ohledů. A zdaž by dovedla býti věrnou ženou, jejíž muž je daleko ve světě za výdělkem nebo ve válce, žena, která nedovedla odolávati pokušením ve svém panenství, a která na všechna pokušení si zvykla zcela klidně odpovídati: »proč by ne? ...

Bratři! Řeknu teď vážné slovo: manželé ukáží nejlépe, jak hluboká je jejich láska, jestli z ohledu na druhého dovedou býti nuceně zdrženliví. Každá oběť, kterou přinášíme pro druhého, je novým uzlem, který úžeji spojuje dvě srdce.

Tak se mění oheň mladého vína v mírnější, za to ale zralejší nápoj. Tak během let se vyvíjí křesťanský ideál manželů, které nespojuje přechodná náklonnost prvních sladkých měsíců po svatbě, nýbrž úcta, jež dozrála v obětech, které byly během času přineseny. A k tomu je rovněž nutná zdrženlivost před sňatkem: *Hříšný život v mládí ničí sílu, potřebnou k zachování manželské věrnosti; a naopak čistě prožité mládí zajišťuje čistý, zdravý a věrný život manželský.*

A kdyby mi někdo řekl, že zná manžely, kteří se sešli po bouřlivém mládí, a nyní přece žijí šťastně, pak bych jim řekl, že i já mám doma prasklou sklenici, která mi po léta koná dobré služby, ale kdybych si kupoval novou, pak bych si přece nekoupil takové prasklé sklenice.

Bratři! »Čistě až k oltáři!« To je první požadavek šestého prikázání, jímž končím dnešní kázání. Toho žádá Bůh od každého a je to v zájmu lidského pokolení.

Říkáš, že je to požadavek nemožný, nesplnitelný.

Jsi-li jen člověkem, pak je to nemožné. Bez víry toho nedokážeš. Jsi-li však křesťanem, tedy to jde. Od té doby, co přišel Kristus Pán na svět, je to možné! Od té chvíle, kdy se můžeme modlití . . . : »A Slovo tělem učiněno jest,« dá se to provésti. Neboť, co to znamená, že »Slovo tělem učiněno jest?« To znamená, že Kristus Pán vzal na sebe lidské tělo, a tím učinil lidskou přirozenost Svojím chrámem a vlil do ní nejen touhu, ale i schopnost lepšího života. Bůh přišel na zem a stal se člověkem, aby lidská přirozenost mohla se pozvednout k nebi a zazářit myšlenkami Božími. Strhuje-li nás nemravnost do bahna, pak zase čistý život nás pozvedá na trůn královský.

Na náhrobku sv. Notburgy, služky, která byla povýšena na oltář, jsou dva krátké verše.

»Máš-li duši věrnou a mysl křišťálovou, můžeš i ze služky státi se královnou!«

Ó, Pane, dej naší mládeži otnostný, ukázněný, zdrženlivý život, který povyšuje až na trůn královský. Dej, aby si uchovála zářící, jasný pohled, svěží obličej, hladké čelo, ocelové svaly, aby dovedla žíti bez poskvrny až k oltáři! Amen.



Milí bratři v Kristu! Jak je smýšlení moderních lidí naprosto odcizeno duchu »Desatera«, ukázalo se nedávno na berlínském filmovém představení. Velký film »Desatero« — byl předváděn také u nás. Nuže, obecnstvo se nemohlo vynadivati na monumentální snímky filmu, tleskalo a tleskalo... Nejdříve byly promítány starozákonní scény. »Dcera faraonova«, potlesk. »Stavba pyramid« — potlesk. »Východ z Egypta« — potlesk. »Mojžíš a Desatero« — souhlas a opět znova potlesk...

Pak přišla na řadu příkázání. Čtvrté příkázání... potlesk (každý se těší, když děti poslouchají). Páté příkázání — potlesk. (Jak by ne: chrání přece můj život.) Šesté příkázání — co se stalo? Pouze tu a tam plachý potlesk... Deváté příkázání — obecnstvo sedí němé, studené. To je příliš pro člověka dnešní doby... Že by neměl práva na manželku svého bližního? Že ti, kteří si přísahali před oltářem věrnost, mají žít jenom spolu až do hrobu? A že mám zůstat čistý i ve svých myšlenkách, ve svých přáních a touhách? Ne, toho již dnešní člověk nechce a nemůže chápat!

Co tedy chce? Zmírnit šesté a deváté příkázání? Ne, nežádá zmírnění, nýbrž prostě škrtnout, odstranit tato příkázání se světa.

Nedávno vyšla v Paříži kniha, která docela vážně pojednávala o praktické možnosti mnohoženství a mnohomužství... a této knihy bylo prodáno 70.000 exemplářů! V Americe vyšla podobná kniha soudce pro mladistvé osoby, která doporučovala »kamarádské manželství«. V Brně na sjezdu vybízeli zase sexuální patolog mládež k nemravnému životu! A tak dále...

Bratři! *Je už celý svět obrácen vzhůru nohama? Či můžeme povolit, aby se bezuzdně rozlévaly kdejaké vášně, zvířecí pudy a celé peklo zkaženosti? Či stačí dáti hnojišti jenom nějaké pěkné, lákavé jméno, a pak se do něho vrhnouti? Co zůstane v nás ještě lidského, když pustíme z řetězu šelmu, která číhá v každém z nás?*

Jak vděční musíme býti naší svaté víře, že nám i v tomto zmatku falešných hesel neochvějně chrání příkázání Boží a ustavičně je hlásá bez jakýchkoli ústupků. Neumřel ještě živý Bůh! — volá do světa. Neumřel, a jeho příkázání nejsou zastaralá, ale svatou pravdou, která žádá od každého zdrženlivý život až k oltáři, a potom manželskou věrnost až do hrobu. Bez poskvrny až k oltáři! — to byl název posledního kázání. Věrnost až do hrobu! jest předmětem dnešní promluvy. A jako posledně, tak rozdělují i tuto řeč

na dvě části: I. *Čeho vyžadují VI. a IX. přikázání Boží od manželů?* a II. *proč toho vyžadují?*

## I.

### *Čeho žádá Bůh od manželů?*

Zde jest přímá, jasná odpověď: *žádá vzájemné manželské věrnosti až do smrti!*

A. Bratři! Největší neštěstí, jež rodinu a tím i lidskou společnost může postihnouti, *jest porušení manželské věrnosti*. Nesplnit daného slova jest už v obyčejném životě hanbou, ale zneuctění manželské věrnosti přísahou potvrzené jest — vzhledem ke svým výjimečně těžkým následkům — zmnohonásobený hřích. Lehkomyslný svět to s úsměvem přehlédne; divadelní hry obestírají tento hřích gloriolou bengálského světla... ale učení Kristovo nedovoluje zrušiti manželskou věrnost.

Poslyš jen, jak tvrdě a přísně znějí slova Písma svatého: »Manželství budiž ve všem počestné a lože neposkvrněné, neboť smilníky a cizoložníky souditi bude Bůh!« (Žid. 13, 4.)

Ne bez důvodu zdůrazňuje Církev při oddavkách, že manžely spojuje v jedno *Bůh* a že je může rozloučiti jen *smrt*. Manželství tvoří ze dvou duší jednu duši, a porušení manželské věrnosti jest zločinným útokem proti této jednotě. Právem poznamenává Job, že tento hřích je strašným, všecko ničícím ohněm. (Job 31, 11-12.)

Odpovíte, bratři, že tomu tak není? Zdaž k vůli tomu se nerozpadá tak mnohý krb rodinný? Zdaž nepadá jeden z manželů, který tak hřeší, v nejhroznější bahno nemravnosti, když se odvažuje tak strašného kroku, který zakazují současně: příroda, čest a náboženství? Hřích nevěrnosti staví před oči jen tisícero rozkoš, ale pak... pak teprve vidí člověk, který zhřešil, jaká bédnost mu zbyla údělem. Strašný okamžik, když procitne vyčítající hlas svědomí, a nepokoj, šířající srdce! Jak se bojí pohledu spolumanžela, který ničeho netuší, a jaká nevypsitelná bolest a stud zachvacuje jejich duši, kdykoliv pohlédnou do zářivých očí svých nevinných dětí, kdykoliv uslyší stříbrný smích jejich nevinných ústeček. Když nevěrou poskvrněný život musí skrývat s chvěním a obavami před vlastní duší!

Oba manželé mohou hřešiti cizoložstvím, proto bych chtěl dnes k oběma promluvití vážné slovo!

Nejdříve k vám, manželky, které mnohdy tak lehkomyslně vyhledáváte pokušení, jen abyste uspokojily svou pýchu, že někdo o vás projevuje zájem, který nemůže vésti k ničemu dobrému. K vám, ženy, které máte obětavé manžely, kteří však nestačí vyhovět vaší náladě — k vám promlouvám slovy Písma svatého: »Kdo miluje nebezpečnost, zahyne v něm« (Sir. 3, 27).

Ale promlouvám také k vám, mužové, kteří nemáte ani tušení,

kolik bezesných nocí propláčí vaše ženy, bolestně dotčené vaším nerozvážným chováním, větší nebo menší lehkomyšlností. Jak trpí ženy, když čistí vám šaty, a nalézají v nich zapomenuté fotografie, dopisy, vstupenky do divadel... Všecko vědí, ale, aby se uvarovaly skandálu, raději mlčí a trpí beze slova. Mluvím k vám, mužové, že když jste spojeni se svými ženami až do smrti, že jste povinni jim zachovat i věrnost až do hrobu, neboť bezedná propast otvírá se před tím, kdo ruší přísahu, učiněnou před křížem u oltáře, kdo na vzdory příkázáním Páně ničí a trhá pouto, kterým jej spojil Bůh!

Pro nás není svatba a manželství jen zábavou nebo podívanou, průvodem, při němž se hraje arie z »Prodané nevěsty«, nýbrž otevřením pramene milosti a lásky, která posiluje věrnost až do hrobu.

Používám zde slov tridentského sněmu: »Milost této svátosti působí, že manželé, spojení vzájemnou láskou, setrvávají spolu ve vzájemné dobré vůli, a že nebudou hledati cizí lásky, zakázané a hříšné.«

Když si podávají u oltáře ruce, nestojí mezi nimi nic cizího. Nikdo je neodděluje od sebe. A žehnající modlitba Církve vyprošuje snoubencům, aby se také nikdo mezi ně nevtíral.

B. A tím přicházíme k nejdůležitější části dnešního tématu, ke slovům Pána Ježíše: »Kdo by opustil manželku svou a jinou pojal, cizoloží proti ní, a jestliže by žena opustila muže svého a za jiného se vdala, cizoloží« (Marek 10, 11, 12).

Pán Ježíš pronesl tu tvrdá slova, nad nimiž se mnozí pozastávají a zlobí, a přece jen obsahují pravdu: *Nejenom ten se prohřešuje proti VI. a IX. příkázání, kdo si žádá hříšně manželky bližního svého, nýbrž také ten, kdo je rozveden, a bere si druhou ženu nebo muže.* Kdo jednou uzavřel platný sňatek, ten nemůže ještě za života druhého manžela znova uzavřít sňatek; a činí-li to přece, tedy to není manželství, nýbrž hřích proti VI. a IX. příkázání. To je nefalšovaná křesťanská nauka, a to bylo také vždy neochvějné dogma naší svaté víry a jest dodnes, neboť kromě ní nemá nikdo odvahy hlásati věrně příkázání Boží.

A to jest kámen úrazu v očích mnohých lidí, že katolická Církev označuje za hřích to, co dnešní společenský názor pokládá za zcela přirozené, ano čemu se dokonce dostává v kostelích jiných vyznání církevního požehnání. »Katolická Církev jest zpátečnická a zkostnatělá...« »Nejde s duchem času...« »Dnes je to přece něco samozřejmého, že rozloučení manželé se znovu vdávají a žení, jen Církev trvá pořád na témže stanovisku...«

a) A přece, bratři, *Církev není ztuhlá a zpátečnická*, naopak, jest podivuhodně elastickým zřízením, které měnícím se časům vychází s plným porozuměním vstříc; ona se dovede přizpůsobit všemu.

Hledí klidně na kulturní vývoj lidstva a rozvážně jej oceňuje. Při všem soudí tak klidně a rozumně, jak to může činit jen ten,

kdo své dějiny může měřit tisíciletím. Církev umí čekat. Když teorie hlásá něco nového, Církev za tím hned neběží, pokud je to jen hypotéza, převezme to však, jakmile se to stane dokázanou pravdou. Její heslo zní:

»Věrně zůstat při tom, co je staré a dobré,  
ale nového se bez příčiny nebát.«

Cokoli jen na př. technika přináší hodnotného, všechno to Církev používá ve své práci pro záchranu duší. Její misionáři cestovali kdysi tak na Kolumbově chatrné lodi, jako dnes na 46.000 tunovém »Olympiku«, nebo na 56.000 tunovém »Leviathanu«.

Církev odřikává také dnes své staré modlitby za poutníky, kteří jdou pěšky, má však také zvláštní modlitby, jimiž světi stroje. Pohleďte jen, co se děje v Římě 11. ledna každého roku, v den oblíbené svěřice Římanů, sv. Františky, na náměstí chrámu Santa Maria Nuova, kdež odpočívají její ostatky. Náměstí je přeplněno množstvím automobilů: jsou to auta ministerská, vojenská, auta námořníků, kardinálů a diplomatů, vůz Červeného kříže a nesčetná auta soukromá. Na každém voze medaile sv. Františky... Z kostela vychází nádherný průvod a při zpěvu žalmů a hymnů — jsou svěceny automobily.

Jest Církev zaostalá? K pohanům v Africe přijíždí ještě dodnes misionář na velbloudu, ale již před lety použili biskupové letadla, aby se dostavili k papežské audienci. V našich vesnických kostelích planou ještě svíce, ale náš universitní kostel je osvětlen elektricky, vytápěn plynem a kázání šíří se z něho na vlnách radia.

Církev že je zpátečnická? Posílala kdysi vyslance k císařům a počínala své dopisy: »Dilecto filio... Milému synu«... A dnes také píše, posílajíc vyslance k presidentům republiky: »Dilecto filio... Milému synu«...

Církev že je zaostalá? Ne! Naopak, podivuhodně se přizpůsobuje, je pružná a plná porozumění.

b) Jedině, bratři, *když se tato Církev něčeho drží, když v některé otázkě zůstane tvrdá jako žula, pak se tam jistě jedná o zásadní a základní zákony!*

A proto neustupuje v otázce manželské rozluky od svého hlediska.

Katolická myšlenka patří celému lidstvu, nemůže se podřizovat úzkému a malému horizontu jednotlivců. Stát vypíše vysoké daně, jednotlivec tím těžce trpí, a přece stát požaduje zaplacení, jinak by kolísalo všechno. Zrovna tak mohou jednotlivci bolestně trpět pod vznešeným zákonem nerozlučitelného manželství, a přece nelze zrušiti k vůli zájmu jednotlivce zásady, která slouží blahu celého lidstva.

Všimněme si nějakého určitého případu. Manželé se nepohodnou. Tak se to děje pod usměvavým nebem italským i na mlha-

vém, drsném severu, v mramorovém paláci, i v prosté chaloupce. Nepohodnou se. Co nyní? Církev a společnost má na vybranou: buď vyhovět jednotlivci a povolit rozluku — anebo vzít v úvahu zájmy lidstva, společnosti a obecného blaha — a pak nelze rozluky dovoliti. Ježíš Kristus a jeho pravá Církev hledí na poslednější: na obecné blaho celého lidstva — a proto nového manželství neuznávají. Ovšem, že by bylo lépe, kdyby obecné blaho nikdy si nežádalo bolestných obětí jednotlivce. To je však na tom světě nemožné, a Církev může dbáti jen blaha obecného.

Jaké by to mělo následky, kdyby naše Církev dovolila rozluky? — *Kdyby to učinila — pak by se zřítíla celá výstavba lidské společnosti!* Nezůstala by snad ani jediná rodina, neboť všude se vyskytují různá mínění. Možnost rozluky a nového manželství roznítila by jiskry denních malých nedorozumění v ničící požár. Jestliže však manželé vědí, že na nové manželství nesmí ani pomyslet, snaží se sami zaplašit ty chmurné a neradostné chvíle. Ano, bratři! vědomí nerozlučitelnosti uhlazuje beze stopy tisíce takových nedorozumění, která by vedla při volné rozluce ke zrušení manželství.

Chci-li tedy býti upřímným, musím říci: *Tento pevný postoj naší svaté víry se mi líbí. Imponuje mi její odvaha!* Když politika, která se neřídí křesťanským učením, zavedla ve státních zákonících rozlučitelnost manželství; když v kostelích jiných vyznání bez překážek jsou oddáváni ti, kteří si přísahají po třetí nebo po čtvrté »věčnou věrnost«, když katolická Církev musí vytrpěti od svých příslušníků spoustu výčitek, bezohledností a hromadné odpady, pak mi imponuje její věrnost a odvaha, s jakou hájí bez kompromisu učení Kristovo, že každé nové manželství rozlučených manželů je hříchem a nemravností.

Ale ještě lépe porozumíme postupu Církve, až přejdeme k druhé části promluvy: proč vlastně žádá Bůh tuto věrnost až do smrti?

## II.

### *Proč žádá Bůh věrnost až do smrti?*

#### *A) Žádá ji v zájmu manželů a hlavně v zájmu ženy.*

Bratři! Nechá-li se muž oddati se ženou, a při tom má možnost nechat se někdy rozvésti, činí průlom do posvátné budovy rodinného života, a tato pouhá možnost stále ohrožuje manželské štěstí. Může taková manželka klidně žít, když ví, že ji muž může každého okamžiku opustit? Může vítězně zdolat pokušení nevěrnosti, když jí stále víří v hlavě myšlenka: »K čemu se dopouštět nevěry? Téhož mohu dosáhnouti také zákonitou cestou, jest třeba jen se nechat rozvésti!« A naopak, oč snadnější jest odolat hříchu, když předem víme, že jeho uskutečnění jest nemožné. Tu vidíme, že se uskutečňuje právě opak toho, co sledují moderní hla-

satelé tak zvaného »manželství na zkoušku«: neboť jakmile je možná rozluka, pak teprve bude svět vzhůru nohama a ve srovnání s tím jsou dnešní chmurné poměry dětskou hrou!

Víte tedy, bratři, kdo by měl býti nejvděčnějším Pánu Ježíši za to, že je přísný a žádá věrnost až do smrti? Víte, kdo za to má býti věčně vděčný?

Ženy!

Vy, ženy, nemůžete si ani představit, jaký osud by vás očekával, kdyby se podařilo zreformovati šesté přikázání v duchu dnešních »obšťastňovatelů« světa. Mluví-li někdo proti šestému přikázání, křesťanská duše se toho vždycky hrozí. Když však proti němu mluví ženy, pak se musíme modlit: »Pane, odpusť jim, neboť nevědí co činí.«

Viděli jste již podivuhodné fresky Michelangelovy v Sixtinské kapli? Jedna z nich představuje tvoření ženy. Jakmile Eva prociťne vedle spícího Adama k životu, hned od první chvíle spíná ruce k Bohu. Velký umělec chtěl tím znázorniti přirozený cit ženy: *jest nezachránitelně ztracena, když její poměr k muži není usměrněn zákony Božími!* Co by z toho měla, kdyby po každé malé různici mohla muži utéci? Muž si najde nějakou existenci, ale co si počne žena? Co by se stallo, kdyby bylo možno odhoditi nemocné, upracované a zestárlé ženy jako vyliisované citrony?

Ne, bratři! Oženiti se, a později, když se žena už nelíbí, se od ní odvrátiti, *to není chování křesťanské. To je bezmezná tvrdost srdce, sprosté, surové smýšlení?* Člověku zůstává stát rozum nad tím, že právě ženy bojují pro tyto ohavnosti! Zdaž nebývá na tom žena vždycky hůře? Muž sobě vždycky najde nějakou ženu, ale zda žena najde vždycky manžela? Žena, která svému prvnímu muži dala všechno?

Hleďte, takto vyhlížejí ve skutečnosti léky reformátorů manželství! Kdyby to lidstvo s nimi někdy zkusillo, padla by žena zase zpět do oné mravní propasti, z níž ji pozvedlo křesťanství: do stavu tělesného a sociálního vykořisťování.

B) Nyní teprve poukáží na neobyčejně důležitou věc: na děti. *Uvěrnosti až do smrti vyžaduje zájem dětí.* Co se stane s dětmi v »manželství na zkoušku«? Nejpravděpodobněji nebude vůbec dětí. A jestli se přece jen objeví, pak vyrostou ve dvojakém, tesklivém duševním stavu. To budou ti opravdoví sirotci: oba rodiče žijí, ale oba s někým jiným! Bezdětnost rodin začíná býti dnes životní otázkou lidstva, čím by byla teprve v době »manželství na zkoušku«?! Velmi známý mnichovský lékař (Gruber), odborník v těchto otázkách, tvrdí právě proto, že největším a nejvzácnějším darem, který křesťanství dalo kultuře — bylo vytvoření manželství nerozlučného až do smrti.

Ano, jsme na to pyšní. Pyšní, že naše svatá víra učí člověka užívat tvůrčí síly správně ve smyslu šestého a devátého přikázání.

Užívání tvůrčí síly jest dovoleno a svato pouze tehdy, když

v jeho stopách vyrůstají nové lidské bytosti; a to se opět může dít jen v rámci nerozlučitelného manželství, trvajících až do smrti. Ne tedy »volná láska«, ani »mateřství svobodných dívek«, nýbrž věrné manželství!

Jak si lze tyto podmínky vysvětliti? Krátkou úvahou.

Člověk jest odpovědný za všechny svoje činy a následky těchto činů. Kdo dá dítěti život, musí je také vychovati. Není na světě tvora bezbrannějšího a bezradnějšího, než malé dítě. Celá léta, ba desítiletí jest odkázáno na výchovu a péči, a nikdo není k těmto službám povolanejší, než oni dva dospělí lidé, které k tomuto účelu připravila v první řadě přirozená rodičovská láska. Ale tento společný úkol nechá se uskutečniti jen tehdy, jestliže ti dva lidé žijí stále a nerozlučně spojeni, čemuž v křesťanské řeči říkáme nerozlučné manželství.

C) Po tom všem chci se zcela krátce zmíniti o třetí myšlence. Věrnosti až do smrti vyžaduje zájem ženy, dětí, *a také zájem lidstva*. Jest mnohým časopisům velmi snadné odpovídati v »poradně« na spleť a bolestné otázky a chtít vyřídití problém manželství »manželstvím na zkoušku«. Ale kdo zná kulturní dějiny lidstva, ten nebude mluvit tak lehkomyšlně. Také v mocném Babyloně se domnívali reformátoři, že k zabezpečení státní existence není potřeba ani manželství, ani mravnosti. Pohrdli bohy, za to učinili bohoslužbu z nemravnosti. Onen pohanský bůh, v jehož chrámě byly prováděny nemravnosti, jmenoval se Baal . . . A jaký byl konec? Konec? Přišel národ perský, stojící mravně vysoko, a smetl velký a bohatý Babylon i s jeho kulturou, zpustlostí, s jeho hříchy a s jeho reformátory manželství, neboť *s nerozlučitelným, až do smrti trvajícím manželstvím stojí a padá lidská společnost*.

\*

Bratři! V našich dnech mohou léčiti nemocné jen státně zkoušení lékaři, počet mastičkářů se stále zmenšuje, ale v manželské otázce domnívá se kdekdo, že je oprávněným odborníkem a každý směle navrhuje léčení. Přicházejí mastičkáři, moderní sexuální etiky a působí takový zmatek, že se v něm člověk sotva může vyznati.

Je zle. Ale nepokoušejme se to napravit tím způsobem, že se podřídíme módě a že k vůli ní vyhodíme do povětří základ, nejdůležitější životní buňku celé lidské společnosti — manželství. Neboť ony moderní snahy, které pod názvem »manželství na zkoušku«, »kamarádké manželství«, »volná láska« atd. chtějí uskutečnit svoje názory, předpisují svoje léky trochu, jak jen se mám mírně vyjádřiti — příliš radikálně: vylévají dítě i s koupelí, léčí nemocného tím, že ho zabíjejí. Přiznávám, že u nich nebude manželské nevěry z toho prostého důvodu, že nebude ani manželství.

Říkají: »Láska přichází, odchází. Dnes hoří plamenem, ale za několik roků není po ní ani památka. Jak lze pak žádati, aby se dva lidé na takové písčíně zařídili po celý život k trvalému soužití?«

To je ovšem pravda! Není možno žádat, aby na takovém nejistém základě vyvstal trvalý rodinný život. Ale podle katolického názoru nespočívá manželství na opojivých dnech líbánek. City časem zaniknou, i laskání s nimi spojené, ale manželům musí zůstat dvě vážné myšlenky: *že žijí jeden pro druhého a pro děti, že se budou ve vzájemné lásce podporovati a přinášeti si také vzájemné oběti a se posvěcovati*. Tato vůle, tato vzájemná manželská náklonnost nahraňuje opojnou lásku mladých let, a časem — místo, aby zeslábla — vyrůstá v ohni denních starostí ještě mohutněji a stává se trvalejší.

A jako je těžko dodržovati manželskou věrnost bez náboženského smýšlení, tak zase mohou bohabojní a zbožní manželé i v dnešních spleťtých životních poměrech zachovávat věrně přísahu, kterou v den svatby s tlukoucím srdcem a chvějícími rty složili před křížem: »nejenom dobré, ale i zlé a protivné, až do své, nebo vaší smrti snášeti a trpěti, k čemuž mi dopomáhej Pán Bůh na přímluvu Matky Boží.«

Bratři! Nyní rozumíte dobře smyslu šestého přikázání: *Čistý až k oltáři a věrný až do hrobu!* Amen.



# Do boje za čistý život!

Bratři v Kristu!

Dnešní neděle se jmenuje »Bílá«. V prvních dobách křesťanských se uděloval na Bílou sobotu křest a novokřtenci oblékali se do bílého roucha, které pak nosili po osm dní, tedy až do Bílé neděle. Na památku tohoto starého zvyku klade kněz při křtu na pokřtěné dítě bělostnou roušku, a napomíná ho při tom, aby prošlo tímto životem s duší bez poskvrny.

Nosíme-li bílý oblek, musíme být opravdu velmi pozorní! Kdo však chce uchovati čistou duši, ten musí být ještě opatrnější.

Při výkladu přikázání Božích často jsem poukázal na to, že dodržovat je, zvláště v nynějších dobách, není snadné a že to znamená být věčně na stráži, velmi se zapírat, neúnavně bojovat.

Mnozí vyčítají víře katolické, že je náboženstvím přísným, ba tvrdým, které žádá od nás příliš mnoho. Oč snadnější to mají příslušníci jiných vyznání: nemusí se postit, nemusí se zpovídat, chodit na mši svatou...

Tito nespokojenci nepamatují však na slova Písma svatého, že »bojování je život člověka na zemi« (Job. 7, 1). Nevzpomínají na všeobecně známý výrok Páně: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne« (Mat. 16, 24).

Rozumíte těmto slovům Páně? Říkají nám, že jestli víra nežádá od svých stoupenců sebezapření a bojů, pak to není pravá víra Kristova. My, katolíci, učíme se sebezapření, ovládáme své myšlenky a přání, řeči a pohledy, své vášně a sklony. Proč? Poněvadž víme, že bez tohoto velkého boje o svobodu duše nemůžeme být následovníky Kristovými a nejsme s to plnit jeho svatá přikázání. A což teprve zachovávat šesté a deváté přikázání! Obě tato přikázání vyžadují nejtvrďšího boje — ale i zásluha je ta největší.

Pohleďte, jak Bůh miluje duše čisté! Za Matku svého Syna povolil neposkvrněnou Pannu. A poslyšte, co Pán učí: »Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou« (Mat. 5, 8).

Hleďte, jak ti, kteří jsou neposkvrnění, následují v nebi vítězného Krista, jako jeho čestná družina: »To jsou ti, kteří se neposkvrnili se ženami, neboť jsou panici; ti jsou to, kteří následují Beránka, kamkoli jde« (Zjev. 14, 4).

Ano, bratři! Stojí to za to bojovat, abychom si zachovali Bohem požadovanou čistotu duše! V předcházejících kázáních mluvili jsme o dvojím Božím zákonu: neposkvrněně až k oltáři a ve věrnosti až do hrobu! Naučme se nyní bojovat o svobodu duše.

Tento boj o svobodu duše vede se na dvou frontách. Boj, který se bojuje v nás samých, nazval bych *frontou vnitřní* — a o tom budu mluvit v první části kázání. Pak vám předvedu boj ve světě veřejném, v životě společenském; a to je *fronta vnější*.

## I.

### *Bojiště vnitřní.*

1. Milí bratři! V předešlých promluvách o šestém přikázání poukázal jsem zřetelně na to, že naše víra nepokládá lidských pudů za hřích. Otevřeně hlásá, že životodárná síla v člověku pochází od Boha. Abych byl ještě zřetelnější: hlásá, že pohlavní život je dovolený, pokud ovšem nepřekročuje rámce, určeného Bohem. Doufám, že tomu všichni rozumí. Při tom však, bratři, hlásá katolické náboženství zrovna tak zřetelně: že dědičný hřích porušil původní harmonii mezi duší a tělem, a že právě nedostatek této harmonie ztěžuje nejvíce správné řešení pohlavní otázky.

Abychom pochopili, jak je nutná ona ustavičná sebekázeň, kterou žádá od nás víra, musíme mít jasné dvě myšlenky základní. Prvá jest: *Od dob dědičného hříchu vládne rozpor mezi tělem a duší*. Druhá: *duše jest cennější než tělo*.

Dědičný hřích zrušil onu blaženou rovnováhu, která vládla s počátku mezi duší a tělem. Dnes není jediného člověka, který by ustavičně nepocítoval tohoto vnitřního boje: mezi duchem a hmotou, dobrem a zlem, mezi rozumem a pudem, mezi povinností a pohodlím.

Tento boj mezi dobrem a zlem, boj na život a na smrt mezi duší a tělem nevede se nikde tak krvavě, jako v oblasti šestého přikázání. Nikde jinde necítíme, jak pravdivý je povzdech svatého Pavla: »Neboť tomu, co dělám, nerozumím. Vždyť nekonám to dobré, co chci, nýbrž to zlé, čeho nenávidím« (Řím 7, 15).

Rekneme to otevřeně: pohlavní žádostivost zvláště dnešního člověka vede ho k výstřednostem a zneužívání. To cítí každý; to je následek vůle, oslabené hříchem dědičným. Tímto ponížením trpí každý smrtelník.

Máme-li tento boj probíjovati v mladých letech a snad v těžkém zápase, pak nesmíme zapomenout na druhou základní větu, že z tohoto boje musí duše vyjíti bezpodmínečně jako vítěz, neboť duše jest cennější než tělo. »Neboť co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši škodu utrpěl« (Mat. 16, 26).

Nyní pochopíme, proč křesťanství od nás žádá ustavičnou sebekázeň, odfoukání a ovládání pudů. Jenom ten to nepochopí, kdo nezná tragedie rozpolcení, tajemně působící v člověku, kdo nikdy neuvažuje a posuzuje všechno jenom povrchně, jako onen dětský soud, o němž vypravuje řecký mudrc Sokrates. Tento filosof

věděl dobře, že široká veřejnost soudí povrchně, což vylíčil v příběhu o kuchaři a lékaři.

Kuchař pohnal lékaře před soud — ale tento soudní dvůr se skládal jen z dětí — a přednesl tam svoji žalobu: »Děti, pohleďte! To je ten člověk, který vás tak trápí! Řeže a pálí vás, káže se vám postit a pít hořké léky, zakazuje vám sladké nápoje a cukrovinky.« Sokrates věděl dobře, že po takové řeči dají »soudci« kuchaři za pravdu. Zdaž nejsou takovými dětmi-soudci také ti, kteří nařikají, že VI. přikázání Boží jim zakazuje požitky?! Nedovoluje těch věcí, které, kdyby byly dovoleny, změnily by celý svět buď v blázinec, nebo v nemocnici. Bratři! Nekritisujme Boha nejmoudřejšího, který nám dává tato přikázání. Nestěžujme si, že musíme tvrdě bojovat, abychom splnili jeho ustanovení, nýbrž radujme se, že můžeme v lodičce tohoto přikázání proplouti bezpečně rozbouřeným mořem života k přístavu věčnému.

Na válečných lodích musí býti s obzvláštní péčí upevněn kompas a musí býti silně izolován, aby stále spolehlivě ukazoval k severnímu pólu, a aby ho nerušila magnetická síla, proudící z kovových součástí lodě. Také lidský život můžeme srovnati s rozbouřeným mořem. Jeho kompasem je rozum. Bohužel, z lidského těla se derou nepokojné pudové síly, jež mohou tento rozum svést na bludné cesty. Proto i lidský život musí býti izolován od rušivých vlivů a jeho kompas musí býti usměrněn na pevném bodu. Tímto pevným bodem jest hora Sinaj, její kamenné desky. Kdo se jich drží, nemůže zakolísat; a naopak kdo tam se nedívá, toho život se nebude řídit podle svědomí, nýbrž zařídí si svědomí podle svého života.

Proto naše svatá víra se snaží připravit člověka již od ranného mládí na velký boj o svobodu, k boji o svobodu duše! Všichni cítíme, jak tělo ničí v nás všechno, co nás činí podobnými Bohu. Cítíme, jak nad námi panuje hmotářství.

Naše víra tedy hlásá, že je naším životním úkolem v tom ustavičném vnitřním zápase a boji stále více se povznášet nad hmotu, aby tak rozkvétaly v duši stále krásnější květy podobnosti Boží. Žalud obsahuje již celý budoucí dub, ale jen v zárodku: vyvolati ho do života je úkolem vývoje. Také ve mně, v člověku, jest zárodek podobnosti Boží, ale rozvinouti ji jest nejvznešenějším a nejvyšším úkolem člověka. Každé sebezapření, každá sebekázeň, každé překonání pokušení jest vítězstvím nad *hmotou*, o *článek řetězu méně na onom ušlechtilém nevolníku, který ve mně žije a doufá, že ho vysvobodím.*

Pohleďte, toto ušlechtilé osvobození, tato slunečná výšina čistého života jest cílem onoho těžkého boje o svobodu, který musí člověk vésti na vnitřním bojišti se sebou samým, se svými myšlenkami a tužbami. —

2. »Cože? Dokonce i na své myšlenky si musíme dáti pozor? Což lze hřešiti i myšlenkou?« Slyšeli jste, že řečeno jest starým: »Ne-

zcizoložíš. Já však pravím vám, že každý, kdo hledí na ženu, aby ji požádal, již cizoložil s ní v srdci svém» (Mat. 5, 27).

Spasitel, hluboký znalec duše, pokládá již dobrovolnou myšlenku a vědomou touhu po hříchu za těžký přestupek. A nejmodernější psychologické objevy potvrzují tento zdánlivě přísný názor Páně, neboť nemravný čin jest jen posledním vzedmutím vln procesu, připravovaného již dlouho před tím, procesu, který má svůj počátek někde jinde, a to hlavně ve vědomé hříšné myšlence; z myšlenky vylétla první jiskra, a když ji neudusíme hned v prvním okamžiku, sotva jsme si to uvědomili, roznítí naši fantasií v mohutné plameny, vybičuje celý náš nervový systém v hořící pochodeň a pobouřené pudy volají jako posedlé po uspokojení.

Zdánlivě zakazuje šesté přikázání jen čin: »Nesesmilníš!« Ale ve skutečnosti zakazuje, což je docela samozřejmé, všecko, co k tomuto hříchu svádí. Neboť jako každý hřích, tak i tento má počátek, předehtu. Člověk nehřeší hned, nýbrž po celé řadě menších poklesků.

Tu však, bratři, musím hned upozorniti na radostnou pravdu: *myšlenka, která nám napadla sama o sobě, ta není hříchem, nýbrž jenom tehdy, když vědomě ji trpíme, úmyslně se jí obíráme.*

Pokusení není tedy ještě hříchem!

Kdo z nás ještě na sobě nezakusil úžasný zákon lidského života? Jaký zákon? Žijí v nás dvě síly, které se nenávidí, v našich údech je ustavičný boj mezi dobrem a zlem. Žije v nás duch, který nás pozvedá výše, ale žije i tělo, hmota, jež nás strhuje dolů. Tělo pochází ze země, proto nás strhuje zase k zemi, duše je vdechnutá z výšiny, proto by nás chtěla unést do výšin.

Nuže, bratři, tento boj vře v nás všech, ale to není ještě hříchem! Dokud se naše vůle dere do výše, dokud hledáme Boha, do té doby nemůže býti o hříchu řeči, i když můj vnitřní boj je sebe mučivější a hladová šelma smyslnosti sebe zuřivější.

Ovšem, že by bylo snadnější dobojovat tento boj vítězně, kdyby se omezil jen na vnitřní bojiště, a kdyby stačilo udržeti v pořádku jen vlastní zmatené pudy. Ó, tuto bitvu mohli by vyhrát velmi mnozí, kdyby nemuseli dělit své odolné síly — a snad právě cennější polovinu posílali do boje na jinou frontu! Tímto druhým bojištěm je: špatný příklad, přátelé, společnost. Jest to bojiště vnější.

## II.

### *Bojiště vnější.*

O tomto vnějším bojišti musím dosvědčiti hned v první větě velmi smutnou válečnou zprávu: Představuje se nám jako velké bojiště, na němž leží: *Ranění a mrtví! Nesčetní mrtví!* Mnoho duší tu zahyne. Útoky jiných a špatný příklad vrhají do zkázy

množství takových lidí, kteří na vnitřním bojišti zvítězili a dovedli zdolati žádosti svých pudů.

A. Však to ještě zakusíš, jak velice se budou duchovně zkažení lidé *posmívati* tvému čistému životnímu názoru, *jak tě budou dráždit*. Ale ty bys toho dbal? Či chceš, aby s tebou byli spokojeni? Těm bys chtěl ve všem vyhověti? Zdaž by to nebylo pro tebe tou největší hanbou, že taková společnost je s tebou spokojena? Nevíš, co řekl v bajce slavík, když žáby pochvalovaly hlasitým kvákáním jeho trylky? »Jestli se píseň, kterou jsem právě zpíval, líbí žabám, pak to nemohla býti krásná píseň, a proto ji už víckrát zpívat nebudu.«

Budou se ti posmívat, tupit tě, že jsi »malé dítě«, když se zardíš při jejich nečistých řečech.

1. Bratři! *Uzarděná jest ochranným štítem, který nám Tvůrce propůjčil*. Jakou to máme krásnou zbraň! Hrozí-li našemu oku nebezpečí, přivírají se bezděčně víčka. Když zakolísáme, bezděčně ruce se rozpráhnou, a udržíme rovnováhu. Hrozí-li čistotě naší duše nebezpečí, zardíváme se. *Růměnec je zázračným darem přírody!* Mnohdy se rdíme již předem, jako bychom přirozeně tušili nebezpečí: Jako bychom slyšeli výstrahu: dej pozor, hrozí nebezpečí, duše může ztratit vládu nad tělem! Jindy zase se rdíme po spáchaném zlém činu; to je hlas svědomí, které přiznává porážku: cítíme, že v nás zvítězila šelma, stydíme se a proto se rdíme.

»Zhyne každý národ, který ztratil růměnec studu« — ujišťuje sociolog. Všimněte si, bratři, že to neřekl theolog, nýbrž sociolog, tedy učenec, který se zabývá studiem projevů společnosti lidské. On poznal, že uzardění — čili řečeno po katolicku: *stydlivost* — není jen společensky dobrým znamením, ani prázdným dědictvím po předcích, nýbrž *je vlastností, která prýští z hloubi lidské přirozenosti; jestli ji ztratíme, ztrácíme i život, hodný řádného člověka*. Tato ctnost je podivuhodným darem Stvořitele, jest naším obranným štítem proti střelám žádostivosti.

Bratře! *Bud pyšný, že se ještě dovedeš rdíti*. Pán Bůh dal růži trny, aby se bránila, kdyby se chtěl někdo dotknouti jejích sametově měkkých lístků. Člověku propůjčil schopnost zardívati se, aby se bránil, když by se někdo chtěl dotknouti sněhobílé neporušenosti jeho duše.

2. Ale to nestačí, že se můžeme rdíti. Mějme také odvahu mluvit. *Nebojme se vystoupit a promluvit tam, kde mlčení by znamenalo zbabělost*.

Je opravdu těžko pochopit, proč ctnost jest zbabělá a plachá, hříchi naproti tomu útočný a rozpínavý.

Orientální národové mají pro to velmi zajímavé podobenství: Poutník potkal morovou nákazu a ptal se této strašné nemoci: »Kam jdeš?« — »Jdu do Bagdadu, zabít pět tisíc lidí« — odpověděla tato strašná nemoc. Po několika dnech potkali se zase;

mor se vracel a poutník mu vyčítavě pravil: »Říkal jsi, že jdeš do Bagdadu, abys zabil pět tisíc lidí a zahubil jsi jich padesát tisíc!« — »Není pravda« — odpověděl mor — »usmrtil jsem jich jen pět tisíc, ostatní zemřeli strachem.«

Bratři! Tato rozmluva je charakteristickým dokladem, jak se šíří nakažlivé nemoci, nejenom tělesné, ale i duchovní. Kolik zdravých lidí s čistou, nevinnou duší zemřelo mravně jen proto, že se polekali posměšků lidí nakažených morem nemravnosti!

»Ale co máme dělat? Máme se rvát? Máme se bránit násilím?« Ne, naprosto ne! Jemně a s taktem můžeme objasnit nejtěžší otázky.

Kardinál Bellarmin byl jednou na návštěvě u jedné knížecí rodiny a byl velmi dotčen nahými postavami na obrazech. Ale jak měl o tom s knížetem hovořit, aniž by ho urazil? Při loučení prosil velkého pána, aby pomohl několika chudým lidem, kteří nemají co obléci. Když kníže s ochotou souhlasil, že jim opatří oděv, ukázal kardinál s jemným úsměvem na obrazy, a to postačilo.

3. *Obrazy! Sochy! Biografy! Divadla!* Ach, kolik tu nebezpečí, kolik hříchů!

Co je Církvi po tom? Proč se stará o takové věci? — táží se mnozí. »Člověk nemůže býti puritánem! Dnes se musí i děti jinak vychovávat, aby mohly jíti bez předsudků kolem nahotin, aby si na ně zvykly, a pak jim pokušení ani nenapadnou.«

Bratři! Nebezpečnost takových falešných hesel spočívá v tom, že obsahují také zrnko pravdy. V tomto případě na př. jest škodlivá každá přemrštěná pruderie, která ve všem vidí hřích. Ten však, kdo hlásá, že navyknutí pohledu na nahotu je vyzkoušeným prostředkem proti pokušení, ten nezná ani lidí, ani křesťanství. Neboť křesťanství zná hřích dědičný a jeho následky. Od té doby, co se člověk vzbouřil proti Bohu, od té doby bouří se instinkty a žádosti proti člověku — a od té doby zuří těžký boj.

Opravdu, nikdo nemůže vytýkati Církvi přemrštěnou přísnost nebo falešný stud v těchto otázkách. Tu je na př. text »Zdravas Maria«, první a druhé tajemství radostného růžence, texty, které se Církev nechává modliti se samozřejmou přirozeností všechny své děti, aniž by se obávala, že budou nějak pokaženy.

Naopak! Naše Církev si tak váží velkých umělců, že jejich díla zachovává, třeba by mnohým mohly býti pohnutkou k hříchu. Jak často ocitneme se na rozpacích, když cestujeme s prostými zbožnými dušemi na př. v Itálii a vidíme, jak nelibě kloní hlavu při pohledu na oltární obraz, jehož postavy jsou nedostatečně oblečeny. Ano, je lépe, když takové zbožné duše vůbec nevedeme do proslulých vatikánských musejí.

Bratři! O čem to svědčí? Že mravní normy Církve neškodí pravému umění a že Církev skutečně přijímá umění také v těchto výtvorech. Neboť na těchto uměleckých dílech není nahota

cílem, nýbrž jen prostředkem: prostředkem k vyjádření duševních stavů. Na těchto mistrovských dílech zakrývá krása a vznešenost umění chybějící nebo nedostatečný oblek.

Když tedy pozvedáme hlasu proti modernímu nedostatku oděvu, proti fotografiím v časopisech, ať se tedy nikdo nehorší ve jménu estetiky a elegance. Socha starořeckého umělce může krásně působit, jak před námi stojí v klasických, ušlechtilých liniích věčné krásy. Ale kdo by se odvážil totéž tvrdit o dnešních aktech? U oněch opravdu velkých umělců vyžadovalo tuto nahotu vnitřní zdůvodnění a umělcova myšlenka odívala ono umělecké dílo duševní převahou. U moderních obrazů zakrývá však tento nedostatečný oblek velmi často nedostatek talentu malíře obrazu.

Zákony mravnosti platí i v umění. Pravda, že krásno, dobro a pravda jsou podle filosofie nerozlučnými pojmy, ale bohužel ve skutečnosti krásné slouží velmi často účelům špatným.

Bratři! Nikdo se ještě nestal nedoukem, hlupákem proto, že zachovával příkázání Církve, matky pravého umění, ale mnohé, mnohé duše oplakávaly svůj pád, který zavinily tím, že si příliš důvěřovaly, a pak jim pochybělo síly odrazit útoky na vnější frontě.

\*

Co tedy máme dělat? — ptám se ke konci kázání. Co máme dělat? Utéci ze světa, abychom utekli hříchu?!

Ne! To není postup křesťanský! Chcete opravdu vidět, jakou zbrojnici mravní síly darovalo lidstvu křesťanství? Zde jsou dva krátké příklady.

U starých egyptských chrámů byly zamřížované kobky, do nichž se jednotlivci nechali zavřít na celý život, aby v blízkosti bohů zůstali čistými až do smrti. Je to jistě imponující projev svaté touhy duše po světle, zároveň však smutný příklad bezradnosti člověka v dobách předkřesťanských: kdo chtěl zůstat ctnostným — musel se stranit světa. Přichází Kristus! Kristus, jehož království není z tohoto světa, který však přece chce ten svět přetvořit.

A tu je druhý příklad. Jistý muž vstoupil do kláštera a prosil, aby mu svěřili nejnižší ze všech prací: vynášet smetí. Bratři! To je symbol křesťanské síly: také mezi hnojem a špínou můžeme zůstat čistými. *Můžeme žít ve světě a nenakazit se jeho morovým dechem! Možno žít na zemi a nenásáknout jejím zápachem. Za to je možno hmotu oduševnit a zuslechtit.*

Ať se proti mně spiknou síly celého vnějšího světa, ať špína zkažené společnosti sebe výše se kolem mne vzdouvá, ať jakkoli na mě dorážejí a dráždí mne kamarádi a kamarádky — mohu i ve špíně zůstat čistý, i uprostřed pekla mohu býti věrný Spasiteli!

Bratři! V římských katakombách byl nalezen starý křesťanský

hrob s nápisem, který se skládal jen ze tří slov: »*Decessit in albis* — zemřel v bílém rouchu« — to znamená, sotva několik dnů po křtu, dokud ještě neodložil bílého roucha.

*Decessit in albis!* Zemřel v bílém rouchu! Ó, Pane, vyplň nám tuto prosbu: jestli jsme už pozbyli roucha nevinnosti ze křtu svatého, kéž bychom je alespoň obmyli slzami kajícího a budoucně ochránili duši vytrvalým bojem.

*Bojovati .... vítěziti .... a kdysi na Tvém srdci spočinouti.*  
Amen.



# Výchova k neposkvrněnému životu

Bratři v Kristu! Blanka, královna francouzská, řekla svému synovi, pozdějšímu svatému Ludvíku: »Dítě! Miluji tě víc než svůj život! Ty jsi mou jedinou útěchou na zemi, jsi nadějí vlasti, a přece bych tě raději viděla mrtvého, než abych o tobě slyšela, že jsi dobrovolně spáchal jen jediný těžký hřích.«

Krásná slova! Důstojná každé milující matky! Svatý Ludvík často vzpomínal, že tato slova matčina učinila na něho hluboký dojem a že po celý život ho chránila.

Jak často tísni podobná těžká starost dnešní matky! Když sedí vedle svého kvetoucího patnáctiletého hochy, nebo když se k ní tulí čtrnáctiletá dceruška a hledí na ni křišťálově čistýma očima, očima tak svěžíma a hlubokýma jako horské jezero. Ó, z kolika mateřských srdcí se v této svaté chvíli dere horoucí modlitba: Můj Pane a Bože! Dej, aby moje děti zůstaly vždycky takovými! Kéž by jejich sněhobílé duše nikdy nebyly poskvrněny špínou života! Kéž by vždycky mohly hledět na svoje rodiče takovým spokojeným, jasným zrakem...

Bratři! V řadě kázání, věnovaných výkladu šestého přikázání, chtěl bych dnes promluvit o těžkém problému výchovy: *Jak možno náš drahocenný poklad — dnešní dorůstající generaci — vychovati k čistému životu.* Nestačí pouze vědět, že Pán Bůh vyžaduje od mládeže úplně čistý a zdrženlivý život až k oltáři. My dospělí: rodiče, učitelé a duchovní máme svatou povinnost podporovati je, pokud naše síly stačí, v jejich těžkém boji a odvracetí od nich nebezpečí — pokud vůbec lze. Naše mládež musí přistoupiti k oltáři úplně čistá — tak zní přikázání Páně.

I. *Jak jim máme pomáhati?* II. *Před čím je chránit?* — tyto dvě otázky chtěl bych zodpověděti v dnešním kázání.

## I.

### *Jak máme pomáhat mládeži?*

Povinnosti vychovatelů chtěl bych shrnouti ve tři úkoly. Pomozme mládeži za 1. aby se poznala, za 2. aby se chránila a vážila si sama sebe, a za 3. aby pracovala na zesílení své vlastní vůle.

1. Pomáhejme mládeži, *aby se poznala a sama sobě rozuměla.* O malém dítěti říkáme, že je »nevinné«, poněvadž s těmito otázkami nemá ještě nic společného a o těchto věcech ještě ničeho neví. Ale tato nevinnost není ještě ctností, nýbrž patří k nevyvinutému

dětskému věku. Ctností však je vědomé stanovisko dospívající mládeže k tomuto velkému sexuálnímu problému, stanovisko mládeže, která již vyrostla z dětské naivity a která přemýšlí o tajemných silách životních s hlubším porozuměním.

Ó, kéž by stál rozumný otec, láskyplná matka nebo kněz u mladého hochy a dívky, když se rozvíjejí a plaše tápají na nových, dosud jim neznámých cestách! Pak by mládež mohla mnohem snadněji dozrávat v duchu šestého přikázání.

V letech vývoje víří v srdcích mládeže neznámá dosud přání, touhy, pocity, o jejichž původu a účelu ničeho neví. Mladá duše prožívá po prvé chmurné dny dospívání. Odkud by mohla vědět, že to, co se v ní začíná probouzet, že ty nové myšlenky, neznámé pocity, že celý ten proces je jednou z částí realizujícího se Božího plánu, že je to první projev pozvolného dozrávání, od Pána Boha darované tvůrčí síly. Odkud může vědět, že to všechno není ještě žádným hříchem a že se proto ještě nemusí znepokojovat. Odkud by měla mladá duše vědět, že není hříchem to, že tento pud v sobě pozoruje, že v ní procitá — nýbrž že hříchem jest vědomé zneužívání tohoto pudu.

Odkud by toto všechno měly mladé bytosti vědět, když jejich nejpovolanější vychovatelé o tom mlčí?

»Kdo to jakživ slyšel!« — protestují rodiče — »což máme s dětmi mluvit o tak dráždivém tématu? Je to mrzutá otázka. Tak nepřijemný úkol!«

Ano, bratři, je vaší povinností s nimi o tom mluvit. V každém dospívajícím dítěti propuká dříve nebo později touha po poznání těchto věcí, žízeň po vědění. Nemožno se vyhnouti tomu, nač mají právo. Není hříchem, že člověk žízní, ale to, čím a jak žízeň ukájí. Pouze jemně cítící láska rodičů může zde podati křišťálově čistou vodu k napití. Když to však opomenete, tedy váš syn nebo dcera uhasí žízeň z kaluže na okraji cesty. Jest lépe, když pozvolna mladé dospívající bytosti všecko vysvětlíte rok od roku zřetelněji, co jest potřebné o této otázce vědět, než když to přenecháte výkladním skříním, ilustrovaným časopisům, biografům, divadlům, »lékařským« knihám a podezřelým přátelům. To je pak smutné objasnění.

Každý mladík a dívka pocítí spíš nebo později potřebu poznat sexuální záležitosti. Vědění samo není nebezpečné, je to jen onen kov, z kterého jsou raženy mince, potřebné pro život dospělých lidí. Děje-li se to před zrakem rodičů, tedy bude na penízi obraz nejsvětější Panny, poučí-li je lidé nepovolání, bude na něm obraz hříšné Venuše!

Prvým krokem na těžké cestě jest proto: pomoci mládeži, aby sobě rozuměla.

2. Druhá neméně důležitá úloha: pomoci mládeži, *aby měla úctu k sobě samé*. Tato sebeúcta projevuje se u mládeže velmi často divnou formou, falešně. K vůli správné sebeúctě nepotřebujeme

se znepokojuvati, naopak podporujeme ji. Mějme ohled k rozvíjejícímu se poupěti. K jeho tajuplné budoucnosti a jejím možnostem. Ukažme mládeži, že vkládáme do ní velké naděje. Tím ji povzbudíme k opravdové sebeúctě, mládež bude dbáti o svoji čistotu, bude se starat, aby se hříchem nestala zvadlým květem, vyžilou, neschopnou slavné budoucnosti.

Nemůžeme vytrhnouti mládež ze světa, nemůžeme ji neprodyšně chránit před pokušením, ale vstoupíme jí do srdce sebeúcty k vlastní duši, probudíme jemné, slušné smýšlení, naučíme ji pohrdati špinou a vážit si čistoty duše. V přímořských lázních a městech jsou nad lůžky napjaté sítě. Proč asi? Množství moskytů vnikne do pokoje a ubodali by spícího člověka k smrti. Bylo by nejlépe tento hmyz vyhubiti. Ale to je nemožné. Obestírají tedy lůžka hustou sítí, a pak ať si bzučí drzí komáři a moskyti, jak chtějí. Neuškodí člověku, jehož chrání hustá síťka.

Hustá síť! Hustá síť lásky Boží! Hustá síť nevinných radostí čisté duše! Hustá síť sebeúcty! Oblažující vědomí, že uchovám duši neposkvřenou. Ano, uchovám i když všechno kolem mne klesá do bahna! Tak jako růže, třebas roste z bláta a tlející vlhké země, přece sama je čistá a krásná!

3. Upozorňuji ještě na třetí úkol: pomoci mládeži, *aby pracovala k posílení vůle a zušlechtnění charakteru*. Zůstatí čistým jedině pomocí rozumu a citu je nemožné. Rozhodné slovo má tu silná vůle.

Vůle! Pevná vůle! Vidíme ji ve světě stále méně. Jak často si musí vychovatelé doznati, že i nejlepší mladí lidé propadají bez odporu špinavým vlnám lenosti a smyslnosti — podobní lodi bez kormidla — jen proto, že *doma byli příliš zhýčkáni*.

Mládež by tak často mravně neklesala, kdybychom věnovali větší péči výchově a zocelení její vůle. Bez pevné vůle podobá se život mladistvých, a samozřejmě později dospělých, svíci, která hoří v průvanu: poddává se slabošsky a plápolá při každému závanu větru sem a tam.

Vůli můžeme vychovávatí také dobrými knihami, dovoňáváním se rozumu. Ale to nestačí! Ve svaté zpovědi a ve sv. přijímání je tolik posily a podpory, takové množství drahocenných pokladů pedagogických, že nám je právem závidějí všechny výchovné metody světa. Naučme svěřenou mládež, aby častěji užívala těchto pokladů!

Co bylo dosud řečeno, bratři, to je velmi stručný náčrtek pozitivních směrnic k neposkvřenému životu. Ale v této otázce hraje také velkou úlohu stránka negativní, to jest — obrana.

Nestačí mládeži pomáhat. Jest naší povinností, abychom ji chránili před nebezpečími, která na ni číhají v dnešní době v odstrašující míře. I když čistý život nebyl nikdy snadnou věcí, tedy v neomezené bezuzdnosti současné doby jest bojem přímo nadlidským.

*Před čím máme mládež chrániti?*

1. Nepohoršujte se, bratři moji, když se na začátku dotknu hrozná bolačky, neuvěřitelné rány: nejdříve musíme chrániti dětskou duši před *lehkomyšlností mnohých matek!*

Jak? Je to možné? Dítě chrániti před matkou?

Matky, které máte dcery! Nezlobte se, když k vám promluvíím několik upřímných slov. Nebudte uražené, když řeknu otevřeně, že vaše zbožná dorůstající dcera často by lépe dbala o svoji duši, že by se slušněji oblékala a mravněji chovala, kdyby ji její vlastní matka nenutila do takového obleku, k takovému chování. Uznávám, že ji k tomu nutí z lásky — ale to je láska falešně pochopená, neboť jak praví, »jinak by se dnes děvče ani neprodalo!«

Vím, že se tu dotýkám nevďěčného tématu, a na konec bude mnoho mrzutostí. Pomohu si tedy trochu tím, že nebudu nikoho kárati, nýbrž, že budu vyprávěti příběh o pádu dcer Lotových. Písmo svaté o tom podrobněji nepíše. Neříká, jak smýšlela žena Lotova; ale možno si to představit.

Lot nežil s počátku v Sodomě, nýbrž bydlel pohromadě se svým příbuzným Abrahamem. Jeho ženu nudila venkovská samota. Pro takové staroušky jako je Abraham a Sára, je venkov dobrý. Ale my?

Máme přece dorůstající dcery! Jak docela jiný život v Sodomě! Tam možno dcery uvést do nejvybranější společnosti. Děvčata se naučí jemným způsobům, vzbudí zájem v šatech podle nejnovější módy, a konečně se dobře vdají. Opravdu, dcery jen tímto způsobem udělají dobrou partii, ale ne věčným modlením a vysedáváním v kostele! Říkáte, že mladí muži v Sodomě jsou zhýralci? Ó, to o nich mluví jen závistníci. A pak, když jsou trochu veselejší a tu a tam si něco dovolí, nemusíte se hned proto červenat. V dnešním světě člověk nepřijde ani o krok kupředu, nezamhouří-li často oko. Ostatně, dcerušky, však si dáte již pozor, a jsou-li mladí lidé v Sodomě lehkomyšní, nechci, abyste se také zkazily! Bůh uchovej! To ne! Ale je také pravda, že člověk je pouze jednou mladý a jenom jednou na světě...

Nuže, bratři, takto asi smýšlela žena Lotova se svými dcerami. Písmo svaté to všechno sice neříká, ale něco přece. Praví, že dcery Lotovy viděly u bohabojného Abrahama jen to nejlepší, v Sodomě zase byly obklopeny jen hříchy, až konečně samy strašlivě zhřešily (Mojž. 19, 31—38). Jistě by neklesly tak hluboko, kdyby jejich nerozvážná matka jich nebyla přivedla do onoho zamořeného prostředí!

Už o tom neřeknu ani slova, bratři moji! Jen si myslím, že by

neškodilo, kdyby tak mnohá moderní matka přemýšlela o osudu dcer Lotových.

2. Chraňme děti! Před čím je máme chrániti? *Před tisícerým nebezpečím světa!*

Bratři! Rodiče! Víte, co čte vaše dospělá dcera, s kým si dopisuje? Víte, s jakou společností se stýká váš dorůstající syn? Kdo jsou jeho přátelé? O tom nevíte ničeho. Nemyslím, abyste mu byli ustavičně v patách, to by nebylo také správné. Panuje-li důvěrný poměr mezi dětmi a rodiči, tedy dcera nebude čísti tajně podezřelých knih, a syn nebude vyhledávati pochybných společností, o nichž rodiče nemají tušení.

Matka vyhledala plná úzkosti a starosti lékaře:

— Pane doktore, přicházím k vůli svému synovi, je mu sedmnáct let. Chtěla bych ho nechat vyšetřit. Ale nejdříve jsem přišla já sama, abych vám něco o něm řekla. Několik měsíců jest již tak nervosní, uzavřený, skleslý. Sotva promluví, jen ustavičně čte...

— Promiňte, milostivá paní, přerušil ji lékař, co čte váš syn? —

— Co čte? Nu vlastně ani nevím. Nemohu přece tak velkého mladíka neustále ještě kontrolovat!

— Hm! ... A smím se ptáti, zda chlapec bývá večer doma?

— Ano ... vlastně ... někdy je doma, ale jinak jde do divadla, biografu, proběhnout se.

— Rozumím — a to chodíte s ním, není-liž pravda?

— Ale, pane doktore! Tak velkého mladíka nelze přece doprovázet. Víte jistě, že v Paříži posílají pozvání s poznámkou: »S. b.!«

— »S. b.«? Co to znamená? —

— Sans bagage — Přijď bez zavazadel, to znamená: bez rodičů. Syn říkal, že chodí do dobré společnosti. Nemůžeme ho přece stopovat, zda tomu tak opravdu jest.

— Děkuji, milostivá paní — ukončil lékař rozmluvu. O stavu vašeho syna si dovedu učinit představu. Neposílejte ho však ke mně, nýbrž ke zpovědníkovi.

— Ke zpovědníkovi? diví se nešťastná matka, která sama nebyla po celá léta u zpovědi.

— Ano, ke zpovědníkovi. Neboť váš syn trpí chorobou, z níž ho nemůže vyléčit lékařská věda, ale náboženství.

Bratři, sestry! Chraňte děti před tisícerým nebezpečím.

3. A ještě jiná úloha: Chraňte děti před *zkázavým příkladem dospělých*. Přečtu jenom několik řádek z dopisu, který mi poslala jedna matka: »Můj osmnáctiletý syn byl na klinice, neboť měl zánět plic. Jeho soused, 52letý muž, vypravoval mi o svých cestách, o nočním životě v Paříži, o svých výstřednostech...« Více už nepovím. Krev tuhne člověku v žilách. Připomínám si úžasnou scénu z díla katolického básníka Danteho. Je v pekle a vidí, jak odporný had napadá jednoho zavržence.

Ovíjí ho od paty až k hlavě a svírá tak těsně nešťastníka, jako břechtan strom. Okolostojící pozorují s úžasem, jak se mění jeho tvář, jak odráží od sebe odpornou hlavu hadovu, která syčí: »Chci, aby ses jako já plazil v blátě!«

Bratři! Jakou pekelnou radost mají zkažení lidé, když mohou poučit nevědomou, nezkaženou mládež o strašných hříších! Nikdy neslyšeli tito lidé hrozného slova Páně: »Kdo by však pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu by bylo lépe, aby žernov osličí zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské.« (Mat. 18, 6.)

Nečetli nikdy slova velkého kardinála Pázmányho: »Víme jen o dvou případech v evangeliu, kdy Kristus v době svého pozemského putování bil, a to bil jediné ty, kteří hanobili chrám.... Jiné hříšníky napravil jen slovy. Když nyní vidíš, že tento člověk bije a vyhání ty, kteří neměli v úctě chrámu vybudovaného z kamene, co teprve učiní s těmi, kteří poskvrňují živý Boží Chrám, ne zvířaty určenými k oběti, nýbrž strašnými neřestmi?« (Pázmány, Sebrané spisy VI., 446.)

Jaká to bezedná zkaženost, když někdo si vyhledává společnosti k hříchu právě mezi těmi, kteří nemají o hříchu ještě tušení! Co ponouká, co mučí tyto zkažené duše, že nesnesou klidně vedle sebe čistých, nevinných bytostí? Člověk je hotov uvěřit tomu, co vypráví starověký spisovatel Plinius o slonu. Tvrdí, že přijde-li žíznlivý slon k řece a spatří na její čisté hladině svůj vlastní obraz — bezmezně se rozvzteklí a chobotem a tlapami tak dlouho rozvíruje bahno, dokud voda není kalná, pak se teprve spokojeně napije. Přírodovědci vyvrátili toto naivní tvrzení o slonu; ale zdá se, že jsou lidé, kteří se zlobí, když se stýkají s čistými dušemi, kteří upadají v zuřivost, když v jejich neposkvrněném zrcadle vidí obraz vlastní zkaženosti, a proto se už přičiní, aby špinavými radami proměnili tyto čisté duše v kaluže.

Rodiče! Vychovatelé! ... Chraňte čistotu vám svěřených duší!

4. Je nutno potvrdit smutnou pravdu: *I v pohanském Římě chránili lépe mravnost člověka, než v dnešních velkých městech křesťanských zemí.*

V Římě přišli na stopu tajné společnosti, čítající asi 18.000 členů, jichž zásadou bylo: »Nic není na světě hříchem, to je celé náboženství.« Strašná zásada! Strašný byl ovšem i jejich život. Při svých schůzkách páchali děsné nemravnosti...

Jednoho dne bylo objeveno toto hnízdo zmijí — tajemství bylo odhaleno. Město zavřelo brány. Členové sekty pochyťtáni a postaveni před soud. Byli mezi nimi mladíci z nejpřednějších rodin, senátoři a vznešené dámy. A nedbalo se žádných ohledů: čtyři tisíce hlavních vinníků bylo popraveno — čtyři tisíce — a ostatní posláni do vyhnanství. To všechno si můžete přečísti v 39. knize Tita Livia.

Tak chránil pohanský Řím mravnost svých občanů. A nyní

projdeme ulicí některého velkoměsta, a srdce se nám jistě sevře bolestí. Ubohá mládež! *Jest pohozena bez ochrany za kořist nej-  
ošklivějších hříchů, které číhají na ni na každém kroku ulice.*

Tu a tam užasne naše společnost, když při některém soudním jednání propukne strašný vřed nemravnosti našeho století v celé děsivé skutečnosti, a tu je slyšet volání: »Děsné! Ohavné! Jaká strašná zpuštění! Kam jsme to dospěli?«

Ale ptám se vás, bratři moji: Může být jinak? Divadla, biografy, ilustrované časopisy, literatura, ulice, výkladní skříně, společnost... to všechno volá den co den v každou hodinu Hosanna nemravnosti, a oslavuje hřích.

V moderních velkoměstech není místa, kam by mohl člověk klidně vkročit beze strachu, že tam nebudou jeho smysly drážděny umělým způsobem. A pak se divíme, že již v očích 15—16letých mladíků plápolá oheň, který spaluje duši, tělo, radost i chuť k práci, mozek a krev. Divíme se, že v naší mládeži procitají takové tužby a přání, na jejichž splnění mohla by pomýšlet teprve tehdy, až by se dopracovala hospodářské neodvislosti a byla si vědoma zodpovědnosti za budoucí generaci. Divíme se, že tento hřích mezi nimi tak bují, a kde ten se jednou objeví, tam bledne svěží obličej, vadnou zdravé pupence života, hasne lesk očí; postava se nachyluje.

Bratři, dospělí bratři! Nehněvejte se na mne, když vám otevřeně říkám: naše mládež mravně hnije, ale není to její vina! Naše mládež se kazí, ale *ona není za to zodpovědná*. Za to, že hyne tolik mladých lidí, *je zodpovědná především dnešní starší generace!*

Francouzská liga proti tuberkulóze vydala nedávno půvabný dobročinný odznak. Na odznaku děvčátko s produševnělým výrazem obličeje otvírá okno a radostně volá slunci vstříc: Život! Život!

Ale máme drahocennější poklad, než život pozemský: život duše; známe nákazu nebezpečnější, než je tuberkulóza: jed nemravnosti!

Tak mnohemu člověk na tomto světě nerozumí. Je však přímo nepochopitelné, když rodiče nečinně a mlčky hledí, jak se šíří tyto bacily, a jak ulice, výkladní skříně, kluzké divadelní hry, biografy, časopisy a plakáty šlapou nemilosrdně svými zablácenými botami nejnežnější a nejkrásnější výhonky a květy duší našich dětí, a tyto nešťastné bytosti vraždí tělesně i mravně.

\*

Milí bratři! Dnešní kázání pojednávalo o věcech nekonečně smutných, ale s tak chmurnými výsledky nechci ho skončiti. Musel jsem poukázat na mnohé temné stránky života, ale ke konci

kež protrhne černé mraky této smutné úvahy přívětivý sluneční paprsek můj radostný výkřik: *Ó, jak krásná je čistá duše!*

Toto nadšené zvolání jest z Písma svatého, které praví: »Ó, jak je krásná ctnost! Jest nesmrtelná památka její, ježto ji uznává Bůh a lidé. Když je přítomná, lidé ji napodobují, a když je vzdálená, touží po ní: a na věčnosti ověnčená jsouc, slaví vítězství, jehož byla dobyla v zápase bojů čistých.« (Moudr. 4, 1-2.)

Odkud prýští toto neobyčejné nadšení Písma svatého? Proč je ctnost čistoty tak drahocenná, tak ideálně krásná?

Drahocenná je proto, že znova vytváří onu věčnou harmonii těla a duše, s níž Bůh kdysi stvořil člověka, která však byla porušena hříchem dědičným. Pracovní oblastí duše jest naše tělo; její úlohou je zajistiti rozumu a vůli vládu nad hmotou a nad pudy. Zajištění této duchovní převahy je právě nejobtížnější při šestém přikázání. Jestli však tu duše zvítězí a vztyčí prapor čistoty, pak vrací celé lidské bytosti vnitřní životní rovnováhu, pokoj, harmonii a radost. Tato vnitřní radost duše nezůstane skryta, propůjčuje také tělu zcela zvláštní půvab a dodává rysům obličeje nadpozemskou krásu, projevuje se v každém činu, v celé lidské bytosti tak, že všichni mimovolně voláte s pisatelem Písma svatého: »Ó, jak krásná je duše čistá, kterak se i v naštvíveních usmívá! Taková duše zachová veselou náladu i při neštěstí. Kdo přemohl nečistou žádostivost, je opravdovým charakterem, je vítězem!«

Bratři! Chcete, aby vaši synové se stali takovými muži?

Sestry! Chcete, aby vaše dcery dosáhly tohoto vrcholu krásy?

Chceme!

Chcete opravdu?

Pak jim pomozte; ochraňujte je a vychovejte je jako lidi zdravé na těle i na duši. Amen.



V dnešním a příštím kázání odpovím na dva dopisy, které jsem obdržel. Oba se zabývají důležitými, ale zároveň choulostivými otázkami. Důležitými, poněvadž na každém kroku se s nimi setkáváme ve společnosti a v časopisech — ale po každé v osvětlení, které vychází ze zlé vůle a zaujatosti.

Naopak jest zase toto téma pro kázání málo vhodné, neboť katolické duchovenstvo samo sebe obhajuje jen výjimečně s kazatelný. Těch dopisů však nemohu pominouti mlčením. Či možno vyhnouti se vysvětlení takové věci, která nepopřává tolika lidem pokoje a o níž koluje tolik nejnemožnějších názorů a pomluv?

Neměli bychom slyšeti také s kazatelný, co o tom myslí Církev?

O čem tedy budeme mluvit, moji milí bratři? Otázky v dopisech zní takto:

Když jsem při výkladu pátého přikázání mluvil o lásce k dětem a o hodnosti, jaká se pojí ke slovu otec a matka, dostal jsem od jednoho z posluchačů roztrpčený dopis. Jeho obsah byl asi následující: »Prosím, nemluvte tak nadšeně o manželství a dětech! Vždyť duchovenstvo se samo nežení! Proč nedají lidem dobrého příkladu, jak je třeba žítí rodině a vychovávat děti?«

Toto psaní jsem dostal před několika měsíci a jeho původce se jistě domníval, že na tuto choulostivou otázku odpovědět nemohu nebo odpověditi nechci. A přece jsem čekal jen na vhodnou příležitost. A tak se domnívám, že nyní nadešel čas, abych odpověděl na danou otázku.

Zároveň odpovím také na druhý dopis. V jednom kázání jsem si stěžoval, že naše Církev nemá dosti kněží. Tu přišel druhý dopis: »Prosím, nenuťte katolické duchovenstvo k celibátu, a pak bude »nával« k tomuto stavu.« Dotyčný použil slova »nával«. I zde je vinen celibát.

Bratři! Opakuji: nerad se zabývám touto otázkou. Obávám se, že kázání by mohlo míti nežádoucí příchuť, jako by se duchovní chtěli sami omývati, obhajovati. Taková témata se obyčejně v našich kázáních nevyskytují. Tuším, že o kněžském celibátě jste ještě nikdy neslyšeli kázati.

Ale nyní při výkladu šestého přikázání chci použití příležitosti, abych proti domněnkám, stále se vynořujícím, také jednou jasně vyložil stanovisko katolické Církve o celibátu.

A když se již zabývám touto věcí, nechci to činiti povrchně, věnuji tomuto tématu dvě kázání.

*Jaké důvody uvádí svět proti kněžskému celibátu? — o této o-*

tázce budu dnes mluvit. *A jaké důvody uvádí naše Církev ve prospěch celibátu?* O této otázce budu pojednávat příští neděli.

Proti duchovnímu bezženství vyskytují se obvykle tři argumenty, proto též rozdělím dnešní kázání na tři části. První bod bude také odpovědí na dopis.

## I.

*Jaká škoda, že se katoličtí kněží nežení. Jaký krásný příklad ideálního manželství a správného vychovávání dětí mohli by dát věřícím! A jaká škoda pro národ, že je oloupen o mnoho dobře vychovaných dětí!*

To je námitka, kterou slyšíme tak často i od vážných a zbožných lidí. Myslím, bratři, že málo lidí by dovedlo tuto námitku ihned vyvrátiti.

A. Je pravda, že katoličtí věřící nemají pro rodinný život ve svých kněžích příkladu. Je tomu tak! A přece, co vidíme, milí bratři? Že život v katolických rodinách — ačkoli se od svých kněží v tomto ohledu nemohou ničemu naučiti — není o nic horší, než život příslušníků jiných vyznání, jejichž kněží jsou ženatí. Ba více! Dnes můžeme plně vděčnosti k Bohu říci, že katolický rodinný život je spořádanější a šťastnější, než v rodinách nekatolických! Jakým právem to tvrdíme? Co je očividným znamením nešťastného rodinného života? Rozvody! A u katolíků se vyskytuje nejméně rozvodů!

Z této zvláštní skutečnosti musíme čerpati poučení, že bezženství kněží má na rodinný život věřících jistý tajuplný, blahodárny vliv. Vliv, jakého nikdy nebude mít život kněze ženatého. To bezděčně cítil i římský pohanský senát, kdy nutil patricie, aby se ženili, aby nevymřely nejvznešenější rodiny, zároveň však si neobvykle vážil panen bohyně Vesty, které žily v panenské čistotě.

Ti, kteří se domnívají, že manželský život kněží by mohli býti oporou manželství, neměli by zapomínat na zajímavou skutečnost: dějiny církevních rozkolů dokazují pravý opak. Či víte, čím začínali svoje reformy oni politováníhodní zakladatelé nových náboženství? Zrušili především kněžský celibát. A jaké následky to mělo? Že přestali ve svém učení hájit ideu nerozlučitelného manželství. Zde máme pádný důvod pro to, že kněžský rodinný život by neposílil ideál manželství.

— Kněžský celibát škodí národním zájmům — říkává se — neboť o kolik dobře vychovaných dětí je národ ochuzen!

Zdánlivě mají pravdu.

Ale jen zdánlivě! Neboť ve skutečnosti právě příklad kněžské zdrženlivosti jest nepřírovnatelnou oporou rodinného života katolických věřících. Tak také pochopíme zajímavou statistiku, podle níž nejvyšší počet porodů jest právě v katolických rodinách. Co tedy ztrácí národ duchovním celibátem — to na druhé straně bohatě získává početností katolických rodin.

B. Ale takovým rozřešením se nemůžeme spokojit.

Nestačí vědět, že kněžský celibát neškodí manželskému životu. Chci vám dokázati ještě něco více, Kněžský celibát nejen že neškodí manželskému stavu, ale *právě naopak upevňuje základy, vznešenost a svatost rodinného života.*

Jak je to možné? Tomu nerozumíme — říkají mnozí. A přece je tomu tak. Či znáte účel, který měla Církev na mysli, když vyhlásila zákon o kněžském bezženství? Chtěla ochránit vznešený ideál manželství před sprostotou a ponížením.

Jsou ještě mnozí, kteří se domnívají, že náš mravní zákon vyžaduje čistý, spořádaný život jen do dne sňatku, a když už někdo sňatek uzavře, že je mu pak dovoleno vše.

»V manželství je dovoleno všechno!« hlásá tento zvrácený názor.

A přece je tomu docela jinak! Tak jako uchování neporušenosti před sňatkem jest nejenom jednou z hlavních ctností mladistvé duše, nýbrž také výkvětem charakteru a znamením síly ducha, zrovna tak celá mravnost a život dospělého člověka spočívá na mravním životě manželském. Také v manželském životě přichází doba, kdy je nutna zdrženlivost; aby manželé mohli vítězně tuto dobu přestáti, potřebují příkladu. Příkladu, který jim ukazuje, že duše je opravdu schopna držeti tělo na uzdě. Také manželské věrnosti nebo dočasné zdrženlivosti nebylo by lze zachovat, kdyby nebylo příkladu, že si lze odřeknouti nejen to, nýbrž mnohem, mnohem více, ba že je možná zdrženlivost úplná, dobrovolná, trvající až do hrobu.

Hleďte, bratři, jak bezdůvodné jsou výtky, že katolíci nemají ve svých kněžích příkladu pro rodinný život. Neboť tento nedostatek jest stonásobně vyvážen ostatními pozhlednými přednostmi kněžského celibátu.

C. Těmto lidem je možno říci i slovo Písma svatého. »Dobrý pastýř dává život za ovce své« (Jan 10, 11). — To je přání Páně. Jak těžko je splnit toto přání knězi ženatému, a *jak lehko neženatému!*

Víte, jak se choval sv. Karel Boromejský, biskup milánský, v době moru? V palácích i chatrčích trpělo mnoho umírajících, a biskup přicházel k nim všem. Vládla strašná bída, rozdělil všechno své jmění — ale nestačilo to. Nechal ze svého stříbra raziti peníze a rozdávati je — ale nestačilo to.

Celé ložní zařízení biskupské residence poslal nešťastný nemocným — ale nestačilo to. Jeho klerikové se nakazili od nemocných. Zemřelo 120 jeho kněží a velký kardinál neopustil žádného z nich v jejich děsných smrtelných mukách...

Vznešený obraz, pod nějž patří pouze slova: »Dobrý pastýř dává život za ovce své.«

Takový obětiplný příklad lásky k bližnímu opakuje se na každém kroku v církevních dějinách.

V době světové války přišel linecký biskup Hittmaier do ne-

mocnice, aby vyzpovídal vojíny, stížené skvrnitým tyfem, a po několika dnech ho pochovali. Biskup zemřel na tuto děsnou nemoc.

Četní kněží udělují poslední pomazání lidem stíženým nakažlivou nemocí a sami pak zemrou touto nákazou. A teď řekněte, bratři, mohli by katoličtí kněží konat tak odvážně, zapomínající na sebe, své povinnosti, kdyby se museli starat, co se stane s jejich vdovami a sirotky?

Představme si, co by se bylo stalo, kdyby sv. Karel Boromejský měl ženu a děti? Pravděpodobně i on by vydal podobný pastýřský list, jako anglikánský arcibiskup dublínský v době moru. V tomto listu vyzýval arcibiskup, aby věřící nevolali kněze k nemocným. Neboť jejich úkolem jest hlásati evangelium, učiti národ, napravovati chyby, povzbuzovati lidi skleslé na mysli — k tomu však jest prý nejméně vhodným místem lůžko umírajícího. Proto ať nevolají kněze k nemocným. (Roskoványi: Coelibatus, Pestini, 1861. III. 635.)

A ptám se dále: *co by se stalo ze srdce Církve, z jejího základního pilíře, co z papežství a kněžství, kdyby nebylo celibátu?* Z prvních 32 papežů zemřelo 30 mučednickou smrtí: dali život za své ovečky. Učinili by to také, kdyby doma plakaly ženy a děti? V době 2000 let vstoupili na papežský trůn vlivem mocných šlechtických rodů a panovníků někteří papeži smutné paměti; ale co by se bylo stalo teprve, kdyby tito papežové měli rodiny a kdyby i tam se vkradly rodové ohledy a protekce?

D. *»Neženatí kněží nedávají národu nových občanů, nekonají své povinnosti k zesílení národa«* — to je zdánlivě nejsilnější argument této námitky. Nuže, bratři, národnímu životu nestačí, aby jen přibývalo nových občanů, tyto nové občany nutno také vychovávat. Nezáleží jenom na počtu, nýbrž také na kvalitě. Jestli katolické duchovenstvo nepřispívá pro svůj celibát k rozmnožení národa, pak tím důležitější úlohu hraje ve výchově národa.

Pohleďte jen na horlivé profesory a učitele náboženství, kterým nestačí jen vyučovací hodiny ve škole, nýbrž kteří, nešetříce ani času, ani námahy, poučují a zaměstnávají mládež v různých spolcích a kongregacích. Měli by k tomu dosti času, kdyby se museli doma starati o své vlastní děti?

Další otázka: Aniž bychom se chtěli dotknouti jiných vážených pedagogů... ale chce-li dáti někdo svému synu nejlepší výchovu, do jaké školy ho pošle? Do škol neženatých kněží: benediktinů, jesuitů, cisterciáků, piaristů, premonstrátů. A kde jsou vychovány mladé dívky s největší péčí a oddaností? v ženských klášteřích: v Sacré-Coeur, u sester sv. Voršily... Je tomu tak nebo ne? Mohli by kněží věnovati svým dětem tolik času, kdyby se museli zabývati vlastními dětmi?

Ještě jiná myšlenka: Přehlédněme jen povznášející dějiny lid-

ské dobročinnosti. Rozhlédněme se především v naší otčině: skoro v každém větším městě jsou sirotčince, školy, klášterní školy pro dívky, internáty pro chlapce, nemocnice, starobince nebo jiné ústavy lásky k bližnímu, které byly zbudovány z podpor katolických kněží. To je nepopiratelná skutečnost. Za to za všedko máme co děkovat jen kněžskému bezženství. Neženatý kněz nemusí se starati o budoucnost, nemusí úzkostlivě shromažďovati jmění pro rodinu; přebytky věnuje dobročinným účelům. Jest mnoho nesmírně bohatých lidí na světě, jejichž veškerý majetek zdědí jejich děti; a žil Petr Pázmány, arcibiskup ostráhomský, neměl ženy ani rodiny, a založil ze svého jmění universitu, která nese jeho jméno. To by byla odpověď na první dopis.

## II.

Na druhý dopis odpovím krátce, neboť obsah jeho je úplně mylný. V dopise stojí: *Kněží by neměli býti nuceni k celibátu, pak by byl k duchovnímu stavu nával!*

Bratři! Jak velký to omyl! Kdo je nutí? Súčastněte se pouze jednou svěcení kněží, a přesvědčíte se, že jich nenutí nikdo. Celebrující biskup řekne seminaristům, dříve než jim udělí svěcení na podjáhna: »Nyní jste ještě volní a je vám dovoleno odejítí za hlasem světa. Ale od chvíle, kdy přijmete svěcení, nesmíte od svého rozhodnutí ustoupiti a zavazujete se věčně sloužiti Bohu, Jemuž sloužiti znamená tolik, jako vládnouti. A jest vaší povinností uchovati s jeho pomocí čistotu až do hrobu.«

Nuže, bratři, slyšeli jste? Kdo chce, může povstati a odejítí! Ó, v tom není důvod, že je málo kněží! Sám Pán Ježíš stará se o to, aby vždycky vzplanul dostatečný počet mladých duší láskou k obětíplnému kněžskému životu. Ale dříve, než se tento oheň může rozhořeti v duši a v srdci lidském, je udušen ve zmatku dnešního zkaženého života. Jak často je uhašen i odporem rodičů, jejichž láska k Bohu jest mrtvá, a kteří se ve své zaslepené pozemské lásce domnívají, že jest to neštěstím, když jejich syn se chce stát knězem, nebo jejich dcera řeholnicí. Je-li málo kněží, tedy příčinou toho jest moderní lehkomyšlný život a slabá víra v rodinách a ne celibát a s ním spojený »neradostný život« — jak to často slýchávat. Zdaž je kněžský život opravdu smutný? Ó, bratři! Nelitujte nás! Nelitujte nás, neboť nevíte, kolik nebeských radostí dává Pán Ježíš v náhradu za odřeknuté štěstí rodinného života tomu knězi, který se věnuje jeho službě celým srdcem.

## III.

Nyní přicházíme k třetí námitce — bezpochyby k nejzávažnější. I zbožní věřící ukazují s bolestným srdcem na ony kněze, kteří *klopýtají a ocitají se na bludných cestách.*

S touto námitkou však přicházejí lidé zlí, neupřímní, kritikové plní jedu. Takoví vytykají kněžím jejich chyby. O malých poklescích se »důvěrně« šeptá a právě tím nabývají tyto zprávy v ústech lidu desateronásobných rozměrů — a z toho pak oni zlostní lidé s vítězným úšklebkem hlásají závěr: Hle, to je ovoce kněžského celibátu! Ten proti němu hřeší, ten a onen také, všichni jsou stejní . . .

Jak na to odpovědět? Máme říci, že je to lež? Ó, kéž bychom to mohli říci! Bohužel nemůžeme. Není sice ani desátý díl pravdy na tom, co se vypráví ve společnosti, ale i kdyby na tom bylo jen zrunko pravdy, již to by bylo smutné a hrozné!

Co na to říci? S chvějící se duší musíme vyznati: Pane, je tomu tak — jsou případy, že i z družiny tvých vyvolených tě některý zklame. Nejednou se opakuje nejsmutnější scéna z tvého pozemského utrpení: Jidáš, zrádce, má nové následovníky. Z lidského stanoviska to chápeme, i když toho nemůžeme omluviti. Chápe-me, že to není tak snadné nositi bílé mešní roucho po celý dlouhý život v tomto světě, prosyceném špínou, aby ani nejmenší skvrna je nepotřísnila.

Církev svatá si přeje, aby její duchovenstvo tu stálo jako vznešený starý gotický dóm, jehož každá část až k nejmenšímu kaménku, až k poslední ozdobě byla propracována k Boží chvále, jako dóm, jehož každý sloup, každý oblouk, každá věžička se přímo tyčí do nebeských výšin. Takovým gotickým dómem, Bohu posvěceným, je stav kněžský. Ale, bratři, kteří jste již cestovali v západních zemích a viděli jste zblízka středověké nádherné gótické katedrály, jistě jste objevili na nich něco zvláštního. Vedle důstojných soch světců jsou na střeše chrámu, daleko přechínavíce, upevněny různé podivné postavy: lidské hlavy s vypoulenýma očima a široce otevřenými ústy, vlci a dravci. To jsou chrliče vody. Jakoby při dešti vyplivovaly střechy chrámu špinavou vodu, a to pokud možno hodně daleko, aby vlhkost neškodila základům katedrály. Nejsou to estetické sochy, zvláště když špinavá voda proudí jimi ven, ale k vůli nim přece jen nebudu pohrdati velkolepým dómem! Kdyby tento dóm nebyl zbudován z materiálu a nestál na zemi, a kdyby na něj nepadala špína země, tedy by na něm nebyly upevněny ani ony obludné postavy. Kdyby kněžstvo nežilo na špinavé zeměkouli a nebylo z lidí, a kdyby se ho nechytala špína této země, tedy by v něm nebylo ani zkažených kněží.

Lidsky to lze všechno pochopiti; rozumíme tomu — ale přece nad tím hořce pláčem!

Neboť, víte, koho to bolí nejvíce, když někdo ze sluhů Božích stane se obětí lidských slabostí? Ty druhé kněze! Ty věrné! Kněze podle srdce Ježíšova. Ty, kteří vědí, že ani deset andělů nenapraví oněch spoust, jež způsobí v lidských duších pád jediného kněze.

»Vy jste sůl země« — řekl Pán Ježíš apoštolům — »Vy jste

světlem světa» (Mat. 5, 14). Zkází-li se sůl, uhasne-li světlo v duši apoštolově, pak běda! Ó, jaká neproniknutelná temnota obestře cestu, která vede k nebi, jak hluboký smutek pokryje tvář Kristovu! Ó, běda, když po stopách apoštolů kráčejí ti, kteří dělají hanbu evangeliu Kristovu.

Chtěl bych se však na něco zeptati těch, kteří tak rádi kritisují hříchy duchovenstva a pohoršují se nad nimi. Řekněte: dali jste vy nebo vaše rodina Církvi jen jediného kněze? Zasvětili jste ve službě Páně aspoň jednoho osvětleného, moudrého, pracovitého, vzorného jinocha neposkvrněné čistoty a ideálního smýšlení? Nejste se svým knězem spokojeni? Pak neodsuzujte — ale dejte službě Boží jinochy, nejlepší jinochy, a bude všechno dobré. Slyšíme tak často: »Mnozí porušují celibát, proč ho Církev nezruší?« — Bratři, jest porušován, proto ho máme zrušiti? Jak často přece i manželé porušují věrnost manželskou — má proto býti hned zrušena svátost manželství? Jsou lékaři, kteří neplní lékařské přísahy — má býti proto lékařské povolání zrušeno? Vojáci stali se nevěrnými zrádci — má býti celý vojenský stav rozpuštěn? — Protože někteří kupci šidí, má býti celý kupecký stav nazván zlodějským? Jsou slabé stromy, které bouře zlomila — má býti proto vykácen celý dubový les se stoletými kmeny?

Ne, ne! Když pro zachování nějakého zřízení jsou vážné a důležité důvody, když jeho pozhnaný vliv je neobyčejně veliký, tedy nesmíme tohoto zřízení zrušiti, ani tehdy ne, když jednotlivci se stanou zrádci a když jsou hanbou oné vznešené myšlenky.

Existují však v zájmu kněžského celibátu takové rozhodující důvody? Má tolik výhod, že se Církvi vyplatí, aby trvala na jeho zachování? Důvodů je mnoho, a které to jsou, o tom promluvíme příští neděli.

\*

Dnešní promluvu chtěl bych zakončiti svojí oblíbenou myšlenkou.

Chci býti upřímný a doznávám otevřeně: *Impонуje mi, že katolická Církev měla odvahu rozhodnouti se k tomuto — mohlo by se říci — šíleně odvážnému činu a ještě dodnes vyžaduje od kněží celibátu.*

Neboť lidsky řečeno — jest to přece smělost! Či se Církev nebojí, že její svatyně zůstanou prázdný, když od svých kněží žádá tak výjimečně těžkých obětí? Často bylo Církvi vyčítáno, že zavedla kněžský celibát z chytrácké lidské vypočítavosti. Z lidské vypočítavosti? To by si musela počínati zcela jinak! Církev byla velmi odvážná a vykonala to, nač jiná vyznání se neodvážila ani pomyslet a také nyní se ještě neodváží. A přece, bratři moji, má Církev po světě rozptýlených 300.000 služebníků. Každého z nich. dříve než mu dovolí vstup do svatyně, se táže: »Chceš také čistě žít jako andělé?«

Tak tvrdě se může tázat jenom takové náboženství, které je přesvědčeno, že duše jeho kněžstva čerpá denně obnovující sílu při mši svaté z čisté krve Kristovy, jež slabé posiluje a kolísajícím jest oporou.

Nuže, bratři, neodsuzujme, nehoršeme se, nepomlouvejme . . . , ale víte, co máme činiti? — modleme se! *Modleme se mnoho a vroucně, aby každý kněz mohl s Boží pomocí dodržeti svatý slib, který vzal na sebe v den svěcení v zájmu vašem, za vaše duše, pro Krista, a aby všichni poznali, že se plní slova Krista Pána: Jeho mé je sladké a břímě lehké (Mat. 11, 30). Amen.*



# *Kněžský celibát. Důvody pro celibát*

Milí bratři v Kristu! V Evangeliu čteme, že Pán Ježíš potkal jednou deset malomocných — strašná nemoc! — a tito nešťastníci zůstali státi v jisté vzdálenosti. Tak to vyžadoval zákon ještě i ve středověku, neboť společnost se nemohla chránit proti nákaze jinak než tím, že vylučovala postižené ze svého středu. Tito nešťastní lidé museli si jako divoká zvířata v poušti odnášeti potravu jen z určitých míst. A když výjimečně se octlí mezi lidmi, museli už z daleka volati: »Pozor! Jsem malomocný!«

Byl to zákon velmi ponižující, ale, bratři, je nutno přemýšleti o tom hlouběji. Zdraví lidé museli býti přece za každou cenu chráněni. Co šlo neodvratné zkáze vstříc, co už hnilo, muselo býti od stromu odříznuto, aby kmen zůstal zdravý! Kdysi nakažlivé nemocné vylučovali ze společnosti, když toho vyžadovalo všeobecné zdravotnictví. A dnes? Mají slitování s nemocným — myslím s duchovně nemocným — s hříšníkem i se zločincem, omilouvají ho, ponechávají ho mezi zdravými, byť by i nakazil celou společnost. Ó, kdyby se dnes podařilo obnoviti starý předpis o malomocenství, podle něhož by bylo lze shromáždit všechny nositele bacilů duchovního malomocenství na nějakém vzdáleném místě, na některém osamělém ostrově v oceánu, ať už to jsou spisovatelé, žurnalisté, malíři, filmoví činitelé, diktátoři módy... miliony lidí bylo by lze tak zachránit před hříchem nemravnosti.

Ale to je ovšem jenom přání, zbožná touha, která se nikdy nesplní.

A nebezpečí jest tu! Obestírá nás tisíce pokušení nemravného života. Na každém rohu ulice číhá hřích se svými pochopy, s falešnými argumenty a šeptá tiše a lichotivě »poučuje«, křičí a řve tak hlasitě, jak jen může, že šesté přikázání je dnes už zastaralým nesmyslem, jehož nikdo už nedbá, neboť dnes vládne století pudů. A v tuto zátopu hospodských hesel staví naše svatá víra ideál kněžského celibátu. Granitový balvan uprostředí vzdouvajících se, hlučících vln, nedobytnou pevnost ve víru života, spolehlivý maják v temné noci!

Moji milí bratři! Myšlenkou kněžského celibátu počal jsem se zabývat v kázání minulou neděli na základě dvou dopisů, které mi byly poslány. Probrali jsme všechny ony námitky, které lidé říkají rádi při vhodné i nevhodné příležitosti. Tyto námitky jsem shrnul ve tři skupiny: Jaká škoda, že neženaté katolické duchovenstvo nemůže býti lidu příkladem ideálního manželství. Za

druhé: Církev je krutá, že nutí své sluhy k celibátu. Za třetí: Kolik pohoršení pochází z tohoto nařízení.

To byl obsah posledního kázání.

Ale již tehdy jsem řekl, že jsem tak objasnil pouze prvou část otázky. Když jsme slyšeli námitky proti celibátu katolického duchovenstva, tedy se budeme dnes zabývatí důvody, které svědčí pro toto zřízení. Důvody, které pohnuly Církev svatou, že vydala toto nařízení a že ho chrání až do dnešního dne.

Milí bratři! Dříve než budeme uvažovati o důvodech tohoto církevního nařízení, musím svou poslední větu krátce vysvětliti.

Řekl jsem upřímně a bez vytáček, že zákon o kněžském celibátu dala Církev a že nepochází od samého Ježíše Krista.

S počátku nepředpisovala Církev celibátu závazně a služby Boží konali také kněží ženatí. To je známo z dějin.

Ale je také pravda, že Církev od počátku dávala přednost kněžím neženatým, až zvolna přešla k dnešnímu stavu a vytvořila zákon, jímž předpisovala kandidátům duchovního stavu pro celý život celibát a naprostou zdrženlivost.

K tomu zákonu Církev nedospěla tím, že pohrdala manželstvím nebo ženským pokolením, také ne z touhy po moci — jak někteří se domnívají — nýbrž Církev měla pro to mimořádně pádné a důležité důvody.

Když pátráme po těchto důvodech a hledáme vysvětlení pro kněžský celibát, tedy musíme předeslati, že jen ten pochopí účel tohoto zařízení, *kdo smýšlí o důstojnosti katolického duchovenstva podle názoru Církve*. Jinak celibátu neporozumí. Člověk tělesný nepřijímá těch věcí, které jsou Ducha Božího, vždyť mu to jest bláznovstvím, ano on jim nemůže rozuměti, poněvadž ty věci mají se posuzovati duchovně. (I. Kor. 2, 14.)

O každém katolickém knězi platí totéž, co řekl sv. apoštol Pavel o sobě: »Tak o nás sud každý jako o služebnících Kristových a správcích tajemství Božích.« (I. Kor. 4, 1.)

Kněz je tedy podle učení našeho svatého náboženství »sluhou«, a papež sluhou sluhů. Také se tak jmenuje: »servus servorum Dei«, sluha sluhů Božích. Býti knězem znamená »býti sluhou«. Když někdo vstoupil do duchovního stavu, nepatří sám sobě, patří Bohu a věřícím. To je ten pravý katolický názor o duchovenstvu. *Kněz jest 1. sluhou Božím, a 2. sluhou věřících — a oba úkoly vyžadují od něho celibátu.*

## I.

1. Kněz musí zůstatí neženatý, aby mohl patřiti zcela Bohu. »Kdo není ženat, stará se o věci Páně, kterak by se zalíbil Pánu. Kdo však se oženil, stará se o věci světské, kterak by se zalíbil ženě, a jest rozdělen« (I. Kor. 7, 32). Ale duše knězova nesmí býti rozdělena.

Neboť co znamená název »clerus«? »Vylósovaný«, »vyvolený«. Jsou vyvolení. Odkud vyvolení? Z davu, ze závazků všedního, obchodního a rodinného života. Kdo pracuje pro Krista, kdo jest jeho zástupcem, ten musí zaujímati také zvláštní postavení.

Kněz musí svým dokonale nesobeckým, zdrženlivým životem státi nad lidmi, aby podle příkázání Páně svítil jako svíce na svícnu. Svou zdrženlivostí musí — podle vznešeného příkladu knihy Zjevení — podobati se Beránku Božímu: »I viděl jsem, a hle: Beránek stál na hoře Sionu, a s ním sto čtyřicet čtyři tisíce těch, kteří měli jméno jeho i jméno Otce jeho napsáno na čelech svých... ti jsou to, kteří následují Beránka, kamkoli jde... neboť jsou bez poskvrny.« (Zjev. 14, 1—5).

Hle, katolický kněz musí zůstat neženatý, aby mohl zcela náležeti Bohu.

2. Ale i proto musí zůstat neženatý, aby *mohl býti prostředníkem mezi Bohem a lidmi*.

Platila-li slova Písma svatého již o kněžstvu starozákonním, oč spíše novozákonním. »Mezi síní a oltářem ať pláčou kněží, sluhové Hospodinovi. Ať řeknou: Odpusť, Pane, lidu svému, nedávej majetku svého v pohanění« (Joel. 2, 17).

Svatý Řehoř Nazianský napsal, že nikdo by si neměl troufati obětovati mši svatou, kdo dříve neobětoval sám sebe Bohu. Teď vám povím, jaký účel má oběť kněžského celibátu. Oběť celibátu přináší se především k vůli *oběti mše svaté*.

Pokusme se jen představit si mocné dojmy zpívané mše svaté. V přeplněném chrámu, před Nejsvětějším Bohem, se modlí s pokorně skloněným čelem množství věřících, lid Boží, a v čele tohoto lidu stojí na stupních oltáře v symbolickém rouchu, mezi plápolajícími svícemi, kněz Boží. Jaký to krásný obraz! A nyní si představme v tomto rámci ženu, manželku kněze (tím nechci ženy urážet), a v tu chvíli ze vznešeného obrazu, z kněžské důstojnosti zmizelo něco, co se nedá vyjádřit... jakýsi zázračný rys...

*Což necítíme v hloubi duše, že tohoto člověka, kněze, nelze pojmuti do hranic všedního života?*

Od člověka, který zpívá tam na stupních oltáře s dojatou duší téměř dvoutisíciletou prefaci ke chvále Boží, který chvějícíma se rukama vysoko pozvedá Syna Božího, skrytého v bílé hostii, od tohoto člověka očekáváme více sebeovládání, více sebezáporu než od jiného smrtelníka. Při poslední večeři sklonil panický svatý Jan hlavu na prsa Pána Ježíše. Zdaž nemá býti také tak čistým kněz, který den co den obnovuje mysterium poslední večeře? Zdaž nemá kněz zářiti zrovna tak jako paprsek sluneční, který se na nás usmívá skrze okno chrámové?

Bratři! Cítíte, jak jemné tužby má Církev svatá.

*Ať dlaň, v níž denně spočívá svaté tělo Syna Božího, nesvívá jiné dlaně, ani dlaně manželky! Ty oči, které rozzařuje oslňující blízkost Boží, ať se nenoří do žádných očí, ani ne do očí manželky!*

*Ústa, která denně zbarvuje do rudá krev Syna Božího, ať se nedotýkají jiných rtů, ani ne manželčiny. Necht nikdo nenazývá svojí duší té duše, která denně pocituje tak bezprostřední blízkost a lásku Kristovu!*

Kněžský celibát jest ustanoven především k vůli mši svaté, a naopak mše svatá dává knězi sílu k zachování čistoty.

Jest to nanejvýš zajímavé: každý reformátor náboženství a bludař, který zavrhl mši svatou, zavrhl také celibát — neměl pro něho smyslu a nemohl by býti také dodržován.

## II.

*Kněz je sluhou věřících, a proto musí zůstat svobodný.*

Kněz není jen sluhou Božím, nýbrž také sluhou věřících, pro jejich spasení musí přinést mnoho obětí, a to vyžaduje opět, aby zůstal bez ženy. Který z apoštolů vykonal největší práci? Nesporně sv. Pavel. Ten Pavel, který neměl ženy. A proč se vzdálili také ostatní apoštolé ihned na počátku své práce od svých rodin? Aby se tím více mohli věnovat rodině Páně, věřícím! Proč také dnes nemůže kněz náležeti ani ženě, ani rodině? Proto, aby »všem stal se vším, aby všechny přivedl ke spáse« (I. Kor. 9, 22).

Kněžský celibát byl ustanoven pro dobro věřících! Církevní dějiny to zřetelně dokazují: lidé byli tehdy nejlepší, náboženský život tehdy hořel svěžím ohněm, když bylo nejméně poklesků proti celibátu. A naopak, zakalení tohoto ideálu zavinilo i mravní rozklad a úpadek náboženského života také u věřících.

Na důkaz toho, že celibát je ustanoven k vůli věřícím a jaký vliv má bezženství kněze na prohloubení náboženského života, chtěl bych uvést pouze dva příklady.

### 1. *Kněžský celibát a zpověď.*

Od kněze, jako od sluhy Božího, který slouží mši svatou, vyžaduje se dokonalá zdrženlivost. *Od kněze, jako od sluhy věřících, který uděluje svátost pokání, vyžaduje se opět život neženatý.*

Netřeba ani mluvit o tom, jakým svatým pokladem jest zpověď pro nás katolky a jaké překrásné květy ctnosti vyrůstají na půdě skropené kajícími slzami! A proto také není třeba zdůrazňovati, že důvěru, potřebnou k upřímné zpovědi, mnohem spíše vzbudí kněz neženatý než ten, který by měl ženu. Co jsme dříve řekli o mši svaté, musíme opakovat i o svaté zpovědi: ve vyznáních, která odpadla od katolicismu, bylo dovoleno kněžím se ženiti, ale zanikla tam také zpověď — což bylo zcela logické.

Pak je ovšem otázkou, zda lze nazývati »knězem« toho, kdo neslouží mši svatou, ani nezpovídá! Kněz bez pravomoci dáváti rozhrčení? Pohleďte jen, co hledala většina lidí u božského Mistra? Velmi mnozí tělesnou pomoc a uzdravení z nemoci. Než

spokojil se tím Pán? Ne! Třebas toho dotyčný ani nežádal, Pán Ježíš říkal: Jdi, synu, dcero, odpouštěj se ti hříchy tvoje!

Bratři moji, když se zahhloubáme do idey celibátu, tedy nevidíme v tomto zřízení Církve nějakého snížení ženského pokolení, nýbrž naopak, právě v tom poznáváme jemné, ohleduplné ocenění ženského pokolení. Neboť jakou taktuplnou pozornost prokazuje Církev právě věřícím ženám tím, že uspokojení přecitlivělých nároků ženské duše svěruje takovým mužům, kteří v ženě nesmí viděti bytosti jiného pohlaví, nýbrž pouze tvora Božího a nesmrtelnou duši.

Kdyby celibát nepřinášel žádného jiného prospěchu, než že by usnadňoval věřícím svátost pokání, pak už jen k vůli tomu by se vyplatila každá oběť, spojená s celibátem.

2. Celibát má však ještě jinou hodnotu a to jest: *síla dobrého příkladu.*

Naše svatá víra hlásala a hlásá nepřetržitě po staletí i uprostřed zuřícího odboje s neochvějnou neoblomností šesté a deváté prikázání: povinnost dokonale čistého života před manželstvím a povinnost manželské věrnosti.

Nikdy nebylo ještě tak zatěžko uchovati neporušenou bílou lilii čistoty jako v dnešní době špíny a neřádu.

A víte, čeho je světu zapotřebí? Mládeže, která zachová duši neporušenou i uprostřed mravních nebezpečí mladých let. Je nám třeba mužů, kteří by byli podobní hrdinovi třicetileté války — vojevůdci Tillymu, který po 36 vítězných bitvách mohl o sobě říci: »Nebyl jsem nikdy opilý a nikdy jsem se neslušně nedotkl ženy.«

Takových lidí potřebujeme!

Ohlédneme se však kolem sebe: co vidíme?! Hemží se tu mezi námi mnozí falešní proroci, a vře tu opravdový čarodějný kotel špinavých hesel a bludných názorů. Přicházejí traviči s potměšilými posměšky a spalují květy v duších a svedou s cesty tak mnohé slušné jinochy a odejmou jim radost a chuť k dalšímu boji.

Neboť řekněte: Není to, jakoby někdo lil vitriol na sametové květy, nebo jakoby mráz přecházel lukami v májové nádheře, když někdo mravně bojujícímu mladému člověku se směje do očí: »Ty chceš žít čistě? To je přece nesmysl! Což je příroda, láska a pud něco špatného? A ty se chceš dáti do boje s přírodou? Ale to je právě hříchem. Čeho si příroda tak velice žádá, to se dělat musí!«

A slabá, zápasící mládež si naříká: Zdrženlivost! Sebeovládání! Čistý život! — to žádá Církev! Ale co je to platno, když se pudy hlásí tak mocně! — říká 24letý mladík — zdá se mi, že v mých žilách neproudí krev, ale žhavá láva! Není to znásilňování sebe samého? Což je lži hlas přírody, který ve mně zuří?

Bratři! Takových hesel je plný celý svět. Tak sobě naříká mnoho lidí dobře smýšlejících. Co jim na to odpovědět? Jejich námitka

se zdá býti naprostou pravdou. To, čeho si příroda žádá, nemůže přece býti něčím zlým, a proto nemůžeme ji toho odřeknout!

Co odpovědět?

a) Nejdříve uvedeme zajímavou lékařskou zkušenost. Stává se, že lidská přirozenost si něčeho žádá a přece je to škodlivé. Rekonvalescent z tyfu bývá stále hladový, ale běda, dáme-li se mu dosyta najísti: zemře! Zemře, ačkoliv příroda si bouřlivě žádala potravy! Když je někdo střelen do břicha, nesmí 3—4 dni ničeho jísti, nesmí pít ani kapky vody. I kdyby byl nevím jak hladový a žíznivý (hlavně žíznivý), je to přísně zakázáno. Neboť nedodrží-li zákazu — zaplatí to životem. V době mé vlastní válečné služby měl jsem podobný případ. Byli jsme tenkrát v Drohobyczu u haličských petrolejových pramenů. Přinesli kapitána s těžkou ranou v břiše. Lékař mu řekl otevřeně: — Nesmíte ničeho pít, jinak bude konec. — Ale ubožáka mučila strašná žízeň. Poručil svému sluhovi, aby mu přinesl vody. Vojín nechtěl. Kapitán na něho křikl a sluha přinesl vodu... Druhého dne byl nešťastný důstojník mrtev... Zemřel, ačkoliv příroda si žádala vody!

Zvířata se mohou úplně spolehnouti na přírodu, na instinkt. Čeho ten se domáhá — to jim nemůže škodit. Pasoucí se kráva nikdy nestudovala přírodopisu, a přece se nedotkne ani jediné jedovaté byliny. Člověk však — neřídí-li se rozumem — sní zrovna tak hřib jedovatý jako jedlý. Co to znamená? Že člověk stojí na vyšším stupni než zvíře, lidský pud že má kontrolora: rozum. Proto musí člověk své nízké pudy rozumem držeti na uzdě. Býti člověkem neznamena ponechati úplnou volnost přirozeným pudům, nýbrž řídit pudy podle velké myšlenky. Býti člověkem znamená býti svrchovaným pánem v pralese pudů. Dovolte, abych zřetelně vyslovil snad podivnou myšlenku: Proč ten, kdo podléhá každému svému pudu, proč považuje své spolubližní za blázny a chodí po dvou a ne po čtyřech nohách?

Touto otázkou možno se tázati člověka, který nepanuje nad sebou. Ale to není ještě všecko. Jsou ještě jiné důkazy. A které?

B) Přicházejí jinoši, kteří zápasí o čistotu, bojovníci předních řad v mravních bitvách, a sténají: »Marné úsilí, není možno žítí čisté až do sňatku... pudů nelze zdolat!« V takové chvíli stane u jejich boku neženatý kněz: »Jinochu! Naříkáš, že je to nemožné? Pohleď: věříš mi? Je to možné! Možné! A nejen až k oltáři, ale až do konce života!« —

Církev by mohla celibát zrušiti, není to přece přikázání Pána Ježíše, ale tím by také pozbyla jeden z mocných důkazů, že je možno zachovat čistotu až do sňatku i věrnost manželskou, vyschl by tím i pramen naděje a povzbuzení pro bojující. Celibát má jako slunce zapálit oheň nadšení a vytrvalosti v srdcích lidí, kteří bojují proti pokušením těla, aby viděli před sebou hrdinný průlom do zdánlivě nepřemožitelné vlády tělesných pudů.

Ano: *to náboženství, jež žádá od svých kněží zdrženlivost, trávící po celý život, může právem žádati od svých příslušníků dočasné sebeovládání!*

\*

Milí bratři! Nekatolíci často nechápou, proč katolíti věřící prokazují svým kněžím takovou úctu? Nechápou této úcty. A není pro to také jiného vysvětlení, leč právě celibát. Lidé vycítují, že kněz přináší tuto oběť pro ně: aby patřil opravdu zcela Bohu, aby se mohl lépe starat o své stádo, aby byl zcela k jejich službám, aby jim mohl dát příklad. Za tuto oběť odvděčují se věřící úctou, takže se už za živa na nich plní do písmene slovo Páně: »A každý, kdo opustí dům neb bratry neb sestry neb otce neb matku neb manželku neb děti pro jméno mé, stokrát více vezme a život věčný v dědictví dostane« (Mat. 29, 19).

Celibát katolického duchovenstva jest svatou tradicí, ustanovením, ne článkem víry. Církev by jej mohla zrušit, ale nemyslím, že to kdy učiní. Byla by to opravdu škoda!

Ó, šťastný katolický lid, který má svobodné kněze! Kněze, kteří nemusí dělit svého srdce. Kněze, kteří zcela patří lidu! Kněze, jichž příklad jest oporou. Kněze, kteří jsou sice také jen lidmi z těla a krve, kteří se však dobrovolně dali do boje o věčnou čistotu, k čemuž je denně sílí přesvatá krev Kristova. Kněze, jejichž nejmilejší modlitbou jest modlitba svaté Anežky.

Modlitba svaté Anežky!

Vyslechněte, prosím, tuto rozechvívající modlitbu, již třináctiletá mučednice, sv. Anežka, obhajovala svoji ctnost před pokušiteli: »Pryč ode mne, kořisti smrti! Již dávno jsem se zaslíbila Věššímu. Jeho znamení zdobí mé čelo, abych kromě Něho nikoho na blízkou netrpěla. Zůstanu mu věrná, neboť spoléhám na Něho úplně. Jeho tělo spojilo se již s mým, Jeho krev zbarvila mé rty, krev toho, jenž měl panenskou matku a jehož Otec nepoznal ženy. Jsem zasnoubena s tím, jemuž slouží andělé a jehož krásu obdivují slunce a měsíc. Pozemkou slávou a každou krásou života pohrdám pro lásku mého Pána Ježíše Krista.« (Brev. Rom.)

Bratři! Zachovávat kněžský celibát — to je spojeno s nepřetržitou sebekázní, bdělostí a bojem... ale my jsme pro tento boj, neboť víme, že nás po krutém zápase očekává nekonečná odměna, věčná láska našeho Pána Ježíše Krista. Amen.

# *Jest možné zachovávat šesté přikázání?*

Milí bratři v Kristu!

Jaký velkolepý, ale i hrozný pohled, stojíme-li ke konci zimy na břehu řeky a díváme se do kalných vzdouvajících se vln. S obou stran srázné břehy a mezi nimi valí se majestátně proudy vod. Kra na kře, všude samý led... lámou se a vrážejí do sebe, rozbíjejí a tlačí se dopředu. S rachotem se tříští ohromné kry, jako by si s nimi pohrávala pěst obra...

Dva mocné světy měří tu své síly: tvrdý břeh a bouřlivé, hlučící proudy vod. Běda ledové kře, jež silou proudu je vržena na břeh. Jest roztříštěna, zablácena a znovu stržena do hlubin. Ale stokrát běda člověku, který by měl odvahu opustiti bezpečný pevný břeh a stanul by na ledové kře!

A takový hlučící, dravý proud strhuje celé dnešní lidstvo! Dva pevné kamenné břehy — toť dvě kamenné desky Desatera. Zvláště VI. a IX. přikázání Boží se zvedají jako dvě vysoké ochranné zdi na březích rozvodněné řeky, aby bahno, nečistota a malarie nezaplavily úrodná pole lidského života.

Ale v proudech vody pluje mnoho ledových ker: ledové kry vábivých, příjemných, moderních a lehkomyšlných hesel; ledové balvany nízkých pudů, stravujícího ohně, filosofii a falešného mudrování, a tyto kry lámou a rozbíjejí silnou vůli člověka.

Kdo se postaví na odpor? Kdo tu zůstane pevný?! Či možno vítězně zůstat stát na tonoucích krách? Či je možno i dnes zachováti VI. přikázání?

To je thematem dnešního kázání, jímž chci uzavřítí cyklus o šestém přikázání: *Lze také dnes zachovávat VI. přikázání?* Žijeme přece ve světě plném převratů. Není ani stopy země, na níž by na nás nečíhalo pokušení. Lze ještě v dnešní době mravně žít? Lze ještě zůstat čistý až do smrti a věrným až do smrti?

To je velká otázka dnešního kázání. Odpověď shrnuji v tuto kratičkou větu: *Je to možné, když k tomu máme odvahu.*

Budeme mítí odvahu? Ano, ale k čemu?

I. Býti skutečně odvážným. II. Důvěřovat. III. Bojovat! To je trojí rozdělení dnešní rozmluvy.

## I.

### *Mějme odvahu.*

Je to bohužel smutná pravda, že hřích je rozpínavý a ctnost vždycky plachá a bázlivá. Dnešní lidstvo krčí se bázlivě před ná-



porem křiklavých hesel, která se nebojí hlásat zjevnou nemravnost. A proto se nedivme, že nemravnost slaví kolem nás vítězství, že v jejích žhnoucích plamenech hynou tak rychle mladé duše, zatím co by na stezkách slušného života mohly vykonat mnoho dobrého. Také svíce hoří jen tak dlouho pěkně, dokud ji plamenem obracíme vzhůru, jakmile ji však obrátíme k zemi, ihned uhasíná.

Mnozí lidé byli by věrnými přívrženci Ježíše Krista, kdyby se nedostali mezi jeho zjevné nepřátele.

Mnohé by zdobil věnec čistoty, kdyby jen nebyli vydáni stálým posměškům svého okolí! Tak mnozí by nikdy nevyslovili jediného neslušného slova, nikdy by nepošpinili duše v bahně, kdyby neměli strachu před veřejným míněním společnosti!

Nuže, bratři, hledáme teď takové odvážné a smělé lidi, kteří by se vzepřeli proti teroru hříchu a proti násilnictví lidí zkažených. Hledáme smělé lidi, kteří se nelekají posměšků a hrozeb. Odvážné, k nimž by se mohli přimknouti úzkostliví, tak jako břečtan a mohutný dub. Známe-li dějiny revolucí, tedy víme — vzpomeňme jen na revoluci francouzskou nebo na vlastní revoluci v r. 1918 — že zlo ve většině případů vítězí jen proto, poněvadž dobro je plaché a ustrašené.

První požadavek tedy zní: Neskrývati se, ale míti odvalu otevřeně hlásat svoje přesvědčení o čisté mravnosti. To neznamená, že musíme proto býti drzími a hrubými.

Můžeme své názory obhajovati tak jemně a duchaplně, jak to činil jeden z našich misionářů.

Cestoval z Afriky do Evropy. Na lodi seděl při obědě vedle dámy, která byla oblečena příliš moderně, t. j. příliš málo. Misionář byl tím dotčen a přemýšlel, jak by dámu zdvořile na to upozornil. Když bylo podáváno ovoce, chtěla ochotná dáma vyhledat pro kněze to nejlepší: »Pohlédte, důstojnosti, na toto nádherné jablko. Vezměte si je, prosím.« »Děkuji, milostivá paní. Ale těšilo by mne, kdybyste sama snědla toto jablko.« — »Proč právě já?« — divila se dáma... »Nu... víte... snad by se opakovalo totéž, co Písmo svaté praví o Evě... milostivá paní si jistě vzpomene na tento případ... když Eva kousla do jablka, otevřely se jí oči, poznala, že není oblečena.«

Bratři! Lze říci všechno, ale musí to být vhodným způsobem. Neurážejme ani těch, kteří na každém kroku urážejí naše mravní přesvědčení; ale naopak, nebuďme zase zbabělí a náchylní ke smlouvání, kde se jedná o to, abychom zastupovali čistou mravnost.

2. Ano, jdu dál: *nebuďme jen odvážní, ale i pyšní*. Buďme pyšní na to, že katolická mravouka má ty nejkrásnější a nejdůslednější zásady, které jsou také neplodnější na dobré skutky. Neboť v tomto ohledu je dnešní svět neuvěřitelně důsledný. Ve společnosti nepodáme někomu ruku, když víme, že ukradl cizí

majetek... a je to správné; ale současně bývá nejoblíbenějším členem společnosti a udává ve společnosti tón takový člověk, který oloupil jiné o čistotu duše a zavinil jejich mravní úpadek. Je to důsledný životní názor? Dnes, kdy hladovějící universitní posluchač přijde k lékaři a stěžuje si, že má velký hlad, čili — vědecky řečeno — že jeho pud sebezachování je podrážděn, tedy mu lékař neřekne, aby šel a kradl; ale když si bude tento jinoch stěžovati, že je nervosní a že ho dráždí pohlavní pud, tedy týž lékař ve jménu »hygieny« mu ihned doporučí hřích. Je to důsledné? Je-li některá žena falešná a prolhaná, její přítelkyně se jí raději vyhnou, ale žije-li s třetím nebo čtvrtým mužem v neplatném manželství, a jakoby na posměch přísaze před oltářem může stále ještě hrát ve společnosti první úlohu! Kdo se jen jednou tajně prohřešil na majetku druhých, není už »gentlemanem«, není trpěn ve společnosti; kdo však jiné veřejně olupuje o morální čistotu a znova a znova se tak prohřešuje, může stále ještě býti presidentem klubu a jemným pánem! Přijde-li někdo do vznešené společnosti v ušpiněném obleku, v odřených kalhotách, s neoholeným obličejem, tedy je prostě vyhozen, ale když má duši poskvrněnou a pošpiněnou nemravným životem, tedy to se omlouvá?! Hlavní věc, že je zevnějšek elegantní a okouzlující! Zrovna tak jako ony reklamní láhve ve výkladech vinárny, které zevně se chlubí vábnými a zlatými pečeti, ale jejich obsahem je ztuchlá voda.

Ne, ne, bratři moji! Z desíti přikázání nelze si vybírat. Jsme pevně přesvědčeni, že přijde doba, že lidé budou zrovna tak odsuzovati ty, kteří hřeší proti VI. přikázání, jako ony, kteří hřeší proti přikázání VII. a VIII. Neboť všechna přikázání jsou stejně závazná.

## II.

### *Důvěřujme!*

Je možno zachovávat VI. přikázání? Ano, *když budeme doufat!* Jsme-li pevně přesvědčeni, že zdrženlivý, čistý život jest možný — pak jest náš boj již snadnější. A jest to možné již proto, že to žádá sám Pán Bůh, ten Bůh, který zná nejlépe tajemství svobodné lidské vůle, přirozené a nadpřirozené síly duše. Zachování VI. přikázání jest možné také proto, že — bohudíky — tisíce a tisíce lidí svým povznášejícím příkladem to dokazují.

I. »Šestého přikázání nelze zachovávat! Někteří lidé to hlásají otevřeně, jiní to popírají. Ale ve skutečnosti není člověka, který byl zachovával VI. přikázání. *Ušichni přestupují šesté přikázání.*«

Jak často slyší naše mládež takové povrchní řeči právě z úst lidí dospělých! Ó, kolika úspěšně bojujícím, mladým lidem ochromily křídla tyto nesvědomité řeči! Jako kyselina ničí rozvíjející se růži, tak tato lež ničí duše bojujících. *Ano: lež! Neboť kdo tak*

*mluví, dává si veřejně vysvědčení, že v něm vítězí zvíře nad člověkem!*

Dobře smýšlející mladíci přicházejí a žalují:

»Věřte, chtěli bychom zdrženlivě žítí, ale je to možné? Prosím, rozhlédněte se v dnešním světě. Nemám ani jednoho známého, za něhož bych mohl ručit. Je to nemožné!...«

Tak mluví často a často lidé nejlepší vůle. Jest tedy divné, že klesnou, když už předem pochybují o vítězství? Daří se jim podobně jako jistému poručíkovi na koni kapitánově.

Jak se mu dařilo?

Kapitán měl nádherného, třebaže trochu divokého jezdeckého koně. Výborný kůň, jenže nemohl vidět lokomotivu. Kapitán jej nemohl nijak naučit chodit klidně vedle vlaku.

Jednou musel na delší čas odcestovati a svěřil koně poručíkovi. A hle, kůň projel vedle dráhy bez jakékoli obtíže. Rotmistr se užasle zeptal: »Jak to děláte, pane poručíku, že se kůň u dráhy nevzpíná? Panu kapitánovi se to nikdy nepodařilo!« Poručík ocitl se na rozpacích, neboť nevěděl o těchto obtížích představeného. Příštího dne se to však nepodařilo ani jemu: postačilo vědomí, »že se to kapitánovi nepodařilo«, a tak i on ztratil vládu nad koněm.

Pohleďte, bratři, tak klesne i mnohý mladík, když vidí, že i jiní podléhají. Ale s těmito myšlenkami nesmíme jít do boje! Nýbrž: *musí to jít! Poněvadž si toho Kristus přeje, možno to vykonat!*

A zde musím upozornit na neobyčejně škodlivý názor! Bojovné odvaze a odolné síle škodí naprosto falešná domněnka, že šestého přikázání nelze zachovávat, neboť prý je to *zdraví škodlivé*.

Bratři! Každá kapka krve se bouří odporem, slyšíme-li, že se radí mladým lidem, chtějí-li býti zdraví, aby zanechali čistoty, až dosud úzkostlivě střežené. Žádný lékař na světě by si netroufal tvrdit, že zdrženlivý život škodí zdraví, naopak, nejslavnější specialisté tvrdí něco zcela jiného. A přece existují lékaři, kteří ve své soukromé praxi dávají takové rady.

Bratře můj! I kdyby ti lékař opravdu říkal, že zdrženlivý život je nemožný a že ve své dlouholeté praxi neviděl ještě ani jediného zdrženlivého mladého muže — tedy, bratře můj — se nelekej! Přirozeně, že žádného ještě neviděl. Neboť, *kdo žije čistě, nepotřebuje chodit k lékaři!* Neboť ty mladíky, kteří k němu chodí s rozrušenými nervy, přivedla tam nemoc, vyvolaná hříchem. Není tedy divu, že i lékař se začne domnívat, že čistý život jest nemožný. Ale smíme snížit vznešenou Kristovu mravouku na úroveň lékařských čekáren? Či je možno k vůli nemocným cukrovkou spálit jemnou, bílou pšeničnou mouku, a všechny krmít chlebem Grahamovým? Věř mi, můj mladý bratře a sestro, věř zpovědníkovi, kterého vyhledávají hříšníci bojující, padlí i vítězní, věř: *čistý život jest možný! Nejen možný. Více: tisíce a tisíce lidí jen čistotě děkují za svůj šťastný život.*

»Ale pokušení nenechá mne nikdy na pokoji!« řekneš snad.

To je něco jiného! Pokušení samo sebou není hříchem! Když je přemůžeš, máš ještě zásluhu a ctnost! Což nebyl i sám sv. Pavel týrán pokušením? A když se pokušení i stokrát blíží a stále znova a znova tě napadá, jenom mu v ničem nepovol.

Velkou útěchou pro takovou zápasící duši je případ sv. Kateřiny Sienské. Také ji trápilo pokušení. Když pak opět klid a mír se vrátil do její duše, žalovala Pánu: »Ježíši můj, kde jsi byl, když pokušení mučilo mé srdce?« Pán se jí zeptal: »Měla jsi v něm zalíbení?« »Ó, nikoli« — odpověděla Kateřina. »Tak vidíš, já jsem byl i tehdy ve tvém srdci, abych ti byl nápomocen, abys nenašla zalíbení v pokušeních a abys je odmítala.«

2. Ale přicházejí také duše jiné, *smutné zoufalé, již padlé*. Přicházejí a stěžují si: »Běda, pro mne je již příliš pozdě! Byl jsem slabý. Lze znova dosíci výšin, s nichž člověk padl? Vyplatí se bojovat ještě tomu, kdo již poskvřnil duši?«

Zajisté, že ano, bratře můj! Kromě stále uchované neporušenosti jest nejkrásnější ozdobou duše znova získaná nevinnost! To je přece jedna z nejradostnějších pravd křesťanských, že toho, kdo lituje své snad chvilkové slabosti a chce se vrátit — vždycky přijme Kristus Pán s otevřenou náručí. Lítost a zpověď zakrývají závojem minulost. Odpouštějící láska Páně jest ohleduplná a nevyčítá nám už minulosti, jen když mu zasvětíme přítomný i další život svůj!

Jest možné, že se někdo v mladické nevědomosti dopouštěl těchto hříchů, ale nyní — v letech zralosti — musí s napětím všech sil po dlouhá leta bojovat proti hříšnému návyku. Stane se, že mnozí opravdu se zoufalstvím pozorují, že všechna jejich předsevzetí ztroskotají o slabou vůli a že opět znova klesají do hříchu, kterého by se přece chtěli celou duší vystříhati. To nevadí. Jenom v hříchu neutonout! Bojovat! Nezoufat! Bratři! Dokud bojujeme, Pán nás v našich snahách neopustí. Každému bratru a sestře, kteří oplakávají minulost a hrdinně bojují, ať jsou útěchou tato slova: *Jidáš se neprohřešil proti VI. přikázání — a přece byl zavržen, poněvadž se nechtěl polepšit. Maria Magdalena hřešila po léta proti VI. přikázání a stala se svatou, poněvadž se odtrhla s cesty zlé a následovala Krista!*

### III.

*Bojujme! Odhodlejme se k boji!*

Je možno zachovávat ještě dnes VI. přikázání? Zajisté, máme-li *odvahu k boji*.

Svatý Jeroným napsal, že pohané zobrazovali bohyni panenství se štítem a kopím, jakoby tušili, že *bez stálého boje je ctnost čistoty ztracena*. A řekl-li dávno sv. Bernard, že »čistota mládeže

jest nekrvavým mučednictvím«, co by řekl teprve dnes, kdy se všecko spiklo proti ní!

1. Říká-li někdo: »Je nemožné zachovávat šesté přikázání« — tedy se mylí. Řekne-li však: »V dnešní době je zvláště těžko zachovávat šesté přikázání« — tedy mu přisvědčím a to z dvojího důvodu. Za prvé: V dnešním společenském životě vyskytuje se mnohem více a mocnějších pokušení než dříve. Za druhé: právě současné životní podmínky znesnadňují sňatek a jsou tedy překážkou zákonitého a pravidelného řešení této otázky. Ano, bratři, nemůžeme být slepí ke smutné skutečnosti, že jinoch, vyrůstající mezi tisíci nebezpečími světa, že dívka, pracující v továrně, v úřadě nebo v kanceláři, je vystavena mnohým pokušením, o kterých dříve nebylo ani slyšáno.

Dnes již není pronásledování křesťanů, a přece má Kristus mučedníky Svého učení. Čisté duše trpí dnes mučednictvím pro Pána Ježíše.

Na hrobech prvních křesťanů, kteří byli usmrceni při pronásledování, čteme často dvě slova: »Virgo et martyr«, »Panna a mučednice«. Dnes nás nestojí vyznání víry křesťanské život, ale zachování křesťanské mravní čistoty stojí nás těžké boje. Těm, kteří zvítězili, kteří jsou žulovým sloupem a oporou lidské společnosti, mělo by se napsat na čelo: Virgo et martyr — Panna a mučednice.

2. Obracím se na vás, vy noví proroci, kteří slibujete povznést svět! Odvolávám se na vaše tvrzení, že dnešní člověk je nemocný, bledý a chudokrevný, neduživý, smutný, omrzelý životem! Tvrďte to, a já to uznávám také.

*Ale co ho uzdraví?* Dejte mu slunce, lesní vzduch, hvězdné nebe, dobrou kanalisaci, silnice bez prachu... Správné! Tím vším bych ho chtěl také obdařit. Ale to nestačí! Člověk se neuzdraví, nedáme-li mu k tomu všemu také slunce víry, vzduchu, nasyceného svěžím vzorem mravnosti, neodstraníme-li potrubí záplavy nemravnosti, když neprovedeme desinfekce našich ulic od zárodků zkaženosti.

Žádáte pro každého přívětivé, prostorné obydlí, aby lidé nežili v бедných sklepích. Ó, zajisté, jak rádi bychom to uvítali i my! Ale ještě mnohem více třeba se starati o to, aby jejich život, jejich srdce přestalo být jeskyní ohavných myšlenek a činů.

Víte, čeho potřebujeme? Umělců! *Umělců duchovního života!* Vytvořit a zachovat čistý život jest nejkrásnější umělecké dílo. Karrarský mramor je pouze beztvárným balvanem a teprve dovedná ruka umělce dodá té hmotě krásy a ladných linií.

Umělec, který vyteše z nevzhledného balvanu lidských pudů nesmrtelnou krásu duše, sílu a svatost — to je ten boj podstoupený ve jménu ideálů mravnosti a čistoty.

3. Tedy oheň, oživující oheň pro tento tuhnoucí svět.

Oheň očišťuje, ale může také spálit! Síla může být dobrá, ale

také zlá. Tak i žádostivost jest čistá nebo ne, a jedna od druhé se liší jako nebe od země.

Čistota je ohněm, který sílí charakter, tak jako rozkvétá růže pod oživujícím paprskem slunečním; nečistota je ohněm, který ničí život jako žhavá láva. Čistota je síla, spořádaná síla, která dává chuť k práci a zoceluje k životnímu boji; nečistota je síla, bezuzdná síla, která trhá hráze, pokrývá kvetoucí louky života blátem a utápí životní síly v bažině. Čistota jest vášní, která vnáší do života radost, energii, tvůrčího genia, sílu, která přetvořuje svět. I nečistota jest vášní, ale jejím vlivem slábnou svaly, ochrnuje srdce, zbahňuje krev, hnuje mozek. Čistota zajišťuje štěstí, nečistota šíří bídu. Čistou duši osvěžují se všech stran ctnost a radost; vedle nečisté duše stojí ďábel a smrt.

Příznějme otevřeně: *společnost se může opírat jenom o takovou mládež, která zůstane neporušená i v naprosto zkažené mravní atmosféře.* Tato mládež se podobá nádherným benátským palácům a podivným chrámům, které se zvedají nad páchnoucí vodou kanálů a přece po staletí oslňují lidi a plní je nadšením. Jak mohou tyto pohádkové paláce státi pevně a nerozborně ve vlnících se průplavech? Protože tisíce štíhlých dřevěných kolů bylo zapuštěno pod vodu, ty tam ztvrdly jako kámen a nesou teď brímě těchto staveb.

Bratři! *Čistý, neposkorněný člověk jest takovým sloupem, na který se jediné může opřít lidská společnost...*

\*

Ke konci kázání ptám se znovu: Lze tedy ještě dnes zachovávat šesté přikázání? Ano, máme-li *odvahu*, budeme-li *doufat*, *bojovat*, a když se odvážíme hrdě říci do očí zkaženému světu: *Zůstaneme čisti přes všechny překážky!*

I když celý svět barbarskýma rukama utlouká ideál čistoty, tedy přece vyrůstá mezi námi mladé pokolení, které vážně říká: *Ano, zůstaneme čisti navzdor všem překážkám!*

Nečistota ničí duše v rozkvětu, čistota probouzí v nich netušené síly: a proto zachováme čistotu přes všechny překážky!

Nečistota spaluje mozek a srdce na uhl, kazí krev, ze svobodného člověka dělá otroka a spoutává jej okovy pudů; čistota tvoří ukázněné, sebevědomé, hrdé charaktery, které i za cenu hořkých, tvrdých bojů vítězně obstojí v boji za synovství Boží. A proto budeme čisti přes všechny překážky, abychom získali věnec vítězný.

Bratři! Poslední slova chtěl bych říci nové generaci, hrdinům čistoty! Jinoši a panny! Je pěkná hrdinná smrt, ale pěknější je hrdinský život — vážíme si obou. Vážíme si universitních posluchačů, kteří zemřeli hrdinskou smrtí pro vlast a jimž v různých

ústavech jsou věnovány pamětní desky, ale neméně si vážíme mládeže, která žije po bohatýrsku.

*K vám mluvím, hrdinové nekrvavého mučednictví!*

Jste hrdiny, vy 18, 20, 24letí jinoši, kteří jste dovedli zůstatí čistí také v morově zamořeném světě.

Hrdinkami jste vy, dospělé dívky, které jste dovedly vyrůstí v blahé dnešního světa jako bílé lilie, kvetoucí pro Pána Ježíše!

Hrdiny jste vy, universitní posluchači, gymnasisté, mladí úředníci, kteří v záplavě hanebných hesel nadšeně zdviháte prapor čistoty mezi špatnými příklady svých kamarádů, společnosti i představených — vítězná koruna září na vašem čele.

Hrdinkami jste vy, písařky v úřadech a v kancelářích zaměstnané dívky, které musíte slyšet od kolegů, od představených den co den mnoho dvojsmyslných vtipů a neskrývaných smyslných návrhů, snášíte posměšky k vůli čistotě duše, opomenutí při postupu, ano raději byste pozbyly i místa, ačkoliv by stačilo, kdybyste jen v této jediné věci byly povolnými — a ihned by se zvýšil váš příjem, dosáhly byste lepšího postavení a přízně nadřízených.

A hrdiny jste všichni: »kteří přes mlhu parfumu, přes mraky cigaretového kouře a výpary lehkomyšlnosti ze společenských salonů vidíte horu Sinai — vy, kteří jsouce nuceni poslouchat žvanění módních darmošlapů, vysmívajících se ctnosti, přece nezapomínáte příkazu Božího« (Prohaszka).

Bratři! Jinoši! Dívky! Vy jste opravdu hrdiny! Pán Bůh vám za to žehnej! Amen.

# Sedmé a desáté přikázání • Ochrana soukromého majetku

Milí bratři v Kristu!

Letos jsme pojednávali o třech přikázáních Božích: o pátém, jímž Bůh chrání lidský život, a o šestém a devátém, jimiž chrání prameny života. Ale tím ještě nekončí jímavá péče Otce nebeského o své děti! V následujících přikázáních jde dále a chrání podmínky důstojného a spořádaného společenského života: právo soukromého majetku a spolehlivost lidského slova.

»Nepokradeš!« zní sedmé přikázání Boží (II. Mojž. 20, 15) a toto přikázání zároveň s pátým znějí příjemně také těm, kteří se nijak zvláště nestarají o ostatní přikázání. Líbí se dokonce i těm, kteří neznají Boha, nesvěti neděle, nechťejí ničeho vědět o mravní čistotě, i takoví lidé rádi přijímají V. a VII. přikázání, poněvadž je jim příjemné, když vidí zajištěny svůj život a své jmění.

Sedmé přikázání zakazuje přivlastnit si cizí majetek vnějším činem, krádež; desáté přikázání však chce téměř ucpati pramen, z něhož prýští hříchy proti sedmému přikázání a zapovídá i chtivé a závistné myšlenky.

Pojednání o těchto přikázáních není ani zdaleka tak snadnou úlohou, jak by si někdo v prvním okamžiku myslel. Divná věc: dva protivné tábory lidstva odvolávají se rády na VII. a X. přikázání. Ti, kteří mají majetek, odvolávají se na ně, a mluví o »posvátném vlastnictví«, a opakuji rádi do slova přesné znění zákona: »Nepokradeš! — Aniž požádáš statku jeho!«

Ale i ti, kteří nemají žádného majetku, odvolávají se rovněž na VII. přikázání a říkají roztrpčeně: »To je pěkné! Nepokradeš! — A přece soukromý majetek je krádeží; co máš, vzal jsi druhým! Vykořistil jsi sílu a pot pracujících tříd!«

Tyto dva názory stojí proti sobě — který má pravdu?

Jedno je jisté, bratři moji: Pán Bůh je nestranný. Nechrání bohatých, jsou-li zatvrzelí proti chudým; ale nenadržuje ani chudým. Žádají-li od majetných neoprávněně to, co jim nepatří. Křesťanské náboženství, chráníc soukromé vlastnictví, ukládá mu také povinnosti; jestliže zapovídá krádež majetku, tedy předpisuje také jeho správné upotřebení. Těmto důležitým a palčivým otázkám chtěl bych věnovati tři kázání: 1. Jest soukromý majetek oprávněn? 2. K čemu zavazuje soukromé vlastnictví? a 3. Která jsou nebezpečí vlastnictví?

Dnešní téma zní takto: *Jest soukromé vlastnictví oprávněno?*



Soustředíme myšlenky na dva body: I. Pojem soukromého vlastnictví má kořeny v hlubinách lidské přirozenosti. II. Proč musí býti tedy chráněno příkázáním Božím?

## I.

*Pojem soukromého vlastnictví má kořeny v lidské přirozenosti.*

A) Na důkaz toho mohli bychom se především odvolat na dějiny lidstva. Soukromé vlastnictví vyskytovalo se — v různé podobě a míře — u všech národů od pravěku, u kmenů kočovných, jakož i u kmenů primitivních. Když se tento zákon vyskytoval vždy a všude, tedy má původ v lidské přirozenosti, a z toho plyne, že je člověku vrozen a není možno jej odstranit.

Majetek je oprávněný zrovna tak jako svoboda, jako osobní nedotknutelnost. Že je tomu opravdu tak, že idea osobního vlastnictví je vžita dokonice i ve vědomí zlodějů, dokazuje zajímavá historika, kterou jsem kdesi četl.

Dva zloději se hádali. Jeden z nich říkal:

— Ty zlaté hodinky patří mně, já jsem právoplatným majitelem.

— Jak to? — divil se druhý.

— Ano, já je přece ukradl, a ne ty.

Hle, ani v tomto případě není možno popřít zákona o vlastnickém právu.

B. Chtěl bych však probrati tuto zásadu obšírněji, a nejen dokázati oprávněnost soukromého vlastnictví tím, že je prospěšné, nýbrž i ukázat, co by se stalo, kdyby ho nebylo.

1. Zrušení soukromého majetku *otrásl* by především životem jednotlivců. Že mohu nabýti vlastního majetku, to usnadňuje těžkou práci denní a činí ji snesitelnější. Díky tomu, může člověk přemýšlet nejenom o běžných potřebách, ale i o budoucnosti, o rodině a zabezpečení svého stáří. Tato myšlenka ho pobádá stále k práci a dělá ho ctnostnějším. Kdo by byl pilný, kdo by vytrvale pracoval, když by věděl, že to, co si vydělal, mu nezůstane? Kdo by byl dobročinný, když by neměl z čeho udělovat? Nikdo by nebyl šetným, střídým, když by neměl jistoty, že to dělá pro sebe.

Pokrm, který člověk vezme do ruky, vloží do úst a polkne, stane se součástíkou jeho těla. A podobně, co člověk vezme do ruky a prací svých rukou vydělá a skropí svým potem, to se stane jeho majetkem.

2. Odstranění soukromého vlastnictví vedlo by ke *ztroskotání rodinného života*. Co všechno potřebuje jediná rodina! Obydlí, nábytek, oděv, potravu... a to všechno musí získati rodiče. Rodiče cítí také tuto zodpovědnost a to je ponouká k práci a spořivosti; ale také děti cítí, zač děkují rodičům, a to je vychovává k úctě

a poslušnosti. Vzájemná úcta a láska v rodinách by zakolísala, kdyby po odstranění soukromého vlastnictví převzal stát péči o děti. Otec se nestará jenom o dnešek, nýbrž i o budoucnost rodiny, chce něco našetřit, co by zůstalo rodině po jeho smrti. Kdo si jednou výstižně poznamenal, že otcovské dědictví je jako by jeho pomocná ruka trčící z hrobu. Naopak, není-li soukromého vlastnictví, tedy umírá hlava rodiny s mučivým vědomím, že jeho děti jdou vstříc nejisté budoucnosti.

Soukromé vlastnictví zabezpečuje také společnosti pokoj a pořádek, jeho odstranění by však zavinilo nebezpečný otřes společenské rovnováhy. Jak to? Vždyť k vůli majetku bývají na denním pořádku hádky a nesčetné sváry mezi sourozenci a příbuznými. Ano! Ale jak by to teprve vypadalo, kdyby byl zrušen rozdíel mezi tvým a mým, a kdyby každý si mohl činit nárok na jmění druhého! Jenom tehdy může se člověk spokojeně dívat na cizí majetek, když má sám nějaký majetek.

V nešťastných dnech maďarského komunismu bylo to viděti nejlepe.

Má-li někdo dva domy, tedy mu musíme jeden sebrat, není-li pravda, soudruhu? — tak štváli důvěrníci ubohého sedláka.

— Ano, ano — potvrzoval rolník tento lidumilný názor.

— Kdo má dva vozy, tomu musíme jeden odebrat! —

— Ovšem! —

— Kdo má dva vepře, tomu se musí jeden vzít! —

— To ne! —

— Ne? Pročpak ne? —

— Já mám sám dva.

Opravdu je tomu tak, bratři moji! Nejpevnější oporou pořádaného, klidného života, a nejspolehlivějšími občany státu jsou lidé, kteří mají, byť i málo, něco vlastního. I kdyby to byl sebemenší kousek země, i sebe blednější domek, jež ho poutají k určitému místu, pak ten člověk je o mnoho spolehlivějším členem národa, než živly bez tradice, bez kořenů, bez domova! *Kde není soukromého majetku, tam není pořádaného, útulného rodinného krbu, čili tam není národa.* V amerických časopisech bylo nedávno poukázáno na toto nebezpečí. Mladé ženě nabídli ke koupi dům. »Nač já potřebuji dům? Narodila jsem se na klinice, byla jsem vychovávána v internátě; s mužem jsem se seznámila na plese, bydlíme v hotelu a stravujeme se v restauraci. Dopoledne pěstuji sport, odpoledne sedím v kavárně a večer v divadle. Onemocním-li, půjdu do nemocnice, a po smrti mě pochová pohřební spolek. K čemu tedy potřebuji vlastní dům?« Bratři! Lze při takových názorech mluvit o rodinném životě, který udržuje existenci národa?

4. Chci se zmínit ještě o čtvrté myšlence. Odstranění soukromého vlastnictví *bylo by také pohromou pro civilizaci.* Rozvoj vědy stojí peníze, umění vyžaduje oběti, a kultura žádá obrovské kapitály.

Kdo se bude starat o pokrok, kulturu a vědu, když nebude jistý, zda bude mít zítra vzít co do úst? Ať jakkoli hledíme na tuto otázku, zůstává jen jedna odpověď: pojem soukromého vlastnictví tkví v nejhlubších hlubinách lidské přirozenosti.

## II.

### *Proč bylo třeba zvláštního zákona na ochranu majetku?*

Jsou-li zmíněné důvody pravdivé, tedy musím dát odpověď na otázku, která napadla asi mnohým posluchačům během kázání: Je vůbec třeba VII. a X. přikázání? Je-li pojem soukromého vlastnictví požadavkem lidské přirozenosti, a je-li majetek chráněn státními zákony, proč musel ještě zakročovati Bůh, a proč bylo třeba zavázati i lidské svědomí? Což nestačí množství policie, detektivů, věznic, otisky prstů a pátračky, nestačí paragrafy nesčetných zákonů? Nestačí to všechno? — ptáme se.

A. Odpovídáme: *Ne, to všechno nestačí!* A to je také důvod, proč přikázání Boží pospíchá k pomoci a brání zřízení tak důležité pro celé lidstvo.

1. Jak slabé jsou zákony lidské a jak nepostradatelné zákony Boží, to vidět nejlépe právě u tohoto přikázání.

*Na ochranu vlastnictví je třeba lidských zákonů — ale ony samy nestačí!* Vidíme přece, kolik paragrafů ochraňuje dnes majetek, a přece — kolik organisovaných lupičských tlup s mezinárodními styky provozují svou zločinnou činnost. Mají vlastní statovy, své zvláštní zlodějské a lupičské školy, vyžadují přísné zkoušky a přísnou kázeň od svého zaměstnanectva. Obrovské stohy zákonů nejsou s to omezit lidskou špatnost. Třebas každý náš krok je usměrňen tisícími paragrafy, zločinci se jim dovedou tím obratněji vyhnouti. Nevystačí ani armáda policistů, nelze přece do každého úřadu, ke každé pokladně, vedle každého obchodu a pouličního krámků postavit detektiva. A proto bylo potřeba VII. a X. Božího přikázání, *před nimiž se neskryje žádná špatnost, je třeba paragrafů, jímž se nikdo nevyhne, policisty, který vypátrá všechno.* Dnešní život se jen hemží tak rafinovanými podvody, jichž nemohl předvídat ani nejzkušenější zákonodárce, a jež může zamezit jedině zákon Boží, který zasahuje a zavazuje až do svědomí. Povím vám pouze jeden charakteristický případ o kapitánovi velkého zaoceánského parníku, který získal při každém přeplutí nezákonnými cestami velké obnosy peněz, a kterého zákon přece nemohl stíhati. Jak to bylo možné? Je všeobecně známo, že při zámořských cestách jest v ceně lístku zahrnuto také vydání za velmi bohatou stravu. Je-li však někdo stížen mořskou nemocí a nemůže po celé dny ničeho jísti, přirozeně že mu není za stravu předem zaplacenou vrácen ani jediný haléř. A tak onen kapitán nedělal nic zlého, jenom připlul před jídlem trochu blíže

k bouřlivějším proudům... většině cestujících bylo špatně... nemohli jít... a předem zaplacená četná jídla zůstala nedotknutá. Čistý zisk! Prosím, ať někdo zakročí jménem zákona!

Nikdo nemůže za to, že se moře tu a tam silněji vlní!...

Co nás chrání před takovým a tisícovým jiným zneužíváním? Pouze slova Písma svatého: »Nevíte-liž, že nespravedliví neobdrží království Božího?« (I. Kor. 6. 6.)

Hleďte, proto bylo zapotřebí zvláštního zákona, VII. příkázání.

2. Z toho bych chtěl, bratři, vyvodit praktický důsledek: nejlepší oporou spravedlnosti, naprosté spolehlivosti, poctivého obchodního jednání, slovem spořádaného života, nejsou zákony a jeho paragrafy (které lze obejít), ani policie (ta nemůže být všude), nýbrž jediné *pravé, hluboké náboženské smýšlení*. »Malý katechismus« má větší cenu, než četa policie! Chtěl bych, aby toto pochopil každý, kdo touží po spořádaném životě, a pro něj také pracuje, ale nedbá o zvrácení náboženského citění, ba snad ještě sám dává špatný příklad...

Budu mluvit zcela upřímně. Ustavičně čteme o vloupáních a loupežích. Čtenář zděšeně spíná ruce a volá: Kam jsme to dospěli? Jak je svět zkažený!

Diví se dokonce i takoví, kteří k tomu nemají naprosto práva, neboť klidí jenom to, co sami zaseli.

Sami zaseli? Jak to?

Poslouchajte:

— Bratře, ty se tak hrozně pohoršuješ nad včerejším vloupáním? Řekni, prosím, chodíváš do kostela, ke zpovědi, ke svatému přijímání?

— Ne! Ale to je moje soukromá záležitost. Co na tom záleží?

— Velmi na tom záleží! Ty i já, my všichni, jsme částí velkého, sociálního celku: jsme solidární a podpíráme jeden druhého příkladem. A když ty, bratře můj, nevěříš v Boha, nechodíš do kostela, nežiješ podle zákonů Božích, proč by to měli činit tvoji podřízení?

— Nu, co na tom, když i oni nevěří?...

— Co na tom, když nevěří v nic?... Pak jednoho dne řeknou: »Pane, vy jste bohatý a my jsme chudí. Proč vy jste majitelem a my jenom nájemníky? Proč? Prosím, prosím, jen nebuďte nervošní.« Tak nám to řeknou doslova! To je zcela logické. Neboť, není-li Boha, věčného života, onoho světa, pak není ani ctnosti a hříchu, není rozdílu mezi dobrem a zlem. Pak jest hlavní věcí co možno nejvíce v životě užít, a když to nejde za vlastní peníze, pak toho dosáhnou revolverem, falšovanými směnkami, paklíči... V temné noci vlomí se cizí, neznámý muž oknem do pokoje: Milostivá, potřebuji nutně tisíc korun... Dáte mi laskavě svoje šperky... žádám je zcela zdvořile... jestli se však pohnete... po-  
niklovaná hlaveň revolveru se zableskne v pozdvižené ruce...

Ano, tak to bude... není-li Boha!

Tak přicházíme k druhému důvodu, proč kromě lidského zákona také sám Bůh pozvedá hlasu v otázce soukromého vlastnictví.

Který je tento druhý důvod?

B. Soukromé vlastnictví je právoplatné — proti tomu nelze ničeho namítati. Soukromé vlastnictví je užitečné, bylo by škoda, kdyby bylo zrušeno. Je-li však právoplatné i užitečné, tedy se musíme smířiti i s tím, že jsou s ním *spojena jistá nebezpečí a nevýhody*, které může odstranit zase jen přikázání Boží.

1. *Jako následek soukromého vlastnictví povstávají jisté společenské nerovnosti*: Dvě třídy: bohatí a chudí. Chudoba je tíživá, odstranit ji je nemožno, neboť země není rájem, není naším pravým domovem. Ostranit s někoho jakoukoli bolest je naprosto nemožno. Hmotná chudoba by nepominula ani tehdy, i kdyby byl odstraněn soukromý majetek; naopak, chudoba by tím byla zvýšena, neboť největší vzpruha k práci by zmizela. Nanejvýše by ustal dnešní rozdíl mezi bohatým a chudým, neboť *každý by byl chudý*. Tak musíme také rozuměti slovům Páně: »Chudé budete míti vždycky s sebou.« (Mat. 26, 11.)

Úplnou rovnost majetku nemůžeme žádat, tak jako ji nemůžeme žádat v tisíci jiných věcech. Nemocný není roven zdravému, slabý silnému, neučený učenému... Bylo tedy potřebí zákona Božího, aby chudí byli uchráněni od zoufalství a nespokojenosti.

2. Bylo však také potřebí onoho výroku Božího, aby bohatí byli chráněni před násilím. Dnešní společenský systém vznikl z dopuštění Božího, proto nesmím proti němu reptati, ale v této vůli Boží je také klausule, která poroučí, *abych svého jmění užíval slušně a nesobecky*.

Člověk sám by se nedopracoval k této myšlence, neboť člověk je od přirozenosti velkým sobcem. Pohleďte jen na malé dítě, když s chvěním tiskne k prsům hračku, neboť patří jemu, jenom jemu! Pohleďte jen, jak by chtělo svou vlastní, sobeckou vůli vzdorně vnutiti celé rodině!

Sobcem však není jenom jednotlivec. Celé společenské třídy mohou býti sobecké: i ony mohou býti lhostejné a zatvrzelého srdce ke všemu, co se jich netýká.

Ve starém pohanství bylo třídní sobectví cosi přirozeného. Je třeba jenom vzpomenout zatvrzelosti a ukrutnosti svobodných římských občanů k otrokům nebo »barbarům«.

Podle pohanského názoru byla chudoba hanbou a nemoc neštětím, pro obě nebylo soucitu. I Quintilianus, jeden z největších řečníků, praví: »Mohl by ses tak hluboce snížiti, že bys necítil odporu k chudobnému a neodstrčil ho od sebe?« (Declam. 301.)

Ale nejen staré pohanství smýšlelo takto o chudých a nemocných, nýbrž i dnešní. Nedávno žil v Německu filosof (Nietzsche), známý svým sršícím duchem a svým skvělým slohem, který otevřeně hlásal, že slabí, nemocní a neschopní nezaslouží vůbec

soucitu: nepomáhejme jim ani v nejmenším, nýbrž nechme je co nejdříve zhynout.

A teď, bratři, přichází Pán Ježíš a vypovídá tomuto sobectví boj. Jako on ze soucitu k nám, s bezpříkladnou nezištností obětoval za nás život, tak žádá od nás co největšího soucitu pro naše spolubližní! *Noblesse oblige!* Vznešený původ má své povinnosti — praví přísloví. Ale od dob Ježíše Krista můžeme také říci: *Richesse oblige!* — Bohatství má své povinnosti.

Od té doby, kdy vyprávěl Pán Ježíš překrásné podobenství o bohatci a chudém Lazarovi, vidíme jasně, k čemu nás zavazuje bohatství podle prikázání Božího. A poslyšte jen, co řekne při posledním soudu zavrženým:

»Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který je připraven ďáblu a andělům jeho. Neboť lačněl jsem a nedali jste mi jísti, žíznil jsem a nedali jste mi píti, nahý jsem byl a nepři-  
oděli jste mne... Amen, pravím vám: pokud jste to neučinili jednomu z nejmenších těchto, ani mně jste neučinili.« (Mat. 25, 41.)

Slyšíte? Co učiníte těm nejmenším, nejchudším, nejopuštěnějším — činíte Kristu. Ó, kdybychom si takto počínali, život nebyl by tak těžký a smutný.

Neboť víte, co znamenají slova Páně? Že jsme povinni viděti v každém svém spolubližním Boha, a potkáme-li ubožáka, musíme se ptáti: »*Co dlužím Bohu v tomto svém spolubratru?*« Kolik hořkosti, nenávisti a hněvu by pak zmizelo se světa!

— Ó, jak nesmírně daleko jsme ještě od tohoto ideálu! myslíš si.

Opravdu, daleko, nesmírně daleko. Ale víš co? Učini počátek! Začni sám u sebe! Ve svém malém okruhu často si opakuji: »Jsem mu něco dlužen?« Neříkej si to jen v kruhu rodinném a příbuzenském, ale všude se ptej: »Jsem povinen něčím« také onomu potulujícímu se uličníkovi, který zcela jistě zpustne, jestli ho nezachráním dobrým slovem. — »Jsem povinen něčím« oné nemocné ženě, chřadnoucí ve sklepní díře? »Jsem něčím povinen!« Otevřme jen oči: stokrát za den uvidíme, čím můžeme sloužiti Bohu ve svém spolubližním.

Bohu a sobě samým! Sobě? Ano! Navazuji na nemilosrdnou filosofii Neitzscheovu. Ukáži vám na podkladě denních zkušeností, že soucítit slouží vlastně také k našemu užitku a dobru; neboť v okamžiku, kdy nauka Nietzscheho by zvítězila bez citu nad křesťanským prikázáním milosrdné lásky, v tom okamžiku ovládla by lidstvo zvířecí surovost a neobmezené sobectví. Zato obsahují slova Stvořitelova věčnou pravdu: »Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou« (Mat. 5, 7.)

Aby to člověk mohl pochopit a uskutečnit, nestačí hlas pouhé přírody, ale je třeba ještě zvláštního zákona, daného samým Bohem.

\*

Bratři! Dnešní kázání ukončím legendou o poustevníku, jemuž dozrávaly i v nejkřutější zimě pod sněhem šťavnaté jahody. Slyšela o tom matka a pravila nejstarší dceři:

— Rychle! Rychle! Pospěš si do lesa a přines nám těch jahod!

Děvče vyhledalo poustevníka, který ji přivítal slovy: »Buď tak dobrá, přesekej nejdříve led a odmeť sněh, abych mohl nakrmiti ptáčky!«

»Co je mi po ptáčcích? Chci jahody,« odpovědělo děvče. Poustevník ji poslal s prázdnýma rukama domů.

Nyní poslala matka svou mladší dceru do lesa. Poustevník ji přijal s týmiž slovy: »Přesekej nejdříve led a odmeť sněh, abych mohl nakrmit ptáčky.« Děvče se dlouho nerozmýšlelo, vzalo metlu, odmetlo sněh a brzy zapomnělo na jahody, chtělo jen pomoci malým, hladovějícím ptáčkům... A hle, při metení se objevily vonné jahody, a ona si jich mohla nasbíratí tolik, kolik chtěla...

Neboť, moji milí bratři, pomáháme-li v lásce jiným, obohacujeme sami sebe, a sloužíme-li z celého srdce Bohu, tedy najdeme také pod tvrdou kůrou těžkých životních útrap vonné květy pokoje a štěstí, ucítíme, jak v našem srdci vyrůstá sladké ovoce radosti. Amen.

# Povinnosti soukromého majetku

Milí bratři v Kristu! »Tu povstal náhle s nebe hukot, jak když táhne silný vítr, a naplnil dům, kde seděli, i ukázaly se jim jazyky jako ohnivé, rozdělující se, a posadil se na každém z nich.« (Skut. ap. 2, 2—4.)

Od prvních svatodušních svátků jest oheň obrazem Ducha svatého, a od té doby neustává církev prositi Pána, aby vylil na nás oheň Ducha svatého, jenž by nás znova obrodil. Od té doby jsme již všichni často a často pokorně prosili, aby oheň božské lásky zanítil tento svět... Pane, oheň, dej nám oheň!

Oheň? Není dosti ohně na tomto světě? V továrnách? Ve vysokých pecích, v lokomotivách, pod kotly v elektrických dílnách — nehoří tu dosti ohně? V ústích strašných kanonů, ve žhavých pohledech lidských, v nenávistných srdcích lidských, nedoutná tam dosti ohně? A tam na východě, za ruskými hranicemi, a leda kde jinde, neplápolá tam až k nebesům rozpoutané peklo krvavých plamenů...?

Ó, zajisté: celá země hoří, ale to není oheň Ducha svatého! Snad nebude dlouho trvat a celý svět bude opět v plamenech, ale to bude požár smrti a ne oheň Ducha svatého. Duchu svatý, osvět nás v dnešní slavný den, kdy tu stojíme v rudých plamenech, které věští zkázu světa. Tvůj svatý oheň ať v nás hoří, ať nás proniká a utváří, neboť rudým plamenům, probleskujícím z Východu, nemůže nikdo odolati, leč jen člověk očištěný tvým ohněm.

O čem budu mluvit v dnešním kázání, bratři moji?

O otázce, která nejvíce znepokojuje a vzrušuje dnešní lidstvo.

Mínulou neděli jsem poukázal na právoplatnost soukromého majetku. Poznali jsme, že soukromý majetek má kořeny v nejhlubších hlubinách lidské přirozenosti, že bez něho není možný kultivovaný lidský život, a že právě proto tvoří VII. a X. přikázání Boží ochrannou zeď kol soukromého majetku. Toto téma si mnoho lidí pochvalovalo. Nevím však, zda vyslechnou tak rádi také dnešní slova: *Soukromý majetek jest sice oprávněný, má však také vážné povinnosti.* Naše svatá víra zahrnuje teorii i praxi o zcizení majetku, na druhé straně hlásá zrovna tak neohroženě povinnosti soukromého majetku, ba více, odvažuje se otevřeně říci, že jestliže dnes v duši jedné třídy hoří bezedná nenávisť proti třídě druhé, pak to má svůj důvod v tom, že soukromé vlastnictví zapomínalo právě na tyto povinnosti.

I. *Užití soukromý majetek jest zakázáno, ale* II. *nesmíme také*



*drážditi jiné jeho nesprávným užíváním! — to jsou dvě vůdčí myšlenky, jež bych chtěl osvětliti.*

## I.

### *Není dovoleno bráti cizí majetek.*

1. Milí bratři! Sedmé a desáté přikázání chrání rovnováhu a spokojenost ve společnosti. Jest velmi choulostivou věcí, mluvit o tomto v dnešní době, neboť *spokojenost a mír vymizely se světa.*

Katolická církev často slyší od mnohých lidí výčitku: Tak! Máme býti spokojeni! Není práce, není výdělku, nemáme co jísti, do čeho se obléci, a vy nám kázete, že máme býti spokojeni? Jiní mají všecko, plovou v nadbytku, a křesťanství pořád hlásá svou: Buďte spokojeni! ... Tak reptá dav, a nesvědomití vůdci využívají této roztrpčenosti a štvou proti soukromému majetku.

Každý uznává, že tu děsnou propast mezi třídami lidstva vykonal hřích proti desátému přikázání: žádoštivost po majetku druhého. Kdo by neviděl, jak členové jedné třídy zatínají pěstě, s jakou nenávistí pozorují druhé, — chudí bohaté, dělníci zaměstnavatele! Kdo by neslyšel nespokojeného podzemního dunění, jak se země už tu a tam zachvívá, jak propuká pustošící oheň vzpoury, jak praská a kolísá celá společenská výstavba!

2. A my musíme uznat, že toto rozhořčení bědnějších tříd jest oprávněné. Potvrdil to ne ledakdo, ale sám papež Lev XIII. »Nedá se popřítí« — píše papež — »že v dnešních dnech nesčetní lidé žijí v útisku, jehož nelze nazvat životem. Práce lidí bezbranných bývá čím dál tím častěji využíváno necitelnými boháči a kapitalisty. Bezuzdná a chamtivá konkurence a malá hrstka velmi bohatých jednotlivců vložily jaňmo na třídu dělnickou.« To jsou slova sv. Otce z encykliky »Rerum novarum« (15. května 1891) a tu nelze mluvit o nějakém pobuřování. Miliony našich bratří žijí dnes strašný život! Nějak a někde musí proto býti nalezen lék.

3. Tak dospěli lidé k zoufalé myšlence: *k myšlence komunismu.* »Pryč se soukromým majetkem, to je pramen všeho neštěstí. Půda a továrny musejí býti majetkem obcí a státu. Každému všechno odebrat!«

Komunismus! Jak smutné slovo, které probouzí bolestné vzpomínky. Jakési nové slovo, věštící zlo! Nové slovo? Ale kde! Církev je znala už před dvěma tisíci lety. Starokřesťanské obce žily ve společnosti, v komunismu, řádoví bratři v klášteřích to činí ještě dnes, a přece — dejte nyní pozor, bratři moji — přece je Církev proti šíření této myšlenky.

Proč asi?

Poněvadž zná lidi! Ví, že zákon o společném majetku se dá provádět v malých jednotách, prosycených náboženským životem, v klášteře, kde každý poslouchá naslovo představeného, kde jestli

se někdo proviní, pak celý týden za to činí veřejné pokání, kde jestli někdo při obědě udeří hlasitě talířem, vstane a před opatem musí na kolenou pokračovati v jídle (jak jsem to viděl v proslulých zahraničních klášteřích). Ano, při takové bezpodmínečné poslušnosti lze uskutečnit tuto myšlenku i v rozbourané záplavě dnešního hospodářského a obchodního života, v ohlušujícím hluku strojů, v šíleném shonu života.

»Prodej všechno co máš a rozdej!« — to je pouze radou, ne příkazem evangelia. Proto Církev, i když prikazuje svým řeholím žít v »komunismu«, lidem ve světě nikdy neporoučela rozdělití soukromý majetek. Naopak Církev hlásá otevřeně, že komunistické léčení sociálních obtíží jest smrtelným lékem pro nemocného: tento lék znamená zničení jednotlivce a rodiny, státu i kultury.

4. Tuto větu, bratři, chtěl bych ještě více zdůraznit. Rozhlédneme-li se ve světě, vidíme, že velké masy dělnictva se odcizují křesťanství, které je matkou lidské kultury. Odpuzuje je bludné domnění, jakoby Církev zavinila svým učením o soukromém vlastnictví jejich strádání a bídu.

Církev odsuzuje komunismus jako ideu, odsuzuje jeho filosofii, ale zdaž odsuzuje také ty, kteří jsou v jeho táboře? Ó, moji bratři! *Bojujme proti falešným zásadám, ale milujme lidi!* Církev svatá chce obejmouti i tyto bloudící lidi, neboť ví, že mnohé z nich zahlnala do tohoto tábora bída a neznalost víry křesťanské.

Ó, vy pracující bratři, kdybyste jen věděli, jak přesvědčivě učí nejučenější světec Církve, svatý Tomáš Akvinský, že velká chudoba, zrovna tak jako velké bohatství jsou protisociální a jak jistý stupeň blahobytu je nutný nejen k pokojnému státnímu životu, nýbrž také k životu mravnímu! (Summa theol. I-a 2ae, 8, 4. 7.)

Ó, kdybyste znali oficiální náboženskou učebnici Církve, tak zvaný »Tridentský katechismus«, který vydal r. 1566 koncil tridentský! Jak přísně mluví tento katechismus při pojednávání o VII. přikázání nejen proti krádeži, nýbrž také o závaznosti majetku a kněžím přímo poroučí, aby »často a výmluvně« kázali o podporování chudých a o dobročinnosti (Quod argumentum saepissime et copiosissime tractandum est.)

Vy, pracující bratři, kteří klnete s takovou nenávistí »kapitalistické Církvi«, »Církvi, podporující kapitál«, nevíte, že právě tato Církev zvítězila nad despotismem starověku a nad otroctvím? Což nevíte, že klidný a pokojný sociální a hospodářský řád vytvořila právě tato Církev? Nevíte, že dnešní vláda peněz a otroctví dělnictva počaly — když byl v lidstvu otráven křesťanský světový názor?

Ó, kéž bych mohl oněm ubohým, bloudícím, pracujícím bratřím, kteří v zaslíbenosti pozvedají pěst s hrubou kletbou nenávisti proti křesťanství, proti víře a proti Církvi, ó kéž bych k nim mohl zvolati: Bratře, proč nenávidíš Krista? Kdybys měl jen tušení o oněch sociálních opatřeních, silách a ctnostech, jež poskytuje lidstvu jeho

náboženství, v témže okamžiku by ses přidružil s nadšenou duší k praporu Krista-Krále.

Nezazlívejte mi, milí posluchači, že vzpomínám nyní s rozechvělou duší na desetitisíce a statisíce našich křesťanských dělníků, kteří byli zahrnuti do tábora popěračů Boha bludným rozumováním a nesvědomitou agitací. Ó, kdyby tiito bratři, kteří přejí křesťanství smrt a zkázu, a kteří pro tělesnou bídu zabředli do nevěry, znali dobrotu Srdce Páně, s jakou k sobě zvallo chudé, kdyby znali jeho hřímavá slova, kterými káral zatvrzelé bohatce, kdyby se lépe seznámili se sv. Františkem z Assisi, se svatou Alžbětou a tisíci jinými hrdiny křesťanské charity, tehdy věřím, že jejich cesty by se nekřížovaly s cestami Kristovými.

Ale, bratři moji, z toho, co jsme právě řekli, pramení jiná pravda, důležitá pro život, a pojednání o ní tvoří druhou část dnešního kázání.

Jaká je to pravda?

## II.

### *Soukromý majetek nesmí dráždit.*

Po léta blýská se na evropském obzoru. Komunismus, toť strašný blud. Víte však, co jest blud? Zneužívání pravdy.

Obsahuje tedy komunismus také něco pravdy? Zajisté! *Je pravdou, že všichni jsme bratři a proto se má také se soukromým vlastnictvím bratrsky zacházeti.*

Strašná jest lhostejnost a nepřátelské zaujetí proti víře, do něhož zabředly dělnické masy v nynějších dobách. Ve svých dvou-tisíciletých dějinách zažila Církev mnohé bludařství, mnohý rozkol víry, ale ohromujícím zjevem našich dnů jest právě odpad pracující třídy od křesťanské víry.

1. Avšak nežalujme jen na tuto bolestnou skutečnost, nýbrž také o ní přemýšlejme! Zpytujeme svědomí a odpovězme upřímně na otázku: *Lze se diviti, že u našich pracujících bratří vládne takové roztrpčení?*

Život Páně byl od počátku až do konce mučednickou cestou; ale kromě hodin utrpení na Golgotě měl také radostné dny a šťastné hodiny v Nazaretě. Avšak v kasárenských příbytcích našich velkoměst, kam nikdy nepronikne sluneční paprsek, kde je stísněno 10—15 lidí v jediné místnosti, kde jsou pohromadě lidé, hmyz, plíseň, špína, je divno, když v tomto pozemském pekle jest rozežrán hnilobou také nadpřirozený květ náboženského života? *Že ztuchlý vzduch zabíjí duši?* Ne, ne, bratře můj: takových společenských zařízení nemůže Církev nikdy chrániti! A nikdo nemůže zazlívati našim bratrům, že se chtějí všemi silami dostat z tohoto pekla. Třeba otevřeně doznati, že křesťanskému ideálu neodpovídá bohatství, které se přímo topí v hýření — ale také mu neodpovídá nouze a bída. Církev si přeje, aby všichni mohli sluš-

ně žítí! Poslyšte jen, co o tom praví Starý zákon: »Nedávej mi žebroty ani bohatství, uděl jen věcí, potřebných k živobytí. A Nový zákon: »Ničeho jsme zajisté nepřinesli na ten svět; patrně také ničeho nemůžeme odnésti. Majíce pak obživu a oděv, spokojíme se s tím« (I. Tím. 6, 7—8).

Není ideálem křesťanství taková výrobní a soc. praxe, následkem které člověk, jenž chce pracovat, nenalézá práci, aby se uživil. Společenský řád, který znemožňuje mužům založit před jejich třicátým rokem rodinu, společenský řád, v němž rodiny se dvěma — třema dětmi žijí v hmotné bídě, nemůže být nazván řádem křesťanským. Mravouka křesťanská žádá čistý život před manželstvím, ale také v manželství — ale dnešní společenské poměry to neobvyklejně ztěžují. Rozdělení majetku, které hromadí na jedné straně nesmírné bohatství a na druhé straně zavinuje bídu milionů lidí, nemůže býti křesťanským ideálem. Víme, že není možno odstranit se světa kdejakou chudobu, žal a strádání — ale je možno zmírniti na minimum nespravedlivou bídu. Budou vždy na světě chudí a bohatí, tak jako nemocní a zdraví, staří a mladí, škaredí a pěkní, slabí a silní, hříšníci a svatí. Vždycky bude pravda, co řekl Pán Ježíš: »Chudé máte vždycky s sebou« (Mat. 26, 11). On řekl: *Chudé* budete mítí vždycky mezi sebou, ale neřekl: *bědné, vyděděné, zápasící s hladem!* To neřekl!

Vím, že loď mé rozmluvy se dostala do nebezpečných vod, neboť kazatel tu může býti snadno stržen zápallem. Musím tedy předem zdůrazniti, že nežádám pro lidstvo pozemského ráje, poněvadž ten nemůže býti uskutečněn nikdy, neboť pod jakoukoliv vládou, v kterékoli státní formě a na kterémkoli místě této zeměkoule žijí lidé — všude budou mezi nimi lidé zahořklí, bědní, zápasící s protivenstvím. Rozdíl mezi chudým a bohatým, mezi luxusem a bídou nelze překlenout, to je osud pozemského tvora. Tato nerovnost zmizí teprve v blažené harmonii života věčného.

To všecko je pravda, bratři moji, to všecko uznáváme, ale jsou také hranice, *kterých nelze překročit!* Bída může dojíti také jen do jistých hranic, neboť za těmi přestává každá možnost lidsky důstojného a náboženského života, a za tyto hranice beze své viny neměl by býti vyhoštěn ani jediný chudý. I přepych má hranice, jejichž překročení jest již provokací a drážděním ke vzpouře, a toho nesmí dělat ani jediný boháč.

2. A tu se mi opět vinucuje nepříjemná a neviděčná poznámka o *zbytečném, vyzyvavém přepychu zámožných lidí.*

Před nejznámějším zábavním podnikem velkoměsta stalo se toto: Studená noc. Tma už zalila ulice, ani lidí už nebylo vidět. Pouze zástup odklizečů sněhu namáhavě pracoval a zápasil se sněhem nepřetržitě padajícím. Náhle otevřely se dveře restaurace, bylo slyšet několik taktů vřeštící jazzové hudby — a hluk společnosti nikoli zcela střízlivé. Jedna z dam měla podivný nápad a řekla dělníkovi, stojícímu nejbliže: »Dovezte mne ve svém vo-

zíku na náměstí,« a pán, který ji doprovázel, vyňal dvacetikorunovou bankovku, aby ji dal dělníkovi za jeho námahu.

Dvacet korun! Velký obnos pro chudého odklizeče sněhu, který dostává 15 korun za celodenní práci. Okamžik hleděl také dělník — bývalý důstojník! — chtivě na peníz, ale ihned se vzpřímil a odpověděl ocelovým hlasem:

»Prosím, vozím jenom sněh — ale ne hnůj!«

Vím velmi dobře, bratři moji, že také z přepychu žijí tisíce a tisíce lidí. Vím, že se pestrý svět nedá vtěsnati do jednoho rámu, nebo zavřítí do jednoho kláštera. Nebudeme nikomu vyčítat, že žije v mramorových sálech, jen když každý člověk bude mít slušný příbytek. Nemáme ničeho proti hlučné reklamě kaviáru a jídelním lístkům s lahůdkami, ani nás neuráží hluk vyražených zátek od lahví šampaňského a šumění hedvábných plesových šatů, jen když víme, že každý náš spolubližní má také co jísti a do čeho se obléci. V tomto ohledu panuje v duši moderního člověka nepochopitelný zmatek. Právě byla kropena asfaltová ulice. Dva koni s napětím sil nemohli utáhnouti na kluzké dlažbě vozu, plného uhlí. Jeden z nich uklouzne a upadne. Okamžitě obklopuje zastup lidí nešťastné zvíře. Jeden radí to, druhý ono, chtějí pomoci, litují ubohé zvíře!... »Pomozte mu přece!... Podložte mu koberec!« A v téže době stojí bledá, vyhublá matka s kojencem v náručí na nejbližším rohu ulice a nikdo, nikdo si ji nevšímá, ani jí nelituje, nikdo jí nepomáhá.

Evropa je přeplněna válečnými invalidy, nelze jim dostatečně pomoci — a při tom se zakládají spolky pro zřízení pomníku koním, kteří uhynuli ve válce! Zdaž ten svět není vzhůru nohama? Lidé a děti jsou bledí hladem, a zatím mnohé dámy krmí své přepychové psíky vybranými lahůdkami, česají je, navoňují je a měkce jim ustýlají.

Nelze hanit, že někdo má rád psy, ale s největším odporem prohlašujeme, že je hanebné dávat jim přednost před lidmi. U nás jsou statisíce lidí bez příbytku a miliony lidí bez práce — a tu nemají »Spolky pro ochranu zvířat« vážnější starosti, než vybudovat útulek pro opuštěné psy a kočky!

V New Yorku byl postaven mrakodrap o 31 poschodích a všechny místnosti byly zřízeny výlučně pro psy, v nichž je ošetřují opatrovníci a opatrovnice. Ve dvou speciálních kuchyních tohoto domu jest připravována podle předpisu zvěrolékaře předepsaná strava pro psy, nemocné na žaludek. Každá místnost jest zařízena podle »povahy« svého psího obyvatele: pro psíky japonské jsou stěny potaženy japonským hedvábím... atd. *Není to provokace?*

A není rovněž drážděním onen novoyorský »kosmetický pension pro psy a kočky«, kde stojí mytí psí hlavy 4 dolary, pěstění pracak 2 dolary, česání také tolik, upravení řas 1 dolar, umělé vlny 15 dolarů, odtučňovací léčení 50 dolarů? Což se svět zbláznil?

Nedávno bylo lze čísti v berlínských novinách, že herečka ne-

chala zhotoviti svému psíku celou řadu zlatých zubů. Dokonce obraz ilustroval celou událost: herečka otevírá tlamu svého rozmazleného miláčka, blýštící se zlatem! A to se děje v době, kdy bída nemá břehů. Pes má zlaté zuby a jsou děti, které hladem nemohou ani plakat, pouze mohou sténati. Pes má zlaté zuby a roztrpčení otcové rodin marně se shánějí po kousku chleba. Tento pes žije způsobem, jenž by pro mnohé strádající děti znamenal pozemský ráj. Nuže, bratři moji: VII. a X. přikázání Boží chrání soukromé vlastnictví; ale jsou lidé, kteří nevědí co dělat s penězi, kteří je promarní raději na zlaté zuby psa, místo aby jimi zmírnili bídu lidskou — ne, to pak již není v duchu Desatera, to není vůle Boží, *to znamená šlapat základní křesťanské cítění.*

A to musí býti řečeno, i když to zní sebe nepřijemněji, a když se tím jednotlivci cítí býti dotčeni. Snad dojdou sňznosti: — Prosím, to byla politická řeč! — Ne, ne: Na kazatelně se nesmí provozovati politika — smíme však a musíme hlásati nefalšovanou nauku Pána Ježíše. Musíme to činit i tehdy, když snad některé ucho se cítí dotčeno. K tomu je tu kostel, aby, když ta nebo ona nauka Páně vybledá, bylo probuzeno svědomí lidí, aby byli upozorněni na své povinnosti.

\*

Bratři! Roku 1924 byla podána papeži prosebná žádost s podpisy více než sto kardinálů a biskupů, aby zavedl nový svátek: Krista dělníka. V roce 1927 byla prosba opakována a byla tentokrát opatřena podpisy více než 500 kardinálů a biskupů... tato myšlenka se vyvíjí a získává stále více významu. A jednou, doufám a věřím, že svatý Otec daruje žádaný svátek: *Krista-dělníka.*

Jaká velkolepá událost to bude a jaký krásný způsob řešení společenské otázky! Pokoušeli se ji rozřešit tím, že říkali: »Kristus byl prvním socialistou«, »Kristus byl prvním komunistou«, »Kristus byl nejproslulejším proletářem«... Ó, ne... ne... *tak nerozřešíme ničeho. Nesnižujme Krista Pána na proletáře, nýbrž pozvedněme proletáře ke Kristu!* Svátek Krista-dělníka bude hlásati, že práce jest svatá a člověka důstojná; a že člověk nemůže pocítovati práce jako pokoření, když sám Syn Boží se jí nevyhýbal. Naopak, i zaměstnavatel musí viděti v dělníkovi svého bratra, který má právo na slušnou, lidsky důstojnou existenci.

A pak také uhasne oheň, který tak plápolá na Východě. Uhasnou rudé komunistické plameny, poněvadž nebudou míti již žádné potraviny! Pod kotly, ve vysokých pecích, v továrnách, v tavárnách budou sice plápolati plameny, i v očích pracujících lidí bude hořeti oheň tvůrčí práce, neboť dělníka i zaměstnavatele zachvátí oheň Ducha Svatého a síla pokoje, porozumění a spravedlnosti...

Bratři! Kéž by z dnešní svatodušní modlitby zněla k nebi prosba lidstva, chvějícího se o budoucnost: »*Uylej Ducha svatého na nás, abychom se znovu zrodili a aby byla obnovena tvářnost země!*« Amen.

# Nebezpečí soukromého vlastnictví

Milí bratři v Kristu!

Na vrcholu Vesuvu stáli dva turisté, dobří přátelé. S nadšením se obdivovali velkolepé krajině, temně modrému nebi. Ani je nenapadlo, že pod jejich nohama v hlubinách země proudí žhavá láva, že se dere na povrch, rudé plameny div že neprolomí tenké vrstvy země...

Kolik to lidí žije dnes v podobném tragickém zaslepení a veselé bezstarostnosti, jimž by se mělo říci výstražné slovo: Smějete se, tančíte, bavíte se, tleskáte a neslyšíte, jak pod vašima nohama země temně duní a se chvěje!

Naše svatá víra přejímá tuto nevďěčnou úlohu a napomíná bohaté: »Bratři! Dejte si pozor! Běda vám, jestli budou peníze vaším bohem a vaším peklem!« A těm bledým, za prací se ženoucím, praví: »Bratři! Dejte pozor, aby ten shon po penězích se nestal vaším bohem a vaším peklem!«

Bez soukromého vlastnictví není lidské společnosti, ale soukromé jmění se může státi nebezpečným zrovna tak bohatému, jako chudému. Mluví o tom velmi výstižně přísloví, v jehož několika slovech jest obsaženo také thema dnešního kázání: »Bohatství působí neklid, ať už je máme nebo ne.«

Kdo má jmění, spí špatně, neboť se bojí, že mu ho ukradnou, nebo že ztrácí svou cenu, a kdo nemá ničeho, spí také neklidně, poněvadž neví, z čeho bude příštího dne živ.

»Ty prokleté peníze!« — slyšíme se všech stran nárek lidí, když se dovědí o nějakém ohavném zločinu. — »Všim jsou vinny prokleté peníze.« Je to pravda? Zdá se, že ano. Lesk zlata vábí lidi, tak jako plamen svíčky vábí noční můry, a rovněž rychle spálí iám křídla.

»Ty prokleté peníze!« Ale vlastně ne peníze samy o sobě, ne soukromé vlastnictví jsou příčinou zla, nýbrž bezuzdné dychtění po mamonu a jeho zneužívání. Peníze mohou býti požehnáním, ale také kletbou! Lékem, ale také jedem! Mohou vyvolati radost, ale také slzy!

Pro koho jsou tedy peníze nebezpečím? Pro každého, z koho udělají otroka! *Pro každého, kdo nad nimi nedovede vládnout celým srdcem a rozumem, kdo z nich nedovede učiniti poslušné sluhy.*

Soukromé vlastnictví je oprávněné, užitečné a potřebné. O tom

jsme už mluvili. Ale majetek skrývá také nebezpečí — a na to chci poukázat dnes.

*I. Jaké nebezpečí skrývá v sobě bohatství a II. Jak se ho lze vystríhati.*

## I.

### *Jaké nebezpečí skrývá v sobě majetek?*

Jedním z největších nebezpečí majetku je to, že nás činí zistnými, ukrutnými a zatvrdelými, jak k bližním, tak i k sobě samým.

#### *A. Bohatý člověk může se státí vrahem sebe samého.*

»Jak těžko vejdou do království Božího ti, kteří mají peníze!« (Mat. 10, 23.) řekl jednou Pán, a Jeho slova se plní každého dne na těch, kteří utápějí každé ušlechtilejší hnutí, každou náboženskou myšlenku a celý duchovní život v moři tisícerych pozemských příjemností!

Pohledte jen, bratři, jak nemilosrdně zachází se svou duší, určenou k věčnému životu, se svojí nesmrtelnou duší ten, ježž ovládlo tyranické jámo mamonu.

Jako smrtící horečka zachvátí duši dnešního člověka žádostivost zlata. Peníze! Peníze! Stále víc mamonu! Býti bohatým — třeba i za cenu cti! Býti bohatým — snadno a lehce! Jeden to zkouší v kartách, jiný v loterii, třetí spekuluje na burse. A nespikuluje pouze se svým vlastním jméním, ale také s penězi vypůjčenými, cizími.

*Tyranie peněz!* Pohled na onoho lakomce, boháče, který žije v ustavičném strachu, který v noci nespí, neboť je stále mučen myšlenkou, že může býti oloupen o své poklady. Pohled na pancéřové sály velkých bank s bezpečnostním zařízením, s těžkými ocelovými dveřmi, s elektrickým ochranným zařízením, s poplašnými zvonky, se spleťtými ochrannými konstrukcemi betonových základů. »Peklad vyvolává neklid a starost, ať už jej máme nebo ne.«

*Tyranie peněz!* Pohled na hráče rulety! Jak hledí ztrnule, ve spáncích jim buší krev, nervy napjaté k prasknutí — bez dechu sledují pohyb bílé kuličky, posedlí pouze jednou jedinou myšlenkou: — Vyhrát... vyhrát!

*Tyranie peněz!* Dítě stává se k vůli nim vrahem svých rodičů, jen aby přes jejich mrtvoly dostalo se rychleji k ohnivzdornému pokladně!

Strašný je osud těch, kteří se zapsali ďáblu — »penězům«! Cítí-li takový člověk peníze, mizí pro něho všechno ostatní: zapomíná na čest i na duši, na dané slovo, na pravdu, na povinnost a soucit, na přátele, na rodinu a domov — na všechno. Pro peníze stává se lhářem a krivopřísežníkem. K vůli penězům obětuje čest



své rodiny, budoucnost dětí. Démon zlata ho tak otupil, že mu nezáleží na tom, kolik lidí zničil, kolik nešťastníků ho proklíná, kolik duší zbloudilých na zcestí se k vůli němu zhroutí. K vůli penězům zradí Krista, jak to učinil Jidáš, když řekl k židovským velekněžím: »Co mi chcete dáti, a já vám ho zradím?« (Mat. 26, 15).

»Non olet«, »Nepáchnou« — říkali pohané o penězích, a říká se to dodnes: I když pocházejí z nejhlubších kanálů nemravnosti, není to z peněz cítit. Neperlí se na nich slzy utiskovaných, ani se na nich nečerná zaschlá krev sebevrahů.

U takových lidí platí do písmeny slova Páně: »Nikdo nemůže sloužiti dvěma pánům, neboť buď bude jednoho nenáviděti a druhého milovati, aneb jednoho se přidrží a druhým pohrdne. Nemůžete sloužiti Bohu a mamoně« (Luk. 16, 13).

A slova sv. Pavla: »Kdo však chtějí bohatnouti, upadají v pokušení a v osidlo ďáblovu, v mnoho žádostí nerozumných i škodlivých, které vrhají lidi ve zkázu... neboť kořenem všeho zla jest chtivost peněz, po nichž někteří bažíce zbloudili od víry a způsobili si mnoho bolestí« (I. Tim. 6, 9).

*Tyranie peněz!* Roku 1926 byl jsem na mezinárodním eucharistickém kongresu v Chicagu. Jeli jsme přes New York. Chicago: Tři miliony obyvatelů, New York: Sedm milionů! Co může říci Evropan o tomto babylonu? Či sobě dovede představit, co je to hluk, neslyšel-li rachocení amerických autobusů a tramwayí, jichž počet je úžasný? Či může vědět, co je to velkoměstský vzduch, dokud nedýchal benzinového zápachu, jímž jsou přesyceny americké ulice? Kdo tam nebyl, nemá tušení, jaká osidla tu číhají mezi třemi, sedmi miliony lidí na ty, kteří jsou stísněni mezi stroji a kamennými pralesy mrakodrapů.

*Tyranie peněz!* Člověk skoro fysicky cítí, jako by vedle něho stál ďábel a s vladařským gestem ukazoval: Pohled! To je moje říše! Tito všichni lidé patří mně! Všichni běží, kam chci já. Řídím je všechny podle své vůle a fantasmie! Ukážu jim jen záblesk zlata a již mně patří tělem a duší, se vším všudy, ve dne i v noci.

Bratři moji! Jest potřebí jmění, kapitálu, soukromého vlastnictví, neboť lidský život jest zde na zemi vázán na himotu, ale nepřeslechněme starostlivého napomenutí Církve: Dejte pozor, aby vás bohatství nezatvrdilo k sobě samým, dbejte, aby bohatství nezabílo ve vás lásky k bližnímu.

Neboť v tom je nové nebezpečí bohatství, o němž musím mluvit obšírněji.

## *B. Bohatství učí ukrutnosti a brutálnosti k bližnímu.*

### *a) Bohatství učí ukrutnosti.*

Potkají-li se v noci na širém moři dva parníky, pozdravují se reflektory, i když se neznají, pouze lidé na bouřlivých, temných

cestách života dovedou přejíti kol sebe lhostejně, bez nejmenšího záchrvěvu srdce.

Jak mnohým daří se tak jako chudákovi, který zbohatl a teď v blahobytu nechtěl již nikoho znát, ani vidět. Tu ho vyhledal jeden ze starých přátel a řekl mu:

— Podívej se oknem, co vidíš? —

— Mnoho — mnoho lidí ... kteří jdou kolem —

— Nyní pohled do zrcadla, co vidíš? —

— Pouze sebe. —

— A víš, proč v zrcadle nikoho jiného nevidíš než sebe? Brání ti tenoučká stříbrná vrstva pod sklem. Stříbro ti brání, abys viděl také jiné lidi — — —

Ach stříbro, zlato a zpupný blahobyť! Ty dělají člověka bezcitným, slepým a hluchým sobcem! Neboť kdyby lidé nebyli hluchší, museli by slyšeti slova svatého apoštola Jakuba, která pravil o posledním soudu: »Bohatství vaše zhnílo a roucha prožrána jsou od molů. Zlato a stříbro vaše zrezavělo a rez jejich bude na svědectví vám a stráví tělo vaše jako oheň. Nahromadili jste si hněv pro dny poslední ... Hýřili jste na zemi a žili v rozkoši; vykrmili jste srdce své v den, kdy vám takřka již nastává soud Boží« (Jak. 5, 2—5).

b) *Majetek může učiniti člověka bezcitným.*

Kdo již neviděl rodin a příbuzných, kteří žili v nejlepším souladu, dobře se snášeli, ale jen, dokud se nevyskytly otázky majetkové. Jakmile tu však bylo k rozdělení nejmenší dědictví, nejlepší přátelé se přeli, rodiče a děti nebo sourozenci stali se nepřáteli na smrt.

Jak je to strašné, a přece nejsmutnější skutečnost: nejenom střelný prach může způsobiti výbuch — nýbrž i peníze.

Víte, jak byl vynalezen střelný prach? Náhodně ho objevil ve XIV. století alchymista. Jako mnoho jeho současníků, zabýval se i on pokusy, aby vyrobil umělé zlato. Smíchal ledek, síru a uhlí a přikryl to kamenem. Nějak do toho padla jiskra, a kámen vyletěl do vzduchu — střelný prach byl vynalezen. Při hledání zlata, v honbě za penězi každodenně je vyhozeno do vzduchu tolik rodinných krbů, příbuzenská pouta se trhají, stará přátelství se rozpadávají. Jakou skličující pravdu obsahují slova starého notáře: »Po dvacet let jsem měl co činiti s lidmi a nabyl jsem zkušenosti, že jakmile byla řeč o penězích — každá láska ustávala: rodičovská i bratrská, i láska k Bohu.« Peníze přetrhávají všechna pouta ve vrstvách vzdělaných i nevzdělaných...

## II.

*Jak se vystříhati nebezpečí z bohatství.*

Bratři! — Je-li tomu tak, pak vynořuje se bezděčně myšlenka:

soukromé vlastnictví by mělo býti přece jen odstraněno! Když je spojeno s tolíkerým nebezpečím, nebylo by přece jen vhodné, kdyby bylo z kořene vymýceno z organismu lidské společnosti?

Dejme pozor, bratři! Bez soukromého vlastnictví není života lidsky důstojného. Tuto operaci by nemocný zaplatil jistě životem. Neusmrcujme pacienta, nýbrž chraňme ho před nebezpečím.

Chránit? Ale jak? Tak, že obě strany — chudý i majetný, dělník i zaměstnavatel — skuteční dvě velké křesťanské myšlenky. Soukromé vlastnictví jest oprávněné, ale toto právo nutno spojití s láskou a sociálním cítěním.

### *A. Právo spojití s láskou!*

Jakým způsobem rozřešíme dnešní palčivé sociální otázky? Právem nebo láskou? Pouhé právo nestačí — na to je příliš tvrdé. Pouze láskou také ne — k tomu je příliš mělká. A co, když je spojíme? Samotné právo nestačí, neboť při právních otázkách hledí každý v první řadě na svůj vlastní prospěch, právo proto lidí spíše odcizuje. Ale láska je sjednocuje. A proto jest hlavní příkazání Pána Ježíše zároveň základním zákonem každého společenského řádu: »Milovati budeš bližního jako sebe samého.«

1. To je právě nejlhlubším sociálním významem křesťanství, že ono *léčí* — a jedině křesťanství to činí — *kořen zla*. Bohatství dělá člověka sobcem, křesťanství naopak probouzí soucit. Pán Ježíš nepatří žádné straně, žádnému programu, žádné společenské třídě... patří *všem a každému!* Nechce léčit jen příznaky společenské nemoci, nýbrž chce zničit zlo v zárodku. Nechce socialisovati továrny, doly, provoz, stroje... to by bylo povrchní ošetření nemoci a znamenalo by smrt trpícího — nýbrž socialisuje, sbírá lidi, činí muže lepším, ušlechtilějším, láskavějším k manželce, děti k rodičům, zaměstnavatele k dělníkům, pána k zaměstnanému. Každý přizná, že kdyby všechna srdce pronikla láska Kristova, pak by okamžitě zmizela — »sociální otázka«.

2. Mluvím o pravé křesťanské lásce k bližnímu. Neboť je také *dobročinnost světská, která je však pouhým stínem lásky k bližnímu*. Všecko, čeho se dnešní svět dotkne, to ztrácí ihned svůj nadpozemský lesk a krásu. Tento úděl stihl i moderní dobročinnost, která se snaží spojití božskou charitu se zábavou a ziskem. Křesťanství hlásá, že podporování bližního jest věci svatou, která plyne z odříkání, sebezapření a nabízí se velmi jemným cítěním a taktem. Dnes je však dobročinnost často záminkou k rozmařilým požitkům a zábavám, kdy lidé se scházejí, aby polomazí a v rozpustilé náladě tančili až do rána, a pak ulehli k odpočinku v mylném vědomí, jako by byli učinili něco z lásky k bližnímu. Z těchto dobročinných slavností mají chudí sotva nějaký prospěch, neboť velkou část příjmů pohltí režijní výdaje.

A jakým dojmem asi nůsbí na strádající vědomí, že po skončené takové přepychové hostině se jim dovoluje posbírati

drobty na zemi! Dovolte mi, abych se vyjádřil stručně: to není dobročinnost — nýbrž nejsurovější urážka ubohých!

3. Mám vám říci *podle čeho se poznává pravá dobročinnost?* Odříci si něčeho, ovičiti se v sebezapírání vlastního sobectví, vlastní žádostivosti — a peníz takto ušetřený pak v tichosti darovati ubohému, aby levice nevěděla, co činí pravice, to je pravý duch křesťanské dobročinnosti!

Pozorujte ty, kteří pěstují dobročinnost z ješitnosti a ty, kteří to činí z lásky k Bohu!

U vchodu do proslulých heren v Monte Carlo jsou pokladničky pro chudé. Když taková pokladnička byla otevřena — jednou za rok jen — našly se tam: 4 franky, dva knoflíky a opotřebovaná pudřenka! A všimněte si pokladniček v našich kostelích, u sochy sv. Antonína, které je nutno vyprazdňovati dosti často.

Jak si lze vysvětliti velký rozdíl? Tím, že mnozí jsou sice dobročinní, ale jen ten cítí v dobrodiní nadpozemské požehnání, kdo věří v Boha a v život věčný.

Obdaroval-li jsi sirotka, nebo pomohl strádajícímu člověku, pak hleď, ať o tom nikdo neví, snad ani ten, kdo to přijal. Ať se svět točí dál, ať auta pospíchají, ať tovární sirény vyjí a lidstvo bojuje a štve se dál... ty hleď na tento hlučící spěch a štvání jako na nějaký vzdálený film, jako na stín. *Ty jsi už okusil sladkosti ne z tohoto světa — tvoje dobrotivost dala ti předchuť něčeho zcela jiného, než dává překotný, pustý, ubohý svět.*

Pohleďte, bratři, křesťanství nás učí pravému soucítu!

B. Ale také jedině křesťanství učí *pravdivému sociálnímu smýšlení*, účtě ke každému našemu spolubratru a k jeho právům. Než daleko ještě máme k tomu opravdu sociálnímu citění, k onomu typicky křesťanskému názoru, že všichni tvoříme rodinu. Daleko jsme od tohoto přesvědčení, i když zdánlivě cítíme s chudými.

Jdeme na procházku, abychom užili trochu čistého vzduchu. Náhle mihne se vedle auto — — — seděli v něm veselí lidé a s notnou dávkou pýchy se na nás usmáli, a nedbají o to, že je-li náhodou deštivé počasí, že nás blátem zastříkali od hlavy až k patě, a je-li sucho, že musíme několik minut za nimi dýchat prach.

To je, prosím, sociální svět? — zlobně hubujeme. Jaké je to bezohledné sobectví!

Pravda, bratři, každý z nás se už nejednou tak dozlobil. Ale neuškodí, když o tom budeme hlouběji uvažovati: jest to opravdu jen naše sociální citění, jež se tu v nás bouří, nebo spíše závist, že nesedíme v onom autě my?! Kdybychom náhodou měli peníze na auto — neseděli bychom v něm snad s ještě větší zpupností a nezaháněli bychom chodce až za příkopy?

Mám vám říci příklad opravdového sociálního křesťanského smýšlení? Pouze nepatrný příběh. Zámožná rodina pozvala několik známých. Ke konci svačiny poskládala jedna dáma zcela nená-

padně hmněcky na podnos, aby usnadnila práci obsluhující služce. To je vše! Děvče přichází pro nádoby — — — její obličej prozrazuje příjemné překvapení. Neznámé teplo naplní její duši: ani hojně zpropitné by jí neudělalo takové radosti. Ale co se vlastně stalo? Nic zvláštního! Nikdo tu nepronášel dlouhých řečí o sociální otázce, o zvýšení mzdy, o osmihodinové pracovní době — pouze jemnocitná duše sblížila se s jinou duší a vtiskla jí polibek soucitu. A následkem toho poranil osten stavovského rozdílu méně bolestně, zmírnilo se napětí, které s sebou přináší nerovné rozdělení pozemského bohatství. Hle, to je smýšlení křesťanské!

Bratři! Dává-li vznešená dáma japonská v hotelu sluhovi rozkaz, ukloní se před ním, aby mu tak naznačila, že si váží jeho práce a vyrovnala stavovský rozdíl. Jak krásné křesťanské smýšlení. Jak to odpovídá duchu Kristovu, toho Krista, který při poslední večeři poklekl před svými apoštolý, aby jim umyl nohy. Obřad umývání nohou se koná dodnes — bohužel jen jednou za rok, na Zelený čtvrtek, a jen ve chrámě. Vnesme do všedního života Kristův příklad umývání nohou. Tento duch ať nás naplňuje, nese-li nosič náš kufr, obsluhuje-li nás číšník, čistí-li služka naše boty. Oč by se zmírnilo napětí, oč méně rozhořčeného vzdoru a revoluční horečky lomcovalo by v duších, kdybychom vnesli i do takových maličkostí ducha Kristova.

\*

Milí posluchači! Dnešní kázání pojednávalo o nebezpečí peněz.

Bude tedy vhodné, když ke konci uvedu příklad z Ameriky, ze země typického shonu po mamonu.

Nemocný Američan je u lékaře. Tento klepá a naslouchá a pak potřásá hlavou:

— Tak rád bych slyšel tep vašeho srdce, ale neslyším ničeho.

— Tak? — řekl pacient. — To musím dříve vyjmouti z pod vesty náprsní tobolku; dolary nepropustí hlasu srdce!

Ovšem, že nepropustí, bratři! Ale proto jsou tu přikázání Boží, VII. a X., aby posílila tep srdce a dovolila promluvit lásce k bližnímu. Podle křesťanského názoru není člověk vlastníkem jmění, nýbrž pouze jeho správcem, správcem velmi zodpovědným, neboť jednoho dne řekne Pán k nám všem: »Vydej počet správy své, neboť už nebudeš více vládnouti« (Luk. 16, 2).

A my? — běda! — z čeho budeme skládati účty? Kolik plesů a hostin bylo u nás pořádáno? Nebo, kolik stál náš kožich, nebo naše auto? Nebojíš se, že se objevíš před Pánem s prázdnýma rukama? Před oním Pánem, který tak zřetelně řekl: »Co prospěje člověku, kdyby i celý svět získal, ale na duši škodu utrpěl!« (Mat. 16, 26). Na počátku kázání jsem řekl: »Bohatství přináší spásu, ať už je máme nebo ne.

Nyní větu obrátím a řeknu: »Bohatství přináší spásu, ať už je máme nebo ne.« Nemáme-li ho, pak mohu získat odměnu za život

chudý, ale poctivý a s trpělivostí snášený; mám-li však bohatství, tedy si mohu získati účinnou láskou přátele, kteří by mě po smrti »přijali do stanů věčných« (Luk. 16, 9).

»Ante foras gehennae stat misericordia« — říká svatý Augustin. — »Před branami pekla stojí milosrdenství.« Stojí tu a nevpustí dovnitř těch, které zná dobře z pozemského života, nevpustí těch, kteří byli milosrdní.

Bratři! Vtiskněte si do paměti poučení dnešního kázání, které shrnuji v slova básníkova:

Jsou lidé, jejichž tváře věčný smutek hostí...  
na okraji cesty vztahují k tobě vyčerpané paže.  
Je něco krásnějšího, bratře, je něco krásnějšího  
než uchopit a k srdci přitulit tu přesmutnou ruku?  
Toť narozeniny lásky...

Někdy slza zraní srdce, jak paprsek slunce,  
to když dotkne se ho bědný nářek hladných dětí.  
Je něco krásnějšího, bratře, je něco krásnějšího  
než hlasu srdce poslechnout a tu slzu si nechat v oku zářit?  
Toť narozeniny lásky.... Amen.

# Osmé přikázání

## Nepromluviš křivého svědectví

Milí bratři v Kristu!

Skoro půl čtvrtá tisíc let minulo od času, kdy Bůh nechal zaznamenati v jedné z knih Písma svatého slova, o nichž budeme uvažovati, neboť jsou to slova vážná a vždycky časová. Nebe a země pomínou, ale slova Páně nepomínou. Proto také přikázání Boží ještě dnes, po tisíciletích, jsou pravdivá a platná. »Nepromluviš křivého svědectví proti bližnímu svému« — zní VIII. přikázání. Na jiném místě Písma svatého jest ještě poznamenáno: »Ohyzda zlá na člověku jest lež« (Sir. 20, 26).

Co bylo hříchem před tisíci lety, jest hříchem i dnes, třebaže svět se všemi silami pokouší o to, aby škrtl lež ze seznamu hříchů. V dnešní době nelze žít beze lži — to je všeobecný názor. Dnes nelze provozovati bez lži ani politiky, ani obchodu! Než nejenom obchod. Není jediné přátelské besedy, kde by se alespoň trochu nepomlouvalo. Kdybychom zachovávali přísně osmé přikázání, nebylo by o čem mluvit při besedě, stránky časopisů by byly prázdné a soudní síně, v nichž se projednávají urážky na cti, zbytečné!

A přece, bratři moji, Pán až do dnešního dne nezrušil osmé přikázání, naopak, chrání je svou pravicí a my nesmíme osmé přikázání odstraniti se světa, nýbrž musíme býti za ně vděční a Bohu za ně děkovati. Děkovati, že se nespokojil s druhým přikázáním, na ochranu svého jména, nýbrž že v VIII. přikázání vytvořil zvláštní zákon o ochraně lidské cti a dobré pověsti.

Co zakazuje a co poroučí osmé přikázání Boží? *Zapovídá porušování pravdy: lež, a chrání čest a dobrou pověst člověka.* V dnešní promluvě si povíme, že

I. *Nikdy nesmíme lhát, a* II. *proč se dnes tak mnoho lže!*

### I.

#### *Nikdy nesmíme lhát!*

Ale proč nesmíme lháti? — napadá nám myšlenka, a žádá přesné odpovědi, neboť zachovávat toto přikázání není tak snadné.

A. Nesmíme lhát již proto, *poněvadž to Pán Bůh rozhodně zakázal.* Kromě osmé přikázání mohli bychom jako důkaz uvést množství míst z Písma svatého: »Ohyzdností Pánu jsou rty živé« (Přís. 12, 22). »Lži se budeš vystříhati« (II. Mojž. 23, 7). »Nelžete jedni druhým« (Kol. 3, 9). »Proto odložice lež, mluvejte pravdu

jedenkaždý s bližním svým, neboť jsme vespolek údové« (Ef. 4, 25). »Všickni lháři budou míti díl v jezeře hořícím ohněm a sírou« (Zjev. 21, 8). To všechno jsou citáty z Písma svatého, jejichž počet bylo by možno zmnohonásobnit.

B. Ale i kdyby Bůh tak rozhodně nebyl zakázal lhát, už proto bychom se lži museli varovati, protože *skrývá v sobě tolik špatnosti a zloby*. Pán Bůh zakazuje lež právě proto tak přísně, poněvadž je sama o sobě špatná a ponížíuje člověka.

a) *Jak velice odpovídá lidské přirozenosti pravdomluvnost*, jak hluboce se zakořenila v naší duši, o tom svědčí už ten zjev, že se nikdo, ani sám lhář, nechce ke lži přiznati! Rozpor mezi srdcem a rty vytváří v člověku takovou disharmonii, že se jí každý zříká a stydí se. Bude se snažit přesvědčit lidi, že to nebyla lež, nýbrž, že pouze — »přeháněl«, »prášil«, »že se vymlouval«, že »nanesl trochu silnější barvy«, nebo prostě »cikánil«.

Ano, ano... neboť lháti se nesmí! Člověk to přímo cítí; jako ví, že list stromu je zelený, tak ví též, že lež je škaredá.

Ale proč je tomu tak? Na to již nedovedou tak snadno uspokojivě odpověděti.

Velmi povinně odbudou tuto záležitost ti, kteří řeknou: »Lháti se nevyplatí, neboť konečně se na to přece jen přijde.« Ovšem, i toho lze užítí jako důkazu proti lži — třebaš jako důkazu velmi slabého. Opravdu většina lží má krátký život. Mnoho pravdy je v přísloví o lháři a kulhavém psu. Ale to ještě není důvod, neboť jsou lži, kterých nikdo na světě neodkryje. A nám je zakázána každá lež, a právě proto musíme proti lži vystoupiti s hlubšími důvody.

b) Takovým opravdu pádným důvodem může být jedna z nedokonalejších vlastností člověka: *jme stvoření k obrazu a podobnosti Boha, věčné Pravdy*. Čím jsem tedy upřímnější, tím krásnější jeví se v mé duši podoba Boha. Naopak, kdo lže, podobá se ďáblu. Jak to Pán vyčítá lživým farizeům: »Vy jste z otce ďábla a chcete činiti žádosti otce svého... jest lhář a otec lži« (Jan 8, 44).

Bratři! V osmém přikázání jest jedno ustanovení, jehož mnoho lidí nemůže vůbec pochopit: *že každá lež je hříchem!* Chápu, že jest hříchem lež, kterou škodíme druhým, nebo kterou je šidíme, ale těžko se spřátelí s tím, že se dopouští hříchu i takovou lží, které potřebují k vlastní omluvě, a kterou nikomu neškodí. To může pochopiti jen duše osvícená věrou. Naše víra nás učí, že Všemohoucí stvořil člověka ke svému obrazu, a že člověk kazí tento božský obraz ve své duši, nemluví-li pravdy. Každá lež je již proto špatná, poněvadž stírá s duše člověka svatou božskou podobu.

c) Ale lež je hodná zavržení i proto, *že je hříchem proti přirozenosti*.

Pán Bůh určil každému našemu orgánu přirozený účel, a neuží-



váme-li tohoto orgánu k tomuto účelu, dopouštíme se hříchu. Všemohoucí nám dal ruce, abychom jimi pracovali; kdo však jimi bere život nevinnému člověku, zneužívá jich proti zákonům přirozenosti. Naším očím, uším a nohám, všemu tomu se dostalo od Boha jistého určení.

Zrovna tak i našemu jazyku. Proč nám dal Bůh jazyk? Abychom se mohli dorozumívati s bližním. Svátý Tomáš Akvinský praví, že bychom neměli lháti, neboť řeč podle své povahy je k tomu, abychom vyjadřovali své myšlenky; proto jest tedy zneužití tohoto smyslu hříchem, neboť kdo lže, vyjadřuje svými slovy něco, čeho vůbec není. Duchovní boj, který prožívá dítě, než se odváží po prvé selhat, svědčí nejlépe o tom, že řeč máme na to, abychom mluvili pravdu, ale lež že je nepřirozená povaze člověka. Těžké je naučiti se dáblovu řemeslu: Jak se chvějí rty dítěte! Jak nejistý je jeho pohled! Jaký ruměnec mu vystupuje do tváře! Jak prudce bije srdce! Zdaž nesvědčí toto malé dítě výmluvněji než všechno ostatní, že lež je věcí nepřirozenou?

Nyní snadněji porozumíme tomu, čeho mnoho lidí nechce chápati: že lež je hříchem i tehdy, když jí nikomu neškodíme. Jest možné, že tím nepůsobíme druhým škody; ale sobě samým tím vždycky škodíme. Lež je jako zbraň praobyvatelů Austrálie, boomerang. Vymrštíme-li tuto zbraň, tedy zasáhne buď cíl a zraní ho (to je zlomyslná lež), nebo se mine cíle a vrátí se obloukem k člověku a zraní ho (to je zase lež, která neškodí jiným, ale nám samým).

d) Jdu dále, bratři! Jest ještě třetí důvod, který zakazuje lháti: *lež by zničila život lidský*. Pravda, vzájemná důvěra jest maltou, která spojuje tisíce cihel společenské výstavby. Člověka zamrazí při pouhé myšlence, co by se s námi stallo, kdyby bylo dovoleno lhát, kdybychom museli býti ustavičně na stráž, zda nás někdo neklame; kdybychom každému člověku museli hledět nedůvěřivě do očí a dávat pozor na každé jeho slovo; kdyby nemohli navzájem věřiti matka synovi, muž ženě, nemocný lékaři, žák profesorovi, zaměstnavatel dělníkovi atd. Jaký by tu nastal převrat; lidský život by byl nemožný! Muž přichází z těžké práce domů a není si jistý, že ho žena neoklamala. Rodiče nemohli by věřiti dětem. Nemocný by neměl důvěry k lékaři, kupující ke kupci...

Pravdomluvnost má takový význam ve společenském životě, jako peníze v obchodě. Co by se stalo z obchodu, kdybychom neměli důvěry, že dostáváme pravé peníze? Kdybychom museli při každém prodeji nebo koupi zkoušet každý haléř, zda není falešný. *Kdo lže, padělá peníze, dává do oběhu padělané bankovky, musí býti zatčen, neboť otravuje pramen důvěry!*

e) Nuže, bratři, srovnáme-li jasné příkázání Boží a trojí důvod proti lži, porozumíme snad na pohled přísnému zákonu: Nepromluvíš klivého svědectví!

Opakuji: každá lež je hříchem! Zdůrazňuji to proto tak ostře,

že i u lidí zbožných zahnižďuje se lehkomyšlný a nesprávný názor nové doby.

f) Jsou lidé, kteří na otázku: zda někdy lžou? — uraženě odpovídají: Jak se jen můžete tak tázati? Lhát?! Já nikdy nelžu, — *leďa když musím!*

Jak to? Či jsou případy, kdy se musí lhát? — Zda jsou takové případy? Život je plný takových příležitostí, kdy se lháti musí. Lháti z nouze! —

»Lež z nouze!« Jaké milé, nevinné slůvko si pro to lidé vymyslili! A že i tak zvaná »lež z nouze« je také hříchem, vysvětá ze slov Písma svatého. Pán totiž neříká: »Nepromluvíš křivého svědectví, leďa když musíš« — neříká: »daři-li se ti špatně, tedy lži!«

Zamysleme se nad tím, kam bychom přišli, kdyby bylo dovoleno lháti aspoň v nouzi. Zdaž by neomlouval každý své lži tím, že právě byla taková situace, že bylo opravdu »nezbytno«, aby lhal?! Nepostačil by tento jediný průlom do skálopevné hráze VIII. přikázání, aby bažina lži zaplavila celý lidský život? Jakými novými omluvami a zdánlivými důvody je už dnes oživeno bujně rostoucí býlí lži! Dnes považují lidé za zcela samozřejmé nejenom to, že lžou z nouze, ale lze se také z pýchy, na omluvu, ze zdvořilosti, z pozornosti a nikdo se ani v nejmenším nad tím nepozastavuje.

g) »Ale prosím! Lež?! Bez lži nelze dnes vůbec žít! Lidský pokrok potřebuje lži! Představte si jenom politika, obchodníka, novináře, snoubence — kteří ještě nikdy neselhali! A jak často musí člověk uchovati tajemství! Nemohu přece každému říci všechno do očí!«

Zajisté, že ne! Ale něco jiného je stále mluvit pravdu (to je má povinnost), nebo všechno pravdivé, co vím, vykládati (neboť by to byla povídavost).

Tajemství musím zachovávat, musím být mlčenlivý, ale při tom mohu býti upřímný a mohu býti věrným strážcem pravdy. Také naše svatá víra zná spleť okolností moderního života; ví, do jaké těžké nejistoty dospěly i nejlepší duše, když stojí proti sobě pravdomluvnost a soucit, pravdomluvnost a tajemství.

Tak jako mám právo na své jmění a nejsem povinen někomu něco dáti, zrovna tak mám také právo na své myšlenky a nejsem povinen každému je sdělovati, to je přece jasné! Také na smrt nemocnému nemusím říci do očí, že příštího dne bude mrtev — to je jasné. Jsou v životě těžké případy, kdy je opravdu potřebí jisté obratnosti, moudrosti a vynalézavosti, abychom neporušili ani lásky ani tajemství, ale také ne upřímnosti. V takovém případě mlčíme, odpovíme vyhýbavě nebo odmítneme vtipem — ale lháti? Ne, nikdy! Nemusíš všechno vyprávěti, co je pravda; ale naopak. musí všechno, co říkáš, býti naprosto pravdivé! Neboť Písmo svaté žádá rozhodně: »... řeč vaša budiž: ano, ano, ne, ne!« (Jak. 5, 12.

*Jest mezi námi mnoho lži!*

Jestliže z dosavadní řeči jasně vysvítá, že lež zakazuje lidský rozum i přikázání Boží, pak tím smutnějším obrazem jeví se druhá část kázání.

S lítostí musíme zjistiti, že dnešní křesťané si ničeho nedělají ze lži, která byla zakazována vždy a za každých okolností i vážnými filosofy pohanskými.

Jak se změnily naše názory od těch dob! A jak těžko se nám dýchá v atmosféře pravdomluvnosti, v níž žili velcí světci Církve! Dnes na př. slyšíme-li o případu svatého Jana z Kentu, s úžasem spináme ruce. Putoval pěšky do Říma. Na cestě ho přepadli lupiči a když mu všechno sebrali, tázali se ho, zda má ještě něco. Když světec řekl, že nemá už ničeho, propustili ho. Pak si ale vzpomněl, že si zašil do oděvu několik zlatáků. Světec běžel za lupiči a řekl jim, že na tyto dukáty zapomněl. Lupiči se octli v rozpacích: takového něco se jim ještě nepříhodovalo. Vrátili mu proto i to, oč ho před tím oloupili.

Bratři! Jak zcela jinak smýšlíme dnes!

a) Nesmíme lhát! — a když pohlédneme do skrytých koutů dnešního společenského života, oblétají nás lži jako muší roje, v tisícerych formách. Nevím ani, o čem mám nejdříve mluvit ve zbývajících ještě minutách.

*Dnes lidé lhou při každé maličkosti, a jak obratně to zastírají a omlouvají!* Lhou ze žertu, říkají tomu však »vtip«. Lhou, když jsou v úzkých, a říkají tomu »chytrost«. Lhou v obchodě a říkají tomu »obchodní smysl«. Dítě obelhává rodiče, aby mělo ze lži prospěch. Kupec lže, aby získal zákazníka. Časopisy lhou, aby se zavděčily čtenářům.

Jak velice lhou reklamní plakáty, aby upozornily na »nejlepší a nejlevnější zboží«. Jak lhou kandidáti, aby získali voliče. Jak lhou agitátoři, aby získali lid pro podvratná hesla. Jak lhou — odpusťte, že to otevřeně říkám — zářící klenoty, v nichž každý »drahokam« a každá perla jsou falešné.

b) Jsme u konce? Zmínili jsme se o všech lžích? Ani zdání! Jsou ještě *lži němé*: neříkat ani slova, zamlčet prostě nepříjemné pravdy. Protikřesťanský tisk užívá této nebezpečné zbraně: nebojuje proti nám přímo, prostě o nás nemluví.

Před několika lety slavil svět 400leté výročí smrti velkého umělce Alberta Dürera. Objevila se o něm opravdová záplava článků; byly popisovány bezvýznamné události z jeho života. Ale jak miloval katolickou církev a jak lnul k úctě mariánské, o tom ani slova! Co všechno se píše o Beethovenovi, ale o jeho 108 dopisech kardinálu Rudolfovi a o jeho korespondenci profesorovi theologie Sailerovi, jež je proscena živou věrou katolickou, se

raději nezmiňují... Co všechno se píše o Mozartovi! Ale z jeho dopisů málokdy se uvádějí tyto řádky: »Každou neděli a ve svátek jsem na mši sv., a mohu-li, pak také ve všední dny.« Nebo když 2. července 1778 píše o svých velkých triumpfech v Paříži... »potom jsem se pomodlil růženec, jak jsem přislíbil«.

c) Jsme hotovi? Vypočítali jsme už všechny druhy lži? Ale kdepak! Existují lži zcela zvláštní, které *prozrazují podivnou špatnost*.

Jednou z nejsmutnějších lží jest, *zapře-li někdo svou víru, své náboženské přesvědčení a mravní zásady ve společnosti lidí smýšlejících jinak*. Kdyby se to nedělo na každém kroku, bylo by téměř neuvěřitelné, že jsou lidé, kteří se stydí za své náboženské přesvědčení, kteří se stydí pokleknout před oltářem, před kostelem sejmut klobouk, obhájití své náboženské přesvědčení, je-li napadeno, a jen rozpačitě se omlouvají: »Promiňte, prosím, nemohu za to, že jsem katolíkem!«

Je však možno lhát docela opačným způsobem: *Někdo ukazuje naoko dobré srdce a zbožnost, kterých však ve skutečnosti nemá*. Takové lidi odsoudil Pán, když řekl: »Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci, neboť podobáte se hrobům obíleným, kteréž zevně jeví se lidem úhlednými, uvnitř však jsou plny kostí umrlčích a všeliké nečistoty. Tak i vy zevně zdáte se lidem spravedlivými, uvnitř však jste plni pokrytectví a nepravosti.« (Mat. 23, 27.)

Kolik škody nadělali takoví lidé sv. víře! Kolik vážných duší odstraší takoví lidé od vroucnější zbožnosti! Když lidé vidí jejich zchytralost, jejich nestálost, jejich hříchy, říkají si: Hle, v jakých zásadách vychovává křesťanské náboženství!

Naprosto ne! Takových lidí nevychovává křesťanské náboženství, nýbrž lživá, farizejská přetvářka.

d) Už jsme u konce? Vyjmenovali jsme všechny lži? Ještě stále ne. Zůstává ještě ta nejukrutnější lež: *Lež, která se nedá napravit*. Víte, která to je? Lež, kterou říkáme v rozhodných hodinách umírajícímu z falešného soucitu.

Bratři! Dotýkám se nyní palčivé rány, když se zmiňuji o tom, co se děje u lůžka umírajícího, dokonce i ve zbožných rodinách, které se ale nemohou smířit s myšlenkou na smrt. Babička těžce onemocní. Minulého roku bylo jí sedmdesát let, vyhlíží stále dobře. Lékař, svědomitý člověk, upozorní dceru: »Prosím vás, stáří je tu... Je to nebezpečné... Nu, však uvidíme...«

Dcera nemá odvahy, aby to řekla nemocné, ani ne domácím, zvláště ne dědečkovi, aby se nepolekal... Je beztak rozrušen. Přál by si zavolat kněze, ale bojí se, aby »nepolekal nemocnou«. Nemocná by se také ráda vyzpovídala, ale bojí se poprosit, »aby se nepolekali domácí«. Nemoc se zhoršuje, nemocná ztrácí často vědomí, nebo leží bez účasti, dostává injekci za injekcí... ale nikdo si stále netroufá upozornit na nebezpečí. Když se konec zřejmě blíží a nemocná počne v bezvědomí chřaptět, tu teprve

běží někdo pro kněze, který přibíhá, ale s hlubokou bolestí poznává, že je příliš pozdě.

Bratře! Sprátel se s myšlenkou: Všichni musíme zemřít! Také ty! Také já! Všichni! A když pozoruješ, že lékař odchází od nemocného s nepokojem a na tvé úzkostlivé otázky odpovídá pouze, že všecko je v rukou Božích, ó, neobelhávej nemocného! Nenamlouvej mu, že je to jenom přechodná nemoc. Nemusíš proto býti bezohledným, ani bez srdce, ale musíš mít sílu, sílu a soucit, milosrdenství a lásku. Usedni k nemocnému, vezmi ho za ruku, mluv mu o důvěře v Boha, o velké lásce Ježíše Krista, o duši, o svaté zpovědi... I když je ti to těžké, přece to učiň, bude ti po celou věčnost za to vděčným. Ale naopak, jestli jsi ho obelhal? Bude-li na tebe hledět hasnoucímá očima, pak vyčeš z jeho němému poslednímu pohledu hořkou výčitku: proč jsi mě nechal zemřít bez zaopatření? Proč jsi mě obelhal v posledním okamžiku?

Pohleďte, to je ta nejukrutnější lež: Lež, která se nedá napravit! Modleme se každého dne »Zdravas Maria« na úmysl, aby také nás v poslední hodině neobelhali, nýbrž abychom se mohli objeviti posílnění Nejsvětějším Tělem Páně před věčným Soudcem.

\*

Milí posluchači! Obsah promluvy, zahrocené proti lži, chtěl bych krátce shrnouti do prostičké povídky. Otec přistihl syna při lži. Posadil si chlapce vedle sebe, zadíval se na něho s hlubokým smutkem a řekl: Synu! Tvoje ústa nyní poskvnila lež! Pojď, očistíme je!« Pak ho zavedl ke kříži a modlil se společně s dítětem: »Dobrotivý Bože! Odpusť mi a dej, aby mé srdce bylo zase upřímné a moje ústa opět čistá.« Pak utřel vlhkou utěrkou chlapcova ústa.

Ano, lež jest hříchem, který pošpiňuje rty, ale nejen rty, nýbrž spíše duši.

V knize Zjevení popisuje sv. Jan vidění. Ve vytržení vidí věčnou blaženost a vidí velký počet světců, jak jdou ve stopách Páně, těch, »v jejichž ústech lež se nenalezla.« (Zjev 14, 5.) Neboť: »Nevejde do města Beránkova nic nečistého, ani kdo páše ohavnost a lež.« (Zjev. 21, 27.)

Bůh — toť zářící upřímnost, Bůh — toť křišťálová čistá prostota, Bůh — toť příklad, pramen všelike pravdy. Má duše pochází od něho a k němu směřuje. Lež ruší ve mně podobu Boha, *je- muž chci zůstatí věrný, aby po smrti na mě pohlédl a poznal se v mé duši.*

*Ať na mne pohlédne ... Ať mě pozná ... A radostně přijme do věčné vlasti. Amen.*

# Šetři cti bližního

## Nedotýkej se cti druhých

Milí bratři v Kristu! Vládce Egypta poslal mudrci Pittakovi obětní zvíře s prosbou, aby mu vrátil nejlepší a nejhorší část zvířete. Mudrc mu poslal jazyk zvířete s poznámkou, že je nejlepší i nejhorší část.

Myslím, že spíše než o zvířeti, platí to o člověku. Člověk může svým jazykem mluvit k Bohu a pozvedati se k Všemohoucímu, může se však také jazykem snížit pod zvíře. Jazykem může šířit mezi bližními radost a útěchu, může však také proměnit jejich život v peklo. Užíváme-li jazyka dle vůle Boží k jeho slávě, k ulehčení svého života, k blahu spolubližních, vyjadřujeme-li jím ušlechtilé duševní pocity, tehdy jest jazyk velkým pokladem, velkým darem Božím; užíváme-li ho však jako zbraně, abychom jím poraňovali, uráželi, spáchali jím vraždu na pověsti, učinili někomu bolest jako jedovaté kousnutí hlada, tehdy je jazyk kletbou, osudným darem. »Není jazyk kopím?« — ptá se sv. Bernard. — Ano! A sice nejostřejším, které může probodnouti najednou tři lidi: toho, kdo mluví, toho, kdo naslouchá, a toho, o němž je řeč.

Zlý jazyk lidský může zničit nekonečně mnoho podezříváním, pomluvou, takže musíme býti Bohu vděční, že vložil lidskému jazyku uzdu ve zvláštním přikázání. »Nepromluviš křivého svědectví proti bližnímu svému!« zní VIII. přikázání Boží. A toto přikázání nejen že zakazuje, abychom neužívali jazyka ke lži, jak jsem o tom vykládal v kázání minulou neděli, nýbrž žádá také, abychom šetřili a ctili dobré pověsti druhých, o čemž budu mluvit dnes. Nedotýkej se cti druhých! — to je předmětem dnešního kázání — a rozdělím jeho látku ve dva oddíly: I. *Proč se nesmíme dotýkati cti druhých*, a II. *kolik lidí přece jen špiní cizí čest*.

### I.

#### *Proč nesmíme potupiti cizí čest?*

Především proto, že to *zakazuje Pán Bůh*. Poslyšte jen, co řekl Kristus Pán: »Nesudíte, abyste nebyli souzeni; neboť jakým soudem soudíte, takovým budete souzeni, a jakou měrou měříte, takovou bude vám odměřeno« (Mat. 7, 1—3). Myslím, že tato slova jsou dosti jasná. Svatý Pavel rovněž píše: »Nesudíte před časem, dokavad nepřijde Pán, kterýž nejen osvíti věci skryté v temnosti,

nýbrž i najevo uvede rady srdcí a tehdy dostane se chvály každému od Boha.« (Kor. 4, 5.)

Opravdu neškodilo by, kdyby si tato slova mnoho lidí vrylo do paměti. Kterí lidé? Ti, kteří se omlouvají: »Ale, prosím vás, netřeba se tolik zlobit k vůli trochu řeči! My přece nechceme nikomu ubližovat nebo působit bolest. To je pouze nevinná zábava! Něčím si přece musíme ukrátit čas!«

Že je to »zábava«, to připustím, ale že by byla »nevinná«, tomu už nevěřím. Alespoň podle Písma sv. nejeví se tato zábava jako nevinná. Jedno místo tam praví: »Mnoho lidí padlo ostřím meče, ale ne tolik, kolik zahynulo pro zlý cizí jazyk.« (Sir. 28, 22.) Věta, která nutí opravdu k přemýšlení. Neboť víte, co to znamená, milí bratři? Že více lidí bude zavrženo k vůli svému jazyku, nežli jich padne ve válce. Ale to je ukrutné. Ó, ne. Šlape-li někdo nohama hlavní příkázání Boží, nejvyšší zákon Pána Ježíše, lásku, nemůže spoléhat na milosrdenství Boží. Ne, ani tehdy ne — a nyní mluvím o věcech velmi vážných — ani tehdy ne, když tito lidé žijí na pohled zbožně, půl dne vysedí v kostele, sv. Antonínu rozžali svíčku, na krku nosí mariánskou medailku a v pátek by za nic neomastili sádlem. Nehněvejte se, že to říkám tak otevřeně: ale klepny a pomluvači, kteří se dělají nábožnými, kompromitují tak velice pravou, upřímnou zbožnost, že jsem to musel říci přímo a zřetelně.

Či se může někdo považovat za zbožného, neumí-li držeti jazyka na uzdě? Vzpomeňte si na vážná slova svatého apoštola Jakuba: »Domnívá-li se někdo, že jest nábožný, ale nedrží na uzdě jazyka, nýbrž klame srdce své, toho nábožnost je bez užitku.« (Jak. 7, 26.) Či neuvaží takoví lidé, jaké je to špatné doporučení pro křesťanství, když člověk lže a pomlouvá, někoho tupí a klepaří? Bylo by třeba na všechny takové lidi křiknout slovy sv. Jakuba: »Neutralizujte jeden druhému, bratři. Kdo utrhá bratru aneb soudí bratra svého, utrhá zákonu a soudí zákon... Jeden je zákonodárce a soudce, jenž může zahubiti a spasiti, ty pak, kdo jsi, že soudíš bližního?« (Jak 4, 11—12.)

2. A tím jsme se dotkli nové myšlenky, proč nesmíme pomlouvati druhých lidí. *Kdo jsi, že odsuzuješ svého bližního?* Spravedlivě posoudit skutky člověka může jen vševědoucí Bůh, který vidí v celosti a zná míru naší zodpovědnosti, okolnosti naší výchovy, naše zděděné špatné sklony.

Pán Ježíš neodsoudil ani svých vlastních vrahů. I za ně se modlil: »Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí« (Luk 23, 34) — a ty si troufáš kdekoho nerozvážně souditi?!

Kdo jsi, bratře? Jsi vševědoucí a vševidoucí, že si dovoluješ tak opovážlivě souditi bližního, jako bys znal všechny pohyby jeho činů, všechny jeho úmysly? Snad ani nepozoruješ, že když mluvíš tak špatně o jiném, že tím se vlastně odsuzuješ? Neboť zloděj se domnívá, že i druhí jsou zloději, pokrytec vidí i v dru-

hém pokrytce, kdo vede život nečistý, myslí, že i jiní žijí nečistě. »Blázen, protože nemá sám rozum, má všechny za blázny.« (Kaz. 10, 3.)

A snad si ani neuvědomíš, že odsuzuješ-li jiné, dokazuješ tím jasně, že sám jsi lhářem. »Řekne-li někdo »Miluji Boha« a nenávidí-li bratra svého, jest lhářem. Neboť kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovati Boha, jehož nevidí?« (I. Jan 4, 20.)

Může býti řeč o upřímné zbožnosti u těch, kteří se hrabou s pravou rozkoší v chybách druhého?

Jasně poukazuje na to sv. Jakub, když praví o jazyku: »Jím velebíme Boha Otce, a jím zlořečíme lidem stvořeným podle obrazu Božího. Z týchž úst vychází dobrořečení i zlořečení. Nemá se to tak dít, bratři moji. Vydává-liž pramen týměž otvorem vodu sladkou i hořkou?« (Jak. 3, 9—11).

3. A zdě máme třetí důvod proti pomlouvačům: *cenu cti*. Je na světě, je mezi pozemskými statky něco vyššího a drahocnějšího, než čest a dobrá pověst? »Lepší je jméno dobré, než bohatství velké, a mít vážnost lépe než stříbro a zlato.« (Přísł 22, 1.)

Jestli jsem ztratil všechno: peníze, postavení, zdraví... všechno, ale čest mi zůstala nedotknuta, nejsem ještě ztraceným člověkem. Jen když jsme si zachovali čest! A pomlouvačný jazyk napadá právě čest. Právě ta je mu lahůdkou! Bratři moji! Nejen ocel může zabít, ale i ostrý jazyk.

Jest to vlastně velmi zajímavé: nikdo nechrání své cti úzkostlivěji, nikdo není citlivější a starostlivější o svou dobrou pověst než ten, kdo očerňuje svými slovy lehkomyšlně druhé.

Co je to »slovo«? Dalo by se o tom velmi mnoho hloubati. Opravdu, co je to vlastně slovo? Nic! Kratičké zvíření vzduchu.

Nic? Rozhlédněte se tu kolem sebe, jediné nerozvážené řečené slůvko valí se jako hrudka sněhu s velehory, než se však dostane do údolí, stane se nebezpečnou lavinou.

Roznáší-li někdo lehkomyšlně pomluvy a klepy, zda tuší, kolika lidem se stane příčinou hříchu? Nakažlivá je cholera, tuberkulóza a chřipka, ale žádná z těchto nemocí není nakažlivou v takové míře jako pomluvy. Stačí, počne-li za tichého večera cvrčeti jediný cvrček, v tu chvíli připojí se k němu celá legie cvrčků.

Kdo tak lehkomyšlně pomlouvá a očerňuje, zda je si vědom, že *pomluvit je snadno, ale napravit je těžko!* Komusi zemřela matka a nechal si tedy k pohřbu bílý oděv obarvit na černo. Po skončené době smutku chtěl jej mít zase bílý. Ale barvíř řekl: »Z bílého se snadno udělá černé, ale není na celém světě barvíře, který by černé dovedl proměnit v bílé.« Ano, tak je to! Pomluveného člověka je těžko zase očistit! Proto si připomeň při každém slově napomenutí Písma svatého: »Rána bičem působí modřinu, ale rána jazykem drtí kosti.« (Sir. 28, 21.)



*Jak si lidé špiní svoji čest?*

1. Bratři! Jsou-li klepy a pomluvy tak hanebné, *pak tím smutnější a trapnější je, že tento hřích jest mezi lidmi tak nesmírně rozšířen.*

a) *Především často mluvíme plané, nerozumné řeči.* Mnohý člověk myslí, že jeho životním zaměstnáním je pomlouvat, a tak zabíjet čas! Podle řeči poznáme blázna, jako osla podle uší — říká přísloví. Srdce člověkovy je pokladnicí, přístupem k ní je řeč. Jsou lidé, kteří z této pokladnice berou dobrotivost, lásku, moudrost, jiní zase hloupost, ano vynášejí z ní dokonce zlobu a jed.

Dostí často pomlouvají nerozumně i rodiče. Nerozvážné řeči roztrpčených rodičů před dětmi proti Prozřetelnosti Boží, proti úřadům, o profesorech, kteří dávají špatné známky! Nepatřičné řeči lehkomyšlných rodičů před dětmi: »které — jak se říká — tomu nerozumějí«.

Nerozvážné požadavky lehkomyšlných rodičů. V náboženské hodině ve škole se učily děti o osmém přikázání. »Nikdy se nesmí lhát.« Děvče přijde domů. Matka jí říká: »Tvoje nové šaty stály 300 Kč. Ale běda ti, řekneš-li otci více než dvě stě!« Necítí takový lidé odpovědnost za svá slova? Jedenáctiletému dítěti poručí otec, aby říkalo v tramvaji, že má teprve devět roků, aby dostalo ještě dětský lístek. Průvodčí přichází... Otec žádá lístek celý a dětský... nedůvěřivě se ptá průvodčí chlapce: »Kolik máš roků?« Ubohé dítě by nechtělo lhát, ale sedí vedle přísného otce. Rozpačitě hledí na otce, hned zas na průvodčího... »Nu, kolik máš roků?« Znova se táže průvodčí. Konečně vykoktá zmatené dítě: »Zde devět, doma jedenáct.«

Bratři moji! Necítíte, jak jsme zodpovědní za svoje řeči?

b) Ale nemluvíme jenom řeči nerozvážné, *nýbrž také řeči zlé, pomlouvačné, škodlivé.*

Na starém domě curyšského měšťana čteme nápis:

Kdyby na každou zlou hubu  
musel býti pověšen zámek,  
pak by bylo ušlechtilé zámečnictví  
prvním cechem na světě.

Tutěž myšlenku, ale ve zdvořilejší formě, vyjádřil proslulý berlínský lékař Hufenland, když řekl: lidé musejí někdy kašlat, když se jim dostalo něco do krku. Kdyby však museli kašlat, když jim vycházejí z hrdla špatné řeči, to by jistě kašlali ustavičně.

Můžeme říci, že tento lékař mluvil příliš ostře?

Svatý Pavel píše, že: »Bůh nenávidí pomlouvače a utrhače«. (Řím. 1, 30.) A přece, co vidíme? Kolik to pomluv, kolik nacti-utrhaní! V malých městech i ve velkoměstech, kolik prázdných hlav žije jen z toho, že probírají při odpoledních besedách intimní skandály celého města. Nesčetné hovory počínají slovy: »Slyšeli jste už, co se povídá o tom nebo o onom? Já netvrdím, že tomu tak je, Bůh uchovej! Nechci nikoho pomlouvat...« Ano, nechce, a přece vystřelí otravný šíp.

Život mnoha dnešních lidí odehrává se v samé zkáze: plno tajemného šeptání, důvěrných klepů, »to říkám pouze vám« — až k veřejné urážce, pomluvě, ke sprostému tupení. Jsou lidé, kteří kritisují všechno a všechny. Ti podle Písma sv.: »Mají v ústech meč místo zubů«. (Přís. 30, 14.) Kteří na nikom nenajdou ničeho dobrého, ale když vidí třísku v jeho oku, s radostí vykládají každému, jak veliký tam našli trám. (Mat. 7, 3.) Kteří s radostí u jiných cedí komáry, sami však polykají velké velbloudy (Mat. 23, 24).

Lidé mají divný zvyk: Bolí-li je zub, pak se jazyk bezděčně dotýká nemocného zubu, ačkoli to jen zvyšuje bolest. Zrovna tak mají mnozí škaredý zvyk, že jazykem zvětšují bolest bližního. Ani už nevědí, ani už nepozorují, kdy a kde opět někomu způsobili bolest, nebo jak poškodili cizí pověst. A jak důkladně se lze této proklaté práci naučit! Ostrý jazyk je jediným nástrojem, který čím více se užívá, tím se stává ostřejším.

Jaká bezmezná záplava tajemných šepotů, pomluv, jaká horlivost v praní špinavého prádla druhých! A kolik to jen k vůli klepům proplakaných nocí, kolik roztrpčení, kolik ztroskotaného rodinného štěstí! Kolik to výčitek proti církevnímu zařízení, proti kněžím, kteří nejsou přítomni, a nemohou se bránit! Ba ani mrtvým nedají pokoje.

Bratři! Když uvážíme, kolik zla, kolik roztrpčení je zaviněno věčným pomlouváním a očerňováním, jak četní příbuzní a věrní přátelé se stávají nepřáteli na smrt, tedy se nebudeme domnívati, že je to příliš drsné, když kdosi nazval takové lidi »krysami« společnosti, neboť tajně ohlodávají jejich základy: lásku a vzájemnou úctu. A nebudou se nám zdáti ostrá slova Písma svatého: »Pomlouvač a ramenář buď zlořečený, neboť rozdvojil mnoho lidí v pokoji žijících« (Sir. 28, 15).

2. Nesmíme se však spokojiti tím, že zlo pouze přiznáme — *musíme proti němu také bojovat* a) v nás samých, b) ve společnosti.

a) V sobě samém přemohu tento hřích, když si dám pozor na svoje řeči, na jazyk. Ó, ano, hned by zmizela největší část poklesků našeho jazyka, kdybychom dbali výstrahy svatého apoštola Jakuba: »Milovaní bratři moji, budiž každý člověk rychlý ke slyšení, ale zdoluhavý k mluvení, zdoluhavý ke hněvu« (Jak. 1, 19). A jak zajímavá je také poznámka svatého Bernarda! Bůh pone-

chal všechny naše smysly otevřené. Pouze jazyk ohradil dvojí zdí: zubů a rtů, jako na výstrahu, abychom ustavičně nemluvili. Podle Písma svatého »slova moudrých na vážkách vážena bývají« (Sir. 21, 28).

Někdo řekl svatému Tomáši Akvinskému: »Pohléd, tam ve vzduchu letí vůl.« Světec pohlédl vzhůru a onen člověk se mu začal hluchně smát, ale svatý Tomáš řekl: »Spíše uvěřím, že vůl lítá ve vzduchu, než aby zbožný člověk lhal«. Ovšem že těmto slovům nesmíme rozuměti doslovně a hned viděti v nahodilém žertu hřích, ale snažme se vycítit jemnou svědomitost a zodpovědnost, jakou byla jeho zlozná duše naplněna při rozmluvě. Neboť jestli je pravda, co píše svatý Ambrož, že »mlčení jest matkou moudrých myšlenek«, pak i opak je pravdou, že mnohomluvnost je matkou zla. Známý filosof Schopenhauer řekl, že ženy lhou třikrát více než muži. To snad přece není pravda, a kdyby to byla pravda, pak jen proto, že ženy mluví třikrát více než mužové.

Proto: ovládejme jazyk! Kdybychom se tomu naučili, o kolik méně by bylo na světě hříchu, žalu, nedorozumění, mrzutosti! Vyřčené slovo je jako vyhozený kámen a jako vystřelená koule: nejsou už v naší moci. Mluvme tedy vždycky s rozvahou. »Pravím vám, z každého slova prázdného, které lidé promluví, vydají počet v den soudu; neboť ze svých slov budeš ospravedlněn a ze svých slov budeš odsouzen« (Mat. 12, 36).

Slyšíš, bratře můj! Když se nelíbí Bohu prázdné řeči, co teprve soudí o slovech podezřívavých, pomlouvačných, vražedných?

Víte, kdo dovede ovládat jazyk? Kdo udržuje svou duši v pořádku a v kázni. Čeho je srdce plné, tím ústa přetékají. Jazyk se podobá ručičce hodinek: Když je stroj v pořádku, jde také ručička přesně; ukazuje-li špatně, tedy je chyba ve stroji. »Pokolení zmizí, kterak můžete mluvit věci dobré, jsouce zlé? Neboť z hojnosti srdce mluví ústa« (Mat. 12, 34).

b) Ale netrpme pomluvy a klepů ani *ve společnosti!* Opravdu, neškodilo by, kdyby na každém stole bylo poznamenáno, co sobě napsal svatý Augustin na vlastní stůl: »Pro ty, kteří pomlouvají, není zde prostřeño!« Ale co mám dělat, když s tím začnou druzí? Mám k nim být hrubý? Není třeba býti hrubým! Je třeba jenom trochu obratnosti a taktu, abychom pomlouvačnému rozhovoru dali jiný směr, jak to činil na př. anglický mučedník kancléř Tomáš Morus. Když před ním začal někdo mluvit o chybách druhého, okamžitě ho přerušil: »Ať si říká kdo chce, co chce, já pravím, že tento dům jest dobře vystavěn a že jeho stavitel byl znamenitý člověk.« Okolo stojící klepaři porozuměli ihned jemnému odmítnutí.

\*

Šetři cti druhého! — To bylo předmětem dnešního kázání.  
Ale jsme lidmi, slabými lidmi! Jestli nás někdy přemohla lidská

slabost, že jsme mluvili o svém bližním podezřívavě a bez lásky, mějme také sílu všechno napravit. Napravit, pokud to jde. Tak jako to učinil rektor pařížské university, když ublížil povrchním podezřením jednomu studentu, pozdějšímu svatému Ignáci z Loyoly. Že o tomto případě mluvím ke konci kázání, činím to jen proto, poněvadž nám může býti dobrým příkladem.

Jeden z universitních profesorů si stěžoval, že Ignác se svými mladými přáteli zanedbává studie pro ustavičná duchovní cvičení. To sice nebyla pravda, ale rektor uvěřil neodůvodněné žalobě a nařídil potrestat Ignáce. Před celým shromážděným kolegiem a studenty měl každý profesor udeřiti provinilce prutem. Ignác věděl, že je nevinný, ale přece jen se rozhodl trest přijmouti. Prosil jen rektora, aby ho nepokořoval před kamarády, aby neztratili chuť k náboženskému životu. Rektor, který se zatím dověděl o naprosté nevině Ignácově, však neodpověděl, nýbrž zavedl obžalovaného studenta do auly, kde již bylo shromážděno celé profesorské kolegium a studentstvo. Před celým shromážděním poklekl rektor před Ignáce a prosil ho za odpuštění, že uvěřil tak lehkomyslně žalobám na něho...

Člověk opravdu neví, komu se více obdivovati: Zda svatému Ignáci, který byl odhodlán trpět, nebo rektorovi, který tak mužným způsobem napravit své nerozvážné podezření.

Písmo svaté praví: »Kdo hlídá ústa svá, ostříhá života svého; prostořeký však pocítí škodu« (Přísł. 13, 3).

Bratři! Chceme, aby nás Bůh odsoudil?

Ne!

Ne?

Pak *mějme ohled k chybám svých bližních, odpouštějme, aby Bůh v den soudu měl ohled také k našim mnohým chybám a těžkým hříchům. Amen.*

# *Hora Sinai ještě stojí!*

Milí bratři v Kristu!

Ve sklepě majitele vinice stál obrovský sud plný výborného, starého vína. Pyšně ukazoval majitel na sud a říkal: deset silných obručí udržuje dýhy pohromadě, takže ani jediná kapka drahoceenného vína nevyteče nazmar.

Hosté obdivovali a chválili výborné víno tak dlouho, až ono zpyšnělo a začalo se bouřit: »Jsem jediným pokladem v celém sklepě! Ve mně kypí život! Ve mně proudí síla! Já rozdávám všem koření života: humor a jarost! Ale všechno nadarmo. Jsem spoutáno jako trestanec těmito deseti železnými obručemi. Ony brání mému vzrůstu, mému vývoji, mé svobodě...« A staré víno bylo den co den pyšnější, bujnější. Sbíralo síly, aby se osvobodilo z tvrdého tlaku obručí. S počátku úzkostlivě a bázlivě — v očekávání co se stane. Ale pak, když se jedna obruč po druhé uvolnila, cítilo, že se brány jeho vězení znenáhla otvírají. Napjalo tedy ještě více síly a přerвало jednu obruč. Dále! Kupředu! Bylo jakoby opojeno svým úspěchem. Konečně také mně svítá! Vytoužená svoboda nastává! Jedna obruč za druhou praskala. Ale když pukla poslední, dýhy se náhle rozpadly a drahý, pyšný rozdavač radostí vytekl na špinavou podlahu sklepení, a bylo z něho bláto.

Bratři moji! Co jsem nyní vyprávěl, není výmyslem. Na zdích starých klášterů nalezneme dosti často tento symbolický obraz. Pod ním jsou napsána slova: »Libertate periit — Svoboda ho zahubila.«

Symbolický obraz? Ani zdání. To je skutečnost! Skutečnost, která se nesčetněkrát opakovala v životě jednotlivců, rodin, národů a celého lidstva. Když se lidé dívali na svůj pokrok, zmocnila se jich pýcha, domnívají se, že už nepotřebují deset obručí — přikázání Božích, jež v letech vývoje tak požehnaně držely v pořádku jejich kvasící síly, myslí si, že ta přikázání překážejí jejich dalšímu rozvoji a odhazují je. »Můj obchodní a hospodářský život je dnes tak vyvinutý, můj mravní domácí a společenský život se již tak změnil, že mi těch deset starých obručí jen překáží v cestě!« řekne si a rozbije deset železných obručí, rozbije desatero přikázání. A člověk se pokouší žít bez těchto přikázání.

Zkouší to — ale zhyne při tom.

I. *Jak hyne člověk bez Desatera?* a II. *Co musíme dělat, abychom nezahynuli?* — To jsou dvě myšlenky, do nichž shrnu dnes naučení a kázání, jež jsem začal před dvěma roky.

Naše otázka tedy zní:

## *Jak hyne člověk bez desatera přikázání Božích?*

I. V Rusku na břehu Volhy v městě Ivangorodu postavily sověty obrovský pomník. Představuje muže mocné postavy, který zařatou pěstí hrozí hněvivě proti nebi: *Socha Jidáše Iškariotského!* Jak píše švýcarský časopis (Článek R. Mädera v »Schildwache«) byly sověty dlouho nerozhodny, *komu* by zřídily pomník: Luciferovi? Kainovi? nebo Jidášovi? Konečně se rozhodly pro Jidáše a od té doby stojí socha — jistě jediná na světě — na břehu Volhy. Chápete, bratři, jakým strašným svědectvím pro současné doby je tento pomník se zařatými pěstmi? Patrně stojí pouze tento jediný pomník, ale ve všech projevech dnešního života máme nesčetné neviditelné sochy Lucifera, Kaina a Jidáše, a miliony lidí se jim klaní.

Chcete vědět, nač myslím? Především na hřích Luciferův: na zpupnost a bezmeznou pýchu. Věda jest darem Božím, technika velkým požehnáním lidstva; ale když se spoléhá jenom na ně, pak se stávají záhubou člověka. Tedy se nemáme ničemu učit, ničeho vynalézati? Ó, ano! Učme se co nejvíce, zkoumejme zákony přírody, ale nezapomeňme sklonit hlavu před Stvořitelem Všemíra, naším Pánem a Bohem. *Hřích Luciferův jest hříchem pyšné, neoblomné hlavy*, a nemoc hlavy, mozku, jest osudným zlem.

Je také *hřích Kainův: hněv, závist, nenávist, jdoucí až k bratrovraždě*. Nepozorujete četných pomníků Kainových, jimž se lidstvo klaní?! Daří-li se někomu trochu lépe, pak ho nenávidí chudší, nevědomý nenávidí vzdělaného; dělník nenávidí pracovníka duševního, jedna společenská třída nenávidí druhou, jeden národ druhý.

Zbývá ještě *hřích Jidášův: nevěrnost, zrada, klanění se zlatému teletu*. Dnešnímu modernímu světu, který je ochoten obětovat za peníze všechno: zásady, ctnost, vlast, víru, všechno... musíme zakřiknout: peněz je potřeba, bez peněz žítí nelze, ale dražší než mamon, zlato, kariéra je duše a čest!

2. Bratři moji! V dnešních dobách byly zbudovány různé pohanské pomníky a čím dále tím více i pohanských myšlenek... ale *zdaž se proto člověk stal lepším, šťastnějším a spokojenějším?* Kdo by měl odvahu přisvědčit? Neštve se moderní člověk za klamným preludem pozemského štěstí a požitku tak, jako chrt za elektrickým zajícem, a přece ho nemůže ulovit?

Co je to ten elektrický zajíc?! Je to zvláštní vynález pro zábavu lidí, kteří mají nadbytek volného času.

Honba s chrtu byla známa odedávna. ale dnešním lidem už nestačí. Není seberychejšího zajíce, jehož by lepší chrt nedohonil. To se stalo konečně nudným. Muselo býti vynalezeno něco jiného.

A víte co to bylo? Na závodistiště se vypustí umělý zajíc, opatřený elektrickým strojem; za ním se ženou chrti. Zajíc utíká a psi bez dechu za ním. Skoro ho už dostihují, tu přidají zvířecímu stroji silnějšího proudu a zajíc ubíhá jako posedlý dál... štíhlí chrtové dále za ním. Ještě silnější proud; zajíc se žene jako vítr: ... psi s očima krví podlitýma za ním. Nevidí a neslyší. Jazyk jim visí, stéká s nich pot, chvějí se vzrušením... a zajíce chytit nemohou... Nemohou chytit zajíce... *tak jako dnešní člověk nemůže zachytiti štěstí!* Není toto štvání za elektrickým zajícem obrazem života tak mnohých dnešních lidí? Vábivý obraz štěstí, peněz a požitku se objevuje před nimi... tedy za ním, za ním! Když se jim zdá, že už jej zachytí, vymkne se jim z chtivých rukou. Ale přece běží dál... dál... Neslyší a nevidí ničeho. Nevidí, kolik bližních v této šílené honbě za mamonem hyne kolem nich. Necítí, jak se jejich krev kazí, jak jejich mozek se vyčerpává v pustých výstřednostech. Neslyší varujícího hlasu svědomí. Jen dál... hurrá, kupředu! A konec? Místo u vítězného cíle — stojí na okraji hrobu! Uštváli se k smrti v divoké honbě za štěstím a přece ho nedosáhli.

Ještěli někoho ani milost Boží, ani vážná hora Sinai nemohou přimět k zachovávaní desatera přikázání Božích, takového k tomu přivede jeho vlastní smutná zkušenost: tato velká učitelka života mu ukáže, že *hora Sinai ještě stojí! Že bez desatera přikázání Božích člověk nemůže býti!*

Hora Sinai ještě stojí, a s jejího vrcholu, zastřeného mrakem, zní přikázání Páně: Účelem tvého zemského života není záblava — hled' na něj vážně! Jméno Boží není hračkou — vyslovuj je s uctivostí! Učení o autoritě není hračkou — uznej to! Lidský život není veselohra — važ si ho! Tvé tělo má cenu — nezneužívej ho! Lidský jazyk není hračkou — neposkvřňuj ho!

### 3. *Ještě stojí hora Sinai!*

Na celém světě je rozšířeno mezi lidmi mínění, že »Desatero je zastaralé,« že na jeho základě nelze budovati »dnešního života«, že »Desatero Božích přikázání je nutno zreformovati.«

#### a) *U mnohých zemích už je zreformovali...*

Reformovali I. přikázání: »V jednoho Boha věřiti budeš« — a ve školách je zakázáno učit o Bohu. Jsou země, kde reformovali VI. přikázání: »Nesesmilniš!« — a jsou dovoleny rozvody a nová manželství, která Písmo svaté označuje jako cizoložství. V jiných zemích chtějí reformovati V. přikázání: »Nezabiješ!« a děti ještě nezrozené stávají se kořistí lidské krutosti.

Nemylme se, je pravda, že je mezi námi mnoho špatného, ale tu není třeba Desatero opravovat, nýbrž zachovávat. Chyba nespočívá v Desateru, nýbrž v tom, že ho nezachováváme. Život by byl hned lidštější, spořádanější a šťastnější, kdyby byla více rozšířena úcta k cizímu majetku ve smyslu sedmého přikázání, a správné užívání soukromého vlastnictví ve smyslu desátého při-

kázání; kdyby si více vážili života a cti druhých podle pátého a osmého přikázání, kdyby život mládeže byl mravnější, kdyby domácí život dospělých byl čistější ve smyslu šestého a devátého přikázání.

Je třeba reformovat Desatero? Ó, toho se nesmí dotknout žádný smrtelník. O Desateru říká Pán Ježíš: »Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákona neb proroků; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit« (Mat. 5, 17).

Tedy Pán Ježíš neodstranil Desatero, a my, následující Ho, musíme tato přikázání zachovávat i s ještě jemnějším svědomím, a On dodá nám k tomu potřebných sil. Proto praví dále: »V pravdě pravím vám: dokavad nepomine nebe a země, nepomine jediné písmeno neb jediná čárka ze zákona« (Mat. 5, 18).

Smíme tu tedy něco reformovat? Hle, co říká Pán dále: »Kdo by tedy zrušil jedno z přikázání těchto nejmenších a vyučil tak lidi, nejmenším slouti bude v království nebeském« (Mat. 5, 19).

b) *Reformovat Desatero!* Ó, kdybychom to přenechali lidem, jak rádi by to učinili! Bohudíky, že to nesmíme dělat. Neboť *jsou mravní předpisy, které nepocházejí od nás, s nimiž nesmíme smlouvat, kterých ani o vlasek nesmíme změnit!*

Když byl zaveden metr jako míra, naskytla se teprve velká otázka, z čeho se má tento vzor »metru« zhotoviti. Dnes uchovává se tento vzor metru, podle něhož se musí řídit všechny metry světa, v Paříži. Ale kolik výpočtů a pokusů bylo potřebí, než se rozhodli jakého materiálu se má použítí, aby nová míra byla uchráněna vlivu teploty a tlaku vzduchu. Neboť bylo by zle a mohlo by to způsobit neuvěřitelné poruchy v životě, kdyby metr byl jednou kratší a jednou delší, podle teplejší nebo chladnější teploty, podle většího nebo menšího tlaku vzduchu. Než, bratři moji, byl by to stokrát větší zmatek a nebezpečí, kdyby se míra mravního života, zákony mravnosti zkracovaly nebo natahovaly podle klidnější nebo vzrušenější nálady jednotlivých lidí, nebo podle většího nebo menšího tlaku pokušení.

c) Je pravda, že deset Božích přikázání nesmlouvavě vymáhá svatý život, někdy je hodně těžko je zachovávat — a přece musíme býti za ně vděční: neboť, jak říká svatý Pavel, »stal se zákon naším pěstounem, který vede ke Kristu« (Gal. 3, 24).

Vznešené římské rodiny vydržovaly pro děti zvláštní otroky, kteří mládež vodili k učitelům — odtud i jejich pojmenování: paedagog — vůdce dětí — kromě toho dávali doma na děti pozor a každou neposlušnost a lenivost přísně trestali. Takovým způsobem vychovávali Římané ve svých dětech od malička tvrdý charakter. A svatý Pavel říká, že také zákony Boží jsou »paedagogy«, jež s námi sice jednají přísně, ale jen proto, aby naši nezralou duši zdokonalily a přivedly k Bohu.



Když tedy vidíme, že bez Desatera se objevují na tváři lidstva stopy nemoci, zpusťování a neklidu, tu se nám vnucuje sama sebou otázka:

## II.

### *Co musíme dělat, abychom nezhyňuli?*

Plinius píše císaři Trajanovi o prvních křesťanech: »Křesťané jsou lidé, kteří se dobrovolně zavazují, že se budou varovati každého zločinu, každé neřesti, cizoložství a křivé přísahy, že nikdy nebudou lháti, nebo si přivlastňovati cizí majetek.«

Jaká krásná pochvala z úst pohana! Ale zároveň jaké zdrcující odsouzení našeho dnešního lehkomyšlného života!

Bratři moji! Dotýkáme se teď nejtěžšího problému dneška! Víte, jakého? *Zda se nám podaří býti upřímnějšími, důslednějšími, lepšími křesťany, než jsme byli dosud?* To je největším úkolem dnešního lidstva, to je jedinou palčivou otázkou našich dnů! A říkám to z nejhlubšího přesvědčení, a ne jako sluha Církve, o němž by se snadno mohlo říci: Nu ovšem, on musí tak mluvit!

Ne! Jako jeden ze sta milionů obyvatel této staré země usedám na okraji silnice, na okraji silnice života: Pozoruji a naslouchám. Vidím, jak delegáti Společnosti národů sjíždějí se v autech do Ženevy, vidím po celé desetiletí rudě krvavý východní obzor; vidím, jak oči nespokojených lidí planou v rozhořčení. Naslouchám a slyším skřípání strojů v továrnách; slyším hučení letadel, slyším podzemní mručení nenávisti. — Co to bude, bratři, co nás ještě čeká?

Přicházejí zlí lidé, kteří vítězně volají: To je bankrot křesťanství! Třeba je zreformovat! Ó, nikoli! Ale třeba zreformovat ty, kteří se nazývají křesťany, ale nejsou jimi!

To je právě naše neštěstí, že nerozpoznáváme síly, které podkopávají pyšnou výstavbu lidské společnosti. Mnozí se domnívají, že jen ta agitace jest nebezpečná, která napadá soukromé vlastnictví, rodinu, továrny a která štvě chudší třídy proti bohatším. Ovšem, že i to je nebezpečné.

Ale nebuďme krátkozrakými! Jestli je pro společnost nebezpečná agitace, která napadá soukromé vlastnictví, pak stokrát horší je ta, která brojí proti víře, mravním zásadám, proti nerozlučnosti manželství. A za to jsou odpovědní i ti, jež nelze označiti ani jako komunisty, ani jako anarchisty. Je to prostě pokrytecký farizeismus, když se někdo odvolává na příkázání Boží, když hrozí nebezpečí jeho penězům, ale jinak se vůbec o náboženství nestará! Kdo tedy chce pracovati upřímně proti revoluci, ať pracuje proti podrývání náboženského a mravního života!

2. Snad ještě nikdy nebylo tak často slyšeti žaloby — *Žijeme ve zlých dobách! Lidé jsou špatní!* Jeden si nařiká na druhého. Dělníci na zaměstnavatele, zaměstnavatelé na dělníky. Rodiče na

děti, děti na rodiče. Učitelé na žáky, služebnictvo na pány, sedlák na města... všichni říkají: Žijeme ve zlých dobách.

a) *Žijeme ve zlých dobách!* Ano! Žijeme! A právě proto si nesmíme jenom naříkat a smutně věšet hlavu, ale musíme se *snažit tento »zlý svět« napravit!*

Co? Napravit svět? Máme býti směšnými? »Reformátory světa«, kteří jsou s každým v se vším nespokojeni, všechno kritizují? Ne, ne! Začněme zlepšovat svět *u sebe samých!* Ve vlastním životě, ve vlastním okolí a rodině, v úřadě, kde pracujeme, ve městě a vlasti, kde žijeme.

*»Reformovati svět reformou sebe samého!«* — jaká to vpravdě křesťanská myšlenka! Důkladně prozkoumat vlastní duši: jak málo je v ní mravní opravdovosti, vědomí povinnosti, lásky k bližnímu, porozumění a ohledu! A potom zalomíme rukama: Ó, já se domníval, že jsem dobrým křesťanem, a jak málo křesťanských vlastností v sobě malézám!

Ale nestačí jen lomit rukama, nýbrž rozhodnouti se: od nynějška bude jinak! Reformu světa začnu u sebe samého!

Než ruské sověty zbudovaly pomník Jidášovi, musely dříve zničit staré pomníky, neboť překážely jejich novým ideám. Na nás čeká obrovský úkol: oživit ideály Kristovy v tomto moderním pohanství, zkaženém až do základu. Ale k tomu není jiného prostředku, než strhnouti především v nás samotných neviditelné sochy Lucifera, Kaina a Jidáše.

b) *Žijeme ve zlých dobách!* Žijeme! Ale se světa přece nemůžeme utéci!

Na Montmartru, na pařížské hoře, skropené krví mučedníků, září již z dálky překrásný chrám Srdce Ježíšova. Nejsvětější Svátost oltární jest tu vystavena ve dne v noci a neuplyne noci, aby 40, 50, 100 mužů i v nočních hodinách se neklanělo Bohu. A od tohoto místa radostné obětavosti a svatého života, od této basiliky na Montmartru jest třeba učiniti jen několik kroků a ocneme se v samém středu Sodomy a Gomorrhý. Zde zvedá se k nebi věž smírného chrámu, a nedaleko od ní ve svitu rudého elektrického světla otáčí se křídla větrného mlýna, zábavního podniku »Moulin Rouge« (Rudý mlýn), a pod jeho ochranou oddávají se odpadky velkoměsta svým hříchům.

Jaký symbol, bratři, jaký to symbol! V záplavě hříšných proudů k nebi se týčí kostel jako obrovský výkřičník. Výkřičník — ale také znak povzbuzení a naděje!

Což se nebesa nad námi navždy zachmuřila? Či je lidstvo až do základu zkaženo? Ne! Musíme si také všimnout velkolepých příznaků opravdového morálního života. Zbožní Francouzi mívají kdysi zajímavé přísloví: Ať je nebe jakkoliv zachmuřeno, jen když vidím alespoň tolik modré oblohy, kolik by stačilo na plášť Panny Marie — pak ještě nemusíme pozbývati naděje. Rozhlédněme se, kolik takových blankytných míst spatříme na našem za-

chmuřeném obzoru! Všechny ty oběti skrytých hrdinů, vítězných bojovníků za čistotu života, věrných plnitelů Desatera!

Zachyťme tento paprsek naděje a pamatujme si, že ti, kteří zachovávají přikázání Boží a důsledně podle nich žijí — jsou hrdiny, že jsou velkými, silnými sloupy lidstva.

Ne sportovní veličiny a filmové hvězdy, ne ti, kteří hýří až do svítání, ne bohatí sobci, ne takoví lidé, ne, nýbrž: tiší hrdinové všedních povinností, o nichž nikdo neví — pouze Pán Bůh; matky, které v tichosti se starají, trpí a přece se usmívají; mládež, která dorůstá v neposkvrněné čistotě; otcové, kteří pracují a starají se v potu tváře; ti, kteří se nedotknou cizího majetku, ale raději dají ze svého; všichni, kteří jsouce udeřeni v pravé líce, nastaví i druhé; všichni, kteří než by se měli soudit, raději nechají nepříteli vlastní majetek; každý je hrdinou, kdo jsa nucen žít s někým nesympatickým, žije s ním v pokoji (Mat. 5, 39—41). Kdo je nemocen a nereptá, kdo trpí a modlí se. Bratři! *Takoví lidé jsou oporami společnosti ... oporami světa!*

Ti, kterým Desatero znamená osvobození z jařma hmoty. Ti, kterým Desatero je žebříkem, jenž dosahuje do nebe. Ti, kteří Desaterem se osvobozují z pudového smyslného a zvířecího života. Ti — proč bych měl pokračovati ... ti, o nichž Pán Ježíš řekl: »Kdo přikázání moje má a je zachovává, ten mě miluje« (Jan 14, 21).

Nemohu vám tedy říci už nic jiného, než co řekl Mojžíš svému národu, když mu oznámil Desatero: »Hle, dnes vám předkládám požehnání a zlořečení: požehnání, budete-li poslouchati přikázání Hospodina, Boha svého, které Vám dnes ukládám; zlořečení, nebudete-li poslouchat přikázání Hospodina Boha svého, ale sejďte-li s cesty, kterou vám nyní ukazují« (Dt. 11, 26).

»Za svědky vyzývám dnes nebe a zemi, že jsem vám dnes předložil život i smrt, požehnání i zlořečení! Vyvol si tedy život, abys živ byl ty i potomstvo tvé!« (Dt. 30, 19).

*Bratři! Uvolte sobě život!*

A nyní končím řadu kázání o deseti přikázáních.

Na vysoké hoře stála jedna stará, velmi stará kostelní věž. Přilehlé klášterní budovy už dávno změnila nepohoda ve zříceniny, řádoví bratři dávno práchnivěli v zemi, pouze věž ještě stála a odolávala větru a bouřím. Prach a břečtan pokrývaly staré, zvětřelé zdivo, a bylo těžko si představit, že kdysi velebný zvuk zvonů zvěstoval chválu Boží do kraje. Jednou přišel ke staré zvonici turista, a tu mu napadla divná myšlenka: Rozhoupej zvony a uvidíš, co se stane.

Udeřil jednou, dvakrát, třikrát ... zvon se ozval ... a tu vstoupil život do šedých zdí. Cvrlikající vrabci a jiné poplašené ptactvo

odlétalo z míst, kde léta a léta tak nerušeně hnízdili, což když viděl turista, nabyl ještě větší chuti.

Chopili se provazu oběma rukama a ze všech sil rozhoupal starý zvon. Rozpoutal se opravdový čarodějnický rej. Všechno ptactvo, které se štítí denního světla a které se skrývalo už po léta v mohutné věži, odlétalo, kam se jen dalo: sýčkové a sovy, netopýři a všechna havěť z temných koutů se snažili zachrániti všemi směry. A když muž unaven ustal zvonit — stála tu stará věž, očištěná ode všech nežádoucích obyvatel, pyšně v záři sluneční...

Bratři! Také já jsem stál na této kazatelně jako nějaký zvoník a po dva roky jsem zvonil na poplach a připomínal jsem Desatero přikázání Božích, a dnes jsem Pánu Bohu vděčný, že na hlas jeho zvonu daly se na útěk z mnoha duší přišery hříchu a vášní.

Přestanu zvonit, ale neudělám to jako onen turista, neboť konec legendy jsem ještě nedopověděl. Sotva dozněl poslední tón zvonu a poutník opustil zříceninu, počala zaplašená hejna ptactva opět kroužit nad věží. Nejdříve se vrátili drzí vrabci, pak nestydatě vklouzli dovnitř netopýři, a zase bylo všechno při starém: plno špíny a havěti.

Moji milí bratři! Tak to nebude s námi, že ne? Řekněte, že nebude! Ale aby se to nestalo, víte, co musíme učinit?

Po celý ten čas stáli jsme na hoře Sinai a pozorovali jsme a zkoumali, co předpisoval Pán Bůh při blesku a hromu. Ale ustavičně nemůžeme zůstat na hoře Sinai. Musíme přejít na jiné místo.

*Nestačí zákon znáti, musíme jej také zachovávat.* Ale kdo nám dá k tomu sílu?

Náš pozemský život jest věčným bojem mezi dobrem a zlem, mezi leností a povinnostmi, mezi tělem a duší, ctností a hříchem. Kdo nám dá sílu k tomuto boji, který nikdy neustává? *Jest pahorek, který také ještě dnes vysoko ční nad kalnými vodami: Hora Kalvarie.* Tam prýští křišťálový pramen; pije-li někdo z něho, zůstane i mezi tisícerými pokušeními pevným, a když jej oblily špinavé vlny, může se tam zase omýti.

S kříže přichází všechna naše síla. Bratři moji: rozpoutané živly hříchu valí se dál... kupředu... zdá se, že všechny hráze jsou prolomeny... v zátopě ohavnosti tone svět... ale vítězně se vznáší kříž Krista Pána, všechno a všechny si podmaňuje.

Ó, ty svatý kříži, když se bráním útrapám, když bojuji proti hříchu, posilni mne! Ó, svatý kříži, až se objevíš při posledním soudu na nebi, buďž nekonečnou odměnou za moje boje!

Bratři, nyní poklekněme u paty tohoto svatého kříže a modleme se pokorně:

Když Ty jsi, Pane, pil z kalicha utrpení,  
ani já nesmím toužiti po něčem jiném.

Když Ty jsi pro mne krácel cestou křížovou,  
nesmím se já procházet po pohodlných nivách života.  
Když Ty sis ověncil hlavu ostrým trnám,  
nesmím já trhati ohnivé květy divokého máku,  
ale pouze růže a něžné, sněhobílé lilie.  
Když jsem vstoupil na Tvé cesty, Pane,  
nesmím hleděti zpět, ani vpravo, ani vlevo,  
nýbrž jen vpřed, jen Tobě vstříc:  
vstříc vítězství!

Bratři moji! ... jen dál! ... Jen Bohu blíž ... vstříc nejvyššímu vítězství! Amen.



## Úvodní kázání:

|                                     |   |
|-------------------------------------|---|
| Je možné štěstí bez Boha? . . . . . | 5 |
|-------------------------------------|---|

## Páté přikázání:

|                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------|-----|
| Ochrana tělesného života (I. Vražda, trest smrti, ethanasie) | 15  |
| Ochrana lidského těla (II. Válka, souboj) . . . . .          | 21  |
| Více rakví než kolébek (I. Ochrana dětského života)          | 29  |
| Hřích nebo hrdinství (II. Ochrana dětského života)           | 38  |
| O sebevraždě . . . . .                                       | 46  |
| O ceně života . . . . .                                      | 54  |
| Tělesná kultura . . . . .                                    | 62  |
| Urna nebo rakev . . . . .                                    | 69  |
| Snášejte se a odpouštějte si vespolek!                       | 76  |
| Běda světu pro pohoršení! (I. Rodiče)                        | 85  |
| Běda světu pro pohoršení! (II. Tisk)                         | 91  |
| Běda světu pro pohoršení! (III. Móda)                        | 100 |

## Šesté a deváté přikázání:

|                                                 |     |
|-------------------------------------------------|-----|
| Boží plán a vzpoura lidí . . . . .              | 109 |
| Jak těžkým hříchem je nečistota . . . . .       | 117 |
| Bez poskvrny až k oltáři . . . . .              | 126 |
| Věrní až do hrobu . . . . .                     | 133 |
| Do boje za čistý život . . . . .                | 141 |
| Výchova k neposkvrněnému životu . . . . .       | 149 |
| Kněžský celibát . . . . .                       | 157 |
| Kněžský celibát: Důvody pro celibát . . . . .   | 165 |
| Jest možné zachovávat šesté přikázání . . . . . | 172 |

## Sedmé a desáté přikázání:

|                                            |     |
|--------------------------------------------|-----|
| Ochrana soukromého majetku . . . . .       | 180 |
| Povinnosti soukromého majetku . . . . .    | 188 |
| Nebezpečí soukromého vlastnictví . . . . . | 195 |

## Osmé přikázání:

|                                                        |     |
|--------------------------------------------------------|-----|
| Nepromluvíš krivého svědectví . . . . .                | 203 |
| Šetři cti bližního! Nedotýkej se cti druhých . . . . . | 210 |

## Závěrečné kázání:

|                                  |     |
|----------------------------------|-----|
| Hora Sinai ještě stojí . . . . . | 217 |
|----------------------------------|-----|

DR. TIHAMÉR TÓTH  
DESATERO BOŽÍCH PŘIKÁZÁNÍ  
DÍL II.

NAKLADEM  
KNIHKUPECTVÍ SPOLEČENSKÝCH PODNIKŮ  
V PŘEROVĚ  
VYTISKLA  
KNIHTISKÁRNA SPOLEČENSKÝCH PODNIKŮ  
V PŘEROVĚ  
A . D . 1 9 5 7



Je-li pravým duchovním požítkem pro kněze i laika čísti Tóthova kázání, platí to dvojnásob o „Desateru“, jehož látku vyčerpává II. díl do konce. Je těžko říci, čemu se u Tótha více diviti, zda síle jeho vývodů či uměleckému podání spasitelných nauk, jež v souzvukném akordu zatanuly autorovi na mysli při úvaze o lapidárních větách zákona Božího. Způsob výkladu a aplikace jednotlivých přikázání děje se vždy se stanoviska aktuálnosti té či oné otázky ve víru dnešního života. Tak na př. zatím co sociální zmatky a nebezpečí bolševismu vedou jej k tomu, aby ve všech kázáních o 7. přikázání osvětlil důkladně jen otázku soukr. vlastnictví, měl by i po 12 kázáních o 5. přikáz. ještě dosti látky, aby zdůraznil, jak záleží Pánu Bohu na ochraně našeho těla i naší duše proti všemu, co je ničí. Se vši nesmlouvavostí čisté nauky katolické, ale při tom s přátelskou láskou chce pomoci svým posluchačům k jasnému úsudku, ať mluví o trestu smrti, euthanasii, válce, souboji, sebevraždě či ochraně dětského života, tělesné kultuře, kremaci, módě, tisku, kněží, celibátu nebo jakékoli otázky jiné. Spřísností lékaře, a přece s mateřskou něhou dotýká se bolestných ran naší doby a ukazuje účinný lék. Ať horlí proti moderním Herodesům či povzbuzuje mládež k boji za lilii čistoty, vždy je to tentýž apoštolský kněz, planoucí jedinou touhou: vrátit lidstvu štěstí v Bohu. Všude je patrna snaha, o níž mluvil v předmluvě k I. dílu, kázati způsobem novým, který by zase shromáždil zástupy kolem osiřelých kazatelen.

Stran 228. Brož. 25, váz. 35 Kč.

- Dr. Tihamér Tóth: Kristus a problémy dneška. Rozebráno.  
Utrpení Kristovo. - Kč 25.  
● Desatero Božích přikázání, I. díl Kč 25.

- Dr. Fr. Kolář: Duch sv. a Panna Maria. Májová káz. 10 Kč.  
● Venite adoremus. - Kázání o Nejsv. Svátosti s přidavkem 10 promluv k prvnímu svatému přijímání. Kč 16.

- Jindřich Š. Baar: Ke Kristu blíž. (Sbírk. sv. I.) - Doba adventní, vánoční a povánoční. Kč 12. — V tisku jsou:  
● Příležitostné promluvy (II.)  
● a Kázání na celý rok (III.)

---

**Novinky v literatuře**

---

R. H. Benson:

**KONFESE KONVERTITY**  
Str. 120. Brož. 10 Kč, váz. 18 Kč.  
V překladě J. Rozmahela dostává se nám do rukou na výsost poutavá kniha anglického učence o jeho neschůdné cestě z chladu anglikanismu do mateřské náruče jediné pravé Církve Kristovy.

Dr. V. S. Vilinskij:

**RUSKÁ REVOLUCE 1825-1936**  
Stran 232. Brož. 30, váz. 42 Kč.  
Současně se slovenským originálem vycházejí obsahově a myšlenkově soustředěné, ale přece zevrubné dějiny ruské revoluce. Hned po přečtení prvních stran je patrné, že běží o dílo mistrovské. Autor snaží se zachovati kritický postoj ke všem událostem ruského politického a sociálního života v posledních 110 letech. - Aby se vyhnul vlivu tendenčních zpracování, čerpá z pův. pramenů. Jeho kriteriem jest křesťanství.